

MESTO KOŠICE

**Integrovaná územná stratégia udržateľného
rozvoja mestskej funkčnej oblasti mesta
Košice 2015 – 2023 (2028)**

31.08.2015

Obsah

1 ÚVOD.....	4
2 ANALYTICKÁ ČASŤ FUNKČNEJ OBLASTI MESTA KOŠICE	6
2.1 Bezpečná a ekologická doprava vo funkčnom území mesta Košice	8
2.1.1 Analýza stavu prepojenia sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálnych uzlov dostupnosti vo väzbe na mobilitu	8
2.1.2 Analýza stavu ekologicky priaznivých a nízkouhlíkových dopravných systémov, multimodálnych prepojení v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility	13
2.2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám vo funkčnom území mesta Košice	21
2.2.1 Stav a príležitosti rozvoja zdravotníckych služieb vo funkčnej oblasti mesta Košice.....	21
2.2.2 Analýza limitov a rozvojových príležitostí v sociálnej oblasti	24
2.2.3 Analýza stavu predprimárneho a primárneho vzdelávania	44
2.2.4 Analýza stavu stredného školstva vo funkčnej oblasti mesta Košice	59
2.3 Mobilizácia kreatívneho priemyslu vo funkčnej oblasti mesta Košice.....	65
2.4 Zlepšenie kvality života vo funkčnej oblasti mesta Košice s dôrazom na životné prostredie.....	68
2.4.1 Analýza vybavenosti funkčného územia mesta Košice verejnými vodovodmi a verejnou kanalizáciou	68
2.4.2 Analýza environmentálnych aspektov v meste Košice a v jeho funkčnej oblasti	72
2.4.3 Analýza možností regenerácie mestského prostredia s cieľom zlepšenia kvality života obyvateľov	77
2.5 SWOT analýza mestskej funkčnej oblasti mesta Košice s ohľadom na analyzované oblasti	83
2.5.1 SWOT analýza - Doprava a dopravná infraštruktúra	83
2.5.2 SWOT analýza – Zdravotníctvo a infraštruktúra.....	86
2.5.3 SWOT analýza - Sociálna oblasť.....	87
2.5.4 SWOT analýza - Vzdelávanie a školstvo.....	89
2.5.5 SWOT analýza - Kultúrny a kreatívny priemysel.....	91
2.5.6 SWOT analýza - Kvalita života s dôrazom na životné prostredie	93
3 STRATEGICKÁ ČASŤ.....	95
3.1 Priorita 1: Bezpečná a ekologická doprava.	96
3.2 Priorita 2: Ľahší prístup k efektívnejším a kvalitnejším verejným službám	100
3.3 Priorita 3: Mobilizácia kreatívneho potenciálu	112
3.4 Priorita 4: Zlepšenie kvality života s dôrazom na životné prostredie	115
4 VYKONÁVACIA ČASŤ.....	120
4.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie IÚS UMR Košice	120
4.2 Indikatívny zoznam projektových zámerov v rámci IROP a iných operačných programov	121
4.2.1 Zoznam indikatívnych projektových zámerov v rámci IROP.....	122
4.2.2 Zoznam projektových zámerov/návrhov v rámci iných operačných programov.....	126
4.3 Indikatívny finančný plán realizácie IÚS UMR Košice.....	131
4.4 Monitoring realizácie IÚS UMR Košice.....	134
4.5 Hodnotenie plnenia realizácie IÚS UMR Košice	134
5 PRÍLOHY	135
5.1 Stručná charakteristika mestského funkčného územia mesta Košice	135
5.2 Zoznam subjektov tvoriacich širšie Partnerstvo	138
5.3 Zoznam členov Rady Partnerstva pre UMR	139
5.4 Zoznam členov odborných skupín pri príprave Integrovannej územnej stratégie udržateľného rozvoja mestskej funkčnej oblasti mesta Košice 2015-2023 (2028)	140

5.5	Skúsenosti z implementácie projektov financovaných z fondov EÚ, príp. z iných fondov v programovom období 2007-2013.....	141
5.6	Zoznam tabuliek.....	144
5.7	Zoznam skratiek	146
5.8	Zoznam použitých zdrojov	148

1 Úvod

Udržateľný mestský rozvoj (ďalej aj „UMR“) sa implementuje v zmysle čl.36 všeobecného nariadenia a v zmysle čl.7 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č.1301/2013 z 17.12.2013, ktorými sa ustanovujú integrované činnosti zamerané na riešenie hospodárskych, environmentálnych, klimatických, demografických a sociálnych výziev, ktoré majú vplyv na mestské oblasti.

UMR sa v programovacom období 2014-2020 realizuje ako súčasť regionálnych integrovaných územných stratégií (ďalej aj „RIÚS“) vo vzťahu k stanovenému mestskému funkčnému územiu krajského mesta Košice.

Z hľadiska územného rozvoja a udržateľných funkčných vzťahov medzi sídelnými jednotkami má UMR prispieť k vytváraniu nových foriem vzťahov smerujúcich ku konkurencieschopným funkčným územiám podporou územne a vecne vhodne zvolených investícií. Cieľom je, aby sa vytvorilo funkčné partnerstvo v správe územia, na ktorom prebiehajú prirodzené socio-ekonomické procesy, a ktoré by mohli byť účinnejšie regulované harmonizáciou nielen sektorových politík, ale aj koordinovaním plánovania a realizácie rozvojových zámerov všetkých kľúčových hráčov v území. Na tieto účely bolo na základe KURS 2001 v znení Zmien a doplnkov č.1 KURS 2011 vymedzené mestské funkčné územie Košice, ktoré tvorí spolu 31 sídelných jednotiek:

Mesto Košice a 30 obcí v jeho okolí - Trebejov, Sokol, Družstevná pri Hornáde, Kostolany n. Hornádom, Budimír, Vajkovce, Rozhanovce, Beniakovce, Nižný Klátov, Hrašovík, Košické Oľšany, Bukovec, Baška, Sady nad Torysou, Malá Ida, Košická Polianka, Vyšná Hutka, Nižná Hutka, Veľká Ida, Kokšov - Bakša, Valaliky, Haniska, Geča, Čaňa, Sokolany, Seňa, Bočiar, Belža, Kechnec, Milhošť.

Je však nutné uviesť, že takto určené funkčné územie (región) nemá vlastné rozvojové komunikačné a rozhodovacie štruktúry na rozdiel od obce/mesta (LAU II) s vlastnou samosprávou a spravovaním rozvoja, alebo región LAU III – Košický samosprávny kraj s kompetenciou regionálneho rozvoja.

Takto určené územie však nebolo do tohto času predmetom žiadnych rozvojových politík, odborných štúdií, analýz, či iných zisťovaní.

Integrovaná územná stratégia udržateľného rozvoja mestského funkčného územia mesta Košice (IÚS UMR KE) na obdobie 2015 – 2023 (2028) je vypracovaná v súlade s Metodikou pre vypracovanie RIUS vydanou Riadiacim orgánom pre Integrovaný regionálny operačný program (ďalej iba „RO pre IROP“) za účelom aplikácie implementačného systému RIÚS v zmysle Partnerskej dohody SR na roky 2014 – 2020 MPaRV SR (ďalej len „metodika“). Jej jednotlivé časti sa stávajú súčasťou RIUS KSK.

Proces tvorby tohto dokumentu začal v októbri 2014 podpísaním Dohody o spolupráci medzi KSK a Mestom Košice. Konzultantmi procesu a zostavovateľmi dokumentu bolo KRI, Košice ako externá odborná kapacita. Dokument IÚS UMR KE bol vypracovaný súbežne s tvorbou RIUS Košického samosprávneho kraja (KSK) a bol podľa potreby komunikovaný a konzultovaný

- s KSK na viacerých operatívnych pracovných stretnutiach za účasti oboch koordinátorov, zainteresovaných zamestnancov na tvorbe RIUS a IÚS UMR KE, ako aj za aktívnej účasti externých odborníkov,
- na RO organizovaných pracovných stretnutiach,
- so zástupcami jednotlivých ministerstiev, ako aj so zástupcami RO,

- s obcami funkčného územia mesta Košice a s mestskými časťami mesta Košice prostredníctvom stretnutí, e-mailovou a osobnou komunikácie a najmä prostredníctvom prípravy projektových zámerov.

Významným východiskom pre vypracovanie analytickej i strategickej časti IÚS UMR KE bol Program rozvoja mesta Košice na roky 2015-2020 s výhľadom do roku 2025 (schválený 22.júna 2015) a oba dokumenty IÚS UMR Košice a PRM Košice sú vzájomne previazané.

Program rozvoja mesta Košice analyzuje širšiu škálu rozvojových oblastí, ako určuje a definuje IROP, ktorý je jedným z možných zdrojov financovania aktivít a projektov, ktoré sú definované v stratégiách PRM mesta Košice. Tvorba resp. aktualizácia programov rozvoja mestských častí (22) a rovnako tvorba, či aktualizácia programov rozvoja obcí v súčasnosti ešte len prebieha. Zákon o podpore regionálneho rozvoja č. 539/2008 Z.z v znení Zák. č. 309/2014 Z.z určuje lehotu na spracovanie resp. aktualizáciu programov rozvoja obcí v súlade s novelou zákona do konca roku 2015.

Podkladom k vypracovaniu IÚS UMR KE boli tiež programy rozvoja obcí (PHSR), avšak mnohé boli staršieho dátá, neaktualizované a neaktuálne, viaceré boli pre ich využitie nedostupné (nezverejnené, alebo na požiadanie nezaslané), preto sa pri spracovaní dokumentu vychádzalo najmä z dostupných aktuálnych údajov a informácií.

Na základe Dohody o spolupráci medzi Košickým samosprávnym krajom (KSK) a Mestom Košice je udržateľný rozvoj funkčnej oblasti mesta Košice vypracovaný ako **samostatná strategická priorita RIUSu KSK** s dôrazom na potreby daného územia a jeho obyvateľov v logickej previazanosti a funkčnej prepojenosti s celkovou regionálnou stratégiou RIUS.

2 Analytická časť funkčnej oblasti mesta Košice

Cieľom analytickej časti funkčného územia mesta Košice je charakterizovať a posúdiť stav v relevantných oblastiach determinujúcich kvalitu života vo funkčnom území mesta Košice. Analýza sa zameriava na popis územia z vybraných socio-ekonomických aspektov so zameraním na jeho predchádzajúci vývoj, súčasný stav (2013/2014) a vybrané prognózy a trendy. Cielene sa obmedzuje na popis dostupných kľúčových ukazovateľov v rámci každej tematickej oblasti IROP.

Pri príprave **analytickej časti** dokumentu boli využité prevažne sekundárne dáta, vybrané údaje a trendové ukazovatele z relevantných zdrojov zohľadňujúce stav najmä na národnej, regionálnej a mestskej úrovni, pričom niektoré primárne dáta boli zisťované formou dotazníkov a rozhovorov. Tiež boli využité aj výsledky empirického prieskumu. Základným nástrojom bol dotazník, ktorý bol distribuovaný obciam elektronicky po osobnej výzve na spoločnom stretnutí samospráv funkčného územia mesta Košice. Otázky v dotazníku boli zamerané na oblasť predprimárneho a základného (primárneho) vzdelávania, oblasť poskytovania sociálnych služieb a prípravy projektov v oblasti životného prostredia (environmentálnej infraštruktúry) v súlade s prioritami IROP. Prieskum bol realizovaný v období december 2014 – január 2015 a zo všetkých 30 obcí funkčného územia (mimo mesta Košice) sa aktívne zapojilo 19 obcí:

Baška, Beniakovce, Bočiar, Budimír, Bukovec, Geča, Haniska, Hrašovík, Kokšov-Bakša, Kostoľany, Košické Olšany, Malá Ida, Milhost', Nižný Klátov, Rozhanovce, Seňa, Sokoľany, Valalíky, Sady nad Torsou.

Na úrovni funkčného územia mesta Košice sú v súlade s IROP a metodikou analyzované oblasti:

- **Bezpečná a ekologická doprava,**
- **Dostupnosť verejných služieb – sociálnych a SPOaSK, zdravotných a vzdelávacích pre primárne a predprimárne vzdelávanie i pre stredné školstvo,**
- **Kreatívny a kultúrny priemysel a**
- **Kvalita života s dôrazom na životné mestské prostredie.**

Analytickú časť pre oblasť Mobilizácia kreatívneho a kultúrneho priemyslu vypracoval tím Ministerstva kultúry SR s podporou nezávislých expertov na problematiku podpory kreatívneho priemyslu na základe získaných vstupov od relevantných inštitúcií a lokálnych aktérov z regiónu. Analýza v tejto oblasti kombinuje dostupné kvantitatívne a kvalitatívne dáta (absencia kvalitných dát), ktoré boli analyzované v rámci komparatívnej analýzy medzi regiónmi s cieľom identifikovať potenciál pre špecializáciu na vybrané segmenty kreatívneho priemyslu. Výsledky a odporúčania z analýzy zohľadňujú dostupné dáta, existujúce stratégie, názory lokálnych aktérov a odporúčania expertov. Najvyšší potenciál pre rozvoj KKP je v krajskom meste Košice.

Podobne analytickú časť pre zdravotnícke služby a zdravotnícku infraštruktúru podľa navrhutej štruktúry vypracovalo a zaslalo pre vypracovanie IÚS UMR funkčnej oblasti mesta Košice Ministerstvo zdravotníctva SR. Z hľadiska dostupnosti, majú zdravotnícke služby a zdravotná infraštruktúra širší dosah a to nie len regionálny, ale i nadregionálny a sú ma území mesta plánované investície so zameraním na zlepšenie dostupnosti a skvalitnenie zdravotníckych služieb.

Čiastkové analýzy sú spracované tak, že zohľadňujú:

- dostupné dáta, existujúce dokumenty a stratégie v sektoroch, expertné názory a odporúčania
- možnosti a zameranie IROP v jednotlivých prioritných oblastiach,
- možnosti podpory rozvojových aktivít z operačných programov (OP) štrukturálnych fondov EÚ,

- obmedzenú výška finančných prostriedkov alokovaných pre potreby mesta Košice a priľahlých obcí,
- investičný charakter finančných prostriedkov, ktoré je možné získať z IROP, resp. aj z ďalších OP
- územnú a vecnú integráciu investícií.

Súčasťou analytickej časti je štandardná **SWOT analýza**, ktorá sumarizuje silné stránky / príležitosti a slabé stránky / ohrozenia analyzovaných oblastí.

Územné investičné jednotky

Funkčné územie mesta Košice predstavujú územie, na ktorom budú realizované opatrenia/aktivity v rámci špecifických cieľov IROP prostredníctvom implementácie IÚS UMR Košice. Podľa definície uvedenej v návrhu multikriteriálneho hodnotenia *územná investičná jednotka (ÚIJ)* v rámci RIUS predstavuje „územná investičná jednotka územie, ktoré sa zvolí pre účely preskúmania potenciálu účinnosti plánovanej investície vo vzťahu k plneniu cieľov a ukazovateľov RIÚS na tomto území v porovnaní s inými, identickými územnými investičnými jednotkami. Môže ísť o územie jednej obce alebo územie zložené z viacerých obcí (úroveň LAU2), spádové územie, územie mestskej funkčnej oblasti, okresu (úroveň LAU1), alebo vo vymedzených prípadoch aj územie vyššieho územného celku (úroveň NUTS3).“

Na území Košického kraja je spolu 461 územných jednotiek (vrátane 22 mestských častí mesta Košice Ko). Mestské funkčné územie mesta Košice tvorí mesto Košice a 30 priľahlých obcí (ÚIJ LAU 2).

Vyplyvajúc z vyššie uvedeného a na základe Multikriteriálnej analýzy (Odporúčania pre vyžitie metódy multikriteriálneho hodnotenia ÚIJ v podmienkach RIUS), sa pre účely realizácie projektových zámerov/investícií funkčné územie mesta Košice ďalej vnútorne člení na územné investičné jednotky:

1. Obec/Mesto vo funkčnom území mesta Košice (LAU 2),
2. Skupina obcí vo funkčnom území mesta Košice,
3. Okres (LAU 1),
4. NUTS 3.

ktoré sa následne konkretizujú pre jednotlivé špecifické ciele IÚS UMR Košice (uvádzané v analytickej a strategickej časti dokumentu IÚS UMR Košice).

V prípade stratégie a investícií do oblasti stredného školstva je v dokumente v nadväznosti na stratégiu RIUS uvedená ÚIJ NUTS 3.

Metóda multikriteriálnej analýzy sa uplatňuje pre dvojkolový model výberu projektov pri Prioritnej oblasti (PO) IROP 1: ŠC 1.2.1, ŠC 1.2.2, PO2: ŠC 2.1.1, ŠC 2.2.1, ŠC 2.2.2, ŠC 2.2.3, a PO 4: ŠC 4.2.1, ŠC 4.3.1.

Nasledujúce kapitoly analytickej časti sú prioritne zamerané na tie oblasti, ktorých zlepšenie umožňuje financovanie z IROPu a predstavujú pre funkčné územie mesta Košice dôležité rozvojové príležitosti.

2.1 Bezpečná a ekologická doprava vo funkčnom území mesta Košice

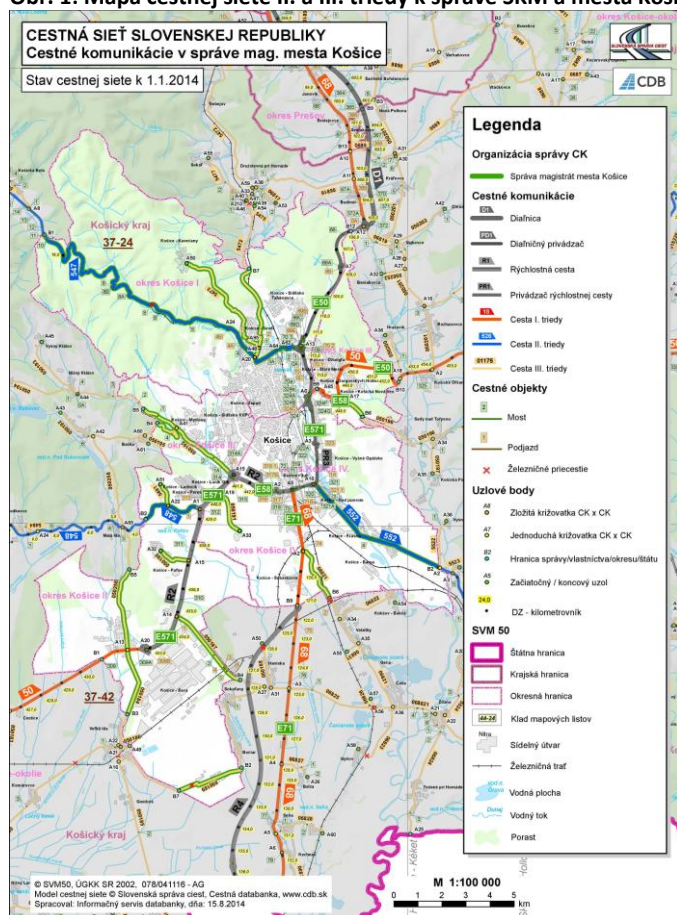
Analýza stavu dopravy vo väzbe na zabezpečenie mobility vo funkčnej oblasti mesta Košice hodnotí stav s ohľadom na nasledujúce kritéria:

- stav a ďalší rozvoj cestnej siete II. a III. triedy,
- mobilitu obyvateľov verejnou osobnou dopravou a cyklodopravou,
- najdôležitejšie výzvy investičného charakteru v oblasti dopravy a dopravnej infraštruktúry podľa možností ich financovania.

2.1.1 Analýza stavu prepojenia sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálnych uzlov dostupnosti vo väzbe na mobilitu

Na území mesta Košice a v jeho správe sa k 1.1.2014 nachádzalo 25,994 km ciest II. triedy a 39,246 km ciest III. triedy, čo predstavuje spolu 65,240 km. Mesto Košice tiež k 1.1.2014 spravovalo 21 mostov na komunikáciách II. a III. triedy (z celkom 52 mostných objektov v meste). V správe SSC – IVSC Košice bolo k uvedenému dátumu 9,432 km ciest I. triedy, v správe NDS bolo 12,225 km rýchlostných ciest, 12,314 km privádzačov rýchlostných komunikácií a 3,056 km ciest I. triedy.

Obr. 1: Mapa cestnej siete II. a III. triedy k správe SKM a mesta Košice stav k 1.1.2014

Zdroj: http://www.cdb.sk/files/galleries/mapy-podla-spravcov-ck/mag_ke.jpg

Podľa údajov Cestnej databanky (CBD) o stave vozoviek (k 1.1.2012) je z meraného rozsahu cestných komunikácií II. triedy z hľadiska:

- pozdĺžnych nerovností IRI 28,7% v nevyhovujúcom stave z toho 2,2% v havarijnom stave

- priečnych nerovností – vyjazdené koľaje v nevyhovujúcom stave 4% komunikácií z toho 0,3% v havarijnom stave

K 1.1.2013 boli všetky dilatačné úseky mostných objektov na cestách III. triedy v bezchybnom až dobrom stave (spolu 286m²), v prípade úsekov na komunikáciách II. triedy boli všetky úseky, s výnimkou jedného v rozlohe 3318m² s „uspokojivým“ stavom, v bezchybnom až dobrom stave (rozloha úsekov spolu: 5 749 m², z toho bezchybný až dobrý stav spolu 2 431m²)¹.

Vyššie uvedený úsek v neuspokojivom stave - most č. 5850 na ceste II/547 Hlinkova ul., bol predmetom rekonštrukcie v roku 2013/2014.

Na území mesta Košice sa nachádzajú vybrané úseky troch ciest II. triedy:

Komunikácia č. II/547 (Čermel'ská cesta) je dôležitou spojnicou mesta s okresným mestom Spišská Nová Ves. Cesta je využívaná osobnou ako aj nákladnou dopravou. Na území mesta Košice je cesta tvorená dvomi úsekmi:

- úsekom od mimoúrovňovej križovatky Dargovských hrdinov - sídl. Ťahanovce -diaľničný privádzač Prešovská cesta v pokračovaní Hlinkovou ulicou po križovatku na Watsonovej ulici, ktorý je súčasťou silne dopravne zaťaženého vonkajšieho mestského okruhu s priemernou dennou intenzitou dopravy 58 236 vozidiel/24h, z toho je 8,4%-tný podiel nákladnej dopravy. Cesta je v tomto úseku vybudovaná ako štvorpruhová, kategórie MZ 16,5/50, funkčnej triedy B1.
- Čermel'skou cestou - Čermel'ským údolím a prejazdom horským priechodom Jahodná je cesta využívaná predovšetkým osobnou automobilovou dopravou s výnimkou možnosti jazdy ťažkej kamiónovej dopravou mestských lesov. Podľa výsledkov Celoštátneho sčítania dopravy v roku 2005 bola priemerná denná intenzita 6 306 vozidiel/24hod so 6,7%-tným podielom nákladnej dopravy z celkového počtu vozidiel. Na základe rastových koeficientov bol namodelovaný stav dopravnej záťaže pre rok 2010 v hodnote 6 640 vozidiel/ 24hod. V zastavanom území mesta je Čermel'ská cesta tesne obostavaná vilovou zástavbou rodinných domov. Pozdĺž komunikácie je vzhľadom na stiesnené šírkové danosti uličného priestoru jednostranne vybudovaný chodník pre peších a jednostranne cyklistický chodník. Údolie je intenzívne využívané hlavne rekreačnou pešou a cykloturistikou dopravou so smerom Čermel'ské údolie – Alpínka, kde dochádza k stretom automobilovej a nemotorovej dopravy.

Cesta sa mimoúrovňovou križovatkou Dargovských hrdinov napája na trasu rýchlostnej cesty Prešovská cesta, ktorá je zaradená do siete ciest I. triedy medzinárodného významu a v súčasnosti plní funkciu doplnkovej siete TEN-T koridoru Rýn - Dunaj.

Podľa dostupných materiálov KRPZ-KE bolo na ceste II/547 zaznamenaných:

- v roku 2010: 11 DN s následkami - 1 os. usmrtená, 2 ťažké zranenia a 3 ľahké zranenia
- v roku 2011: 15 DN s následkami - 2 ťažké zranenia a 13 ľahkých zranení
- v roku 2012: 15 DN

Vzhľadom na svoj význam je cesta v nevyhovujúcom stave z hľadiska kapacity a bezpečnosti všetkých účastníkov premávky. Cesta je ohrozovaná aj nestabilnými okolitými svahmi a bezpečnosť zhoršuje aj nedostatočné odvodnenie cesty.

Komunikácia II/548 (Jasovská cesta) napája spádovú obec Malá Ida (obec vo funkčnom území mesta Košice), mestskú časť Pereš a mimoúrovňovou križovatkou sa napája na rýchlostnú cestu I/50-R2, ktorá je zaradená do siete ciest I. triedy medzinárodného významu a v súčasnosti plní funkciu

¹ Zdroj: http://www.cdb.sk/files/documents/cestna-databanka/vystupy-cdb/2013/objekty_vl-spravca_k_01-01-2013.pdf

doplňkovej siete TEN-T koridoru Rýn - Dunaj. Na koridor Rýn –Dunaj - druhá súbežná os s vetvou do Prahy, Žiliny a na Slovensko-ukrajinskú hranicu sa I/50 napája severne od mesta Košice. Mimoúrovňovou križovatkou I/50-R2xII/548 je dopravne sprístupnené medzinárodné letisko Košice a priemyselný park Pereš.

Cesta II/548 je využívaná osobnou ako aj nákladnou dopravou. Na území mesta je vybudovaná ako dvojpruhová, a vedie vo svojej prevažujúcej dĺžke mimo zastavaného územia. Podľa údajov Celoštátneho sčítania dopravy v roku 2005 sa vyznačovala priemernou dennou intenzitou 3798 vozidiel/24hod s 9,27% podielom nákladnej dopravy. Na základe rastových koeficientov² bol namodelovaný stav dopravnej záťaže pre rok 2010 v hodnote 4 178 vozidiel/ 24hod. Cesta je z hľadiska svojich súčasných technických charakteristík pre daný objem dopravy aj so zohľadnením jej očakávaného rastu v budúcnosti dostačujúca pre zabezpečenie napojenia na sieť TEN-T (súhrnná sieť) z daného smeru.

Komunikácia č. II/552 (Slanecká cesta) je vstupnou radiálou do mesta Košice zo smeru Košice – Slanec - V. Kapušany, a je hlavnou dopravnou tepnou spájajúcou spádové obce Zemplína s mestom Košice. Komunikácia sa v juho-východnej polohe mesta napája na navrhovanú trasu rýchlostnej cesty R2 súbeh R4, so smerom Maďarsko, Milhošť – východný obchvat mesta Košice – napojenie na diaľnicu D1 v úseku Budimír – Bidovce (na stavbu je vydané stavebné povolenie). Súbeh rýchlostných ciest R2, R4 je radený do doplnkovej cestnej siete TEN-T koridoru Rýn – Dunaj - druhá súbežná os s vetvou do Prahy, Žiliny a na Slovensko-ukrajinskú hranicu.

Cesta prechádza MČ Košice - Krásna a MČ Košice – Nad jazerom. V rámci MČ Košice - Nad jazerom (Slanecká cesta) je dvojpruhová a prechádza obcou v odpovedajúcej kategórii miestnej komunikácie MZ 10,5/60 – bez chodníkov. Úsek v rámci MČ Košice - Krásna je dvojpruhový a odpovedajúci kategórii miestnej komunikácie MZ 8/50 s jednostranne vybudovaným chodníkom pre peších min. šírky 1,5 m. Je vedený zástavbou rodinných domov MČ Košice - Krásna.

V oboch jej častiach ide o silne dopravne zaťaženú cestu s priemernou celodennou intenzitou dopravy 21 137 voz/24 hod (rok 2005). Na základe rastových koeficientov³ bol namodelovaný stav dopravnej záťaže pre rok 2010 v hodnote 26 421 vozidiel/ 24hod, z čoho je cca **15%-tný podiel zastúpenia ťažkej nákladnej dopravy**, ktorá pozostáva z tranzitnej nákladnej dopravy a zdroj/cieľ dopravy z výrobných, skladových a obchodných areálov priemyselnej zóny v priestore medzi železničnou traťou a Slaneckou cestou na sídlisku Nad jazerom.

K zahusťovaniu dopravy na ceste II/552 dochádza a bude naďalej dochádzať aj vzhľadom na plánovaný územný rozvoj MČ Košice - Krásna, v zmysle Územného plánu hospodársko-sídelnej aglomerácie mesta Košice. Obsluhu územia autobusovou osobnou dopravou je navrhované posilniť zavedením kapacitnej električkovej dopravy v predĺžení trasy električkovej trate zo Sídliska Nad jazerom na Ukrajinskú ulicu.

Z hľadiska **nevyhovujúcej kvality jazdy, technickému stavu vozovky bez spevnených krajníc a bez samostatných zaraďovacích a odbočovacích pruhov** dochádza ku:

- kongesciám,
- spomaleniu jazdy verejnej osobnej dopravy,
- zvýšenej nehodovosti,
- nebezpečnému prechodu chodcov frekventovanou komunikáciou,
- nebezpečnej jazde cyklistov ako účastníkov cestnej premávky v silne dopravne zaťažených jazdných pruhoch,
- negatívne mu vplyvu dopravy na zdravie chodcov, cestujúcich čakajúcich na zastávkach VOD a na cyklistov.

² Na základe modelovania a analýzy vývojových hodnôt ročných priemerných denných intenzít z výsledkov celoštátnych sčítaní dopravy v rokoch 1990-2005, bol stanovený koeficient rastu intenzity dopravy pre mesto Košice.

³ Na základe modelovania a analýzy vývojových hodnôt ročných priemerných denných intenzít z výsledkov celoštátnych sčítaní dopravy v rokoch 1990-2005, bol stanovený koeficient rastu intenzity dopravy pre mesto Košice.

V úseku v MČ Krásna dopravnou zaťaženosťou komunikácie predovšetkým nákladnou dopravou dochádza aj k zhoršovaniu kvality bývania čoho dôsledkom dochádza ku postupnej **zmene funkčného využitia rodinných domov v jej okolí na služby a občiansku vybavenosť**. Tento fakt spôsobuje potrebu zásobovania objektov a iný druh využitia vjazdov na príľahlé pozemky, čo vyvoláva prekážky v plynulosti a bezpečnosti cestnej premávky.

Vzhľadom na nebezpečnú dopravnú situáciu je v súčasnosti obmedzená rýchlosť jazdy na 40 km/h, znížením jazdnej rýchlosti však dochádza k znížovaniu plynulosti cestnej premávky.

Podľa dostupných materiálov KRPZ-KE bolo zaznamenaných:

- v roku 2010: 10 DN s 2 ťažkými a 2 ľahkými zraneniami
- v roku 2012: 15 DN

V dôsledku vyššie uvedeného je možné konštatovať, že komunikácia II/552 je už v súčasnosti technicky a kapacitne úplne nevyhovujúca, keďže:

- **nie sú vytvorené podmienky na odklonenie tranzitnej nákladnej a osobnej dopravy najmä v úseku vedenom v zástavbe rodinných domov,**
- **chýba prepojenie tejto komunikácie na cestu I/68** medzi mestskou časťou Barca s priamym ťahom na hraničný priechod s Maďarskom a MČ Košice – Krásna, v súčasnosti je prejazd vozidiel realizovaný cez mestskú časť Nad jazerom - Slanecká cesta a Nižné Kapustníky,
- nevyhovujúci technický stav spolu so zníženou rýchlosťou **zhoršuje bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky.**

S narastajúcou dopravnou zaťaženosťou sa bude stav ešte zhoršovať, s ohľadom na komplexné riešenie vyššie uvedeného stavu sú pripravené zámery na:

- **Rozšírenie Slaneckej cesty II/552** (technická štúdia, PD pre územné rozhodnutie).
- **V rámci projektu „Rozšírenie Slaneckej cesty II/552“** je navrhované:
 - pozdĺž komunikácie viesť samostatný cyklistický chodník mimo telesa komunikácie, súbežne s teplovodným potrubím,
 - zastávky VOD budú vybavené samostatnými zastavovacími pruhmi a čakacími priestormi pre cestujúcich a prístreškami – akékoľvek vybavenie na zastávkach VOD na Slaneckej ceste v súčasnosti absenteje.
- **Vybudovanie obchvatu úseku II/552 Košice - Krásna** (technická štúdia),
 - po vybudovaní obchvatu bude cesta II/552-Ukrajinská ulica plniť funkciu bulvárnej zbernej ulice B3. Odklonením tranzitnej dopravy mimo zastavané územie Košice – Krásna sa zvýšia jazdné rýchlosti a preferencia VOD,
 - na obchvate II/552 budú podľa technickej štúdie pri riešení dopravných napojení a križení obslužných komunikácií s obchvatom II/552 rešpektované vzdialenosti medzikrižovatkových úsekov pre cesty II triedy funkčnej úrovne B2, ako aj parametre križovatiek v zmysle platných ukazovateľov STN, čo na Ukrajinskej ulici vzhľadom na už založený charakter zástavby nebolo možné docieľiť.
- **Zrealizovanie prepojenia komunikácie II/552 Košice - Krásna – I/68 Barca** (dopravno - technická štúdia). Realizáciou prepojenia dôjde ku:
 - skráteniu dopravnej vzdialenosti medzi priemyselnými zónami Nad jazerom a Barca,
 - odkloneniu časti dopravy na kapacitnú cestu I/68 zo Slaneckej cesty II/552 a možnosti zabezpečenia preferencie VOD na Slaneckej ceste,
 - zvýšeniu priepustnosti križovatiek na Slaneckej ceste,
 - zníženiu negatívneho vplyvu dopravy na životné prostredie,
 - dopravnému sprístupneniu rozvojových plôch pre priemyselnú výrobu.

Z hľadiska zlepšenia prepojenia terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálnych uzlov priamym dopravným napojením, ako cieľa investičnej priority IROP č. 2.1, pri zohľadnení

základných informácií o stave, využívaní a význame jednotlivých komunikácií pre ďalší rozvoj funkčného územia, relevantnými pre analýzu sú nasledujúce komunikácie III triedy:

Komunikácia č. 3390 (III/5472) - Kostolianska cesta prechádza severnou časťou mesta Košice a pokračuje spádovými obcami Družstevná pri Hornáde, Trebejov. V Čermelskej križovatke sa cesta č. 3390 (III/5472) napája na cestu II. triedy č. 547 so smerom Košice – Spišská Nová Ves, ktorá sa severne napája mimoúrovňovou križovatkou na diaľnicu D1 - Košice – Prešov. Diaľnica D1 Prešov – Košice v pokračovaní Budimír – Bidovce (spracovaný projekt v stupni územného rozhodnutia) je súčasťou koridoru Rýn – Dunaj - druhá súbežná os s vetvou do Prahy, Žiliny a na Slovensko-ukrajinskú hranicu.

V prejazdnom úseku mestom je Kostolianska ulica radená do siete ciest zberných komunikácií v kategórii MZ 8/50 bez vybudovaných chodníkov pre peších, pričom je vozovka komunikácie jednostranne obštaná zástavbou rodinných domov. Na Kostolianskej ulici je obmedzenie rýchlosti na 40km/h.

Na základe výsledkov Celoštátneho sčítania dopravy v r. 2005 bola zistená priemerná denná intenzita 4114 vozidiel/24hod s 12%-tným podielom nákladnej dopravy z celkového počtu vozidiel prechádzajúcich daným profilom. Tento vysoký percentuálny podiel nákladnej dopravy vyplýva z činnosti kameňolomu na Kostolianskej ulici. Rodinné domy nachádzajúce sa pozdĺž Kostolianskej ulice sú atakované nadmerným hlukom, exhalátmi a prašnosťou. Na základe rastových koeficientov bol namodelovaný stav dopravnej záťaže pre rok 2010 v hodnote 4525 vozidiel/ 24hod. Z vyššie uvedeného je zrejmé že komunikácia je vybudovaná ako kapacitne nepostačujúca ani technicky dostatočne neuspôsobená na jazdu ťažkých vozidiel z kameňolomov a odklonenie a presmerovanie nákladnej dopravy mimo Kostoliansku cestu nie je možné.

Komunikácia č. 3403 (III/050192) a č. 3404 (III/050193) - Myslavská cesta napája spádové obce Nižný Klatov, Vyšný Klatov, Baška, obec a rekreačnú oblasť Bukovec mimoúrovňovou križovatkou Červený rak na cestu I/50-R2, ktorá je radená do doplnkovej cestnej siete TEN-T, ktorá sa severne od mesta Košice napája Diaľnica D1 Prešov – Košice v pokračovaní Budimír – Bidovce (spracovaný projekt v stupni územného rozhodnutia) je súčasťou koridoru Rýn – Dunaj - druhá súbežná os s vetvou do Prahy, Žiliny a na Slovensko-ukrajinskú hranicu.

Komunikácia je radená do siete ciest zberných komunikácií, je v kategórii MZ 7,5/50, funkčnej triedy B2. Na území mesta je obojstranne obštaná zástavbou rodinných domov s vybudovanými obojstrannými chodníkmi pre peších.

Na základe výsledkov Celoštátneho sčítania dopravy 2005 bola zistená priemerná denná intenzita 10 676 vozidiel/24hod so 16%-tným podielom nákladnej dopravy z celkového počtu vozidiel prechádzajúcich daným profilom. Tento vysoký percentuálny podiel nákladnej dopravy vyplýva z činnosti kameňolomu vo Vyšnom Klatove. Rodinné domy nachádzajúce sa pozdĺž Myslavskej cesty sú tak zasahované nadmerným hlukom, exhalátmi a prašnosťou. Na základe rastových koeficientov bol namodelovaný stav dopravnej záťaže pre rok 2010 v hodnote 11 744 vozidiel/ 24hod.

Podľa informácii KDI KE bolo na ceste č.3403 (III/050192) v roku 2011 zaznamenaných 5 DN s následkom 1 usmrtená osoba, 1 ťažké zranenie a 3 ľahké zranenia.

Cesta je vybudovaná v kapacitne nepostačujúcej kategórii a je nepostačujúcich parametrov pre jazdu ťažkých nákladných vozidiel z kameňolomov vo Vyšnom Klatove, pričom trasa cesty vedúca zastavaným územím Myslavy je jediným možným napojením na nadradenú cestnú sieť.

Definovanie územných investičných jednotiek:

Pre oblasť regionálnej dopravy je investičnou územnou jednotkou úroveň kraja (NUTS3). Cesty II. a III. triedy sú predpokladom rozvoja regiónu a funkčného územia mesta Košice. Investovanie do regionálnych ciest umožňuje menej rozvíjajúcim a zaostávajúcim oblastiam znižovať

vnútroregionálne rozdiely v prístupe k základným službám (vzdelanie, zdravotná a sociálna starostlivosť, kultúra, a pod.), v prístupe na trh práce, ako aj v prístupe k základným tovarom. Výber projektov bol stanovený metodikou multikriteriálneho hodnotenia projektov pre IROP/RIÚS/UMR.

2.1.2 Analýza stavu ekologicky priaznivých a nízkouhlíkových dopravných systémov, multimodálnych prepojení v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility

2.1.2.1 Analýza konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy (VOD)

Mesto Košice je prirodzeným ekonomickým aj vzdelávacím centrom nielen svojho funkčného územia, ale celého Košického kraja. Vzhľadom na to, sa každodenne stáva cieľom množstva obyvateľov z jeho okolia prichádzajúcich za prácou, službami, vzdelaním.

Podľa *Komplexnej analýzy súčasnej verejnej pravidelnej autobusovej dopravy a osobnej železničnej a mestskej dráhovej dopravy v KSK* z hľadiska dopravnej obslužnosti (2008) **denne do mesta Košice dochádza 45 947 osôb**. Z toho:

- v okrese Košice – okolie býva cca 1/2 všetkých osôb dochádzajúcich denne do Košíc za prácou a do škôl (celkom cca 22,2 tis. obyvateľov);
- cca 1/4 všetkých dochádzajúcich osôb do Košíc býva vo zvyšku Košického samosprávneho kraja (mimo okres Košice – okolie), rovnako 1/4 býva v Prešovskom samosprávnom kraji;
- najsilnejšou oblasťou dochádzky do Košíc (na území okresu Košice – okolie) je pás územia obcí Valaliky, Čaňa, Gyňov a Seňa (celkom 2917 dochádzajúcich).

Analýza v rámci vyššie uvedenej dochádzky predpokladá, že 40% dochádzajúcich využíva individuálnu automobilovú dopravu (doprava realizovaná od zdroja až do cieľa iba individuálnou dopravou), t.j. cca 27 500 osôb dochádza do mesta niektorým z druhov verejnej prepravy s predpokladom následne využiť mestskú hromadnú dopravu v meste Košice, ktorú zabezpečuje Mesto Košice a dopravcom je obchodná spoločnosť - Dopravný podnik mesta Košice, akciová spoločnosť. Klesajúce dopravné výkony v porovnaní rokov 2011 – 2013 znázorňuje nasledujúca tabuľka:

Tab. 1: Dopravné výkony v ubehnutých vozových km (v tis. vozkm)

	2013	2012	2011
Dopravné výkony celkom	15 048	15 126	15 142
Električková koľajová trať	3 814	3 820	3 841
Autobusová cestná doprava	10 019	10 060	10 005
Trolejbusová cestná doprava	1 215	1 246	1 296

Zdroj: Výročná správa DPMK 2013

Dopravný podnik mesta Košice, akciová spoločnosť (DPMK) prevádzkuje 3 druhy trakcií - električkovú, trolejbusovú a autobusovú. V súčasnej dobe disponuje:

Tab. 2: Zoznam autobusov, trolejbusov a električiek DPM, Košice

Autobusy			Trolejbusy			Električky		
Typ	Počet kusov	Rok výroby	Typ	Počet kusov	Rok výroby	Typ	Počet kusov	Rok výroby
Citelis 18	29	2009-2010	Škoda 15 TR	10	1993	Tatra T3	58	1982-1989
Solaris 15	32	2000-2004	Škoda 15 TRm	4	1998	Tatra T6	27	1991-1992
Solaris 12	3	2004	Škoda 14 TRm	4	1999	Tatra KT8	19	1986-1991
Tedom 12	19	2007	Spolu:	18		Vario LF	1	2011
Iveco Midibus	2	2010-2011				Vario LF 2+	16	2014-2015
SOR BN 18	56	2013				Spolu:	121	
SOR BN 12	61	2013						
SOR BN 9,5	5	2013						
SOR EBN 10,5	5	2014						

Spolu:	212							
---------------	------------	--	--	--	--	--	--	--

Zdroj: DPMK, 2015

Celkový počet autobusov je 212 a priemerný vek autobusov je 4,5 roka. Nízkopodlažnosť v autobusovej doprave predstavuje 100%.

Celkový počet trolejbusov je 18 a priemerný vek trolejbusov je 19,5 roka. Nízkopodlažnosť v trolejbusovej doprave predstavuje 0%.

Celkový počet električiek je 121 a priemerný vek električiek je 24 rokov. Nízkopodlažnosť v električkovej doprave predstavuje 14 %, vzhľadom na práve realizované dodávky električiek Vario LF 2+ (zatiaľ 16 z 33 ks) bude v nasledujúcom období klesať priemerný vek električiek a stúpať nízkopodlažnosť v električkovej doprave.

Dĺžka dopravnej siete verejnej hromadnej dopravy ku koncu roka 2013 bola: električková doprava - 33,7 km, trolejbusová doprava - 13,1 km a autobusová doprava - 179,1 km, spolu 185,4 km. Na tejto sieti bolo 49 električkových, 30 trolejbusových a 228 autobusových zastávok a 623 zastávkových stanovišť. DPMK vykonával prepravu na 63 linkách pravidelnej hromadnej dopravy – 15 električkových, 3 trolejbusových, 45 autobusových. V roku 2013 využilo služby verejnej dopravy viac ako 89 miliónov cestujúcich a po mnohých rokoch došlo aj k nepatrnému nárastu počtu cestujúcich.

Tab. 3: Dĺžka dopravnej siete verejnej hromadnej dopravy

Vybrané parametre prevádzky	Električky	Trolejbusy	Autobusy	Spolu
Počet denných liniek	18	2	40	60
Počet liniek s intervalom 10 min a menším (v rannej špičke pracovného dňa)	2	2	9	13
Počet liniek s intervalom 15 min a menším (v sedle a cez voľné dni)	0	0	0	0
Priemerný počet spojov počas pracovného dňa	902	316	2383	3601
Priemerný počet spojov počas voľného dňa	604	228	1488	2320
Doba prevádzky denných liniek [h]	4:45 – 22:45			
Dĺžka denných liniek [km]	4,3-17,3	11,6-12,8	1,2-40,2	1,2-40,2
Počet nočných liniek	0	1	3	4
Počet dopravných nehôd za kalendárny rok	100	33	273	406

Zdroj: DPMK, 2013

Tab. 4: Vybrané tarifné parametre

Typ jednorazových cestovných lístkov	prestupné časové neprestupné na 4 zastávky
Cena cestovného lístka na jednu cestu (60-min, prestupný)	0,70 €
Cena 30-dňového predplatného cestovného lístka	20,00 €
Typ odbavovacieho systému - jednorazové cestovné lístky	papierové aj dopravná karta
Typ odbavovacieho systému - predplatné cestovné lístky	dopravná karta
Ďalšie formy predaja cestovných lístkov	automaty, internet, SMS

Zdroj: „Stratégia rozvoja verejnej osobnej a nemotorovej dopravy SR do roku 2020“

Tab. 5: Počet prepravených osôb

Prepravené osoby	2013	2012	2011
Počet prepravených osôb celkom (v tis.)	88 838	86 843	89 332
Električková koľajová doprava	25 233	24 541	25 131
Autobusová cestná doprava	56 158	54 787	56 080
Trolejbusová cestná doprava	7 447	7 515	8 121

Zdroj: Výročná správa DPMK 2013

V zmysle Stratégie stabilizácie a rozvoja DPMK v Košiciach spoločnosť postupne obnovuje vozidlový park. V roku 2010 DPMK zakúpilo 19 kľbových autobusov na CNG pohon, v roku 2013 - 127 nových autobusov. Zakúpených a v prevádzke je

- 61 ks celo nízkopodlažných autobusov,
- 56 ks celo nízkopodlažných kľbových autobusov,
- 5 ks malokapacitných nízkopodlažných autobusov a

- 5 ks elektrobusev s dĺžkou 10,5 metra.

Z celkového počtu 127 ks zakúpených autobusov je 122 ks osadených klimatizáciou pre cestujúcich a 5 ks (elektrobusev) majú klimatizáciu len na pracovisku vodiča. Obnova 70 % vozidlového parku autobusov znížila jeho priemerný vek pod 5 rokov a DPMK je dopravným podnikom s najnižším priemerným vekom autobusov na Slovensku. Zároveň sa jedná o ekologické a bezpečné autobusy s normou EURO 5.

Aktuálny technický stav koľajových tratí je nevyhovujúci, trate sú výškovo a smerovo deformované. Z dôvodu nedostatočnej modernizácie došlo k značnému mechanickému opotrebovaniu koľajníc, výhybiek a krížení. Nevyhovujúce sú tiež spätné a napájacie vedenia, zemná kabeláž a príslušné meniarne. To následne spôsobuje problémy pri výkone údržby. Prejazdy električiek cez trate, kde je koľajový zvršok tvorený betónovými panelmi (bez pružných prepojení) spôsobuje nadmerný hluk a značné vibrácie. Celková dĺžka priamej koľajovej trate je 60,78 km, z toho na území mesta je to 40,74 km a mimo mesta 20,04 km. Na území mesta je vo vyhovujúcom stave 21,63 km (53,09 %) a v nevyhovujúcom stave 19,11 km (46,91%). Trate ležiace mimo intravilánu mesta sú vo vyhovujúcom stave. Potrebná je prestavba mostného objektu na rýchlodráhe do U.S.Steel ponad cestu I/50-R2 v Pereši. Mostný objekt má nevyhovujúce technické parametre. Na stavbu je spracovaný projekt v stupni pre územné rozhodnutie. Časť tratí sa rekonštruuje a modernizuje v rámci OP Doprava 2007-2013, jedná sa o stavby uvedené v Pláne udržateľnej mestskej mobility mesta Košice, 2014:

- Realizácia stavby IKD Košice, v úseku Námestie Maratónu mieru – Staničné námestie – ukončenie stavby a uvedenie do prevádzky r. 2015,
- Modernizácia električkových uzlov v rozsahu MET v meste Košice – projekčná príprava, vydanie stavebného povolenia a realizácia stavby s ukončením v roku 2015,
- Modernizácia električkových tratí MET v meste Košice - projektová dokumentácia s vydaním právoplatného stavebného povolenia v roku 2015.

Na podporu využívania hromadnej dopravy Mesto Košice v spolupráci s DPMK a.s. od 1.1.2013 zaviedlo "mestskú kartu", ktorá jej držiteľom umožňuje cestovanie v dopravných prostriedkoch MHD v Košiciach a prináša zľavy na vybrané služby a tovary poskytované mestskými podnikmi. DPMK na podporu atraktivity MHD v cca 20 nových autobusoch zaviedlo bezplatnú Wi-Fi sieť.

Aktivity pre vzájomnú integráciu prímestskej verejnej dopravy a mestskej hromadnej dopravy v Košiciach prebiehajú už od roku 1995. V roku 2015 bola uzatvorená aktualizácia znenia Dohody o spolupráci medzi Košickým samosprávnym krajom a mestom Košice na realizáciu integrovaného dopravného systému verejnej osobnej dopravy.

S ohľadom na vyššie uvedené je zrejmé, že mesto už realizuje a v budúcnosti ďalej plánuje implementovať aktivity jednak na zvýšenie atraktivity a preferencie mestskej hromadnej dopravy voči individuálnej doprave, ako aj aktivity na zavedenie Integrovaného dopravného systému v Košiciach v zmysle materiálu: „Stratégia rozvoja verejnej osobnej a nemotorovej dopravy SR do roku 2020“.

Definovanie územných investičných jednotiek:

Špecifický cieľ 1.2.1: Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy

Zvolená ÚIJ: Obec (LAU2). Obec má možnosť priamo vstupovať do tvorby efektívneho systému verejnej osobnej dopravy. Obec je v prevažnej väčšine vlastníkom zastávok pre verejnú osobnú dopravu s výnimkou železničných zastávok a staníc.

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
Počet liniek mestskej hromadnej dopravy. (hodnotiace)	Počet liniek, ktoré majú aspoň jednu zastávku na území ÚIJ / celkový počet obyvateľov na území ÚIJ.	Dopravný podnik mesta Košice (DPMK)	Potenciál využitia verejnej osobnej dopravy narastá počtom spojov prechádzajúcich cez posudzovanú ÚIJ.
Počet cestujúcich mestskou hromadnou dopravou. (hodnotiace)	Počet cestujúcich mestskej hromadnej dopravy/celkový počet obyvateľov.	DPMK	
Počet spojov mestskej hromadnej dopravy. (hodnotiace)	Počet vozidiel za deň zastavených na zastávkach počas pracovného dňa (pri výskyte viacerých zastávok tej istej linky v rámci ÚIJ sa počíta počet zastavení vozidiel len raz) / celkový počet obyvateľov na území ÚIJ.	DPMK	Dôležitá je celková početnosť.
Počet spojov prímestskej autobusovej dopravy. (hodnotiace)	Počet vozidiel za deň (zastavujúcich na najvyťaženejšej zastávke prímestskej autobusovej dopravy a území ÚIJ) zastavených na zastávkach počas pracovného dňa (pri výskyte viacerých zastávok tej istej linky v rámci ÚIJ sa počíta počet zastavení vozidiel len raz).	Prepravca	Vzhľadom na výsledok, ktorým je zabezpečenie udržateľnej formy mobility prostredníctvom zvyšovania atraktivity verejnej osobnej dopravy je rozhodujúci počet obyvateľov, ktorí môžu využívať prínosy investícií do infraštruktúry. verejnej osobnej dopravy. Potenciál využitia verejnej osobnej dopravy narastá počtom spojov prechádzajúcich cez posudzovanú ÚIJ.
Existencia železničnej stanice/ zastávky využívanej železničnou osobnou dopravou (vzdialenosť v km). (hodnotiace)	Dostupnosť využívanej železničnej stanice/zastávky.	ZSSK, a.s.	Nosným dopravným systémom verejnej osobnej dopravy je železničná doprava. Výskyt železničnej stanice/zastávky na území ÚIJ umožňuje prestup/využitie železničnej dopravy v rámci mobility obyvateľov regiónu za prácou, službami a inými aktivitami. Využitie železničnej dopravy prináša zvýšenie využitia prepravnej kapacity ako aj zníženie negatívneho vplyvu dopravy na životné prostredie. Potenciál využitia železničnej dopravy vzniká len na základe výskytu železničnej stanice/zastávky na území ÚIJ s prepojením aj na doplnkovú VOD.
Existencia významnej infraštruktúry regionálnej, Nadregionálnej (významný zamestnávateľ nad 300 zamestnancov). (hodnotiace /selektívne)	Početnosť výskytu infraštruktúry.	Regionálny plán dopravnej obsluhy, Regionálny PUM	

2.1.2.2 Analýza nemotorovej dopravy

Podľa „Stratégie rozvoja verejnej osobnej a nemotorovej dopravy SR do roku 2020“ možno hodnotiť súčasný stav infraštruktúry pre nemotorovú dopravu ako nevyhovujúci, pričom jej najväčším nedostatkom je neucelená sieť komunikácií pre nemotorovú dopravu s množstvom lokálnych diskontinuit, nekvalitná stavebná úprava, nedostatočná nadväznosť na sieť hromadnej dopravy a nízka úroveň bezpečnosti chodcov a cyklistov. Stav v meste Košice je plne v súlade s týmto zistením.

Cyklistická doprava

Cyklistická doprava v meste Košice nemá v súčasnosti okrem územného plánu mesta, kde sú síce navrhované cyklotrasy, ale nie sú riešené na systematickej úrovni, oporu v žiadnom ďalšom dokumente, ktorý by detailne definoval jednotlivé kroky, ktoré je na zlepšenie podmienok cyklistickej dopravy a cyklistom potrebné zrealizovať.

V súčasnosti má mesto Košice 3 dokumenty, ktoré sa zaoberajú a budú zaoberať rozvojom cyklistickej dopravy a to „Plán udržateľnej mestskej mobility mesta Košice, 2014“ a v štádiu prípravy sú dva významné dokumenty - nový „Územný plán mesta Košice“ a „Stratégia rozvoja dopravy a dopravných stavieb mesta Košice“.

Je však spracovaný materiál Pasport mestských cyklotrás a cyklistickej siete v meste Košice (2013), ktorý detailne mapuje ich stav, ako aj ich nedostatky:

Celková dĺžka cyklistickej siete v meste: 26 042 m

Celková dĺžka mestských cyklotrás v meste: 22 767 m

Mestské cyklotrasy v hlavnom dopravnom priestore:

- cyklistický pruh na vozovke: 211 m
- cyklistický pás na vozovke: 692 m
- cyklopiktokoridor: 0 m
- priechod pre cyklistov: 477 m

Mestské cyklotrasy mimo hlavného dopravného priestoru:

- samostatná cestička pre cyklistov: 6 070 m
- spoločná cestička pre chodcov a cyklistov so zmiešanou prevádzkou: 72 m
- spoločná cestička pre chodcov a cyklistov s oddelenou prevádzkou: 15 245 m

Obr. 2: Mapa existujúcich cyklotrás v meste Košice

Zdroj: Pasport mestských cyklotrás a cyklistickej siete v meste Košice, 2013

V meste existuje niekoľko cyklotrás medzi centrom a niektorými mestskými časťami. Na niektorých miestach sú prerušené (smer Sídliisko nad Jazerom a Barca) alebo existujú len v mestskej časti a nepokračujú do centra (sídliisko Terasa). Existuje len jediná neprerušená trasa a to medzi centrom a severom mesta, pokračujúca do rekreačnej oblasti za mestom (Čermel'). Väčšina mestských častí prepojenie do centra cyklotrasou nemá a nemá ani významnejšiu cyklotrasu na svojom území (Plán udržateľnej mestskej mobility mesta Košice, 2014). V rámci oboch vyššie uvedených dokumentov boli identifikované aj nedostatky existujúceho značenia cyklotrás.

Obmedzená resp. nedostatočná je aj integrácia cyklo dopravy s mestskou hromadnou dopravou – povolená je len preprava bicyklov v rámci jednej autobusovej linky aj to iba vo vymedzenom časovom období. V meste tiež chýba doplnková infraštruktúra (napr. chránené parkoviská pre bicykle, cyklostojany, nabíjacie stanice pre elektrobicykle, systémy automatickej požičovne bicyklov) s výnimkou malého počtu (134) cyklostojanov.⁴ Existujúce cyklotrasy nie sú napojené na medzinárodné cyklotrasy, nie sú vzájomne prepojené tým pádom nedokážu dostatočne zabezpečiť mobilitu obyvateľov mesta napr. dochádzanie za prácou z mestských častí, či pohyb v rámci mesta⁵.

V roku 2014 zverejnilo MDV a RR SR výzvu na predkladanie žiadostí o poskytovanie finančného príspevku na projekty so zameraním na realizáciu euroregionálnych aktivít. V súvislosti so splnením podmienok výzvy bola úspešná žiadosť na realizáciu projektu s názvom „**Realizácia projektových dokumentácií vybraných úsekov Eurovelo 11 v Karpatskom euroregióne**“, ktorého predkladateľom bol Karpatský euroregión Slovensko a jeho partneri. Jedným z partnerov je Mesto Košice.

Trasa trans-európskej cyklomagistrály Euro Velo 11, je vedená v koridoroch riek Poprad, Torysa a Hornád. Územím mesta Košice trasa Euro Velo 11 vedie pozdĺž vodného toku rieky Hornád a projektovou dokumentáciou bude riešené prepojenie už existujúcich cyklotrás s centrom mesta Košice.

Vzhľadom k absencii celoštátnych sčítaní a prieskumov cyklistickej dopravy nie je možné v súčasnosti určiť počet kilometrov, ktoré ročne cyklisti najazdia, a teda ani nehodovosť cyklistov pripadajúcu na počet cyklistami najazdených kilometrov za rok, čo je bežný indikátor v zahraničí. Z celkového počtu dopravných nehôd tvorili nehody s účasťou cyklistov v rokoch 2005 až 2009 priemerne 2,5 %. Z toho polovica bola zavinená cyklistami, polovica dopravných nehôd s účasťou cyklistov bola zavinená inými účastníkmi cestnej premávky.

V Analýze dopravnej nehodovosti v období od 01.01.2014 do 31.12.2014 na území okresu Košice (KRPZ Košice, krajský dopravný inšpektorát) cyklisti mali účasť na 10 dopravných nehodách (-6), čo predstavuje v percentuálnom vyjadrení 1,5 % z celkového počtu dopravných nehôd. Z celkového počtu dopravných nehôd s účasťou cyklistov, zavinili samotní cyklisti 8 DN (-2) čo predstavuje 80 % z celkového počtu dopravných nehôd s účasťou cyklistu.

Pri dopravných nehodách s účasťou cyklistov neboli usmrtené žiadne osoby (0), 4 osoby sa zranili ťažko (+2) a 4 osoby sa zranili ľahko (-8).

Pri dopravných nehodách s účasťou cyklistov KRPZ neeviduje žiadnu dopravnú nehodu, pri ktorej by asistoval alkohol (-1).

Pešia doprava

Košiciam chýba koncepčný programový dokument o pešej doprave, ktorý bude (ako podobný cyklistický dokument) obsahovať záväzné rozvojové princípy (napr. nárokovateľnosť financovania z

⁴ Zdroj: Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike, 2013

⁵ Zo všetkých jžd automobilom je až 30% kratších ako 3 km. Bicykel pritom môže byť v meste do vzdialenosti 5 km rýchlejší ako automobil, zdroj: Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike, 2013

mestského rozpočtu, povinnosť riešiť pohyb chodcov v každej dopravnej investícii, ochrana územnej rezervy peších koridorov). Územný plán zadefinoval hlavne v centre mesta dôležité pešie komunikácie a priestranstvá, ale dôležité je tiež, aby aj jednotlivé mestské časti boli vzájomne prepojené s funkčným systémom peších ťahov napojené. Medzi základné problémy pešej dopravy v meste a jeho okolí patrí:

- nedostatočná prepojenosť jednotlivých mestských častí chodníkmi,
- zlý povrch chodníkov,
- zlá dostupnosť na niektoré zastávky VOD,
- nebezpečné priechody pre peších cez dlhé komunikačné priestory v radení križovatiek bez vytvorených dostatočne širokých čakacích priestorov pre peších na smerovo rozdelených komunikáciách,
- znížená dostupnosť pre osoby so zníženou pohyblivosťou (napr. vysoké obrubníky a pod.),
- z dôvodu absencie systémového riešenia statickej dopravy sú na celom území mesta na parkovanie využívané pešie chodníky, čo síce pripúšťa aj platná STN 73 6110/Z1, no v mnohých prípadoch zaparkované vozidlá zužujú prípustnú voľnú šírku chodníka aj pod hodnotu 1,5 m. Tento stav je vzhľadom na jeho rozsah v meste Košice nevyhovujúci a je potrebná úprava platnej legislatívy, ktorú bude mesto Košice podporovať, pre zrušenie možnosti parkovania na chodníkoch. Parkujúce vozidlá sú prekážkou v pešom pohybe a vozidlá spôsobujú devastáciu chodníkov, nakoľko chodníky svojou konštrukciou nezodpovedajú záťaži parkujúcich vozidiel.

Definovanie územných investičných jednotiek:

Špecifický cieľ 1.2.2: Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb.

Zvolená ÚIJ: Obec (LAU2). Väčšie vzdialenosti medzi obcami nie sú vhodné na denno-denné dochádzanie do práce pre širšiu vrstvu spoločnosti (maximálne ako cykloturistika počas víkendov). Taktiež je preukázané, že dopravné kolóny vznikajú najmä v intravilánoch. Z tohto dôvodu navrhujeme ako ÚIJ zadefinovať obec.

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov. (hodnotiace)	Celkový počet ekonomicky aktívnych obyvateľov, t.j. pracujúci (okrem dôchodcov), pracujúci dôchodcovia, nezamestnaní a osoby na materskej dovolenke.	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov.	Preferencia takých sídelných jednotiek, kde je veľký počet ekonomicky aktívnych obyvateľov, čo zvyšuje pravdepodobnosť nutnosti ich mobility a zvyšuje potenciál deľby prepravnej práce v prospech environmentálne prijateľnejších módov dopravy.
Intenzita individuálnej automobilovej dopravy. (hodnotiace)	Vážený priemer jednotlivých bodov sčítania priemernej ročnej dennej intenzity (mimo diaľnic a rýchlostných ciest).	Celoštátne sčítanie dopravy v roku 2010, dopravný generel, Stratégia rozvoja dopravy.	Selekcia vhodných úsekov pre získanie lokalít s najvyšším prínosom realizácie opatrení.
Vybavenie železničnou alebo autobusovou stanicou/ (vzdialenosť v km). (hodnotiace)	Dostupnosť využívanej železničnej stanice/zastávky do 3 km.	ŽSR	Počet ľudí bývajúcich/zamestnaných v danej lokalite vytvára dopyt po mobilite ľudí z domu do miesta výkonu práce a naopak.
Počet žiakov škôl. (hodnotiace)	Súčet počtu žiakov druhého stupňa, základných a stredných škôl a študentov vysokých škôl k celkovému počtu obyvateľov.	Ústav informácií a prognóz školstva.	Počet ľudí zamestnaných v danej lokalite vytvára dopyt po mobilite ľudí z domu do miesta sídla školy; vyšší počet žiakov a študentov znamená väčšiu nutnosť vytvoriť dopravné koridory na presun ľudí do/zo školy.
Relatívny počet spojov. (hodnotiace)	Počet spojov za deň / celkový počet obyvateľov.	DPMK, súkromní prepravcovia, ZSSK ...	V lokalitách, kde neexistuje dobré spojenie verejnou dopravou, vzniká potenciál pre využitie nemotorovej dopravy.
Významná infraštruktúra (významný zamestnávateľ nad 300 zamestnancov). (hodnotiace / selektívne)	Početnosť výskytu významnej infraštruktúry.	Regionálny plán dopravnej obsluhy, Plán udržateľnej mobility.	Existencia regionálnej a nadregionálnej infraštruktúry zvyšuje pravdepodobnosť mobility, t.j. znamená väčšiu nutnosť vytvoriť dopravné koridory aj pre nemotorovú dopravu.
Nehodovosť cyklistov.	Nehodovosť cyklistov za posledných 5 rokov.	Štatistiky dopravnej nehodovosti, prezídium policajného zboru.	Predpoklad nárastu využívania nemotorovej dopravy, ak sa vybudujú bezpečné cyklodopravné trasy.

2.2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám vo funkčnom území mesta Košice

Analýza týkajúca sa funkčného územia je prioritne zameraná na stav, limity a rozvojové príležitosti funkčného územia mesta Košice v oblasti zdravotníckych a sociálnych služieb, predprimárnej a primárnej (základnej) výchovy a vzdelávania i v oblasti stredného školstva.

2.2.1 Stav a príležitosti rozvoja zdravotníckych služieb vo funkčnej oblasti mesta Košice

Zdravotníctvo, ako odvetvie je regulované štátom, najmä prostredníctvom legislatívy pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti v štátnych a neštátnych zdravotníckych zariadeniach, na opatrenia v oblasti ochrany a podpory zdravia, **pri zabezpečovaní dostupnosti zdravotnej starostlivosti**, kontrole jej kvality, organizovaní celospoločenských preventívnych programov a pod.

V odvetví zdravotníctva prebiehajú zmeny v organizácii a riadení zdravotníctva, ktoré prechádza decentralizáciou a demonopolizáciou. Vysokú finančnú náročnosť zdravotníckeho systému ovplyvňuje aj nedostatočné energetické hospodárenie súvisiace s nevyhovujúcim stavom budov, kde sú zdravotnícke zariadenia umiestnené.

Prioritnou úlohou zdravotnej politiky v budúcom období bude také nastavenia parametrov systému, aby sa z daných zdrojov pre poistencov **poskytla medicínsky účinná a nákladovo efektívna liečba**. Znamená to dosiahnutie čo najlepšieho využitia existujúcich zdrojov pri rešpektovaní reálnej výkonnosti slovenskej ekonomiky.

Základným poslaním **zdravotníckych služieb/zdravotníctva** je navrátiť zdravie chorým a udržiavať a zlepšovať kvalitu zdravia všetkým obyvateľom. **Zdravotný stav obyvateľov** Slovenska vrátane obyvateľov územia Košického kraja nie je veľmi priaznivý. Ovplyvňuje ho predovšetkým životný štýl, zhoršená kvalita životného prostredia v niektorých regiónoch, nezamestnanosť, sociálna situácia a nevhodné bytové podmienky časti populácie (marginalizované skupiny obyvateľstva, rómske etnikum). Zdravotný stav obyvateľstva úzko súvisí so socioekonomickým postavením obyvateľstva, demografickým vývojom obyvateľstva a vybavenosťou územia infraštruktúrou.

Doba trvania pracovnej neschopnosti ľudí v Košiciach z dôvodu choroby oproti roku 2012 poklesla na priemerne 39 dní, čo je o 8 dní menej, ako je priemer Košického kraja. Priemerná dĺžka života bola v roku 2013 v Košickom kraji 75,3 rokov.

Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti.

Zdravotnú starostlivosť vo funkčnom území mesta (FMO) Košice, najmä však priamo v krajskom meste Košice, poskytujú poskytovatelia:

- ambulantnej (špecializovaná ambulantná starostlivosť je sústredená najmä do krajského a okresných miest),
- ústavnej zdravotnej starostlivosti,
- záchranej zdravotnej služby a
- lekárenskej starostlivosti.

Okrem fakultnej nemocnice zdravotnú starostlivosť vo FMO zabezpečuje aj sieť polikliník (Medicínske centrum Košice, Poliklinika Terasa s.r.o. Košice, Ergomed s.r.o. Košice), odborných pracovísk, samostatné súkromné ambulancie s rôznym zameraním. Sieť zdravotníckych zariadení dopĺňa aj sieť lekární. Podľa posledných dostupných údajov za FMO Košice bolo v roku 2012 spolu:

- 135 ambulancií všeobecného lekárstva pre dospelých (VŠLD),
- 60 ambulancií pediatrov,
- 6 LSPP (lekárska služba prvej pomoci), ktorých je v území nedostatok),
- 197 stomatologických ambulancií.

Možno konštatovať, že v meste Košice je pomerne široká sieť neštátnych zdravotníckych zariadení. Patria sem samostatné ambulancie praktických lekárov pre deti, dorast a dospelých, ambulancie gynekológov a stomatológov, ambulancie praktických lekárov špecialistov, rýchla zdravotnícka pomoc, lekáreň.

Ambulantná starostlivosť.

Slovenské zdravotníctvo má pretrvávajúce problémy v oblasti neúmerného využívania ambulantnej zdravotnej starostlivosti, nedostatočne rozvinutej jednodňovej ambulantnej starostlivosti, preferovania ústavnej zdravotnej starostlivosti v ekonomicky zaostalejších regiónoch.

Súčasná ambulantná zdravotná starostlivosť je fragmentovaná, s rozdielnymi motiváciami a nedostatkom koordinácie, čo spôsobuje neefektívne využívanie zdrojov. Fragmentácia má negatívny vplyv na kvalitu, náklady a výsledky. Eliminácia tejto neefektivity je kľúčová pre zlepšenie parametrov kvality a zníženia nákladov. Dôkazy ukazujú, že toto je možné dosiahnuť vyššou vertikálnou aj horizontálnou integráciou poskytovania zdravotnej starostlivosti. Integrovaný model je organizovaný, koordinovaný a spolupracujúca sieť, ktorá spája rôznych poskytovateľov do poskytovania kontinuálnych zdravotných služieb. Primárna ambulantná starostlivosť by mala byť základom poskytovania zdravotnej starostlivosti s prepojením na špecializovanú a následnú zdravotnú starostlivosť.

Zamestnancov pracujúcich v zdravotníctve SR aj z roka na rok ubúda.

Krajské mesto Košice a jeho funkčná mestská oblasť je súčasťou Košického kraja, v ktorom podľa štatistických ukazovateľov klesol v sledovanom období od roku 2000 do roku 2004 počet zdravotníckych zamestnancov o takmer 6,5 tis. Tento výrazný pokles je možné sledovať najmä v kategórii zdravotných sestier. Stále viac sa prejavuje nedostatok kvalifikovaných pracovníkov - najmä všeobecných a zubných lekárov, patológov a anesteziológov. Celkový počet zdravotníckych pracovníkov bol v roku 2012 - 11 335, z toho 2000 lekárov (Zdroj: Zdravotnícka ročenka SR, 2012).

V súvislosti s miernym poklesom počtu lekárov súvisí aj nárast počtu obyvateľov pripadajúcich na jedného lekára. Kým v roku 2000 pripadalo na jedného lekára v kraji 263 ľudí, v roku 2004 pripadalo na jedného lekára už 270 obyvateľov.

V roku 2013 v oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb pracovalo 8 435 pracovníkov, čo predstavovalo celkovo 10% podiel na zamestnanosti v Košickom kraji. Až 10,5% obyvateľov pracuje v rizikových prevádzkach.

Podiel zamestnancov v zdravotníctve a v sociálnych službách tvorí 13,7 % a počas posledných troch rokov mal klesajúcu tendenciu. V najbližších rokoch sa očakáva nárast podielu zamestnancov najmä v sociálnych službách.

Z dôvodu, že ide o územie mestské, integrácia sociálnych služieb a služieb zdravotnej starostlivosti bude závisieť najmä na schopnosti poskytovateľov v rámci virtuálnej integrácie a zabezpečení integrácie služieb na úrovni FMO Košice (okolité obce a mestské časti).

Počet úväzkov všeobecných lekárov pre dospelých bol 48,7 na kontaktné miesto a pracovali v 36 kontaktných miestach v roku 2013.

Tab. 6: Súčasný stav všeobecných lekárov pre dospelých v Košiciach a v Košickom kraji (12/2013):

Okres	Hlavné kontaktné miesto (KM)			Ďalšie KM		
	Mesto	Adresa	Počet úväzkov na KM	Počet KM	Počet úväzkov	Úväzok/KM
Gelnica	Gelnica	Slovenská	2	11	7,5	0,682
Košice- okolie	Moldava nad Bodvou	Čs. armády	5	7	7,2	1,029
Košice- okolie	Košice			20	15,9	0,795
Košice	Košice	Tr. SNP	14,2	3	5,2	1,733
Košice	Košice	Rastislavova	11	7	15,1	2,157
Košice	Košice	Lúčna	14	9	15,6	1,733

Košice	Košice	Cottbuská	5	6	10,7	1,783
Košice	Košice	Čs. armády	5	5	5,5	1,100
Košice	Košice	Komenského	4,5	5	9	1,800
Košice	Košice	Maršála Koneva	6	1	3	3,000
Michalovce	Michalovce	Nám. Osloboditeľov	6	6	10,5	1,750
Michalovce	Michalovce	Štefánikova	4	8	10,83	1,354
Michalovce	Strážske			4	3	0,750
Michalovce	Veľké Kapušany	Z. Fábryho	3,4	9	11,1	1,233
Rožňava	Rožňava	Štítnická	4	24	20,1	0,838
Sobrance	Sobrance	Hollého	3	6	5,6	0,933
Spišská Nová Ves	Spišská Nová Ves	Šafárikovo nám.	4	8	13,75	1,719
Spišská Nová Ves	Spišská Nová Ves			6	7,5	1,250
Spišská Nová Ves	Krompachy	Štúrova	2	7	6	0,857
Trebišov	Trebišov	SNP	4,5	10	13,9	1,390
Trebišov	Kráľovský Chlmec	Nemocničná	4	10	10,9	1,090
Trebišov	Sečovce	Dargovských hrdinov	3	5	3	0,600

Zdroj: Inštitút zdravotnej politiky MZ SR, 2015

Poznámka: Hlavné kontaktné miesta v tabuľke uvedené (Okres Košice) predstavujú zariadenia na území FMO Košice

Koncept integrovaného modelu starostlivosti o zdravie bližšie pacientovi.

Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky pripravilo v rámci stratégie posilnenia primárnej zdravotnej starostlivosti niekoľko systémových opatrení, medzi ktoré okrem zvyšovania kompetencií lekárov prvého kontaktu a rezidentského programu patrí aj **implementácia konceptu integrovaného modelu starostlivosti o zdravie prostredníctvom centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS)** so zameraním na väčšie vymedzenie úloh lekárov primárnej starostlivosti („gatekeepers“) a koncentráciu ošetrovateľských činností v integrovaných centrách. Integrovaný model starostlivosti o zdravie vyplýva z vládou SR schváleného *Strategického rámca starostlivosti o zdravie pre roky 2013 – 2030* a je detailnejšie rozpracovaný v strategickom dokumente *Implementačná stratégia – systém integrovanej poskytovania zdravotnej starostlivosti* v nadväznosti na schválený strategický rámec. Jadro činnosti CIZS spočíva v práci všeobecných lekárov pre dospelých, všeobecných lekárov pre deti a dorast, gynekológov a zubných lekárov, ktorí poskytujú primárnu ambulantnú starostlivosť spolu so sestrami a ďalšími zdravotníckymi pracovníkmi.

Reformnou integráciou primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti sa zvýši počet lekárov primárneho kontaktu na jedno kontaktné miesto,lepší sa manažment pacienta (zlepšením servisu poskytovaných služieb pre klientov na jednotnom kontaktnom mieste), posilní sa význam poskytovateľov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti ako hlavných manažérov pacienta (synergia s aktivitami tvorby a zavedenia nových a inovovaných klinických postupov a postupov pre výkon prevencie), znížia sa prevádzkové náklady (koncentrácia poskytovateľov na jednom mieste, administratíva, zdieľanie prístrojového vybavenia, atď.), zefektívni sa komunikácia a spolupráca lekárov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti za možnej účasti konziliárnej starostlivosti poskytovateľov špecializovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti. Správna organizácia primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti prináša významné šetrenie verejných zdrojov. Zároveň sa vytvoria podmienky pre zatraktívnenie a udržanie mladých lekárov v oblasti primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti (synergia s rezidentským programom).

CIZS tiež vytvárajú veľmi vhodný priestor pre prepájanie primárnej zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb na komunitnej úrovni pre občanov konkrétnych lokalít. Vychádzajúc zo Zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách existuje viacero druhov sociálnych služieb by mali byť súčasťou CIZS (najmä sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, preventívne aktivity a ďalšie fakultatívne sociálne služby podľa potrieb a špecifik danej lokality). Vychádzajúc z holistických prístupov orientovaných na človeka je nevyhnutné prepájanie týchto segmentov so zameraním na subsidiaritu poskytovania sociálnych služieb a čo najdlhšie zotrvanie občana, ktorý je v nepriaznivej životnej situácii, vo vlastnej domácnosti za podpory komplexných a dostatočných sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti. Súčasne je nevyhnutné intenzívne pracovať a cielene rozvíjať podporu

verejného zdravia obyvateľstva a sociálnej integrácie v komunitách znevýhodnených a ohrozených skupín obyvateľstva (ekonomicky a sociálne slabé rodiny, obyvatelia rómskych komunít). CIZS budú poskytovať poradenstvo s cieľom zvýšiť záujem obyvateľov o vlastné zdravie a prevenciu, vrátane propagácie zdravého životného štýlu a ponúknu priestor pre aktivity koordinátorov asistentov zdravotnej osvetu, pôsobiach najmä v marginalizovaných rómskych komunitách. Všetko bude prebiehať s využitím nových informačných technológií.

Odhadovaná optimálna potreba počtu CIZS bola predbežne analyzovaná MZ SR v spolupráci so všetkými samosprávnymi krajmi. Finálne geografické rozmiestnenie a počet CIZS bude ale prihliadať na súčasný stav koncentrácie primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti vo všetkých regiónoch SR, geografické rozloženie primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti v jednotlivých regiónoch a na dopravnú dostupnosť pre obyvateľov regiónu. Primárnymi iniciátormi pre etablovanie CIZS budú samotní poskytovatelia primárnej zdravotnej starostlivosti, pri dodržaní štyroch základných podmienok pre takúto investíciu:

- 1) musí byť vopred zrejmé, ktorí lekári primárneho kontaktu majú záujem o účasť na danom projekte a budú pôsobiť v novom etablovanom CIZS,
- 2) musí byť zabezpečená možnosť konzultácií lekárov primárneho kontaktu s odborníkmi špecialistami,
- 3) etablovanie CIZS musí zvýšiť koncentráciu lekárov primárneho kontaktu,
- 4) etablovanie CIZS musí reflektovať na určitú minimálnu veľkosť spádovej oblasti.

CIZS sa budú etablovať tam, kde o to lekári prejavia záujem, a kde bude ich zvýšená koncentrácia. CIZS tak budú primárne etablované v rámci už existujúcej infraštruktúry zdravotných stredísk a polikliník. Pre každé CIZS bude na úrovni projektového zámeru posúdené, či v lokalite existuje vhodná infraštruktúra, ktorá by sa rekonštrukciou mohla prebudovať na CIZS, alebo na etablovanie CIZS bude vhodnejšie vybudovanie novej infraštruktúry (projektové zámery budú schvaľované radou partnerstva na úrovni príslušného samosprávneho kraja a na schválené projektové zámery budú MZ SR vyhlasované výzvy na predloženie žiadosti o NFP). Treba však oddeľovať modernizáciu/budovanie infraštruktúru od poskytovania zdravotnej starostlivosti. Zdravotnú starostlivosť budú poskytovať lekári a iní poskytovatelia zdravotnej starostlivosti, ale strategickým zámerom MZ SR je, aby vlastníctvo zmodernizovanej/vybudovanej infraštruktúry bolo primárne pod kontrolou verejného sektora (štát, samosprávne kraje a obce).

Sieť CIZS sa bude budovať prístupom zdola nahor v súlade so schváleným Regionálnym Master plánom, aby sa vytvorili podmienky pre vytvorenie efektívneho, dostupného a pružného systému zdravotnej starostlivosti na regionálnej úrovni v prepojení na komunitné poskytovanie sociálnych služieb.

2.2.2 Analýza limitov a rozvojových príležitostí v sociálnej oblasti

V spracovaní analýzy v oblasti sociálnych vecí vo funkčnom území s možnosťou financovania z prostriedkov IROP je potrebné zohľadniť:

- **možnosti a zameranie IROP**, ktorými sú predovšetkým deinštitucionalizácia sociálnych služieb a podpora rozvoja terénnych a komunitných sociálnych služieb,
- **zameranie sa na cieľové skupiny, ktoré sa do budúcnosti ukazujú ako najviac zraniteľné** (seniori, deti, zdravotne ťažko postihnutí, sociálne odkázaní, a pod.) a poskytovanie sociálnych služieb týmto prijímateľom,
- **v záujme zosúladenia rodinného a pracovného života zabezpečenie služieb starostlivosti o deti do troch rokov veku,**
- zabezpečenie opatrení v oblasti **sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately** v dostatočnej kapacite a variabilite,

- **obmedzenú výšku finančných prostriedkov** alokovaných pre potreby mesta Košice a priľahlých obcí,
- **investičný charakter finančných prostriedkov**, ktoré je možné získať z IROP.

S ohľadom na uvedené limity sa ako dôležitý javí predovšetkým **výber cieľových skupín**, na ktoré bude v budúcom programovacom období zameraný rozvoj sociálnych služieb a ďalších služieb v meste Košice a priľahlých obciach vo funkčnom území mesta Košice. Je potrebné zohľadňovať najmä demografickú štruktúru obyvateľov a prognózy ďalšieho vývoja a existujúcu ponuku sociálnych služieb a ďalšej pomoci v sociálnej oblasti na území mesta a obcí vo funkčnom území mesta Košice.

2.2.2.1 Demografická štruktúra a prognózy

Európsky trend starnutia obyvateľstva sa prejavuje aj vo funkčnom území mesta Košice, čo deklarujú nasledujúce dáta z mesta Košice (okresy Košice I. – Košice IV.) a z okresu Košice okolie, kde spadajú okolité obce.

Tab. 7: Index starnutia

Index starnutia ⁶ v okresoch funkčného územia				
Územie	2008	2009	2010	2011
Košice I.	140,89	145,92	150,18	158,30
Košice II.	125,16	128,02	130,10	135,40
Košice III.	106,23	117,85	131,49	147,50
Košice IV.	190,33	192,96	195,42	197,00
Košice okolie	89,52	90,98	92,51	92,70

Zdroj: Mapa sociálnej situácie v Košickom samosprávnom kraji a v Borsodsko-abovsko-zemplínskej župe. Košice: SAV, 2013

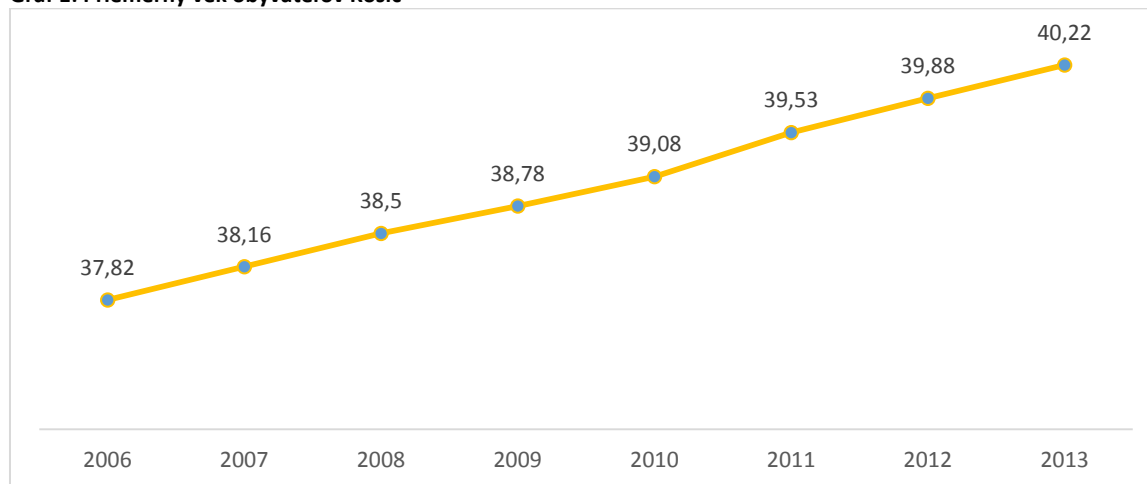
Tab. 8: Veková štruktúra

Veková štruktúra obyvateľov mesta Košice k 31. 12	2005	2006	Prognóza 2025	Predpokladaný (oproti roku 2005) nárast v %
Počet obyvateľov	234 871	235 596	356 665	52%
0 -14	37 095	36 019	52 917	43 %
15 - 64	173 179	152 529	236 784	37 %
65 +	24 597	46 048	66 963	72 %

Zdroj: Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2025, Bratislava: Infostat, Výskumné demografické centrum, 2004

⁶ Index starnutia vyjadruje počet osôb v poproduktívnom veku pripadajúcich na 100 osôb v predproduktívnom veku.

Graf 1: Priemerný vek obyvateľov Košíc

Zdroj: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

Podobne v okrese Košice-okolie je možné pozorovať každoročné zvyšovanie priemerného veku obyvateľstva (r. 2008 – 35,61, r.2009 – 35,75, r. 2010 – 35,90, r. 2011 – 36,04).

Základné demografické charakteristiky týkajúce sa zvyšujúceho sa veku populácie sú doplnené aj cez údaje deklarujúce každoročný zvyšujúci sa nárast počtu poberateľov dôchodkov či peňažných príspevkov na kompenzáciu pre ťažko zdravotne postihnutých občanov.

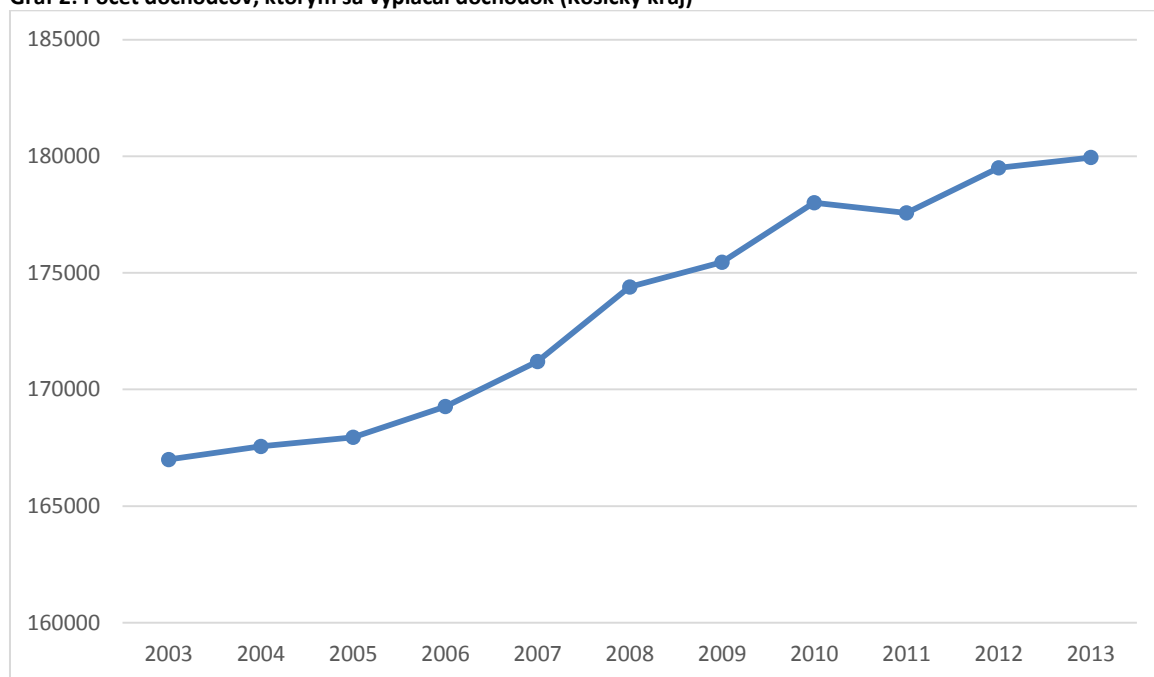
Tab. 9: Zmeny v štruktúre poberateľov dôchodkov v meste Košice

Druh dôchodku	2005	2007	30. 6. 2014
Starobný dôchodok	38 640	39 199	44 185
Predčasný starobný dôchodok	831	1 898	610
Invalidný dôchodok	6 968	7 389	8 984
vdovský	1 611	1 504	1 155
vdovecký	131	209	263
sirotský	1 452	1 337	1 056

Z tabuľky vyplýva, že počet poberateľov starobných dôchodkov sa zvyšuje najrýchlejšie, pričom oproti roku 2005 vzrástol počet poberateľov k 30. júnu 2014 až o 14,3%.

Tab. 10: Peňažné príspevky na kompenzáciu pre ťažko zdravotne postihnutých občanov - počet poberateľov v meste Košice

Územie	12/2011	12/2012	12/2013
Košice I	1 397	1 418	1 439
Košice II	1 919	1 995	2 023
Košice III	663	689	722
Košice IV	1 248	1 314	1 381
Spolu:	5 227	5 416	5 565

Graf 2: Počet dôchodcov, ktorým sa vyplácal dôchodok (Košický kraj)

Zdroj: UPSVaR, 2013

2.2.2.2 Existujúce sociálne služby vo funkčnom území mesta Košice

Z charakteru funkčného územia, v ktorom výrazne dominuje mesto Košice, vyplýva aj koncentrácia ponuky sociálnych služieb v jeho katastri. Na území mesta Košice sociálne služby poskytujú verejní (príslušné MČ, mesto Košice a KSK), ale aj neverejní (cirkevné a neziskové organizácie) poskytovatelia. V obciach (mimo mesta Košice) sa v predmetnom funkčnom území nachádzajú len 3 zariadenia pre seniorov a obce poskytujú opatrovateľskú službu len v minimálnom rozsahu v spolupráci s inými neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb.

Terénna opatrovateľská služba a služby poskytované v zariadeniach opatrovateľskej služby sú na území mesta Košice zabezpečované poverenými Mestskými časťami.

Tab. 11: Sociálne služby poskytované povereným Mestským časťami mesta Košice

Mestská časť (MČ)	Počet odkázaných občanov, ktorým MČ zabezpečila opatrovateľskú službu v roku 2013	Počet odkázaných občanov, ktorým MČ zabezpečila službu v zariadení opatrovateľskej služby v roku (ZOS) v roku 2013	Kapacita ZOS
MČ Košice – Sever	162	34	15
MČ Košice – Západ	78	16	10
MČ Košice – Juh	208	51	16
MČ Košice – Dargovských hrdinov	41	nie je zriaďovateľom ZOS	0
Spolu	489	101	41

Každoročne sa ukazuje stúpajúci trend klientov opatrovateľskej služby poskytovanej mestom (r. 2011 – 392, r. 2012 – 455, r. 2013 – 489).

Obce vo funkčnom území, ktoré sa zapojili do dotazníkového prieskumu (19) deklarovali skutočnosť, že buď opatrovateľskú službu nezabezpečujú, alebo ju poskytujú len vo veľmi obmedzenej miere (iba 3 obce uviedli, že zamestnávajú opatrovateľky na menší ako 50% -ný úväzok v počte 1 alebo 2).

Mesto Košice je zriaďovateľom **Strediska sociálnej pomoci**, ktoré poskytuje sociálne služby v zariadení pre seniorov na Garbiarskej ulici, v dennom stacionári na Garbiarskej ulici, v zariadení opatrovateľskej služby na Južnej triede 23, zabezpečuje prepravnú službu a monitorovanie a signalizáciu potreby pomoci.

Tab. 12: Sociálne služby poskytované Strediskom sociálnej pomoci za celý rok 2013 v meste Košice

Sociálna služba	Počet osôb, ktorým bola služba poskytovaná v roku 2013	Kapacita
Zariadenie pre seniorov	237	190
Zariadenie opatrovateľskej služby	34	12
Denný stacionár	0	9
Prepravná služba	240	
Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	19	
Krízové centrum	12	10
Spolu	542	221

Z hľadiska charakteru iných sociálnych služieb sa obce vo funkčnom území zameriavajú najmä na poskytovanie služieb stravovania (jedáleň). Podľa dostupných informácií sa vo funkčnom území mimo územia mesta Košice nachádzajú 3 zariadenia. Iba jedna obec zúčastnených v dotazníkovom prieskume uviedla, že kapacity a zariadenia obce pre poskytovanie sociálnych služieb sú postačujúce. Na otázku, či „má obec pripravený projekt (príprava znamená mať PD a stavebné povolenie so splnením podmienok humanizácie a deinštitucionalizácie) na výstavbu/rekonštrukciu/modernizáciu zariadenia pre poskytovanie sociálnych služieb“ 69% obcí odpovedalo „nie“, 31% obcí sa nevyjadrilo a žiadna neoznačila kladnú odpoveď.

Tab. 13: Zariadenia s poskytovaním sociálnych služieb aj pre obyvateľov mesta Košice v širšom okolí mesta Košice (nad rámec funkčného územia)

Zariadenie	Druh sociálnej služby	Kapacita
Obec Poproč	Zariadenie pre seniorov	20
Domov sv. Anny, Poproč	Zariadenie pre seniorov	55
Kontakt n.o., Košice	Zariadenie pre seniorov	72

Okrem sociálnych služieb, ktoré sú zabezpečované mestom Košice a okolitými obcami, dôležitými aktérmi v sociálnej oblasti v analyzovanom území sú Košický samosprávny kraj a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb. To potvrdilo aj 63% obcí zapojených do prieskumu, ktoré uviedli, že sociálne služby zabezpečujú v spolupráci s inými subjektmi.

Košický samosprávny kraj je na území mesta Košice zriaďovateľom troch zariadení sociálnych služieb. Sú nimi: VIA LUX, Andraščíkova ul. Košice – Barca, ARCUS Skladná 4, Košice a Domko, Park mládeže, Košice. Po dohode so zástupcami odboru sociálnych vecí Ú KSK môže mesto Košice zabezpečiť poskytovanie sociálnych služieb v zariadení pre seniorov odkázaným občanom s trvalým pobytom v meste aj v zariadeniach KSK.

Tab. 14: Sociálne služby poskytované na území mesta Košice Košickým samosprávnym krajom (stav k 8/2014)

Zariadenie	ZpS kapacita	DSS kapacita	ŠZ kapacita	ZNB kapacita
VIA LUX	150	100	-	-
ARCUS	100	-	100	-
Domko	-	60	-	-

Vysvetlivky: ZPS - Zariadenie pre seniorov, DSS – Domov sociálnych služieb, ŠZ – špecializované zariadenie, ZNB – Zariadenie núdzového bývania

V prípade, že mesto nedokáže zabezpečiť poskytovanie sociálnych služieb z dôvodu nepostačujúcej kapacity verejného poskytovateľa, resp. na žiadosť občana odkázaného na poskytovanie sociálnych služieb, sociálne služby mesto zabezpečí v spolupráci s registrovaným neverejným poskytovateľom.

A to:

- **služby v zariadení pre seniorov** prostredníctvom Arcidiecéznej charity (ADCH) v Domove pokojnej staroby, LUX n.o. na Opatovskej ulici, Vision plus n.o. a Família n.o. KE – Šaca **s celkovou kapacitou 133 miest,**
- **služby v zariadení opatrovateľskej služby** prostredníctvom ADCH, Vysokošpecializovaného ústavu geriatrického sv. Lukáša a neziskovej organizácie Jesienka, Turgenevova ulica **s celkovou kapacitou 62 miest,**
- **opatrovateľskú službu** prostredníctvom ADCH, HOMO HOMINI, Zborovej diakonie, resp. Gréckokatolíckej charity, ktorými bola poskytnutá soc. služba **v roku 2013 pre 204 klientov s trvalým pobytom v meste Košice vo výške 129 280 hodín opatrovateľskej služby,**
- **prepravnú službu** prostredníctvom Slovenského zväzu telesne postihnutých (SZTP), Košickej organizácie vozičkárov, Homo Homini, GKCH a Svetielka pomoci, n.o., ktorými bola poskytnutá prepravná služba **v roku 2013 pre 177 klientov s trvalým pobytom v meste Košice vo výške 82 911 najazdených kilometrov.**

Tab. 15: Pobytové sociálne služby pre občanov, o odkázanosti ktorých rozhoduje mesto Košice – sumár kapacít všetkých poskytovateľov (verejní + neverejní, stav k 30.6.2013)

Zriaďovateľ	kapacita ZpS	kapacita ZOS	Kapacita denný stacionár
Mestské časti	-	41	-
Mesto Košice	190	12	10
Košický samosprávny kraj	290	-	-
Neverejní poskytovatelia	124	54	20
Spolu	604	107	30

Pobytové sociálne služby pre občanov bez domov v nocľahárni, útulku, resp. v zariadení núdzového bývania mesto zabezpečovalo prostredníctvom príspevkovej organizácie mesta – Psychosociálne centrum v zariadení núdzového bývania na Adlerovej ulici č. 4, a ako minulé roky, aj v spolupráci s neverejnými poskytovateľmi a to ADCH, Oáza – Nádej pre nový život a DORKA n.o.

Tab. 16 Pobytové sociálne služby

Druh sociálnej služby	Kapacita (stav k 8/2014)	Počet klientov, ktorým bola poskytnutá soc. služba v nocľahárňach v roku 2013
Psychosociálne centrum. ZNB Adlerova	73	
ADCH – útulok Bosákova /nocľaháreň Bosákova	32/50	157
ADCH – nocľaháreň Fialková	26	54
ADCH – útulok Poľná/nocľaháreň Poľná	85/20	66
Oáza – nádej pre nový život, útulok/nocľaháreň	50/50	136
DORKA n.o. útulok	70	
Kapacita celkom	456	413

Definovanie územných investičných jednotiek:

Špecifický cieľ 2.1.1: Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni

Posudzovaná oblasť ŠC 2.1.1: Deinštitucionalizácia vybraných zariadení sociálnych služieb.

Zvolená ÚJ: Okres (LAU1)

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
Vybavenosť územia pobytoвыми zariadeniami sociálnych služieb (selektívne/hodnotiace)	Kapacita všetkých pobytoových celoročných zariadení v okrese (ZpS, DSS, ŠZ - len kapacita celoročnej pobytovej služby) v pomere k súčtu seniorov (62+) a osôb s ŤZP (menej ako 62) v okrese resp. koľko osôb cieľovej skupiny pripadá na jedno miesto v pobytoových celoročných službách. Územiu, kde je pobytoová služba najprístupnejšia, prideliť najvyššie bodové ohodnotenie potenciálu sociálneho vylúčenia. Kapacity počítať samostatne pre jednotlivé typy pobytoových zariadení zvlášť.	Seniori 62+ : demografické údaje zo ŠÚ, osoby so ZŤP: štatistické výkazy ÚPSVaR o počte poberateľov príspevkov na kompenzáciu ŤZP, register poskytovateľov sociálnych služieb v kraji.	Hlavným výsledkom bude zmena podielu inštitucionálnej a komunitnej starostlivosti v prospech komunitnej v oblasti sociálnych služieb. Kritérium hodnotí, aká je vybavenosť územia inštitucionálnymi službami, a v ktorých okresoch by mala prebehnúť deinštitucionalizácia zariadení, pretože je tam nadpriemerná vybavenosť územia inštitucionálnymi službami.
Veľkokapacitnosť pobytoových zariadení - miera rizika inštitucionalizácie. (hodnotiace)	DSS, ZpS, ŠZ, ZPB a Rehabilitačné stredisko – všetko s celoročným pobytom. Porovnáme, či sa na jednej adrese poskytuje so službou DSS aj iná z vyššie uvedených. Vo výpočte sa spriemeruje kapacita, pričom v zariadeniach poskytujúcich viaceré pobytové služby berieme do úvahy celkovú kapacitu. Čiže územiu, kde je najvyššia priemerná kapacita DSS, prideliť najvyššie bodové ohodnotenie potenciálu sociálneho vylúčenia.	Register poskytovateľov sociálnych služieb.	Zmena podielu inštitucionálnej a komunitnej starostlivosti v prospech komunitnej v oblasti sociálnych služieb. Veľká kapacita zariadenia je jedným z rizík inštitucionalizácie. Posledná novela zákona pre pobytové služby považuje za hranicu kapacitu 40. Kritérium zamerané na DSS.

Posudzovaná oblasť ŠC 2.1.1: Deinštitucionalizácia vybraných zariadení výkonu SPO a SK.

Zvolená ÚIJ: Okres (LAU1)

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
Existencia zariadenia, alebo jeho vysunutého pracoviska. (selektívne)	Kritérium je splnené ak je splnená podmienka existencie zariadenia.	ÚPSVaR.	Zásadný selektívny determinant vybraného územia inštitucionalizácie v komunitnej oblasti.
Vybavenosť územia pobytovými zariadeniami. (hodnotiace)	Podiel počtu detí v náhradnej starostlivosti - detí umiestnených v DeD v profesionálnych rodinách detských domovov a v samostatných skupinách (započítava sa iba 1 samostatná skupina, ktorá je umiestnená v rodinnom dome alebo byte) k celkovému počtu detí umiestnených v DeD.	Štatistické výkazy MPSVR, ÚPSVaR.	Zmena podielu inštitucionálnej a komunitnej starostlivosti v prospech komunitnej v oblasti výkonu opatrení na zabezpečenie náhradnej starostlivosti. Pre oblasť náhradnej starostlivosti sa bude sledovať ukazovateľ podiel detí v DeD, ktorým je poskytovaná starostlivosť v rámci komunity na celkovom počte detí v DeD. Kritérium vybavenosť pobytovými službami - variant náhradná starostlivosť odkazuje priamo na naplnenie ukazovateľa IROP.

Posudzovaná oblasť ŠC 2.1.1: Podpora poskytovania služieb na komunitnej úrovni pre osoby so zdravotným postihnutím.

Zvolená ÚIJ: Obec (LAU 2)

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
Vybavenosť územia komunitnými službami pre osoby so zdravotným postihnutím. (hodnotiace)	Kritérium sa počíta ako pomer medzi súčasnou kapacitou komunitných služieb pre osoby so zdravotným postihnutím a celkovým počtom osôb so zdravotným postihnutím. Interpretácia: Platí, že čím vyšší je nevyužitý potenciál, tým naliehavejšie je vybavenie obce potrebnými službami.	Register poskytovateľov služieb v kraji, osoby so ZŤP: štatistické výkazy ÚPSVR o počte poberateľov príspevkov na kompenzáciu ŤZP.	Primeraná vybavenosť územia službami pre obyvateľov je prvým predpokladom ich spokojnosti. Hlavným výsledkom špecifického cieľa bude zmena podielu inštitucionálnej a komunitnej starostlivosti v prospech komunitnej.
Komplexnosť komunitných služieb pre osoby so zdravotným postihnutím. (hodnotiace kritérium)	Týmto kritériom sa sleduje zastúpenie komunitných služieb pre osoby so zdravotným postihnutím v obciach vo vzťahu ku komplexnosti služieb pre túto cieľovú skupinu. Do úvahy berieme sociálne služby podľa zákona 448/2008, ktoré môže využívať táto cieľová skupina. Z hľadiska vzájomnej porovnateľnosti ÚIJ môže byť kritérium môže byť vypočítané pomerne vo vzťahu k celkovému počtu osôb v zvolenej ÚIJ.	Demografická štatistika, register poskytovateľov.	Kritérium vybavenosti územia komplexnými službami pre danú cieľovú skupinu napomôže, aby sa pomocou komunitných služieb a prevencie uspokojovala široká škála potrieb osôb so ZŤP vrátane potrieb osôb s duševnými poruchami. Široký výber a dostupnosť komunitných služieb je najlepšou prevenciou pred vytváraním tlaku na pobytové služby.
Počet obyvateľov na území, kde sa poskytujú služby pre osoby so zdravotným postihnutím. (hodnotiace)	Podľa počtu obyvateľov obciam nad 4000 pridelieme plný počet bodov. Obciam pod 4000 prepočítame hodnotu nasledovne: obciam s počtom obyvateľov 3999 – 2000 pridelieme 10 bodov, obciam 1999-1000 pridelieme 5 bodov, menej ako 999 1 bod.	Demografická štatistika, register poskytovateľov	Kritérium počtu obyvateľov na území, kde sú zabezpečované služby pre danú cieľovú skupinu napomôže rentabilnosti týchto služieb. Podľa štandardov minimálnej vybavenosti obcí ⁷ by práve obce nad 4000 resp. 5000 mali mať pomerne pestrú škálu služieb, ktoré môžu byť využívané občanmi so zdravotným postihnutím. Nevyužitý potenciál sa zvyšuje s veľkosťou obce, pokiaľ primerane nerastie aj vybavenosť komunitnými službami tak, aby boli saturované potreby všetkých rizikových sociálnych skupín.

⁷ zdroj: <http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=75272>

Posudzovaná oblasť ŠC 2.1.1: Podpora poskytovania služieb na komunitnej úrovni pre seniorov.

Zvolená ÚIU: Obec (LAU 2)

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
Vybavenosť územia komunitnými službami pre seniorov. (hodnotiace)	Kritérium sa počíta ako pomer medzi súčasnou kapacitou komunitných služieb pre seniorov v obci a celkovým počtom seniorov. Interpretácia: Platí, čím vyšší je nevyužitý potenciál, tým naliehavšie je vybavenie obce potrebnými službami.	Register poskytovateľov služieb v kraji, seniori 62+ : demografické údaje zo ŠÚ SR.	Primeraná vybavenosť územia službami pre obyvateľov je prvým predpokladom ich spokojnosti. Prístupnosť sociálnych služieb je aj jedným z hlavných kritérií hodnotenia úrovne služieb z hľadiska napĺňania medzinárodných štandardov. Pre toto kritérium sa berie do úvahy len kapacita služieb, ktoré sú určené seniorom, teda denný stacionár, rehabilitačné stredisko, zariadenie opatrovateľskej služby.
Komplexnosť komunitných služieb pre seniorov. (hodnotiace)	Týmto kritériom sa sleduje zastúpenie komunitných služieb pre seniorov v obciach vo vzťahu ku komplexnosti služieb pre túto cieľovú skupinu. Hodnotí sa primeranosť komunitných služieb veľkosti obce a akú pestrú paletu služieb pre seniorov v obci ponúka - zákon 448/2008 Z.z. Do skupiny služieb pre seniorov nepočítame služby, ktoré majú viac preventívny a aktivizačný charakter - denné centrá, jedáleň, pretože tento typ služby by sa nemal obmedzovať podľa veľkosti obce .	Demografická štatistika, register poskytovateľov služieb.	Kritérium vybavenosti územia komplexnými službami pre seniorov má zabezpečiť, aby sa pomocou komunitných služieb uspokojovali potreby všetkých cieľových skupín obyvateľov miest a obcí. Široký výber a dostupnosť komunitných služieb je najlepšou prevenciou pred vytváraním tlaku na pobytové služby. Nevyužitý potenciál sa zvyšuje s veľkosťou obce, pokiaľ primerane nerastie aj vybavenosť komunitnými službami tak, aby boli saturované potreby všetkých rizikových sociálnych skupín.
Počet obyvateľov na území, kde sa poskytujú služby pre seniorov. (hodnotiace)	Podľa počtu obyvateľov napr. obciam nad 2000 pridelieme plný počet bodov. Obciam pod 2000 pridelieme hodnotu nasledovne: 1999-1000 10 bodov, menej ako 999 5 bodov. Ak by sa obce s nižším počtom obyvateľov spojili – budú posúdené v rámci veľkosti obce podľa súčtu obyvateľov v danom území.		Kritérium počtu obyvateľov na území, kde sú zabezpečované služby pre danú cieľovú skupinu napomôže rentabilnosti týchto služieb. Podľa štandardov minimálnej vybavenosti obcí ⁸ by práve obce nad 2000 obyvateľov by mali mať istú škálu služieb, ktoré môžu byť využívané občanmi seniorského veku. Nevyužitý potenciál sa zvyšuje s veľkosťou obce, pokiaľ primerane nerastie aj vybavenosť komunitnými službami tak, aby boli saturované potreby všetkých rizikových sociálnych skupín.
Starnutie obyvateľstva. (hodnotiace)	Kritérium vypočítame ako pomer medzi produktívnym obyvateľstvom a obyvateľmi, ktorí prekročili vek 65 rokov. V lokalitách s vyšším počtom seniorov je väčšia potreba budovania komunitných služieb pre seniorov.	ŠÚ SR, Register poskytovateľov sociálnych služieb VÚC.	Štatistiky dlhodobo upozorňujú na nárast percentuálneho podielu seniorov v spoločnosti. Predpokladáme, že komunitné služby pre seniorov je potrebné budovať v tých lokalitách, v ktorých je starnutie najmarkantnejšie, čo nám umožní práve uplatnenie tohto kritéria. Pri nedostatočných kapacitách zostávajú seniori izolovaní vo vlastných bytoch, alebo sú nútení využívať celoročné pobytové formy starostlivosti.

⁸ zdroj: <http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=75272>

Posudzovaná oblasť ŠC 2.1.1: Podpora poskytovania služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni.

Zvolená ÚIU: Obec (LAU 2)

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
Vybavenosť územia službami krízovej intervencie na komunitnej úrovni (hodnotiace)	Kritérium sa počíta ako pomer medzi súčasnou kapacitou komunitných služieb krízovej intervencie v obci a potencionálnej skupiny obyvateľstva v krízovej situácii. Interpretácia: Platí, že čím vyšší je nevyužitý potenciál, tým naliehavejšia je potreba vybavenie obce potrebnými službami	Register poskytovateľov služieb v kraji, demografické údaje zo ŠÚ, VÚC	Primeraná vybavenosť územia službami pre obyvateľov je prvým predpokladom ich spokojnosti. Prístupnosť sociálnych služieb je aj jedným z hlavných kritérií hodnotenia úrovne služieb z hľadiska napĺňania medzinárodných štandardov. Pre toto kritérium sa berie do úvahy len kapacita služieb krízovej intervencie - zariadenie núdzového bývania, útulok, nocľaháreň a domov na polceste.
Komplexnosť služieb krízovej intervencie. (hodnotiace/selektívne)	Týmto kritériom sa sleduje zastúpenie komunitných služieb krízovej intervencie v obciach vo vzťahu ku komplexnosti služieb pre cieľovú skupinu. Hodnotí sa primeranosť komunitných služieb veľkosti obce a akú pestrú paletu služieb krízovej intervencie v obci ponúka - určujúci je zákon 448/2008 Z. z. Služby krízovej intervencie sú najmä v podmienkach väčších miest nevyhnutnou súčasťou (preto je vhodné uprednostniť územia s počtom obyvateľov napr. nad 10 000).	Demografická štatistika, register poskytovateľov.	Kritérium vybavenosti územia komplexnými službami krízovej intervencie má zabezpečiť, aby sa pomocou komunitných služieb a prevencie uspokojovali potreby všetkých cieľových skupín obyvateľov miest a obcí. Široký výber a dostupnosť komunitných služieb je najlepšou prevenciou pred vytváraním tlaku na pobytové služby. Služby krízovej intervencie sú najmä v podmienkach väčších miest nevyhnutnou súčasťou. Kvalitné a široké spektrum terénnych a ambulantných služieb krízovej intervencie pomôže predchádzať nárastu sociálneho napätia, kriminality, vynútených umiestnení do pobytových služieb, hospitalizácií, nariadeniam výkonu opatrení SPO a SK a pod.
Počet obyvateľov na území, kde sa poskytujú služby krízovej intervencie. (hodnotiace)	Podľa počtu obyvateľov obciam napr. nad 8000 pridelieme plný počet bodov. Obciam pod 8000 pridelieme hodnotu nasledovne: 7999-4000 10 bodov, 3999-2000 5 bodov, menej ako 1999 1 bod. Ak by sa obce s nižším počtom obyvateľov spojili – budú posúdené v rámci veľkosti obce podľa súčtu obyvateľov v danom území.	Demografická štatistika, register poskytovateľov.	Kritérium počtu obyvateľov na území, kde sú zabezpečované služby pre danú cieľovú skupinu napomôže rentabilnosti týchto služieb. Napriek tomu, že Štandardy minimálnej vybavenosti obcí ⁹ navrhujú služby krízovej intervencie zabezpečovať pre územie s 30 000 obyvateľmi. Nevyužitý potenciál sa zvyšuje s veľkosťou obce, pokiaľ primerane nerastie aj vybavenosť komunitnými službami tak, aby boli saturované potreby všetkých rizikových sociálnych skupín.

⁹ zdroj: <http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=75272>

2.2.2.3 Zariadenia služieb starostlivosti o deti do troch rokov veku

V záujme zosúladenia rodinného a pracovného života je dôležité na komunitnej úrovni venovať pozornosť možnostiam umiestňovania detí do zariadení služieb starostlivosti o deti do troch rokov veku. K 1.9. 2014 malo mesto Košice v zriaďovateľskej pôsobnosti len jedno zariadenie služieb starostlivosti o deti do troch rokov veku. V meste však pôsobí niekoľko súkromných zariadení služieb starostlivosti o deti do troch rokov veku, ktoré slúžia pre potreby celého funkčného územia.

Okrem týchto zariadení možno výnimočne prijať do materskej školy dieťa po dovŕšení dvoch rokov veku, ak sú pre to vytvorené vhodné materiálne, personálne a iné potrebné podmienky, vrátane kapacitných možností materskej školy. V tejto oblasti je, aj čo sa týka situácie v SR, zreteľná pomerne nepriaznivá situácia. Od roku 2005 sa výrazne znížilo zastúpenie najmladších detí, ich podiel klesol z 20,6% na 7,8% v roku 2010, no ostatné dva roky sa podiel postupne zvyšuje.¹⁰ Mesto Košice sa snaží vychádzať v ústrety aj rodičom dvojročných detí v prípade, že sú splnené legislatívne podmienky pre tieto špecifiká¹¹, avšak aktuálne možnosti pravdepodobne nepokrývajú celkový dopyt po týchto službách. Prioritne by totiž pre túto cieľovú skupinu mala byť zabezpečená sieť a ponuka cenovo dostupných služieb starostlivosti o deti do troch rokov veku. Čo sa týka zariadení starostlivosti o deti do 2 rokov veku podľa RÚVZ Košice, je aktuálny počet zariadení 20 s celkovou kapacitou 449. K 31.12.2013 bolo v meste Košice spolu 12 131 detí vo veku od 0-4 rokov. Ku koncu roka 2014 bola nezamestnanosť v Košiciach (priemer za okresy Košice I.-IV) evidovaná vo výške 9,84%, čo vyjadruje nižšiu hodnotu ako slovenský priemer. Aj v súvislosti s týmto údajom je potrebné rozvíjať sieť služieb pre zosúladzovanie rodinného a pracovného života, ktoré by uľahčovali návrat rodičov (najmä matkám) na trh práce.

¹⁰ Ústav informácií a prognóz školstva. Vývojové tendencie ukazovateľov materských, základných a stredných škôl, 2013. http://www.uips.sk/sub/uips.sk/images/JH/vyvoj_ukazovatelov_m___z___a_s_13.pdf

¹¹ Bližšie pozri: Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 01.09.2013.

Definovanie územných investičných jednotiek:

Špecifický cieľ 2.1.1: Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni

Posudzovaná oblasť ŠC 2.1.1: Podpora služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni.

Zvolená ÚIJ: Obec (LAU2)

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
Vybavenosť územia zariadeniami služieb starostlivosti pre deti do 3 rokov (detské jasle). (hodnotiace)	Kritérium vypočítame ako pomer percenta detí do 3 rokov, na ktoré niekto poberá príspevok na starostlivosť o dieťa voči kapacite zariadení pre deti do 3 rokov.	Zoznam zariadení starostlivosti o deti do 6 rokov na regionálnom úrade verejného zdravotníctva: kapacita a vekové zloženie detí, miesto poskytovania služby – do úvahy sa berú len zariadenia, ktoré boli pre deti do 3 rokov; demografická štatistika: počet narodených detí; štatistika UPSVAR: počet poberateľov príspevku na starostlivosť o dieťa	Naplnenie kritéria je predpokladom dosiahnutia špecifického cieľa - rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku, čo vytvára priestor pre zvýšenie zamestnanosti žien starajúcich sa o dieťa v danom veku, resp. ich návrat alebo vstup na trh práce zosúladovania. Týmto kritériom sa posudzuje vybavenosť územia službami starostlivosti o deti do troch rokov v pomere k predpokladanému dopytu rodičov, ktorí poberajú príspevok na starostlivosť o dieťa a teda je predpoklad, že budú mať záujem o takúto službu, alebo ju už využívajú.
Počet obyvateľov územia, kde sa poskytujú služby zariadenia pre deti do 3 rokov (hodnotiace)	Príklad: Podľa počtu obyvateľov obciam napr. nad 2000 prideliť plný počet bodov. Obciam pod 2000 prideliť hodnotu nasledovne: 2000-1000 10 bodov, pod 1000 0 bodov. Ak by sa obce s nižším počtom obyvateľov spojili – budú posúdené v rámci veľkosti obce podľa súčtu obyvateľov v danom území.	Demografická štatistika	Pri analýze sa ukázalo, že sídlach s vyšším počtom obyvateľov a teda aj vyššou zamestnanosťou je vyšší záujem o služby starostlivosti o deti do 3 rokov, pritom rodičia/poberatelia príspevku na starostlivosť o dieťa nemajú v danom sídle nemajú trvalé bydlisko (buď z dôvodu, že zariadenie sa nachádza v blízkosti ich práce alebo z dôvodu, že v dotknutom území pracuje veľa obyvateľov, ktorí tu nemajú nahlásený trvalý pobyt).
Dostupnosť služby (hodnotiace)	Kritérium vypočítame ako pomer medzi zistenou kapacitou zariadení pre deti vo veku 0-3 roky a počtom detí v zodpovedajúcom veku vo funkčnej oblasti meste Košice.	ŠÚ SR, vlastné zistenia.	Deti vo veku 0-3 roky potrebujú celodennú výchovnú starostlivosť, čo znamená, že jeden z rodičov v prípade absencie vhodných zariadení zostáva v domácnosti, aby sa postaral o dieťa. Vybudovaním zariadení pre deti do 3 rokov bude umožnené týmto rodičom nastúpiť do pracovného procesu.
Populačný trend. (hodnotiace)	Kritérium vypočítame ako pomer medzi počtom detí v zodpovedajúcom veku, k pomeru detí vo veku 4-6 rokov.	ŠÚ SR.	Kritérium poukazuje na populačný trend v území. Zistíme tak, kde je pozitívny populačný trend a v ktorých lokalitách je populačná stagnácia. V prípade pozitívneho populačného trendu predpokladáme aj nárast zariadení pre deti vo veku 0-3 roky a aj ďalšie, s týmto trendom spojené služby.

2.2.2.4 Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela

Košický samosprávny kraj patrí ku krajom s najvyššou rozvodovosťou, pričom najhoršie výsledky vykazuje za posledné roky okres Košice I. nachádzajúci sa vo funkčnom území mesta Košice. Počet ukončených rozvodových konaní bol v meste Košice za rok 2013 540, z toho rozvedených manželstiev bolo 522. (Krajské mesto Košice, ŠU SR, 2013). Nielen nepriaznivé trendy ohľadom rozvodovosti, ale aj ďalšie faktory spojené so zhoršujúcou sa finančnou situáciou mnohých rodín v dôsledku socio-ekonomického vývoja a stále vysokej miery nezamestnanosti vyvolávajú potrebu riešenia problémov spätých s cieľovou skupinou detí v rodinách ohrozených rôznymi druhmi krízy.

Základným cieľom opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je poskytnutie potrebnej pomoci rodinám tak, aby deti mohli vyrastať v starostlivosti svojich rodičov. Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela je zameraná na zabezpečenie predchádzania vzniku krízových situácií v rodine, ochrany práv a právom chránených záujmov detí, predchádzania prehlbovania a opakovania porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb a na zamedzenie nárastu sociálno-patologických javov.

Mesto a obce vo funkčnom území sú jedny z orgánov¹², ktorí plnia v tejto oblasti dôležité úlohy v zmysle § 75 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Rozsah kompetencií samosprávy v tejto oblasti je pomerne rôznorodý a z prirodzenej dominancie mesta Košice v území vyplýva aj skutočnosť, že poskytujú aj najširší rozsah služieb. Možno konštatovať, že v meste Košice sú vytvorené isté podmienky pre komplexné poradenské a sociálne služby, vrátane pobytových pre rodiny s deťmi. V minulom období sa mesto v oblasti pomoci rodinám s deťmi orientovalo výlučne na poskytovanie odborného sociálneho a rodinného poradenstva, avšak v roku 2013 bola uzatvorená dohoda medzi mestom Košice a KSK o prechode zariadenia núdzového bývania do zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice (ZNB Adlerova s účinnosťou od 1.1.2014 je organizačnou súčasťou Psychosociálneho centra - PSC). V súčasnosti existujú vo funkčnom území mesta Košice dve krízové centrá: zariadenie núdzového bývania na Adlerovej ulici a Krízové stredisko Oceľová nádej na Pollovej ulici. Niektoré služby sú poskytované aj v spolupráci so zariadením Dorka, n.o. Stredisko sociálnej pomoci mesta Košice v súlade so zákonom o sociálnoprávnej ochrane poskytuje pomoc v krízovom centre s kapacitou 10 nezaopatrených detí, z toho 3 miesta v profesionálnej rodine. Mesto Košice má tiež zavedený systém výchovno-vzdelávacích aktivít zameraných na výchovu členov dysfunkčných rodín a kurzov zameraných na sanáciu rodinného prostredia, je vypracovaný systém zabezpečovania výchovných programov odbornými pracovníkmi PSC. Od roku 2012 PSC organizuje aj špecifické výchovno-vzdelávacie programy pre obyvateľov Luníka IX, ktorým bolo odobraté dieťa, alebo hrozilo odobratie dieťaťa do náhradnej starostlivosti.

Tab. 17: Prehľad intervencií rodinných asistentov (NP DEI- Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti) – mesto Košice (okresy Košice I.-IV.) za rok 2014

Počet detí v prirodzenom rodinnom prostredí	Počet rodín v evidencii	Počet intervencií	Počet detí, ktoré sa aj intervenciou podarilo udržať v rodine a predísť ich vyňatiu	Počet detí, ktoré napriek intervenciám museli byť umiestnené
2321	627	1441	2304	17

Zdroj: ÚPSVaR Košice, Oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

¹² http://www.upsvar.sk/socialne-veci-a-rodina/socialno-pravna-ochrana-deti/databaza-informacii-o-moznostiach-pomoci-detom-a-rodinam-a-subjektov-posobiacich-v-oblasti-socialnopravnej-ochrany-deti-a-socialnej-kurately/organy-posobiace-v-oblasti-socialnopravnej-ochrany-deti-asoc.html?page_id=13074

Tab. 18: Počet prípadov detí, v ktorých bol úrad ustanovený za kolízneho opatrovníka (§ 31 a § 60 Zák.č.36/2005 o rodine Z.z. v znení neskorších predpisov) za mesto Košice (okresy Košice I.-IV)

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet prípadov	3939	2703	2989	3755	3710	1680

Zdroj: ÚPSVaR Košice, Oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

K zariadeniam sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (SPOD a SK) patria **detské domovy, krízové strediská a resocializačné strediská.**

Čo sa týka zabezpečovania ústavnej starostlivosti v detských domovoch (ďalej len „DeD“) vo funkčnom území mesta Košice, evidenciu zariadení dokumentujú tabuľky nižšie. Počet DeD vo funkčnom území mesta Košice je 5 z toho 2 sú neštátne zariadenia.

Tab. 19: Detské domovy vo funkčnom území mesta Košice

	Názov detského domova	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zoznam DeD vo funkčnom území mesta Košice v zriaďovateľskej pôsobnosti Ústredia PSVaR a ich kapacita							
1.	Detský domov Košice, Hurbanova	100	100	100	90	85	85
2.	Detský domov Košice, Uralská	44	44	44	52	57	72
3.	Detský domov Košická Nová VES	70	70	70	70	70	70
Detské domovy v zriaďovateľskej pôsobnosti akreditovaných subjektov vo funkčnom území mesta Košice							
1.	Detské kočovné divadlo DRaK, n.o.	0	0	0	0	0	5
2.	Zem detí Košice, n.o.	0	0	0	0	0	10
Spolu		214	214	214	212	212	242

Zdroj: Mesačné hlásenia obložnosti v DeD, Odbor vykonávania opatrení SPODaSK v zariadeniach, Ústredie PSVaR Bratislava, pracovisko Košice

Celková kapacita DeD bola v roku 2014 spolu 242, z toho 15 v dvoch neštátnych zariadeniach, ktorých zriaďovatelia majú sídlo mimo vymedzeného funkčného územia mesta Košice (Zem detí, n.o so sídlom v Turni nad Bodvou a DRaK, n.o so sídlom v Prešove). Za posledných 5 sledovaných rokov 2009 – 2013 celková kapacita DeD rastie (v roku 2009 – kapacita 214, v roku 2014 - 242). Podľa § 51, ods. 3 zákona č. 305/2005 Z.z. sa detský domov zriaďuje ako domov detí a centrum detí. K 31.12. 2014 spĺňa charakter domova detí z uvedených zariadení DeD Košická Nová Ves. Podľa Konceptie zabezpečovania výkonu súdnych rozhodnutí v detských domovoch na roky 2012 -2015 s výhľadom do roku 2020 – Plán transformácie a deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti je zámerom, že do konca roku 2020 by mali byť všetky DeD v Košickom kraji, ktoré sú v súčasnosti centrami detí zmenené na domovy detí. Z hľadiska regionálnych štatistík, využiteľnosť zariadení v kraji sa pohybuje v posledných rokoch nad 90% a pritom sa stále zvyšuje aj počet detí umiestnených v profesionálnych rodinách (v roku 2014 27,36%-ná využiteľnosť kapacity). Trend zvyšovania počtu umiestnených detí do profesionálnych rodín je aktuálny stále, čo priamo vyplýva aj z § 52, ods. 2 zákona č. 305/2005 Z.z., že vykonávanie rozhodnutia o ústavnej starostlivosti a rozhodnutia o predbežnom opatrení v profesionálnej rodine má prednosť pred ich vykonávaním v samostatných skupinách a špecializovaných samostatných skupinách. Napriek tomuto ustanoveniu v Košickom kraji je potrebné zachovanie aj pobytových miest v DeD, a to z dôvodu potreby umiestňovania veľkých súrodeneckých skupín, čo je vnímané ako regionálne špecifikum.

Vo funkčnom území mesta Košice majú ďalej miesta výkonu **3 krízové strediská s celkovou kapacitou 54 miest v roku 2014 a 1 resocializačné stredisko s kapacitou 18 miest.**

Tab. 20: Vývoj počtu krízových a resocializačných stredísk a ich kapacity v meste Košice v rokoch 2009 – 2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet krízových stredísk	3	3	3	3	3	3
Počet resocializačných stredísk	1	1	1	1	1	1
Kapacita krízových stredísk	53	53	53	54	54	54
Kapacita resocializačných stredísk	0	18	18	18	18	18

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb

Detailnejší sumarizačný prehľad o vývoji potrieb v oblasti sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately poskytujú tabuľky nižšie, ktoré sú spracované podľa nasledovných ukazovateľov:

- Počet novoumiestnených detí za jednotlivé roky podľa typu zariadenia
- Počet všetkých umiestnených detí k 31.12. príslušného kalendárneho roka podľa typu zariadenia

v rozlíšení za

- za mesto Košice a
- za okres Košice – okolie, kde spadá 30 obcí funkčného územia, nakoľko nebolo možné získať relevantné štatistiky iba za uvedený súbor obcí.

Tabuľkový prehľad poskytuje údaje nielen za štandardné zariadenia, ale aj za zariadenia, ktoré sú nevyhnutné pri komplexnej starostlivosti o riešenú cieľovú skupinu, ako sú napr. diagnostické centrá a pod.

Údaje nižšie jednoznačne deklarujú dominanciu potrieb riešenia analyzovaných problémov v meste Košice (napr. v roku 2014 bol počet detí umiestnených vo vybraných typoch zariadení v počte 426, za okres Košice – okolie to bolo číslo 210, pričom obce funkčného územia predstavujú len malú časť celého okresu. Podobne je to aj v oblasti novoumiestnených detí za jednotlivé roky – v roku 2014 v meste Košice bol počet týchto detí 105, v okrese Košice okolie 47 a pod.). problémom je nedostatočná kapacita niektorých zariadení a niektoré absentujúce zariadenia nepokrývajúce reálne potreby (napr. resocializačné strediská aj pre iné cieľové skupiny ako sú dospelí a pod.)

Košice – mesto

Tab. 21: Výkon rozhodnutia súdu v zariadeniach na výkon rozhodnutia súdu (ZVRS) – za mesto Košice (okresy Košice I.-IV)

Počet detí – novoumiestnených						
Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Krízové strediská	45	52	32	60	38	32
Resocializačné strediská	2	1	1	1	1	5
Diagnostické centrum	0	1	1	5	1	6
Domovy sociálnych služieb	0	0	2	0	0	X
Detské domovy	95	63	65	55	28	41
Reedukačné centrum	30	16	26	25	12	21
Spolu deti v ZVRS	172	133	127	146	80	105

Zdroj: ÚPSVaR Košice, Oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

Tab. 22: Výkon rozhodnutia súdu v zariadeniach na výkon rozhodnutia súdu (ZVRS) – za mesto Košice (okresy Košice I.-IV)

Počet detí k 31.12 sledovaného roka						
Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Krízové strediská	35	44	47	59	26	33
Resocializačné strediská	1	1	6	1	1	4
Diagnostické centrum	1	2	1	3	1	3
Domovy sociálnych služieb	55	54	27	18	15	12
Detské domovy	418	263	270	297	277	314
Reedukačné centrum	85	63	66	76	66	60
Spolu detí v ZVRS	595	427	417	454	386	426

Zdroj: ÚPSVaR Košice, Oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

Okres Košice - okolie

Tab. 23: Výkon rozhodnutia súdu v zariadeniach na výkon rozhodnutia súdu (ZVRS) – za okres Košice okolie

Počet detí – novoumiestnených detí						
Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Krízové strediská	8	19	20	18	11	20
Resocializačné strediská	0	0	0	0	0	0
Diagnostické centrum		0	0	0	0	0
Domovy sociálnych služieb	0	0	0	0	0	0
Detské domovy	23	20	33	30	36	22
Reedukačné centrum	7	6	5	5	5	5
Spolu detí v ZVRS	38	45	58	53	52	47

Zdroj: ÚPSVaR Košice, Oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

Tab. 24: Výkon rozhodnutia súdu v zariadeniach na výkon rozhodnutia súdu (ZVRS) – za okres Košice okolie

Počet detí k 31.12 sledovaného roka						
Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Krízové strediská	3	16	18	11	10	22
Resocializačné strediská	0	0	0	0	0	0
Diagnostické centrum	0	0	0	0	0	0
Domovy sociálnych služieb	28	28	27	25	21	17
Detské domovy	140	109	131	148	157	160
Reedukačné centrum	27	18	20	21	15	11
Spolu detí v ZVRS	198	171	196	205	203	210

Zdroj: ÚPSVaR Košice, Oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

Definovanie územných investičných jednotiek:

Špecifický cieľ 2.1.1: Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni

Posudzovaná oblasť ŠC 2.1.1: Podpora poskytovania preventívnych služieb a vykonávania opatrení SPO a SK na komunitnej úrovni.

Zvolená ÚJ: Obec (LAU2)

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
Komplexnosť preventívnych služieb a vykonávania opatrení SPO a SK. (hodnotiace)	Týmto kritériom sa sleduje zastúpenie komunitných služieb preventívneho charakteru a vykonávanie opatrení SPO a SK v obciach vo vzťahu ku komplexnosti služieb pre obyvateľstvo obce. Hodnotí sa akú pestrú paletu služieb pre preventívneho charakteru v obci ponúka a prítomnosť akreditovaných subjektov na výkon opatrení SPO a SK v obci. Hodnotí sa prítomnosť ambulantných služieb a terénnych služieb (denné centrum, jedáleň, práčovňa, požičiavanie pomôcok, nízkoprahové denné centrum, níkoprahové denné centrum pre deti a rodinu, komunitné centrum, rodinného a pracovného života, monitorovanie a signalizácia potreby, zariadenie pestúnskej starostlivosti, sociálne poradenstvo základné aj špecializované) a akreditovaných subjektov na výkon opatrení vrátane resocializačných stredísk, v pomere k celkovému počtu obyvateľov v obci.	Demografická štatistika, register poskytovateľov.	Kritérium vybavenosti územia komplexnými službami preventívneho charakteru a zastúpenie akreditovaných subjektov na výkon opatrení SPO a SK má zabezpečiť, aby sa pomocou komunitných služieb a prevencie uspokojovali potreby všetkých cieľových skupín obyvateľov miest a obcí. Široký výber a dostupnosť komunitných služieb je najlepšou prevenciou pred vytváraním tlaku na pobytové služby. Kritérium dostatočne rozlišuje druhy služieb a rôznorodosť sídelnej štruktúry, čím vytvára obraz o stave pokrytia územia. Tento typ služby by sa nemal obmedzovať podľa veľkosti obce - vieme tak podporiť seniorov, osoby so ZTP aj bezdomovcov resp. osoby a rodiny v kríze.
Počet obyvateľov na území, kde sa poskytujú preventívne služby a vykonávajú opatrenia SPO a SK na komunitnej úrovni. (hodnotiace)	Podľa počtu obyvateľov obciam nad 2000 pridelieme plný počet bodov. Obciam pod 2000 sa prideli hodnotu nasledovne: 1999-1000 10 bodov, menej ako 1999 5 bodov. Ak by sa obce s nižším počtom obyvateľov spojili – budú posúdené v rámci veľkosti obce podľa súčtu obyvateľov v danom území.	Demografická štatistika, register poskytovateľov.	Kritérium počtu obyvateľov na území, kde sú zabezpečované služby pre danú cieľovú skupinu napomôže rentabilnosti týchto služieb. Preventívne služby a výkon opatrení sú veľmi dôležité a jeho ľahká dostupnosť môže napomôcť predchádzať vzniku odkázanosti na iný typ služby alebo krízovej situácii. Preto považujeme za relevantné územie s 2000 obyvateľmi. Nevyužitý potenciál sa zvyšuje s veľkosťou obce, pokiaľ primerane nerastie aj vybavenosť komunitnými službami tak, aby boli saturované potreby všetkých rizikových sociálnych skupín.
Dostupnosť	Kritérium vypočítame ako pomer existujúcej kapacity v oblasti SPOD a	ŠU SR, databáza	Predchádzanie vzniku nežiaduceho správania, alebo

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
služby. (hodnotiace)	SK a preventívnych služieb na komunitnej úrovni k celkovému počtu obyvateľov v posudzovanom území.	MPSVR SR, Evidencia VÚC zariadení vykonávajúcich opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a asociálnej kuratelly.	sociálneho vylúčenia či diskriminácie je závislá na dostupnosti kvalitných preventívnych služieb a výchovných programoch.

Zhrnutie zistení analýzy:

Analýza poukazuje na nasledovné skutočnosti:

- existujúca prognóza vývoja demografickej štruktúry obyvateľov v meste a priľahlých obciach, ako aj zmeny v štruktúre poberateľov dôchodkov naznačujú, že sa **najrýchlejšie zvyšuje počet obyvateľov v poproduktívnom veku**,
- existujúce **sociálne služby** v celom funkčnom území mesta Košice **sú lokalizované hlavne v meste Košice**. Obmedzené kapacity pobytových sociálnych služieb sú v obciach okresu Košice – okolie s tým, že sociálne služby v uvedených zariadeniach sú poskytované aj obyvateľom mesta Košice,
- **ambulantné a terénne sociálne služby v priľahlých obciach takmer úplne absentujú**. V prípade potreby sú zabezpečované predovšetkým prostredníctvom neverejných poskytovateľov so sídlom v meste Košice (napr. ADCH, HOMO HOMINI), pričom sa obmedzujú výlučne na poskytovanie opatrovateľskej služby,
- **zabezpečovanie sociálnych služieb malými obcami je problematické**,
- kapacity pobytových sociálnych služieb sa v **súčasnej dobe a v krátkodobom horizonte pre mesto Košice javia ako postačujúce**. Prognóza vývoja počtu obyvateľov do roku 2025 však naznačuje, že v časovom horizonte 5 a viac rokov budú kapacity nepostačujúce ako v meste Košice, tak aj v priľahlých obciach
- **nedostatok zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku**
- nedostatočný progres v procese deinštitucionalizácie detských domovov vo funkčnom území
- chýbajúce zariadenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately ako sú **resocializačné strediská, nedostatočné kapacity v krízových strediskách a pod.**
- mnohé zariadenia a opatrenia v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately majú skôr nadregionálny charakter (aj napriek potrebnosti týchto zariadení pre mesto Košice a jeho funkčnú oblasť)

Do budúca je preto potrebné zamerať pozornosť **na rozvoj sociálnych služieb pre skupinu seniorov a služieb starostlivosti o deti do troch rokov veku a služieb sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately** v nasledujúcich súvislostiach:

- **zvyšovanie kvality a efektivity terénnych a ambulantných sociálnych služieb** akými sú opatrovateľská služba, prepravná služba, sociálne služby poskytované v dennom stacionári, monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, stravovanie dôchodcov, pracovne i odľahčovacia služba ako súčasť terénnych a ambulantných služieb a pod.
- **modernizácia existujúcich pobytových sociálnych služieb** v nízkokapacitných zariadeniach rodinného typu ako napr. zariadenia opatrovateľskej služby,
- podpora vzniku nových kapacít v pobytových zariadeniach sociálnych služieb rodinného typu
- **podpora, rozvoj a rozširovanie služieb a zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku**
- premena detských domovov vo funkčnom území na **domovy detí** v súlade s trendmi deinštitucionalizácie a zohľadnením vyššie spomenutých regionálnych špecifík
- podpora, rozvoj a rozširovanie kapacít v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately ako sú **krízové strediská a resocializačné strediská**.

2.2.3 Analýza stavu predprimárneho a primárneho vzdelávania

Oblasť školstva predstavuje jednu z najdôležitejších originálnych kompetencií, ktoré boli v procese decentralizácie zverené lokálnej samospráve. **Samotné Mesto Košice patrí k najväčším zriaďovateľom a správcom škôl v SR.** Analýza sa zameriava na najdôležitejšie limity a príležitosti rozvoja predškolskej výchovy a základného školstva vo funkčnom území mesta Košice. Základné údaje použité v tejto analýze boli poskytnuté z Okresného úradu - Košice, odboru školstva.

2.2.3.1 Analýza potrieb a kapacít predprimárneho vzdelávania

Predprimárne vzdelávanie je výchova a vzdelávanie poskytované deťom vo veku dieťaťa od 3 do 6 rokov. Celoslovenský trend ukazuje, že v súčasnosti materské školy (ďalej MŠ) kapacitne nedokážu plniť požiadavky. Počet nevybavených žiadostí o prijatie do materskej školy sa v celoslovenskom priemere v porovnaní s rokom 2006 zvýšil 9 - násobne. Vzniká tak rozpor medzi rastom populácie 3-6 ročných detí a počtom tried materských škôl. Prípravu detí na plnenie povinnej školskej dochádzky ohrozuje aj nedostatočne modernizované materiálne-technické vybavenie materských škôl. Z dôvodu nízkej kapacity materských škôl sa vytvárajú bariéry pre súlad pracovného a osobného života a návrat žien po materskej dovolenke na trh práce.

Čo sa týka regionálnej úrovne, počet materských škôl v Košickom samosprávnom kraji (KSK) klesol v rokoch 2008 až 2012 zo 442 na 433, z čoho je 416 (96%) štátnych, 6 súkromných a 11 cirkevných. V materských školách bolo v KSK v roku 2012 zapísaných spolu 19 525 detí.

Vo funkčnom území mesta Košice existuje k 1.9.2014 spolu **98 materských škôl**. V meste Košice je z uvedeného celkového počtu až 76 MŠ.

V okolitých obciach funkčného územia sa nachádza ďalších 22 MŠ, a to v obciach Beniakovce, Budimír, Čaňa, Družstevná pri Hornáde, Geča, Haniska, Kechnec, Kokšov – Bakša, Košická Polianka, Košické Olšany, Malá Ida, Milhošť, Nižný Klátov, Rozhanovce, Sady nad Torysou – 2 MŠ, Seňa, Sokoľ, Sokoľany, Vajkovce, Valaliky, Veľká Ida.

Tab. 25: Počet MŠ vo funkčnom území mesta Košice k 1.9.2014

Počet MŠ na území mesta Košice k 1.9.2014	76
▪ V zriaďovateľskej a územnej pôsobnosti mesta Košice	63 MŠ a 1 ZŠ z MŠ
z toho	
▪ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice	56 MŠ a 1 ZŠ s MŠ
▪ v územnej pôsobnosti mesta Košice (mestských častí Staré mesto a Šaca)	Zriaďovateľ MČ Staré mesto 6 MŠ, Zriaďovateľ MČ Šaca 1MŠ
▪ súkromné	8
▪ cirkevné	4
Počet MŠ v ostatných 30 obciach	22
Spolu vo funkčnom území	98

Tab. 26: Vývoj počtu MŠ vo funkčnom území mesta Košice od roku 2009

Počet MŠ	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta (príp. MČ)	64	64	64	64	64
neverejní zriaďovatelia na území mesta	10	10	10	11	12
v 30 obciach	23	23	23	22	22
Spolu	97	97	97	97	98

Ako ukazuje Tab. 26, napriek narastajúcemu dopytu (popísanému nižšie) sa počet materských škôl v posledných rokoch takmer nemení, výnimkou je mierny nárast u neverejných zriaďovateľov na území mesta Košice.

Ako deklaruje Tab. 27 nižšie, každoročne sa zvyšuje počet zapísaných žiakov v MŠ v meste Košice ako aj v MŠ v okolitých obciach. V školskom roku 2012/2013 bolo do 314 tried MŠ v meste Košice zapísaných spolu 6567 detí, o rok neskôr 6678 detí. Podobne v školskom roku sa do MŠ v okolitých 30 obciach zapísalo spolu 840 detí a v roku 2013 to bolo 864 detí.

Počet detí v materských školách v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice od roku 2010 vzrástol o 109 detí, čo je nárast cca o 2,1 %. Tieto fakty sú potvrdením celoslovenskej prognózy rastovej fázy vývoja počtu detí v materských školách, ktorý začal v roku 2011 a bude pokračovať pravdepodobne do roku 2017 (následne by sa mal stabilizovať). Okres Košice-okolie, kde s výnimkou mesta Košice patria všetky obce, patrí k okresom s najvyššou pôrodnosťou a podľa prognózy Infostatu, Výskumného demografického centra (2008) bude do tejto skupiny patriť najmenej do roku 2025¹³.

Tab. 27: Vývoj počtu žiakov

Počet zapísaných žiakov do MŠ	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Na území mesta KE	6407	6371	6477	6567	6678
<i>z toho verejný zriaďovateľ (mesto a MČ)</i>	5992	5942	5981	6014	6068
<i>z toho neverejný zriaďovateľ</i>	415	429	496	553	610
V 30 obciach	791	791	809	840	864
Spolu	7198	7162	7286	7407	7542

Na základe uvedených faktov možno konštatovať, že v celom funkčnom území mesta Košice sa medziročne zaznamenáva mierne zvyšujúci sa dopyt po zariadeniach predprimárnej výchovy.

Dopyt po zariadeniach predprimárnej výchovy a vzdelávania celkovo **rastie** aj cez sledovanie **ukazovateľa počtu nevybavených žiadostí**. Ten sa v celoslovenskom priemere od roku 2006, keď bol najnižší, zvýšil 7,6- násobne.¹⁴ Aj v MŠ zriadených mestom Košice sa každoročne eviduje počet nevybavených žiadostí, a vzhľadom na existujúcu demografickú prognózu bude ich počet pravdepodobne mierne narastať.

Obdobnú situáciu možno pozorovať aj v niektorých materských školách v okolitých obciach, kde sa síce vzhľadom na výrazne menší počet detí pohybujú čísla na nižších úrovniach, ale možno potvrdiť, že aktuálna ponuka nepokrýva plne existujúci dopyt.

Do úvahy je však potrebné zobrať aj fakt, že v rámci špecifík funkčného územia mesta Košice dochádza k javu, že rodičia umiestňujú svoje deti (v rámci dochádzky za prácou) v MŠ v meste Košice, čo zvyšuje nároky na ich kapacitné možnosti. V rámci dotazníkového prieskumu uvádzali obce vo funkčnom území mesta Košice veľmi širokú škálu rozpätia a to od 2% až do 60% ako rámcové % detí, ktoré navštevujú MŠ nie vo svojej obci, ale v meste Košice.

K materským školám kde sa eviduje najviac nevybavených žiadostí za minulý rok patrila napríklad MŠ Zupkova 37, Košice, kde sa evidovalo až 60 nevybavených žiadostí. Čo sa týka štatistiky za jednotlivé okresy mesta Košice je situácia v nevybavených žiadostiach za minulý rok nasledovná: Košice I – 215, Košice II – 142, Košice III – 188 a Košice IV – 199 nevybavených žiadostí. Spolu išlo o 744 nevybavených žiadostí.

Za obce funkčného územia, kde sa nachádzajú materské školy to bolo spolu 119 nevybavených žiadostí. V obciach sa nevybavené žiadosti pohybovali za rok 2012 – v rozmedzí 0 – 20 (celkom 78),

¹³ Demografická budúcnosť okresov Slovenska: približovanie či divergencia 2008.. <http://www.infostat.sk/vdc/pdf/prognoza2008.pdf>

¹⁴ Ústav informácií a prognóz školstva. Vývojové tendencie ukazovateľov materských, základných a stredných škôl, 2013. http://www.uips.sk/sub/uips.sk/images/JH/vyvoj_ukazovatelov_m_z_a_s_13.pdf

v roku 2013 0-23 (celkom 42), pričom najväčší dopyt sa ukazuje v prípade väčších MŠ (r. 2012 MŠ obec Čaňa, zapísaných 84 detí a 20 nevybavených žiadostí, r. 2013, MŠ obec Valaliky: zapísaných 135 detí a 23 nevybavených žiadostí). Ku kapacitne väčším MŠ v okolitých obciach funkčného územia patria okrem vyššie dvoch spomenutých ešte MŠ Rozhanovce (r. 2013 – 66 zapísaných detí), MŠ Seňa (r. 2013 – 52 zapísaných detí), MŠ Družstevná pri Hornáde (r. 2013 – 47 zapísaných detí), MŠ Kechnec (r. 2013 – 46 zapísaných detí) MŠ Malá Ida (r. 2013 – 44 zapísaných detí), MŠ Veľká Ida (r. 2013 – 41 zapísaných detí). V ostatných obciach sú obce s kapacitou cca 20 detí.

Pre korektnosť je však potrebné dodať, že rodičia môžu podať žiadosť na viaceré materské školy a preto sú tieto číselné údaje skôr orientačné.

Uvedené trendy popisujú aj závery Analýzy Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR z decembra 2014 („Analýza situácie v materských školách – kapacitná nedostatočnosť“) kde sa jednoznačne deklaruje, že súčasné kapacity MŠ sú nepostačujúce. V analýze je uvedené, že v niektorých okresoch sa bude počet detí stále zvyšovať. V okresoch Senec, Námestovo, **Košice okolie, Košice II**, Kežmarok, Sabinov, Stará Ľubovňa, **Košice I**, Gelnica a Levoča bude v roku 2035 najvyšší celkový prírastok obyvateľstva, od 7,44 po 2,34 na 1 000 obyvateľov a potreba materských škôl sa tam bude skôr zvyšovať. Až tri okresy z 10tich zo zverejneného zoznamu sú z funkčného územia mesta Košice.

Pri zvyšujúcom sa počte detí prijatých do materských škôl, ako aj pri zvyšujúcom sa počte žiadostí o prijatie detí do materských škôl, sa celkový počet materských škôl nezmenil, ale počet tried sa zvýšil z roku 2010 249 tried na 254 tried v roku 2014. Okrem toho sa v aktuálnej „fáze rastu“ zvyšuje počet detí v triedach (r. 2011/2012 – 20,74, r.2012/2013 – 20,81, r. 2013/2014 – 20,93). Tento nedostatok je potrebné do budúcnosti riešiť rozširovaním kapacity materských škôl, ktorá by v daných podmienkach dokázala vytvoriť bázu aj pre ďalšie skvalitňovanie predprimárnej výchovy a vzdelávania.

Tab. 28: Vývoj počtu tried v MŠ vo funkčnom území mesta Košice

Počet tried	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Na území mesta KE	301	305	312	314	319
<i>z toho verejný zriaďovateľ (mesto a MČ)</i>	281	283	287	288	289
<i>z toho neverejný zriaďovateľ</i>	20	22	25	26	30
v 30 obciach	39	40	40	41	42
Spolu	340	345	352	355	361

V uvedených súvislostiach sa ako veľmi nepriaznivý ukazuje vývoj ohľadom hrubej zaškolenosti detí v MŠ. Integrálny ukazovateľ hrubej zaškolenosti detí v MŠ sa v SR od roku 2004 znížil z 0,93 na 0,87. Zaškolenosť v roku 2013 na úrovni 87 % je pod priemerom krajín EÚ, a počet nevybavených žiadostí o prijatie do MŠ sa zvýšil z 1 679 v roku 2004 na 9 682 v roku 2013. (Analýza situácie v materských školách – kapacitná nedostatočnosť, MŠVVaŠ, 2014)

Mesto Košice vo svojom schválenom PRM 2015 – 2020 (2025) uvádza, že jednou z priorít je zvyšovanie hrubej zaškolenosti detí v MŠ a obdobne možno registrovať snahu aj ostatných samospráv v území.

Ako už bolo uvedené, štandardne sú predprimárna výchova a vzdelávanie poskytované deťom vo veku od 3 do 6 roku veku dieťaťa. Výnimočne možno do materskej školy prijať dieťa po dovŕšení dvoch rokov veku, ak sú vytvorené vhodné materiálne, personálne a iné potrebné podmienky, vrátane kapacitných možností školy. V tejto oblasti je, aj čo sa týka situácie v SR, zreteľná pomerne nepriaznivá situácia. Od roku 2005 sa výrazne znížilo zastúpenie najmladších detí, ich podiel klesol

z 20,6% na 7,8% v roku 2010, ostatné dva roky sa podiel postupne zvyšuje.¹⁵ Mesto Košice sa snaží vychádzať v ústrety aj rodičom 2. ročných detí v prípade, že sú splnené legislatívne podmienky pre tieto špecifiká.¹⁶

Mesto Košice ako zriaďovateľ sa snaží nepriaznivú situáciu pri prijímaní detí riešiť rozširovaním kapacít už existujúcich materských škôl, prípadne adaptáciou vhodných priestorov na triedy materských škôl. Z internej analýzy materských škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice a ich materiálno-technického vybavenia vyplýva, že mnohé existujúce a fungujúce MŠ majú voľné priestory, ktoré možno rekonštrukciou zatraktívniť a tiež rozšíriť aj ich kapacitu. Len 3 obce z funkčného územia (mimo mesta Košice), ktoré sa zúčastnili dotazníkového prieskumu uviedli, že majú pripravené projekty modernizácie, či rekonštrukcie svojich materských škôl.

Z hľadiska doterajšej rozvojovej politiky (PHSR do roku 2015) bola vyššia pozornosť venovaná oblasti rozvoja základných škôl a z ROP v programovacom období 2007-2013 bola rekonštruovaná iba jedna MŠ. Nasledujúce programové obdobie predstavuje pre oblasť predškolských zariadení veľkú príležitosť.

Zistenia z analýzy poukazujú na niektoré dôležité skutočnosti, ktorým bude v oblasti predprimárneho vzdelávania potrebné venovať pozornosť:

- mierne sa zvyšuje dopyt po zariadeniach predškolskej výchovy a vzdelávania v celom funkčnom území a prognózy naznačujú, že vzhľadom na mierne zvyšujúcu sa pôrodnosť bude dopyt v nasledujúcich rokoch narastať,
- dominantná je pozícia mesta Košice vo funkčnej oblasti a je predpokladom, že dopyt bude narastať najmä v MŠ na území mesta Košice,
- materiálno-technické vybavenie MŠ je poddimenzované,
- mnohé MŠ disponujú priestorovými kapacitami, ktoré nie sú toho času optimálne využívané,
- v uplynulom období možno investície do predškolských zariadení považovať za nedostatočné.

¹⁵ Ústav informácií a prognóz školstva. Vývojové tendencie ukazovateľov materských, základných a stredných škôl, 2013. http://www.uips.sk/sub/uips.sk/images/JH/vyvoj_ukazovatelov_m___z___a_s_13.pdf

¹⁶ Bližšie pozri: Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 01.09.2013.

Definovanie územných investičných jednotiek:

Špecifický cieľ 2.2.1: Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl

Zvolená ÚIJ: Obec (LAU2). Obce ako zriaďovatelia materských škôl majú vo svojej kompetencii rozhodovať o problematike materských škôl, majú aktuálne a presné informácie o stave jednotlivých zariadení a zároveň poznajú problematiku v danej obci.

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
Nedostatočná kapacita. (hodnotiace)	Celkový počet nevyhovených žiadostí za posledné 3 roky / celkový počet zapísaných detí v materských školách za posledné 3 roky <i>Oficiálne štatistické zisťovanie počtu nevyhovených žiadostí sa v SR realizuje od roku 2014. Prvé zisťovanie bolo k 15. 9. 2014</i>	Ústav informácií a prognóz školstva - Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky, VÚC.	Kritérium nevybavených žiadostí poukazuje na nedostatok kapacít materských škôl, čo je v súčasnosti mimoriadne závažný problém najmä väčších, prípadne spádových miest. Neprijatie dieťaťa do materskej školy predstavuje bariéru pre zamestnanosť žien a tým má vplyv na mladé rodiny, ktoré nemôžu naplno využívať svoj pracovný potenciál a tým zvyšovať príjem domácnosti.
Počet živonarodených detí / celkový počet detí 0-5 rokov. (hodnotiace)	Počet živonarodených detí / celkový počet detí 0-5 rokov; priemer za obdobie 2011 – 2014.	Štatistický úrad Slovenskej republiky.	Pokiaľ sa v konkrétnej lokalite narodí veľa detí, signalizuje to do veľmi blízkej budúcnosti vysokú potrebu navýšenia kapacít v materských školách. Naopak lokality, kde nie je vysoký prírastok nových detí môžu do budúcnosti predpokladať zastabilizovanie situácie a nemusia kapacity materských škôl zvyšovať.
Obyvateľstvo v reprodukčnom veku. (hodnotiace)	Obyvatelia v reprodukčnom veku / zapísané deti do MŠ.	Sčítavanie obyvateľov, Štatistický úrad SR a Ústav informácií a prognóz školstva - Centrum vedecko-technických informácií SR.	Obyvatelia v reprodukčnom veku predstavujú do budúcnosti potenciálnych rodičov detí, ktoré sa narodia v budúcom období a budú mať záujem navštevovať materské školy.
Intenzita výstavby (hodnotiace)	Súčet dokončených bytových jednotiek za obdobie 3 rokov / celkový počet bytových jednotiek.	RegDat - databáza regionálnej štatistiky, Štatistický úrad SR, Štatistika obce.	Počet dokončených bytov, bytových domov a domov je tak isto kritériom, ktoré má priamu súvislosť s cieľom zvyšovania zaškolenosti, nakoľko predstavuje základ pre založenie rodiny a s tým súvisiaci počet novonarodených detí.
Marginalizovaná rómska komunita (MRK) (hodnotiace)	počet príslušníkov MRK / počet obyvateľov obce	Atlas rómskych komunít na Slovensku 2013, http://www.employment.gov.sk/sk/rodina-	Miera participácie rómskych detí na predprimárnom vzdelávaní je v porovnaní s majoritnou populáciou výrazne nižšia. Práve predprimárne vzdelávanie môže mať najmä v prípade detí zo slabšieho socioekonomického prostredia výrazne pozitívny vplyv, ktorý je ťažké dosiahnuť v neskoršom

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
		<u>socialna-pomoc/socialne-sluzby/socialne-vylucene-spolocenstva/dokumenty.html</u> Štatistiky obce	veku.
Deti zo sociálne znevýhodneného prostredia. (hodnotiace)	počet detí zo sociálne znevýhodneného prostredia vo veku 0-5/ počet narodených detí.	Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny. Atlas rómskych komunit na Slovensku 2013, http://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/socialne-sluzby/socialne-vylucene-spolocenstva/dokumenty.html , VÚC.	Miera participácie detí zo sociálne znevýhodneného prostredia na predprimárnom vzdelávaní je nižšia. Práve predprimárne vzdelávanie môže mať najmä v prípade detí zo sociálne znevýhodneného prostredia pozitívny vplyv, ktorý je ťažké dosiahnuť v neskoršom veku.
ZŤP deti vo veku od 0-5 rokov. (hodnotiace)	Počet detí vo veku 0-5 rokov so ZŤP / celkový počet detí vo veku 0-5 rokov.	Evidencia poberateľov dávok ZTP 0-5 rokov, Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny.	Pri stanovení kritéria vychádzame z aktuálnej situácie podľa počtu detí so ZŤP a predpokladom, že umiestnenie detí so ZŤP zvyšuje nároky na materské školy a to o finančne nákladné úpravy budov a taktiež na infraštruktúru.

2.2.3.2 Analýza potrieb v oblasti základného školstva

- Analýza kapacitných možností základných škôl

Počet ZŠ vo funkčnom území mesta Košice k 1.9.2014 bol na úrovni 58, z ktorých na území mesta Košice funguje 47 škôl a v ostatných 29 obciach poskytuje základné vzdelanie 11 škôl. Ide o plnoorganizované základné školy.

Tab. 29: Počet ZŠ vo funkčnom území mesta Košice k 1.9.2014

Počet ZŠ na území mesta Košice	47
Počet ZŠ v ostatných 30 obciach	11
Spolu vo funkčnom území	58

Tab. 30: Počet ZŠ na území mesta Košice a v ostatných obciach

Počet ZŠ na území mesta Košice	47
V zriaďovateľskej pôsobnosti mesta	35 (34 plnoorg. + 1 neplnoorg. Poľov)*
mestské časti	0
súkromné	8
cirkevné	4
Počet ZŠ v ostatných 30 obciach	11 z toho 1 CZŠ cirkevná
Spolu vo funkčnom území	58

*Pozn.: ZŠ Poľov mala k 15. 9. 2014 spolu 31 žiakov, ktorí sú započítaní v štatistike.

Počet škôl vo funkčnom území zvykne z roka na rok (podobne ako u MŠ) kolísať, avšak iba minimálne. Na území celého Košického kraja badať trend, že poklesol počet základných škôl. V rokoch 2008-2012 klesol ich počet z 320 na 316. Z celkového počtu základných škôl v Košickom kraji je 292 štátnych (92,4%), 7 súkromných a 17 cirkevných. Základné školy v Košickom kraji navštevovalo v roku 2012 spolu 68 340 žiakov, oproti roku 2008 ich počet poklesol o takmer 2 000 žiakov. Podobne ako v prípade MŠ je počet ZŠ vo funkčnom území stabilizovaný.

Tab. 31: Vývoj počtu ZŠ od roku 2009

Počet ZŠ	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Na území mesta KE	48	48	48	48	48
z toho v pôsobnosti mesta	37	37	37	37	36
z toho neverejný zriaďovateľ	11	11	11	11	12
V 30 obciach	11	11	11	11	11
Spolu	59	59	59	59	59

Tab. 32: Vývoj počtu žiakov

Počet zapísaných žiakov do ZŠ	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Na území mesta KE	18693	18548	18214	17839	17672
z toho v pôsobnosti mesta	16649	16351	16142	15811	15299
z toho neverejný zriaďovateľ	2044	2197	2072	2028	2131
V 30 obciach	3471	3431	3486	3513	3592
1 neverejný zriaďovateľ v obci	68	71	78	74	81
Spolu	22232	22048	21778	21426	21345

Pokles žiakov na ZŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice mierne klesá avšak celkovo sa v posledných rokoch stabilizuje. V prípade iných zriaďovateľov možno badať dokonca mierny nárast.

Okrem mierneho poklesu počtu žiakov je omnoho väčším problémom podľa meraní PISA 2012 pokles výkonu žiakov primárneho vzdelania. V prírodovednej a jazykovej gramotnosti sa ich výkon nachádza pod priemerom zúčastnených krajín OECD. Prístup ku vysoko kvalitnému školskému

vzdelávaní aj v tomto prípade ovplyvňuje nedostatočná vybavenosť jazykových učební, prírodovedeckých učební a technických (vrátane IKT) miestností. Podpora v tejto oblasti by sa teda mala prioritne zamerať na vybavenie základných škôl učebňami, ich modernizáciou, umožňujúcou využitie moderných vyučovacích metód k rozvoju kľúčových kompetencií, prírodovedných zručností a zvyšovania jazykových znalostí, ako aj na inovovanie foriem vzdelávania a skvalitňovanie zručností učiteľov.

V národných testovaniach dosahujú základné školy v meste Košice (základné školy v okresoch Košice I.-IV.) relatívne dobré výsledky. Nadpriemerne výsledky dosahujú základné školy z okresu Košice I., slabšie výsledky vykazujú školy z okresu Košice-okolie, kde spadajú školy z obcí funkčného územia.¹⁷ Aj keď v roku 2014 bol Košický kraj v Testovaní 9 - matematika druhý najhorší spomedzi všetkých krajov v SR (52,3%-ná úspešnosť), výsledky lepšie ako národný priemer (54,7 %) dosiahli školy práve v okrese Košice I (61,3 %). Výsledky na úrovni priemeru Košického kraja (52,3 %) dosiahli žiaci z okresov Spišská Nová Ves (53,2 %), Košice III (55,5 %), Košice II (55,8 %), Košice IV (55,8 %). Výsledky horšie ako národný priemer (54,7 %) mal okres Košice – okolie (47,8 %).

Podobné výsledky, ako v prípade matematiky, možno reflektovať aj v prípade testovania zo slovenského jazyka a literatúry. S úspešnosťou 59,5% bol Košický kraj spomedzi všetkých krajov druhý najhorší. Výsledky lepšie ako národný priemer (62,0 %) na úrovni miernej vecnej významnosti dosiahli žiaci aj z okresu Košice I (66,5 %). Zo 79 okresov výsledky horšie ako národný priemer (62,0 %) na úrovni miernej vecnej významnosti, dosiahli okrem iných aj žiaci z okresov: Košice – okolie (56,3 %). Výsledky lepšie ako priemer Košického kraja (59,5 %) na úrovni miernej vecnej významnosti dosiahli žiaci z okresov Košice II (63,7 %), Košice III (64,5 %) a iné (Michalovce (65,4 %), Sobrance (65,9 %). Výsledky na úrovni priemeru Košického kraja (59,5 %) dosiahli žiaci z okresov Košice IV (61,4 %), Košice - okolie (56,3 %) a Spišská Nová Ves (59,4).

V oblasti testovania znalostí z maďarského jazyka a literatúry, dosiahli žiaci z Košického kraja (49,3%) horšie výsledky než národný priemer (56,3 %). Lepšie výsledky ako priemer Košického kraja na úrovni silnej vecnej významnosti dosiahli žiaci z okresu Košice I. Výsledky lepšie ako priemer Košického kraja na úrovni strednej vecnej významnosti dosiahli aj žiaci z okresu Košice okolie.

Špecifickou cieľovou skupinou vo vzdelávaní sú žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia, osobitne žiaci rómskeho etnika. Ako sa uvádza v „Správe o stave vytvárania podmienok inkluzívneho vzdelávania pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia v základných školách v školskom roku 2012/2013 v SR“¹⁸ Štátnej školskej inšpekcie SR, údaje o počte žiakov rómskeho etnika dostupné v štatistických materiáloch Ústavu informácií a prognóz školstva postačovali len na predbežnú identifikáciu škôl, v ktorých bolo vysoké zastúpenie rómskych žiakov a celkovo je komplikované uvádzať relevantné údaje z tejto oblasti. Aspoň ilustratívne môžu slúžiť údaje z tejto správy, kde sa uvádza, že v rámci vykonanej inšpekcie bol Košický kraj v poradí tretí na Slovensku z hľadiska zastúpenia rómskych žiakov, ktorí predstavujú špecifickú cieľovú skupinu vzdelávania (najviac rómskych žiakov sa evidovalo v školách Banskobystrického (910), Prešovského (648) a Košického kraja (298). Vo funkčnom území mesta Košice sa nachádzajú základné školy, ktoré sa špecializujú na vzdelávanie a výchovu rómskych žiakov, napr. Súkromná základná škola na ul. Galaktická 9 v Košiciach či ZŠ Podjavorinskej 1. ZŠ Podjavorinskej 1, ktorá je umiestnená na sídlisku Luník IX. V školskom roku 2014 /2015 má táto škola pri počte 1 042 žiakov 55 tried, z toho na I. stupni 21 tried a 8 špeciálnych tried pre žiakov s mentálnym postihom, na II. stupni 14 tried a 9 špeciálnych tried pre žiakov s mentálnym postihom a 3 nulté ročníky. Rómski žiaci navštevujú aj ďalšie špeciálne základné školy a to z dôvodu nielen sociálneho, ale aj zdravotného znevýhodnenia. Vyššie odkazovaná správa Štátnej školskej inšpekcie uvádza, že v Košickom kraji sa so súhlasom zriaďovateľov zriaďujú aj špeciálne triedy pre rómskych žiakov.

¹⁷ Testovanie T-9 2014 priebeh, výsledky a analýzy, http://www.nucem.sk/documents/26/testovanie_9_2014/Sprava_T9_FINAL_2.pdf

¹⁸ http://www.ssiba.sk/admin/fckeditor/editor/userfiles/file/Dokumenty/UZP_INKL_ZS_SR_12n.pdf

Celkovo vo funkčnom území Košíc sa prejavuje trend každoročného **nárastu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami**, čo potvrdilo v expertnej konzultácii mesto Košice, ako aj obce z funkčného územia v dotazníkovom prieskume ako najväčší zriaďovatelia základných škôl vo funkčnom území.

Kým kapacitné možnosti ZŠ vo funkčnom území mesta Košice možno na základe vyššie uvedených faktov považovať za relatívne ustálené, v prípade základných škôl vystupuje akútna potreba investícií do skvalitňovania výučby prostredníctvom lepšej vybavenosti škôl v oblastiach kľúčových kompetencií žiakov, kde úroveň ich znalostí v poslednom období klesá, príp. sa nezlepšuje. Ide predovšetkým o jazykové kompetencie, znalosti z prírodovedných, IKT a technických odborov.

- **Analýza determinantov kvality vzdelávania s ohľadom na stav modernizácie jazykových, technických a prírodovedných učební za účelom zlepšenia kľúčových kompetencií žiakov ZŠ**

V programovom období EÚ 2007 – 2013 mesto z prostriedkov ROP komplexne rekonštruovalo spolu 5 základných škôl a 1 materskú školu. Z OP vzdelávanie (Premena tradičnej školy na modernú) mesto a jeho 15 základných škôl zrealizovali spolu 16 schválených projektov. Projekty boli zamerané na tvorbu a implementáciu školských vzdelávacích programov základných škôl s využitím nových učebných materiálov v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu a na inovácie didaktických prostriedkov rozvíjajúcich kľúčové kompetencie žiakov i učiteľov. Mesto Košice tiež v sledovanom období postavilo v školských areáloch pri deviatich ZŠ spolu 14 športových ihrísk. Zvýšenie vybavenosti odborných učební a laboratórií mesto a jeho školy realizovali len prostredníctvom 3 podporených projektov (z toho jedna jazyková učebňa).

Z hľadiska technického vybavenia bola pozornosť zameraná najmä na digitalizáciu učební a nakúpenie didaktických a informačných pomôcok. Podľa údajov základných škôl, už len 4 školy (z 35+1) nemajú zriadené učebne informatiky. Celkovo však tento stav nemožno označiť za úplne uspokojivý. V minulom programovacom období sa položili základné kamene modernizácie učební, avšak pre dosiahnutie optimálnych výsledkov je potrebné v tomto procese pokračovať. V roku 2014 prebehli na základe vládnych dotačných prostriedkov ďalšie rekonštrukcie školských budov, telocviční a iných zariadení.

Zámerom je taktiež rozvoj materiálno-technického vybavenia základných škôl z hľadiska ich funkcie ako centier celoživotného vzdelávania a ich sprístupnenie (podporených učební) pre verejnosť a poskytovateľom celoživotného vzdelávania v súlade so zákonom č. 568/2009 o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Na základe výsledkov z posledného medzinárodného merania štúdie OECD PISA 2009 v oblasti čitateľskej gramotnosti patrí testovaným 15-ročným slovenským žiakom 29. miesto spomedzi 34 krajín OECD. Toto alarmujúce číslo núti nielen školy, ale aj iné zariadenia k vyššej aktivite podieľať sa na pomoci vstupovaním do vzdelávacieho procesu s cieľom zvýšiť kľúčové kompetencie žiakov v danej oblasti a najmä rozvíjaním ich čitateľskej gramotnosti.

Knižnica pre mládež mesta Košice je jedinou špeciálnou knižnicou na Slovensku orientovanou na prácu s deťmi a mládežou. V čase svojho vzniku (1955) bola prvou z pilotného projektu, ktorého cieľom bolo založiť špeciálne knižnice pre deti a mládež v každom krajskom meste po celom bývalom Československu. Nakoniec ostala jedinečná svojho druhu na Slovensku.

Pri svojej práci knižnica využíva kreatívne formy práce s deťmi, mládežou a s literatúrou. Hlavným cieľom okrem tej základnej - požičiavania kníh, je vyvolať záujem o knihu a čítanie ako také a následne naučiť svojich čitateľov celoživotnej láske ku knihe ako forme celoživotného sebazvdelávania. Knižnica má 23 pobočiek (18 školských a 5 mimoškolských). Počet žiakov na

základných školách, na ktorých poskytuje služby Knihnica pre mládež mesta Košice je 7500, z toho čitateľov knižnice je k dnešnému dňu približne 70%. Služby knižnice využíva viac ako 12 500 čitateľov najmä z radov detí a mládeže, knižný fond predstavuje cca 218 000 zväzkov. Ročne knižnica eviduje cca 300 000 výpožičiek a pre širokú verejnosť realizuje až 2 500 podujatí (seminárov, festivalov, vzdelávacích a zábavno-súťažných podujatí).

Jednou z činností, v ktorých knižnica spolu s pedagógmi základných škôl a rodinou zohráva nezastupiteľnú funkciu, je podpora a rozvoj čítania, čitateľskej a informačnej gramotnosti mladých ľudí. **Knižnica pre mládež mesta Košice má 18 pobočiek po základných školách v prenajatých priestoroch, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Košice.** Interiérové vybavenie a knižný fond sú majetkom Knižnice pre mládež mesta Košice.

Pre Knižnicu mesta Košice by bolo veľkým prínosom modernizovať a doplniť knižný fond. Dôležité je tiež neustále modernizovať interiérové vybavenie knižnice, ktoré pozostáva zo zastaraných knižných regálov, stola a poličiek, ktorých rok výroby je okolo 1984. Modernizácia interiéru prispeje k zatraktívneniu priestorov knižnice najmä pre mladých čitateľov. Pre túto cieľovú skupinu by bolo veľmi žiaduce zabezpečiť vhodnú digitálnu infraštruktúru, ktorá by umožnila lepšiu previazanosť knižničných služieb s ich životným štýlom (v súvislosti s rozvojom IKT).

Uvedené aktivity by prispeli k celkovému zmodernizovaniu a zatraktívneniu priestorov knižnice. To by malo viesť k nárastu počtu čitateľov, k nárastu návštevnosti pobočiek knižnice, k evidencii väčšieho počtu knižničných jednotiek a nárastu počtu realizovaných podujatí s využitím IKT technológií. Zvýšenie záujmu o čítanie u detí a mládeže bude mať priamy dopad na zvýšenie ich čitateľskej a informačnej gramotnosti.

Knižnice sa vyskytujú aj pri ZŠ v okolitých obciach vo funkčnom území mesta Košice (7 ZŠ z obcí, ktoré sa zapojili do dotazníkového prieskumu uviedlo, že prevádzkujú školskú knižnicu), avšak aktuálne chýba analýza ich vybavenosti.

Vzhľadom na skutočnosť, že súčasne platné učebné plány pre ZŠ obsahujú povinnú hodinovú dotáciu pre dva cudzie jazyky, vytvoril sa priestor na naplnenie sledovaných ukazovateľov stanovených Európskou komisiou v novembri 2012 pre jazykové vzdelávanie v oblasti cudzích jazykov. Vyučovaním druhého cudzieho jazyka počet žiakov základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice medziročne narastá. Prioritný záujem súčasnosti je jazyková gramotnosť. S tým súvisí aj tvorba profilu mesta Košice, ktoré sa v dlhodobom horizonte snaží posilniť svoj medzinárodný rozmer a pripravenosť ľudského kapitálu na tieto nové výzvy globálneho sveta hrá v tomto procese jednu z kľúčových rolí. Mesto Košice aj s ohľadom na jeho širšie funkčné územie je metropolou východného Slovenska, kde koncentráciou zahraničných investícií, historickým vývojom, rozvojom možností celoživotného vzdelávania, rozvojovými projektmi ostatných rokov (napr. EHMK 2013) naďalej prehlbuje multikultúrne prostredie s európskym či širším medzinárodným rozmerom. Pre úspešné napredovanie v tejto oblasti sa jazyková pripravenosť žiakov na ďalšie štúdium a pôsobenie javí ako kľúčová.

O snahe priblížiť sa týmto trendom svedčí fakt, že z 35 základných škôl a jednej základnej školy s materskou školou v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice má zriadené učebne cudzích jazykov až 17 škôl. Percentuálny podiel moderných odborných učební cudzích jazykov na školách v roku 2014 dosahuje polovicu (je na úrovni 47,22 %). Možno predpokladať, že v okolitých obciach je situácia horšia.

Do budúcnosti je preto dôležité, aby sa školy približovali potrebám reálneho života poznačeného globálnou diverzitou a prehlboval sa záujem o cudzojazyčné prostredie. Je potrebné skvalitnenie priestorov a vybavenie takými učebnými pomôckami, ktoré budú mať priamy dopad na zvýšenie jazykovej vybavenosti žiakov. Ako veľmi dôležité sa javí aplikovanie výpočtovej techniky v procese

výučby cudzích jazykov a vytváranie podmienok pre efektívnejšie formy vzdelávania cudzích jazykov vo forme jazykových laboratórií a pod.

- **Analýza stavu modernizácie jazykových a odborných učební**

Prostredníctvom lepšieho materiálno-technického vybavenia priestorov a objektov určených pre výučbu (s rešpektovaním prvkov inklúzie) by malo dôjsť k zvýšeniu celkovej atraktívnosti i motivácie žiakov pri štúdiu cudzích jazykov i odborných a technických predmetov.

Výučba jazykov a jazykové učebne

Vzhľadom na skutočnosť, že súčasne platné učebné plány pre ZŠ obsahujú povinnú hodinovú dotáciu pre dva cudzie jazyky, vytvoril sa priestor na naplnenie sledovaných ukazovateľov stanovených Európskou komisiou v novembri 2012 pre jazykové vzdelávanie v oblasti cudzích jazykov. Vyučovaním druhého cudzieho jazyka počet žiakov základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice medziročne narastá. Prioritný záujem súčasnosti je jazyková gramotnosť. S tým súvisí aj tvorba profilu mesta Košice, ktoré sa v dlhodobom horizonte snaží posilniť svoj medzinárodný rozmer a pripravenosť ľudského kapitálu na tieto nové výzvy globálneho sveta hrá v tomto procese jednu z kľúčových rolí. Mesto Košice aj s ohľadom na jeho širšie funkčné územie je metropolou východného Slovenska, kde koncentráciou zahraničných investícií, historickým vývojom, rozvojom možností celoživotného vzdelávania, rozvojovými projektmi ostatných rokov (napr. EHMK 2013) naďalej prehlbuje multikultúrne prostredie s európskym či širším medzinárodným rozmerom. Pre úspešné napredovanie v tejto oblasti sa jazyková pripravenosť žiakov na ďalšie štúdium a pôsobenie javí ako kľúčová.

O snahe priblížiť sa týmto trendom svedčí fakt, že z 35 základných škôl a jednej základnej školy s materskou školou v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice má zriadené učebne cudzích jazykov až 17 škôl. Percentuálny podiel moderných odborných učební cudzích jazykov na školách v roku 2014 dosahuje polovicu (je na úrovni 47,22 %). Možno predpokladať, že v okolitých obciach je situácia horšia.

Do budúca je preto dôležité, aby sa školy približovali potrebám reálneho života poznačeného globálnou diverzitou a prehlboval sa záujem o cudzojazyčné prostredie. Je potrebné skvalitnenie priestorov a vybavenie takými učebnými pomôckami, ktoré budú mať priamy dopad na zvýšenie jazykovej vybavenosti žiakov. Ako veľmi dôležité sa javí aplikovanie výpočtovej techniky v procese výučby cudzích jazykov a vytváranie podmienok pre efektívnejšie formy vzdelávania cudzích jazykov vo forme jazykových laboratórií a pod.

Technické a polytechnické predmety a učebne

Úlohou zriaďovateľov škôl je zabezpečiť kvalitné vyučovanie technických predmetov, ktoré sú predpokladom záujmu žiakov o odborné vzdelávanie s cieľom dosiahnuť lepšie uplatnenie na trhu práce. Žiakom základných škôl chýbajú zručnosti a kompetencie nevyhnutné pre úspešné pokračovanie v štúdiu na stredných školách a následnú možnosť zamestnať sa alebo si udržať zamestnanosť a žiaducu mobilitu na trhu práce. To možno vidieť napr. aj v zhoršených výsledkoch národných, resp. medzinárodných meraní (Testovanie 9, PISA), alebo v ich (ne) úspešnosti na trhu práce, či ďalšom štúdiu a vzdelávaní. V posledných rokoch registrujeme nesúlad medzi požiadavkami trhu práce a absolventmi študijných odborov. K nedostatkovým patria najmä absolventi technických, prírodovedných, informatických a ďalších príbuzných špecializovaných odborov.

Berúc do úvahy, že Košický kraj patrí k najvýznamnejším hospodárskym priestorom Slovenska, ktorého ťažiskovými priemyselnými odvetvami sú výroba kovov, strojársky, ťažobný priemysel, priemysel palív a energetiky, potravinársky a v súčasnosti intenzívne sa rozvíjajúci IT sektor, sa zvyšovanie záujmu o technické odbory stáva absolútnou prioritou pri previazanosti s regionálnym

trhom práce. Košický kraj je totiž druhý najvýznamnejší kraj Slovenska vzhľadom na exportnú výkonnosť a produkciu HDP na obyvateľa. Medzi najviac rozvinuté oblasti patria okresy Košice I., II., III., IV, ktoré sa nachádzajú práve na území mesta Košice. Košický kraj je tiež osobitne významný svojou produkčnou základňou, ktorá má kľúčovú pozíciu v hospodárstve celej republiky.¹⁹

Košický samosprávny kraj sa profiluje ako kraj s výrazným dôrazom na duálne vzdelávanie v oblasti stredného školstva. Od septembra 2009 sa pri stredných odborných školách v Košickom kraji zriaďujú centrá odborného vzdelávania a prípravy (ďalej COVaP) s cieľom skvalitniť odborné vzdelávanie žiakov stredných odborných škôl. Centrá sú zriaďované v spolupráci s firmami, ktoré mali záujem spolupracovať pri zavádzaní nových technológií do vzdelávacieho procesu a v spolupráci so zriaďovateľom investovali do ich materiálno - technického vybavenia. Predpokladom záujmu štúdia na stredných školách odborného zamerania je kvalitná výučba v tejto oblasti už na základných školách.

Profil mesta Košice vo vzťahu k hospodárskym subjektom, ktoré tu pôsobia zodpovedá trendom nárastu dopytu po vzdelaných absolventov technických odborov. Košice majú ambíciu sústreďovať potenciál IT a kreatívneho priemyslu ako prirodzenú alternatívu ťažkým priemyselným odvetviam. Zvyšovať záujem študentov o profiláciu v rôznych technických vedách v súvislosti s ich budúcim uplatnením na trhu práce je možné už v začiatkových fázach štúdia na ZŠ.

Ako ukazujú vyššie spomenuté výsledky analýzy stavu modernizácie učební uskutočnenej v ZŠ v roku 2014, existujú v tejto oblasti veľké rezervy, pričom vzhľadom aktuálne trendy v oblasti ďalšieho vzdelávania a trhu práce sa práve technická oblasť ukazuje ako veľmi poddimenzovaná.

Prírodovedné predmety, prírodovedné učebne

V základných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice sa venuje zriaďovaniu odborných učební už spomínaná zvýšená pozornosť. Mesto Košice v roku 2014 zanalyzovalo informácie aj o počte prírodovedných odborných učební v základných školách, o ich funkčnosti a zastaranosti a o ich materiálno-technickom vybavení. Priemer modernizácie prírodovedných učební podľa údajov škôl, kde modernizácia prebehla je nárast moderných pomôcok z cca 24 % v roku 2008 na cca 60% v roku 2014.

Mesto Košice má záujem zmodernizovať odborné technické a prírodovedné učebne hlavne v školách, v ktorých je z demografického pohľadu dostatočný a stabilizovaný počet žiakov, a v ktorých sú využívané odborné učebne s dátumom vzniku školy, resp. v školách, v ktorých odborné učebne chýbajú.

- **Analýza podmienok pre výučbu žiakov so všeobecným nadaním a pre inkluzívnu výučbu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami**

Pedagogika nadaných a talentovaných žiakov bola donedávna mimo pozornosti špeciálnej pedagogiky, a to napriek skutočnosti, že edukácia takto výnimočných žiakov si vyžaduje isté modifikácie, t.j. individuálny prístup, aplikáciu špeciálnych metód a upravené kurikulum. V meste Košice sa nachádza *Základná škola na Krosnianskej ulici č. 4* v Košiciach, ktorá je školou s triedami pre intelektovo nadaných žiakov v 1. až 9. ročníku. Škola predstavuje inštitúciu, ktorá je otvorená talentom aj zo širšieho okolia a v súlade s prioritami mesta Košice, ktoré podporujú rozvoj talentu a kreativity si takýto typ vzdelávacích organizácií bude vyžadovať špecifickú pozornosť. V širšom kontexte je potrebné monitorovať aj ďalšie základné školy, ktoré dosahujú výnimočné výsledky v národných a medzinárodných súťažiach a olympiádach a cielene podporovať ich špecifické materiálno-technické vybavenie.

¹⁹ SARIO, 2012. Košický kraj. <http://www.sario.sk/sites/default/files/content/files/sario-kosicky-kraj.pdf>

S ohľadom na tieto skutočnosti je aktuálne potrebné zabezpečiť:

- **rozšírenie kapacitných možností základných škôl určených pre talentované deti a tým aj zvýšenie možnosti začlenenia žiakov s nadaním,**
- **modernizáciu materiálno- technického vybavenia školy s ohľadom na potreby žiakov s nadaním.**

Skvalitnenie všetkých priestorov a vybavenie modernými didaktickými pomôckami bude mať priamy dopad na zvýšenie kvality poskytovania výchovno-vzdelávacieho procesu, rozvoj nadania a talentu žiakov. Tým sa zároveň priamo zabezpečí podpora tvorivosti, vedeckého myslenia a komplexného rozvoja talentu.

Nielen pedagogika nadaných a talentovaných žiakov, ale aj špeciálna pedagogika tvorí neoddeliteľnú súčasť komplexu základného školstva vo funkčnom území mesta Košice. V Košiciach sa nachádzajú ZŠ, ktoré sú prioritne orientované na handicapovaných žiakov: *Základná škola na Gemerskej ulici č. 2 v Košiciach je školou so špeciálnymi triedami, vybavenými kompenzačnými učebnými pomôckami a špeciálnymi pedagógmi pre deti so zrakovým postihnutím a Základná škola Mateja Lechkého na Ulici Jána Pavla II. č.1 v Košiciach je bezbariérovou školou s individuálnym začlenením žiakov s telesným postihnutím, s kompenzačnými učebnými pomôckami a špeciálnymi pedagógmi.*

Pri výchove a vzdelávaní žiakov so zdravotným znevýhodnením sa postupuje podľa vzdelávacích programov zameraných na konkrétne postihnutie žiaka. Zriaďovatelia prioritne sledujú výchovno-vzdelávací proces týchto žiakov, kde v rámci možností zabezpečujú materiálno-technické vybavenie škôl zodpovedajúce požiadavkám pre výchovu a vzdelávanie žiakov so zdravotným postihnutím. Potreba stavebno-technických úprav a obstaranie vybavenia všetkých škôl pre inkluzívnu výučbu pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorým je potrebné zabezpečiť možnosť začlenenia sa ukazuje ako nevyhnutná. Do budúcnosti je potrebné prehodnotiť možnosti rozšírenia kapacity základných škôl s ohľadom na posilnenie bezbariérovosti a tým aj zvýšenie možnosti začlenenia žiakov s postihnutím. Skvalitnenie priestorov a vybavenie kompenzačnými pomôckami základných škôl by malo mať priamy dopad na zvýšenie kvality poskytovania výchovno-vzdelávacieho procesu.

Z analýzy stavu základných škôl vo funkčnom území Košíc vyplýva, že je potrebné:

- **rozvíjať kľúčové kompetencie žiakov so zameraním najmä na jazykovú vybavenosť a gramatiku, technické zručnosti a poznatky z prírodovedných odborov,**
- **modernizovať odborné jazykové, technické a prírodovedné učebne a skvalitňovať ich vybavenie s ohľadom na požiadavky trhu práce, nadväznosti štúdia v súlade s hospodárskym profilom regiónu a mesta Košice,**
- **zvyšovať jazykovú gramotnosť detí podporou knižničných služieb a zvyšovať ich atraktivitu,**
- **realizovať stavebno-technické riešenia s ohľadom na inklúziu a bezbariérovosť,**
- **cielene podporovať rozvoj nadaných detí, talentov, rozvíjať ich potenciál a kreativitu aj prostredníctvom zlepšenia materiálno-technického vybavenia.**

Definovanie územných investičných jednotiek:

Špecifický cieľ 2.2.2: Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl

Zvolená ÚIJ: Obec (LAU2). Obec je zriaďovateľom škôl, poskytovaním služieb a zabezpečovaním podmienok v súlade so zákonom sa stáva garantom poskytovania predprimárneho, primárneho a sekundárneho vzdelania.

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
Existencia plnoorganizovanej školy v ÚI. (selektívne)		Ústav informácií a prognóz školstva.	Posúdenie investičného potenciálu v záujme zlepšenia kľúčových kompetencií žiakov má zmysel realizovať len v takých obciach, ktorých súčasťou občianskej vybavenosti je základná škola. Z tohto dôvodu je nevyhnutné pre ďalšiu analýzu pracovať len s obcami so základnou školou.
Počet žiakov na školu. (hodnotiace)	Počet žiakov všetkých škôl v ÚIJ / počet všetkých škôl v danej ÚIJ.	Ústav informácií a prognóz školstva.	Väčší počet žiakov v obci garantuje častejšie využitie učební. Rozvoj kompetenčných zručností v celom rozsahu povinnej školskej dochádzky pri väčšom množstve absolventov školy zabezpečí následne lepšie smerovanie žiakov k profesijnej orientácii žiakov v súlade s požiadavkami regiónu.
Počet žiakov 2. Stupňa. (hodnotiace)	Počet žiakov 2. stupňa / počet všetkých žiakov na škole.	Ústav informácií a prognóz školstva	Pri väčšom odchode žiakov druhého stupňa na osemročné gymnáziá vzniká reálna hrozba zníženia kvality dosiahnutých vzdelávacích výsledkov školy. Pri obmedzení odlivu žiakov škola dokáže zabezpečiť zvýšenie odbornosti, kompetenčnú pripravenosť pre budúcu profesionálnu orientáciu. Škola dokáže garantovať svoju profiláciu na základe požiadaviek zamestnávateľov v danej obci/regióne v oblasti celoživotného vzdelávania.
Testovanie deviatakov - T9 - SJ. (hodnotiace)	Priemer hodnôt T9-SJ všetkých základných škôl v IUJ	Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy (skoly.ineko.sk).	Kvalitné výsledky testovania ovplyvnia kvalitu školy v prípade, že v nižších ročníkoch neodchádzajú žiaci na osemročné gymnáziá. Zabezpečenie dobrých výsledkov v testovaní ovplyvňuje pripravenosť žiakov pre ďalšie štúdium. Je predpokladom umiestniteľnosti absolventov školy na stredných školách rôzneho typu.
Testovanie deviatakov - T9 - M. (hodnotiace)	Priemer hodnôt T9-M všetkých základných škôl v IUJ	Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy, skoly.ineko.sk.	Kvalitné výsledky testovania ovplyvnia kvalitu školy v prípade, že v nižších ročníkoch neodchádzajú žiaci na osemročné gymnáziá. Zabezpečenie dobrých výsledkov v testovaní ovplyvňuje pripravenosť žiakov pre ďalšie štúdium. Je predpokladom umiestniteľnosti absolventov školy na stredných školách rôzneho typu.
Počet odborných učební na základnej škole. (hodnotiace)	Počet odborných učební na základnej škole/ celkový počet učební na ZŠ.	Obec, prehľady škôl.	Zámerom je zvýšenie odbornosti, gramotnosti žiakov a vytvorenie základov pre ich profesionálne zručnosti s perspektívnym využitím získaných poznatkov v danom regióne.

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
Počet žiakov so špeciálnymi výchovno – vzdelávacími potrebami. (hodnotiace)	Súčet žiakov všetkých škôl ÚIJ/počet žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v danej ÚIJ.	Odbor školstva okresný úrad, MsÚ – odbor vzdelávania.	Sprístupnenie vzdelávania v kľúčových kompetenciách pre všetkých žiakov bez rozdielu. Ekonomicky vyššia náročnosť na vytvorenie prostredia pre vzdelávanie integrovaných žiakov z dôvodu technickej náročnosti priestorového usporiadania a vybavenia prírodovedných a technických učební. Dôležitým faktorom je snaha zabezpečiť, ohrozenej skupine obyvateľstva sociálnym vylúčením, vyššiu pozornosť už od primárneho vzdelávania , v dôsledku čoho sa v dlhodobom horizonte zvýši pravdepodobnosť integrácie intaktných žiakov do bežnej praxe a spoločenského života.

2.2.4 Analýza stavu stredného školstva vo funkčnej oblasti mesta Košice

Celkový pohľad na vzdelanostnú štruktúru obyvateľov mesta Košice prezentuje tabuľka nižšie. Podľa tabuľky 51 % obyvateľov mesta Košice má ukončené stredné vzdelanie (učňovské, stredné odborné, stredné všeobecné).

Tab. 33: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva mesta Košice

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Košice spolu	v %
Spolu	240 433	100,0
Základné	21 376	8,9
Učňovské (bez maturity)	22 096	9,2
Stredné odborné (bez maturity)	17 993	7,5
Úplné stredné učňovské s maturitou	9 553	4,0
Úplné stredné odborné (s maturitou)	59 151	24,6
Úplné stredné všeobecné	13 733	5,7
Vyššie odborné	5 156	2,1
Vysokoškolské bakalárske	5 942	2,5
Vysokoškolské magisterské, inžinierske a doktorské	35 773	14,9
Vysokoškolské doktorandské	3 716	1,5
Bez školského vzdelania	35 042	14,6

Zdroj: Údaje zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011, Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

Vo funkčnom území mesta Košice sa nachádzajú stredné školy len v samotnom meste Košice.

Sieť stredných škôl v meste Košice je tvorená štátnymi i neštátnymi gymnáziami a ďalšími druhmi stredných škôl s odborným zameraním - technickým, dopravným, ekonomickým, zdravotníckym a umeleckým zameraním. Zaujímavosťou je, že v Košiciach bola založená najstaršia stredná škola v strednej Európe – Stredná priemyselná škola strojnícka v roku 1872.

Celkový počet stredných škôl je na území mesta Košice 53 (z celkového počtu 99 v Košickom kraji). Za obdobie od školského roku 2009/2010, keď bolo na území mesta Košice spolu 57 škôl, došlo k poklesu o 4 školy. Na území košického kraja došlo k poklesu o 10 z celkového počtu stredných škôl a to výlučne znížením počtu odborných škôl (viď. Tab. 34). V školskom roku 2013/2014 bolo v meste Košice 20 gymnázií, 4 konzervatóriá a 29 stredných odborných škôl (Krajské mesto Košice 2013, ŠÚ SR).

Z celkového počtu stredných škôl na území mesta Košice (53) je 31 (58,5%) štátnych stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja, 7 cirkevných a 15 (28,3%) súkromných stredných škôl.

Tab. 34: Vývoj počtu stredných škôl v Košiciach a v Košickom kraji

Počet stredných škôl	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Na území mesta KE	57	55	53	53	53	53
Stredné odborné školy	33	32	29	30	29	29
z toho štátne	25	24	21	21	20	20
z toho cirkevné	2	2	2	2	2	2
z toho súkromné	6	6	6	7	7	7
Gymnázia	20	20	20	19	20	20
z toho štátne	10	10	9	9	9	9
z toho cirkevné	4	4	4	4	5	5
z toho súkromné	6	6	7	6	6	6
Konzervatóriá	4	3	4	4	4	4
z toho štátne	2	1	2	2	2	2
z toho súkromné	2	2	2	2	2	2

Celkom na území Košického kraja	109	106	100	98	99	99
Stredné odborné školy	69	67	60	59	59	59
<i>z toho štátne</i>	55	53	46	45	44	44
<i>z toho cirkevné</i>	4	4	4	4	4	4
<i>z toho súkromné</i>	10	10	10	10	11	11
Gymnázia	36	36	36	35	36	36
<i>z toho štátne</i>	24	24	23	23	23	23
<i>z toho cirkevné</i>	6	6	6	6	7	7
<i>z toho súkromné</i>	6	6	7	6	6	6
Konzervatóriá	4	3	4	4	4	4
<i>z toho štátne</i>	2	1	2	2	2	2
<i>z toho súkromné</i>	2	2	2	2	2	2

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

V školskom roku 2013/2014 bolo v meste Košice spolu:

- 29 stredných odborných škôl, ktoré navštevovalo 11 489 žiakov (51,5% žiakov stredných odborných škôl v Košickom kraji),
- 20 gymnázií s počtom 6 384 žiakov (54,4% žiakov gymnázií v Košickom kraji) a všetky
- 4 konzervatóriá, ktoré navštevovalo 962 žiakov.

Počet žiakov stredných odborných škôl poklesol oproti roku 2010 o 2 460 žiakov (17,6%). V prípade gymnázií rozdiel oproti roku 2010 predstavuje -787 žiakov (11%). Konzervatóriá zaznamenali za rovnaké obdobie nárast počtu žiakov, až o 562, teda až o 140%. Trendy vývoja počtu žiakov na všetkých typoch stredných škôl v meste Košice korešpondujú s vývojom v rámci stredných škôl celého kraja (viď. Tab. 35).

Tab. 35: Vývoj počtu žiakov stredných škôl v Košiciach a v Košickom kraji

Počet žiakov stredných škôl	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Na území mesta KE						
Stredné odborné školy	14021	13949	12927	12283	11689	11489
<i>z toho štátne</i>	12039	11862	10872	10299	9744	9631
<i>z toho cirkevné</i>	579	609	603	566	609	600
<i>z toho súkromné</i>	1403	1478	1452	1418	1336	1 258
Gymnázia	7533	7171	6900	6676	6451	6384
<i>z toho štátne</i>	5396	5090	4815	4563	4330	4227
<i>z toho cirkevné</i>	1393	1363	1373	1369	1450	1510
<i>z toho súkromné</i>	744	718	712	744	671	647
Konzervatóriá	633	400	864	912	924	962
<i>z toho štátne</i>	568	277	663	661	642	651
<i>z toho súkromné</i>	65	123	201	251	282	311
Celkom na území Košického kraja						
Stredné odborné školy	28040	27085	25192	23468	22464	22 297
<i>z toho štátne</i>	24721	23752	21870	20384	19456	19 284
<i>z toho cirkevné</i>	1358	1316	1352	1241	1240	1 293
<i>z toho súkromné</i>	1961	2017	1970	1843	1768	1 720
Gymnázia	14050	13288	12918	12308	11822	11 730
<i>z toho štátne</i>	11619	10930	10578	9946	9466	9 360
<i>z toho cirkevné</i>	1687	1640	1628	1618	1685	1 723
<i>z toho súkromné</i>	744	718	712	744	671	647
Konzervatóriá	633	400	864	912	924	962
<i>z toho štátne</i>	568	277	663	661	642	651
<i>z toho súkromné</i>	65	123	201	251	282	311

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Podľa štúdie INEKO z roku 2014 sa v prvej desiatke najlepšie hodnotených stredných škôl Košického kraja podľa ukazovateľa nezamestnanosť absolventov umiestnili aj štyri košické školy. Prvá priečka s hodnotením 9,6 patrí Gymnázium na Poštovej ul., na treťom mieste skončilo Gymnázium na Šrobárovej ul. so skóre 9,5, štvrté miesto patrí SZŠ svätej Alžbety s hodnotením 9,4 a piate skončilo Gymnázium Park mládeže so skóre 9,3.

Košický samosprávny kraj sa profiluje ako kraj s výrazným dôrazom na **duálne vzdelávanie** v oblasti stredného školstva. Od septembra 2009 pri stredných odborných školách v Košickom kraji bolo zriadených spolu 10 centier odborného vzdelávania a prípravy (ďalej COVaP) s cieľom skvalitniť odborné vzdelávanie žiakov stredných odborných škôl. Z toho v Košiciach a vo funkčnom území mesta Košice je zriadených spolu 5 COVaP (50%), a to:

1. pri SPŠ elektrotechnickej, Komenského 44, Košice pre automatizáciu, elektrotechniku a informačné technológie,
2. pri SOŠ automobilovej, Moldavská cesta 2, Košice pre automobilový priemysel,
3. pri Strednej odbornej škole, Ostrovského 1, Košice pre informačné a sieťové technológie,
4. pri Strednej odbornej škole technickej, Kukučínova 23, Košice pre stavebníctvo,
5. pri SOŠ Košice-Šaca pre hutníctvo a strojársku výrobu.

V súlade s inovačným a hospodárskym profilom Košíc, kde sa prudko začínajú rozvíjať odvetvia prinášajúce vysokú pridanú hodnotu, je dôležitá podpora talentov, kreativity a nadaných žiakov. Dôležitá sa ukazuje aj príprava na medzinárodné multikultúrne prostredie. Preto je v Košiciach plánované zriadenie COVaP pre kreatívny priemysel pri školách s príslušným odborným zameraním v meste Košice. Centrá sú zriaďované v spolupráci s firmami, ktoré majú záujem spolupracovať pri zavádzaní nových technológií do vzdelávacieho procesu a v spolupráci so zriaďovateľom investovali do ich materiálovo - technického vybavenia. Predpokladom záujmu štúdia na stredných školách odborného zamerania je kvalitná výučba v tejto oblasti už na základných školách.

Objekty škôl si vyžadujú modernizáciu z hľadiska materiálovo-technického vybavenia odborných učební, ako aj zastaralej alebo chýbajúcej infraštruktúry, ktorá je potrebná pre kvalitný výchovno-vzdelávací proces. Zvyšujú sa nároky na výchovno-vzdelávací proces najmä s ohľadom na nárast počtu detí so špeciálnymi vzdelávacími potrebami a na skupinu detí zo sociálne znevýhodneného prostredia. Náročnosť pedagogického procesu je potrebné zohľadniť aj v zabezpečovaní vhodných podmienok a možností ďalšieho vzdelávania učiteľov.

S ohľadom na nevyhovujúci technický, materiálny a čiastočne aj kapacitný stav škôl je potrebné využiť príležitosti v novom programovacom období tak, aby zodpovedali súčasným požiadavkám klientov i uspokojeniu dopytu po týchto zariadeniach.

Jednou z prijatých koncepcií na úrovni Mesta Košice je „Koncepcia politiky mesta vo vzťahu k deťom a mládeži“ ako záväzok mesta pripraviť podmienky na zapojenie samosprávy do EÚ programu „Mládež v akcii“ v rámci projektu Slovenského inštitútu mládeže – IUVENTA „Partnerstvo – vzdelávanie pre samosprávy v oblasti mládežníckej politiky a práce s mládežou“. Koncepcia má prierezový charakter s dopadom na viacero oblastí rozvoja mesta (vzdelávanie, sociálne služby, bezpečnosť, životné prostredie, kultúra, šport, spravovanie mesta). Súčasťou je prioritou koncepcie: „Vzdelávanie a odborná príprava na vzdelávanie“ a zakomponovanie jej jedného z cieľov - „Zabezpečiť kvalitné vzdelávanie detí a mladých ľudí spolu s podporou neformálneho vzdelávania a celoživotného vzdelávania“. Prácu s mládežou, ktorej základy boli položené koncepcijným materiálom, je potrebné naďalej rozvíjať najmä s ohľadom na zmenu životného štýlu mládeže, preventívne opatrenia voči nežiaducim sociálno-patologickým javom, ďalšie vzdelávacie možnosti a pod.

Košice sú mestom, ktorého profil tvoria aj široké možnosti univerzitného vzdelávania. V meste Košice sídli:

- Technická univerzita v Košiciach,
- Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach,
- Univerzita veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach,
- Vysoká škola bezpečnostného manažérstva
- Podnikovohospodárska fakulta Ekonomickej univerzity v Bratislave,
- Teologická fakulta katolíckej univerzity v Ružomberku,
- detašované pracovisko Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety,
- Vzdelávacie a konzultačné pracovisko Stredoeurópskej vysokej školy v Skalici.

V meste Košice existuje okrem formálneho systému vzdelávania široká paleta ďalších možností neformálneho a záujmového celoživotného vzdelávania pre rôzne cieľové skupiny obyvateľstva.

Definovanie územných investičných jednotiek:

Špecifický cieľ 2.2.3: Zvýšenie počtu žiakov stredných škôl na praktickom vyučovaní

Zvolená ÚIJ: Kraj (NUTS 3). Z hľadiska štruktúry hospodárskych odvetví je potrebné vnímať región je ako relatívne nedeliteľný celok. Práve odvetvová štruktúra hospodárstva je určujúcim ukazovateľom pre analýzu odborného vzdelávania a prípravy. V oblasti odborného vzdelávania je jasne identifikovateľná spádovosť regiónu smerujúca hlavne do krajského mesta Košice. Rovnako je tomu aj v dochádzke do zamestnania, resp. za službami.

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
Dominantné odbory stredných odborných škôl (Selektívne)	Evidovaný počet žiakov v konkrétnom študijnom odbore na školách v okrese počtom žiakov vyšším ako 100 (šk. rok 2013/2014)	Ústav informácií a prognóz školstva	Využitie selektívneho kritéria má za následok elimináciu odborov, ktoré svojím zameraním nie sú v súčasnosti schopné prilákať dostatočné množstvo študentov. Investícia prostriedkov IROP do takýchto neperspektívnych odborov by nebola efektívna, cieľom je podporiť najvýznamnejšie študijné odbory a to z hľadiska tak kvalitatívneho, ako aj kvantitatívneho.
Počet žiakov v študijnom odbore (hodnotiace)	Evidovaný počet žiakov v konkrétnom študijnom odbore na školách	Ústav informácií a prognóz školstva	Počet žiakov v študijnom odbore vo výraznej miere vyjadruje význam študijného odboru vo vzdelávacej štruktúre regiónu. Podpora IROP by mala byť smerovaná prioritne na školy v študijných odboroch, ktoré majú najväčší potenciál pre ďalší rozvoj a získanie nových žiakov. Je preto dôležité definovať, o ktoré odbory je v súčasnosti v regióne najväčší záujem zo strany študentov. Taktiež pre zabezpečenie udržateľnosti investície je vhodné prioritne podporovať študijné odbory s dostatočným počtom študentov, ktoré zabezpečia kontinuitu odbornej výučby v podmienkach Košického regiónu.
COVP v študijnom odbore (selektívne)	Počet existujúcich COVP v konkrétnom odbore	http://rsov.sk/kontakty/centra_odborneho_vzdelavania_a_pripravy	V zmysle podmienok IROP bude podpora smerovaná na centrá odborného vzdelávania a prípravy vytvorených v zmysle podmienok zákona č. 184/2009 Z.z. o odbornom vzdelávaní, čím sa zabezpečí koncentrácia finančnej podpory pre špičkové vzdelávacie zariadenia a zároveň sa zabráni duplicitnej podpore viacerých stredných škôl s rovnakým odborným zameraním, čo je v súlade so zámerom racionalizácie siete škôl. Koncentrácia prostriedkov len na vybrané školské zariadenia je dôležitá pre dosiahnutie maximálneho rozvojového efektu za vynaložené finančné prostriedky, pričom táto koncentrácia bola jednou z podmienok Európskej komisie pri schvaľovaní rámca IROP. Práve centrá odborného vzdelávania a prípravy majú v zmysle zákona koncentrovať vzdelávaciu funkciu pre konkrétny odbor a zameranie. Stanovením podmienky COVP sa tiež zamedzí smerovaniu prostriedkov na neperspektívne školy bez reálnej spolupráce so zamestnávateľmi, na školy s nízkym počtom študentov a na školy s nedostatočným potenciálom pre ďalší komplexný rozvoj vrátane celoživotného vzdelávania.
Podiel študentov na odbornom výcviku a praxi (hodnotiace)	Podiel počtu študentov, ktorí sa zúčastňujú odborného výcviku a praxe na celkovom počte	Ústav informácií a prognóz školstva	V zmysle podmienok IROP budú prostriedky využité na podporu rozvoja centier odborného vzdelávania a prípravy, ktorých hlavnou úlohou je podľa zákona o odbornom vzdelávaní a príprave poskytovať odborné vzdelávanie a prípravu na výkon daného povolania a odborných činností. Veľký význam je preto potrebné klásť práve na odbornú/praktickú zložku vyučovacieho

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
	študentov v danom odbore		procesu. Práve školy a odbory, ktoré už v súčasnosti v značnej miere presadzujú odborný výcvik ako neoddeliteľnú súčasť prípravy žiakov, majú najväčší potenciál pre ďalší rozvoj odbornej prípravy a praxe s podporou prostriedkov IROP.
Miera absolventskej nezamestnanosti (hodnotiace)	Podiel počtu absolventov študijného odboru k celkovému počtu nezamestnaných absolventov za posledné dva roky	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR	Ukazovateľ miery absolventskej nezamestnanosti priamo definuje úspešnosť škôl / študijných odborov v príprave vhodných absolventov pre uplatnenie na trhu práce. Vysoký podiel absolventskej nezamestnanosti naznačuje nepomer medzi vzdelávaním a potrebami trhu práce a môže byť spôsobený nevhodným nastavením vzdelávacieho procesu v danom odbore, prípade jeho presýtenosťou, teda vyšším počtom absolventov, než je trh práce schopný absorbovať. V oboch prípadoch tak študijný odbor produkuje absolventov, ktorí nie sú schopní sa uplatniť v praxi, čím prispieva k zvyšovaniu nezamestnanosti. Prostriedky podpory IROP by nemali byť využité na podporu neperspektívnych odborov, preto je toto kritérium veľmi dôležité.
Uchádzači o zamestnanie do 25 rokov (hodnotiace)	Evidovaný počet uchádzačov o zamestnanie vo veku do 25 rokov podľa ukončeného študijného odboru	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR	Evidovaný počet uchádzačov o zamestnanie podľa študijného odboru je doplnkovým ukazovateľom k miere nezamestnanosti absolventov škôl. Pri selekcii uchádzačov o zamestnanie do 25. roku sa ukazuje, do akej miery sú absolventi konkrétneho študijného odboru schopní sa uplatniť na trhu práce a udržať si zamestnanie v období po ukončení vzdelávania. Vysoký počet uchádzačov o zamestnanie naznačuje nesúlad medzi profilom absolventa v danom odbore a požiadavkami trhu práce. Ak získané odborné vedomosti a prax neumožňujú absolventom uplatnenie na trhu práce, je potrebné zmeniť nastavenie výučby v študijnom odbore a prispôsobiť ho na požiadavky praxe.
Počet nezamestnaných v odvetví (hodnotiace)	Celkový počet uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie ekonomických činností NACE podľa posledného zamestnania bezprostredne pred evidenciou	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR	Nezamestnanosť v odvetví definuje jeho pozíciu v hospodárskej štruktúre regiónu. Vysoký počet uchádzačov o zamestnanie naznačuje stagnáciu daného odvetvia, prípadne nesúlad medzi počtom uchádzačov o zamestnanie a reálnymi potrebami trhu práce. V každom prípade nie je vhodné, aby študijné odbory v takejto situácii produkovali ďalších absolventov v týchto odboroch, pričom ich šanca na okamžité uplatnenie je nízka. Z tohto dôvodu bude podpora IROP smerovaná najmä do tých odborov, ktoré sa čo najviac dokážu prispôsobiť požiadavkám trhu práce.

2.3 Mobilizácia kreatívneho priemyslu vo funkčnej oblasti mesta Košice

Pre účely analýzy je problémom absencia kvalitných a relevantných dát o kreatívnom priemysle nie len na Slovensku ale v celej EÚ. Preto je tento problém (s kvalitou dát a definíciami kreatívneho priemyslu) jednou zo štyroch výziev programu Kreatívna Európa. Kvantitatívne dáta o zamestnanosti v kreatívnom priemysle boli primárne z údajov Štatistického úradu a Ministerstva kultúry SR a jeho organizácií. Kvalitatívne dáta boli získavané elektronicky formou 4 štruktúrovaných dotazníkov pre rôzne cieľové skupiny, podobne ako je to zvykom v rámci focus group. Tieto elektronické dotazníky boli kombinované s pracovnými stretnutiami a individuálnymi rozhovormi s aktérmi z oblastí kreatívneho priemyslu, kultúrne a kreatívne centrá, vzdelávanie a verejný sektor vo vzťahu ku kreatívnemu priemyslu.

Kultúrny a kreatívny priemysel má ako katalyzátor inovácií značný potenciál pre riešenie tvorby hospodárskeho rastu a ako sektor má významný podiel na zamestnanosti. V súčasnosti predstavuje 4,5 % HDP a 8,5 mil. pracovných miest na úrovni EÚ, v SR je to približne 4% HDP a viac než 4% podiel celkového počtu pracovných miest, čím môže významne prispieť k plneniu cieľov stratégie Európa 2020.

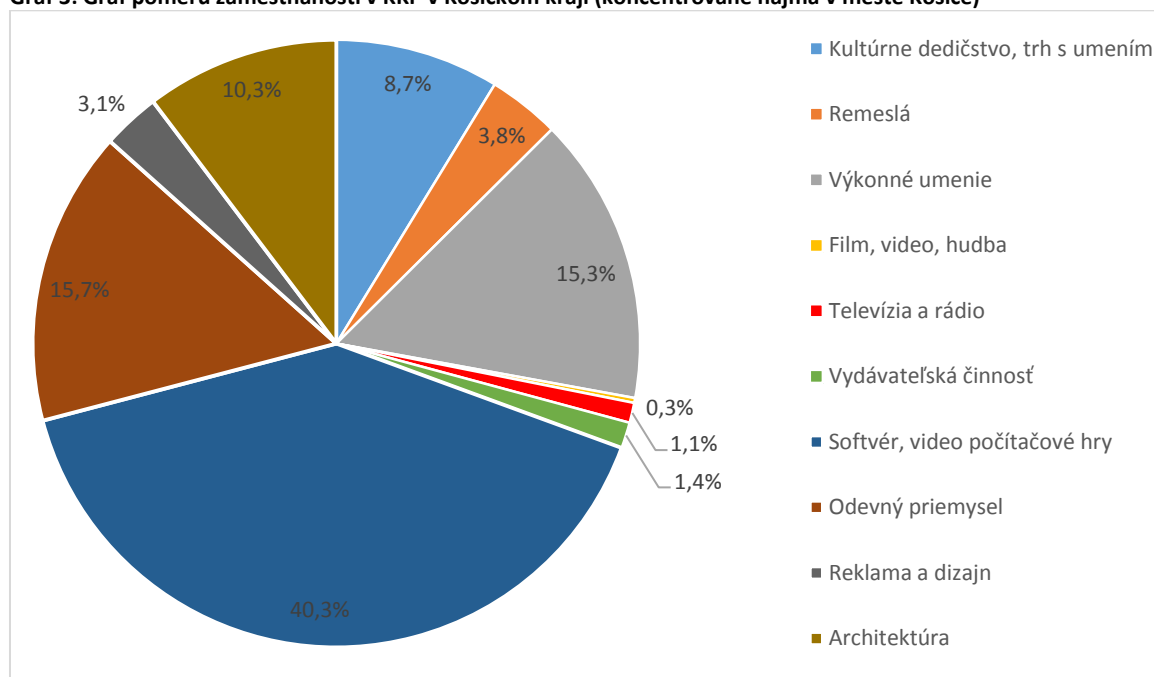
Zamestnanosť v kreatívnom priemysle v Košickom kraji bola zisťovaná podľa zdrojov zo ŠÚ SR na základe výberového zisťovania v spoločnostiach nad dvadsať zamestnancov za rok 2011, ktoré uviedli ich prevažujúcu činnosť predmet oblasti podnikania, ktorý je zaradený do Kultúrneho a kreatívneho priemyslu. Nevýhodou tohto prístupu je najmä fakt, že prevažujúcim typom spoločnosti sú spoločnosti mikro a malé s 0 až 10 zamestnancami, SZČO, osoby registrované ako slobodné povolania. Druhou nevýhodou je, že nie sú zachytené aj ostatné oblasti podľa zváženia miery kreativity jednotlivých pracovných pozícií a ich pracovnej náplne. Preto nám uvádzaná štatistika dáva iba veľmi orientačnú predstavu rozsahu zamestnanosti v kultúrnom a kreatívnom priemysle v Košickom kraji. Tretím nedostatkom z pohľadu súčasnej štatistiky je previazanosť viacerých oblastí priemyslu pod jednu strešnú definíciu, ktorá následne skresľuje uvádzané štatistické údaje.

Počet zamestnancov v odvetviach KKP v košickom kraji je spolu 8908 ľudí (2011), čo tvorí 5,06% z celkovej zamestnanosti regiónu:

Tab. 36: Počet zamestnancov v odvetviach KKP

Odvetvie KKP	Počet zamestnancov
Kultúrne dedičstvo, trh s umením	778
Remeslá	340
Výkonné umenie	1365
Film, video, hudba	23
Televízia a rádio	95
Vydávateľská činnosť	123
Softvér, video počítačové hry	3593
Odevný priemysel	1398
Reklama a dizajn	274
Architektúra	919
SPOLU	8908

Graf 3: Graf pomeru zamestnanosti v KKP v Košickom kraji (koncentrované najmä v meste Košice)

Digitálne technológie zmenili spôsob tvorby, výroby, distribúcie, všetkých odvetví kultúrneho a kreatívneho priemyslu. Preto tento sektor predstavuje v tomto zmysle kľúčového partnera pre kultúrny a kreatívny priemysel.

Potenciál a podmienky pre rozvoj KKP (inštitúcie, edukácia, ľudia, infraštruktúra) sa sústreďuje najmä v krajskom meste Košice. Z hľadiska existujúcich organizácií v košickom kraji, resp. v krajskom meste Košice, pracujúcich v oblasti kultúrneho a kreatívneho priemyslu, je treba spomenúť *Košice 2013, n.o.* ako organizáciu rozvíjajúcu aktivity na podporu Kultúrnych a kreatívnych sektorov ako priame pokračovanie projektu EHMK, taktiež *Inštitút kreatívnej ekonomiky* ako neziskovú organizáciu založenú na základe odporúčania výstupov stratégie vypracovanej neziskovou organizáciou Košice 2013 - Košice 2020 Creative Economy Master plan za účelom koordinácie relevantných aktivít v regióne a podporu spolupráce tzv. quadruple helix. V správnej rade má podľa stanov miesto samospráva mesta Košice, Košický samosprávny kraj (KSK) a zástupcovia z univerzít a komerčného sektora, najmä z krajského mesta Košice.

Ďalej sú to kreatívne centrá Tabačka KulturFabrik, Eastcubator a Halmiho dvor, ktoré ponúkajú vlastné programy na podporu začínajúcich kreatívnych podnikateľov. Ponúkajú priestory, vzdelávacie a poradenské aktivity a ďalšie služby pre začínajúcich podnikateľov. Pripravuje sa aj nové kreatívne centrum Cassovar, ktoré bude zamerané na interaktívne médiá a využitie IT v kreatívnom priemysle v spolupráci s Košice IT Valley.

Mesto Košice i Košický samosprávny kraj má vďaka skúsenostiam Košice 2013 EHMK pripravenú dlhodobú stratégiu, jasne definované priority a stratégie na čom je potrebné budovať. Mesto Košice má ambíciu stať sa členom siete UNESCO Creative Cities. Kritéria pre špecializáciu podľa UNESCO ako „City of Media Arts“ jasne definuje 5 priorít pre mesto Košice:

- Rozvoj kultúry a kreatívneho priemyslu pomocou digitálnych technológií.
- Úspešná integrácia umenia a médií pre zlepšenie kvality života.
- Nárast elektronických foriem umenia hľadajúcich aktívne zapojenie občianskej spoločnosti.
- Širší prístup ku kultúre vďaka rozvoju digitálnych technológií.

- Rezidenčné programy a štúdiové priestory pre umelcov z oblasti médií.

Na základe analýzy rozvoja regiónu, dotazníkového prieskumu²⁰ a analýzy existujúcich stratégií v tejto oblasti, boli pre ďalší rozvoj špecifikované:

Nové médiá a multimediálny priemysel

Oblasť nových médií, ktoré vznikajú vďaka digitálnym technológiám a menia prístup k tvorbe a šíreniu umenia je perspektívna a vzhľadom k silnému IT sektoru a skúsenostiam Košice IT Valley ideálnou špecializáciou pre Košice. Vzdelávanie v tejto oblasti poskytuje Fakulta Umení na Technickej univerzite, ako aj stredné školy v Košiciach (napr. ŠUV). V Košiciach existuje viacero spoločností, ktoré sú nositeľom unikátneho know how a zároveň existuje dopyt, hlavne zo strany IT sektora, čo je zárukou dlhodobej udržateľnosti. Nové médiá a multimediálny priemysel sú prioritou pre špecializáciu podľa stratégie Creative Economy Master Plan a ambíciou získania titulu UNESCO Creative City v tejto kategórii.

Celosvetovým trendom je prepájanie cestovného ruchu a kreatívneho priemyslu, pretože kreatívne produkty a služby prispievajú vďaka svojej symbolickej hodnote k atmosfére a výnimočnosti jednotlivých lokalít. Z tohto dôvodu sa javia nové médiá a multimediálny priemysel perspektívnymi pre budovanie kreatívnej ekonomiky v Košiciach a košickom kraji.

Dizajn

Dizajn je motorom inovácií v ostatných odvetviach KKP. Vízia definovaná v Master pláne pre Košice definovala aj ambíciu vytvoriť v Košiciach centrum dizajnu, keďže Fakulta umení Technickej univerzity má katedru dizajnu a dizajn sa vyučuje aj na viacerých stredných školách v Košickom kraji.

Remeslá tradičnej ľudovej a mestskej kultúry

Košický samosprávny kraj je zriaďovateľom viacerých inštitúcií, ktoré sa venujú tradičným remeslám a je realizátorom programu Terra Incognita, ktoré cez kultúrne aktivity a aktivity v oblasti cestovného ruchu podporuje udržanie tradícií a rozvoj remesiel. V prieskume vo výstupoch z dotazníkového prieskumu väčšina respondentov uvádza rozvoj remesiel ako druhú a tretiu možnosť rozvoja KKP.

Podľa zamerania IROP, resp. ďalších finančných možností podpory KKP, budú aktivity a investície smerované a koncentrované do krajských miest, kde sa nachádza kritická masa kreatívnych talentov, podnikov a potenciálnych spotrebiteľov kultúrnych a kreatívnych produktov a služieb. Kľúčové, v nadchádzajúcom období, bude v meste Košice vytvoriť kreatívne prostredie, ktoré dokáže zaujať mladých ľudí, pomôcť im s procesom aklimatizácie zo školského prostredia do zamestnania a pri rozbehu podnikania a prispieť tak k stimulovaniu podpory udržateľnej zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom sektore prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu a netechnologických inovácií (špecifický cieľ 3.1 IROP). Ak vytvoríme prostredie podporujúce kreatívnych podnikateľov, môžeme pomocou inovácií rozvíjať novú generáciu produktov s vysokou pridanou hodnotou a služieb, ktoré zlepšia ekonomiku nie len krajského mesta Košice, ale celého regiónu a zvýšia kvalitu života v košickom kraji.

²⁰ Dotazníkový prieskum (66 dotazníkov, stredne reprezentatívny rozsah) medzi subjektmi - vybranými aktérmi kultúrneho a kreatívneho priemyslu v košickom kraji, najmä v meste Košice (2014).

2.4 Zlepšenie kvality života vo funkčnej oblasti mesta Košice s dôrazom na životné prostredie

Stav v analyzovaných oblastiach podľa IROP, v súlade s metodikou RIUS, je v meste a jeho funkčnej oblasti nasledovný:

2.4.1 Analýza vybavenosti funkčného územia mesta Košice verejnými vodovodmi a verejnou kanalizáciou

V meste Košice, kde podiel zásobovaných obyvateľov dosahuje 97,91 %, je najpriaznivejšia v rámci celého Košického kraja.

Mesto je zásobované pitnou vodou z Košického skupinového vodovodu, ktorý je súčasťou Východoslovenskej vodárenskej sústavy (VVS). Táto nadradená **vodárenská sústava zásobuje nielen rozhodujúcu časť Košíc, ale aj okresy Košice – okolie, do ktorého spadá aj mestské funkčné územie.** Podiel VVS na zásobovaní Košického kraja je až 91,4 %. Rozhodujúcim spotrebiteľom je práve mesto Košice, ktoré v súčasnosti potrebuje cca 55 % potreby pitnej vody celého Košického kraja. Z určeného odberu 1000 l.s^{-1} z VN Starina pre Košický kraj, je pre Košice stanovených 400 l.s^{-1} (spolu pre Košický kraj odber z VN Starina predstavuje $560,0 \text{ l.s}^{-1}$)

Na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou sú v súlade so zákonom o vodách prednostne určené útvary podzemných vôd. Avšak pri nedostatku vhodných podzemných zdrojov pitnej vody sa na zásobovanie využívajú jednak priame odbery z tokov, ale najmä veľkokapacitné zdroje povrchovej vody – vodárenské nádrže. **Prevažná časť pitnej vody pre skupinový vodovod je dodávaná z podzemných zdrojov „Západ“, ktoré sa nachádzajú západne od mesta - vody krasových prameňov Drienovec, Turňa n/Bodvou a podzemných zdrojov Péder a Hostovce a náplavov Bodvy. Mesto Košice je zo severnej časti zásobované pitnou vodou z podzemných zdrojov, ktoré sa nachádzajú v Čermelškom údolí.** Využívajú sa aj náplavy Hornádu severne od mesta (Družstevná pri Hornáde, Sokol), avšak v niektorých lokalitách len podmienene pre kolísavú kvalitu vody a tieto zdroje sú navrhnuté na vyradenie. Zvyšnú časť tvoria povrchové zdroje - vodárenské nádrže Bukovec, Starina a priamy odber z Bodvy cez úpravňu vody v Medzeve.

V samotnom meste Košice, kde podiel obyvateľov pripojených na verejnú kanalizáciu dosahuje 94 % (2014, zdroj VVS a.s. Košice), je najpriaznivejšia v rámci celého Košického kraja.

Košice - mesto je odkanalizované jednotnou kanalizáciou do mechanicko-biologickej čistiare odpadových vôd pri Kokšov – Bakši. Samostatne je odkanalizovaná mestská časť Košice – Šaca do vlastnej mechanicko-biologickej čistiare odpadových vôd. V súčasnosti VVS a.s. Košice realizuje (2014 - 2015) rekonštrukciu ČOV Košice - Šaca v hodnote nákladov takmer 1,3 mil. EUR bez DPH. Samostatne je odkanalizovaná aj mestská časť Košická Nová Ves do vlastnej ČOV. V mestskej časti Kavečany bola vybudovaná kanalizácia a ČOV.

Najväčšími zdrojmi znečistenia vôd v území mesta s vplyvom na okolité územie mimo mesta, sú verejná kanalizácia mesta Košice vrátane kanalizácie a ČOV mestských častí a U. S. Steel Košice (patrí k najväčším zdrojom znečistenia vôd v rámci SR na základe množstva vypúšťaného znečistenia) s následkom znečisťovania povrchových vôd Hornádu. Tieto zdroje sa nachádzajú na území mesta Košice, ale odpadové vody sú vypúšťané do recipienta mimo územia mesta. K veľkým zdrojom znečistenia v rámci mesta môžeme zaradiť aj ČOV Šaca. Tento zdroj patrí medzi 3 zdroje znečistenia vôd zaradené do kategórie spoplatnených zdrojov, ktoré vypúšťajú viac ako 3 t BSK₅ za rok.

Z Operačného programu Životné prostredie bol podporený projekt "Uzatvorenie a rekultivácia skládky odpadov Myslava". V súčasnosti Mesto Košice zabezpečuje monitorovanie zre kultivovanej skládky odpadov a to sledovaním kvality podzemných a povrchových vôd, tvorby skládkových plynov a monitoringom topografie zre kultivovanej skládky.

Na území mesta Košice v lokalite Malinovského kasární sa nachádza pravdepodobná environmentálna záťaž. Mesto Košice zabezpečilo vypracovanie „**Správy geologického prieskumu životného prostredia – Malinovské kasárne v Košiciach**“ s analýzou rizika znečistenia tohto územia podľa zákona č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach v znení neskorších predpisov. Ministerstvo životného prostredia SR uskutočnilo posúdenie správy s jej následným schválením. Povinnou osobou riešenia revitalizácie/sanácie environmentálnej záťaže je súkromný subjekt.

Zámery VVS, a.s. Košice pre dobudovanie a rekonštrukciu vodohospodárskych stavieb na území mesta Košice v jeho mestských častiach s plánom využitia externých zdrojov EÚ z IROP uvádza Tab. 37.

Tab. 37: Zámery vodohospodárskych stavieb VVS, a.s. Košice z IROP na území mesta Košice a Košice – okolie

Názov územia/lokality	Plánovaný náklad - suma v EUR	Stav povolenia stavby
Košice - Pereš a Lorinčík - prívod vody a vodojem	739 447	stavba povolená
Košice- sídl. Furča - prívod vody	1 539 549	stavba povolená
Košice, ul. Kostolianska - vodovod	461 938	stavba povolená
Košice, ul. Kostolianska - kanalizácia	191 685	stavba povolená
Košice, ul. Na Stráni - kanalizácia	209 253	stavba povolená
Košice, ul. Timonova – rekonštrukcia vodovodu	64 705	stavba povolená
Košice, ul. Tajovského - preložka vodovodu	78 135	stavba povolená
Košice, ul. Kukučínova – rekonštrukcia kanalizácie	55 000	prípravná etapa
Košice, Odľahčovací komora č. 20 - kanalizácia	16 000	stavba povolená
Košice, Odľahčovací komora č.7 - kanalizácia	401 990	stavba povolená
Košice, Odľahčovací komora č. 11- kanalizácia	341 307	stavba povolená
Košice -Juh, ul. Mongolská - kanalizácia	37 660	stavba povolená

Zdroj: VVS, a.s. Košice

Stav verejných vodovodov a kanalizácií v obciach (mimo územia mesta Košice) vo **funkčnej oblasti mesta Košice** uvádza nasledujúca Tab. 38. Z tabuľky, na základe informácií z obcí vyplýva, že 13 obcí z 30tich nemá vybudovanú verejnú kanalizáciu ani nie je napojená na ČOV. V 6tich obciach už prebieha výstavba verejnej kanalizácie (Družstevná pri Hornáde, Geča, Kostolany n/Hornádom, Sokol', Valaliky, Veľká Ida). **Celková napojenosť obyvateľov na verejnú kanalizáciu je vo funkčnej oblasti mesta Košice 95,9%** (zdroj za rok 2014, VVS, a.s. Košice). **Z celkovej napojenosti obyvateľov na verejnú kanalizáciu (VK) je vo funkčnej oblasti mesta Košice 95,9%** (zdroj za rok 2014, VVS, a.s. Košice). Z celkového počtu obyvateľov vo funkčnej oblasti mesta Košice 239 997 (podľa údajov VVS,a.s. Košice) bolo v roku 2013 napojených na VK 230 138 obyvateľov a 230 295 obyvateľov v roku 2014.

Výrazne lepšia situácia je v zásobovaní pitnou vodou z verejných vodovodov, kde len v 2och z 30tich obcí nie je vybudovaný verejný vodovod (Košická Polianka, kde už je rozšírenie vodovodu povolenou stavbou a zámerom VVS, a.s. Košice a Trebejov). V súčasnosti, na základe informácií z obcí, prebieha výstavba alebo dostavba a rozšírenie vodovodnej siete v 5tich obciach (Belža, Nižná Hutka, Nižný Klatov, Valaliky a Vyšná Hutka). **Celková napojenosť obyvateľov na verejný vodovod (VV) je vo funkčnej oblasti mesta Košice 97,2%** (zdroj za rok 2014, VVS, a.s. Košice). Z celkového počtu obyvateľov vo funkčnej oblasti mesta Košice 239 997 (podľa údajov VVS,a.s. Košice) bolo v roku 2013 napojených na VV 233 463 obyvateľov a 233 496 obyvateľov v roku 2014.

Zámery výstavieb, dostavieb a rekonštrukcií vodovodov a kanalizácií sú tiež uvedené v Tab. 38.

Tab. 38: Verejné vodovody a verejná kanalizácia - stav k 31.12.2014 a nové zámery výstavby a rekonštrukcií

P.č.	Obec	Verejný vodovod áno (+), nie (-)	Verejná kanalizácia áno (+), nie (-)	Kanalizácia napojená na ČOV áno (+), nie (-)	Zámery výstavieb a rekonštrukcií po roku 2014
1.	Baška	+	-	-	Zámer: Vodovod i kanalizácia Zdroj: Obec
2.	Belža	+	-	-	Poznámka: Vodovod vo výstavbe Zdroj: Obec
3.	Beniakovce	+	-	-	Zámer: Vodovod i kanalizácia Zdroj: Obec
4.	Bočiar	+	-	-	
5.	Budimír	+	-	-	Zámer: Kanalizácia Zdroj: Obec
6.	Bukovec	+	-	-	Zámer: Vodovod Zdroj: Obec
7.	Čaňa	+	+	+	
8.	Družstevná pri Hornáde	+	+	-	Poznámka: Kanalizácia a ČOV vo výstavbe Zdroj: Obec
9.	Geča	+	+	+	Poznámka: V súčasnosti prebieha výstavba kanalizácie Zdroj: Obec
10.	Haniska	+	-	-	
11.	Hrašovík	+	+	+	
12.	Kechnec	+	+	+	
13.	Kokšov - Bakša	+	-	-	Zámer: Kanalizácia Zdroj: VVS, a.s. Košice
14.	Kostoľany n. Hornádom	+	+	-	Poznámka: Kanalizácia a ČOV vo výstavbe Zdroj: Obec
15.	Košické Olšany	+	+	-	Zámer: Kanalizácia Zdroj: Obec
16.	Košická Polianka	-	-	-	Zámer: Rozšírenie vodovodu - stavba povolená Zdroj: VVS, a.s. Košice
17.	Malá Ida	+	+	+	
18.	Milhošť	+	+	+	
19.	Nižná Hutka	+	-	-	Zámer: SKV – vodojem - stavba povolená a vodovod je vo výstavbe Zdroj: VVS, a.s. Košice
20.	Nižný Klátov	+	+	+	Poznámka: Vodovod vo výstavbe Zdroj: Obec
21.	Rozhanovce	+	+	+	
22.	Sady nad Torysou	+	-	-	Zámer: Rozšírenie vodovodu - stavba povolená Zdroj: VVS, a.s. Košice
23.	Seňa	+	+	+	
24.	Sokoľ	+	+	-	Poznámka: Kanalizácia vo výstavbe Zdroj: Obec
25.	Sokoľany	+	+	+	Zámer: Kanalizácia – dokončenie Zdroj: Obec
26.	Trebejov	-	-	-	
27.	Vajkovce	+	+	+	Zámer: Rozšírenie kapacity ČOV Zdroj: VVS, a.s. Košice
28.	Valaliky	+	+	-	Poznámka: V súčasnosti prebieha výstavba kanalizácie a vodovodu Zdroj: Obec
29.	Veľká Ida	+	+	-	Poznámka: Kanalizácia a ČOV vo výstavbe Zdroj: Obec
30.	Vyšná Hutka	+	-	-	Zámer: SKV – vodojem - stavba povolená a vodovod je vo výstavbe Zdroj: VVS, a.s. Košice

Zdroj: ŠÚ SR, VVS, a.s. Košice a obce funkčného územia mesta Košice (informácie z 19 obcí z celkového počtu 30 obcí vo funkčnom území mesta Košice).

Definovanie územných investičných jednotiek:

Špecifický cieľ 4.2.1: Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou bez negatívnych dopadov na životné prostredie

Zvolená ÚIJ: Obec (LAU2)

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
Percentuálny podiel obyvateľov napojených na vodovodnú sieť . (hodnotiace)	Počet obyvateľov napojených na vodovodnú sieť / celkový počet obyvateľov.	Výskumný ústav vodohospodársky.	Kritérium indikuje dostupnosť obyvateľov k nezávadnej pitnej vode.
Percentuálny podiel obyvateľov napojených na kanalizačnú sieť. (hodnotiace)	Počet obyvateľov napojených na kanalizačnú sieť / celkový počet obyvateľov.	Výskumný ústav vodohospodársky.	Kritérium indikuje zneškodňovanie splaškových vôd a vplyv na kvalitu podzemných vôd.
Podiel územia CHVO (hodnotiace)	Plocha územia ležiaceho v CHVO/celková plocha katastra	Výskumný ústav vodného hospodárstva, VÚC, územno - plánovacia dokumentácia.	Kritérium signalizuje potrebu ochrany zásob pitnej vody

2.4.2 Analýza environmentálnych aspektov v meste Košice a v jeho funkčnej oblasti

2.4.2.1 Analýza zelenej infraštruktúry

Mesto Košice má vypracovanú urbanistickú štúdiu „Mestská zeleň Košice“, v ktorej spracovatelia analyzujú situáciu stavu zelene na území celého mesta takto:

Za pozitíva a príležitosti vo vzťahu sídelná zeleň verzus s trvalo-udržateľný rozvoj mesta považujú najmä:

- kvalitné zázemie a **dostupnosť lesov, chránených území, rekreačných areálov** v lesoch,
- **dostatok vody** – i keď v súčasnosti sa začína stupňovať problém nedostatku vody, Košice majú v lesoch nad mestom množstvo prameňov, kvalitnú hydrologickú sieť, Hornád preteká priamo mestom i niektoré jeho prítoky,
- **Génus loci – historické parky a záhrady**, mesto stredoveké so zázemím za hradbami mesta, mohutný zelený prstenec okolo mesta; v súčasnosti niektoré historické plochy zelene zostali zachované, iné zanikli, prípadne zostali len torzá historických krajinných štruktúr a prvkov, sledované koncepcie zelene zahrnuli do riešenia (PHSR, MUSES, UPD-Z)
- silný útvar hlavného architekta – príprava strategických a koncepčných dokumentov, územnoplánovacích podkladov i územného plánu, zachytávanie nových trendov, zapájanie sa do modelových projektov, spolupráca s MČ, cieľavedomé usmerňovanie investícií apod.
- **využívanie brownfieldov, parky ako verejné priestranstvá - mesto disponuje vysokým podielom nevyužitých plôch**, ktoré je možné v nových koncepciách vnímať ako rezervné plochy pre budovanie systému zelene, tiež brownfieldy je potrebné preriešiť a časť z nich budovať ako parky, verejné priestranstvá je potrebné podporiť zeleňou, tiež parky dobudovať na verejné priestranstvá (spoločenské centrá) s príslušnou vybavenosťou, mesto má priestorové možnosti na budovanie parkov, ktoré nutne potrebuje (malé obvodové parky s výmerou nad 0,5 ha i parky nad 10 ha celomestského významu).

Za negatíva vo vzťahu sídelná zeleň verzus kvalita života:

- **nedostatok parkových plôch** – mesto sa zameriava na riešenie plôch vo vlastníctve mesta, získanie nových plôch pre mesto je komplikované z hľadiska vlastníckych vzťahov a neochoty občanov darovať, či lacno predať pozemky mestu, jestvujúce plochy zelene nie sú dotvorené na parkové plochy s vybavenosťou a vyššou kvalitou, mesto má veľa nevyužívaných plôch
- **nedostatok zelene v niektorých MČ** - týka sa to MČ s prevažujúcou sídliskovou zástavbou a nových sídlisk, kde je trend intenzifikácie zástavby,
- **nevyužitý Hornád - rieka je životodarný prvok pre rekreačné využite**, pre podporu biodiverzity a ekologickej stability územia, i pre zabezpečenie mesta aspoň úžitkovou vodou; v okolí rieky uvoľniť plochy na budovanie "zelenej stuh" po celej dĺžke toku, podporiť rekreačné funkcie, vybudovať promenádu a pod., revitalizovať, dobudovať sprievodnú zeleň, umožniť v určitej časti vybrežovanie rieky, vytvoriť plochy pre vodné športy, sprístupniť tok obyvateľom mesta, vytvoriť nádrž na zadržiavanie vody i pre rekreačné účely, využitie Hornádu i celej hydrologickej siete má význam najmä v súvislosti s privalovými horúčavami, dôjde tak k zvýšeniu kvality života občanov mesta,
- **slabá pripravenosť potrebnej dokumentácie pre tvorbu zelene** - mesto nemá spracované dokumenty, ktoré vyplývajú ako povinnosť zo zákona o OPaK (dokument starostlivosti o dreviny, zoznam parciel pre náhradné výsadby), nie je vypracovaný pasport plôch zelene, projekty pre realizáciu zelených riešení budú realizované v súlade so schváleným Programom rozvoja mesta Košice 2015-2020.

Prítomnosť líniovej zelene a stromoradií nie je uspokojivá ani pri najvýznamnejších mestských komunikáciách, nachádza sa v torzovitej forme, alebo ako zvyšky staršej alebo náhodnej výsadby a v rôznej druhovej skladbe. Je potrebné nahradenie zelene, doplnenie, ozdravenie s jasným kompozičným zámerom všade tam, kde to dopravné, priestorové pomery a prítomnosť inžinierskych sietí dovoľujú.

Nedostatočné sú realizované ochranné protipovodňové opatrenia na rieke Hornád, (nadregionálny biokoridor, MÚSES,2013), ktoré sú zamerané úzko účelovo na rýchle odvedenie vôd ohrozujúcich územie mesta. Aspekt ekologický, potenciál rekreačného využitia priestoru rieky a potenciál mestotvorný, sú výrazne potlačené. Je potrebné odstránenie bariér, alebo vytvorenie prostriedkov na ich prekonanie, rozšírenie zeleného priestoru okolo rieky s možnosťou úkrytov a zdrojov potravy pre živočíchov a vytvorenie prepojení na biokoridory a biocentrá v širšom okolí rieky. V súčasnosti realizované ochranné protipovodňové opatrenia a projekt, podľa ktorého sa uskutočňujú, zohľadňujú ekologický pohľad len čiastočne. Je potrebné zásadne zvýšiť podiel zelene okolo rieky, hlavne vysokej, ale i strednej etáže, využiť priestor na vybudovanie modrých plôch (lagún, jazier). V niektorých lokalitách je možné začleniť do živého priestoru rieky okolité nevyužívané plochy, mŕtve ramená rieky, lúky, lužné lesy. Prepojenie na okolité biokoridory a biocentrá realizovať prostredníctvom odstránenia bariér alebo ich prekonania výstavbou ekoduktov, stabilizáciou potenciálnych prvkov vyriešením majetkových problémov, funkčného a prevádzkového zaradenia a zabezpečenia údržby.

Súčasný systém sídelnej zelene i jeho budúce posilnenie vo vzťahu k udržateľnému rozvoju mesta a k udržateľnej kvalite života podľa UŠ ohrozujú:

- **dopady klimatickej zmeny,**
- **úbytok zelene,**
- **devastačné zásahy investorov do zelene.**

2.4.2.2 Analýza znečistenia ovzdušia a ohrozenia hlukom

V oblasti mesta Košice sa v rámci SR dlhodobo produkuje najviac emisií základných znečisťujúcich látok, ako aj skupiny plyných anorganických znečisťujúcich látok. Lokálne imisné znečistenie ovzdušia v niektorých lokalitách prekračuje platnou legislatívou určené limitné hodnoty pre tuhé znečisťujúce látky PM₁₀.

Emisie pochádzajú predovšetkým z veľkých stacionárnych priemyselných zdrojov znečisťovania ovzdušia lokalizovaných na území Košíc. Najväčší podiel na znečistení ovzdušia majú U.S. Steel Košice a mestská tepláreň TEKO Košice. V posledných rokoch došlo k výraznému zníženiu emisií tuhých látok u najväčšieho znečisťovateľa v oblasti Košíc – U.S. Steel Košice, i napriek tomu však patrí v rámci všetkých veľkých zdrojov znečistenia ovzdušia v SR naďalej k najväčším znečisťovateľom ovzdušia. Prevádzky U.S. Steel Košice emitujú okrem základných znečisťujúcich látok aj ďalšie látky, ako sulfán (sírovodík), benzén, amoniak, kyanovodík, chlór, fenol, toluén, VOC a ďalšie špecifické látky. Takmer celé množstvo emisií ťažkých kovov vyprodukovaných zo stacionárnych zdrojov v oblasti Košíc pochádza z výroby železa a ocele v U.S. Steel Košice. Mestská tepláreň TEKO je najvýznamnejším bodovým zdrojom znečistenia ovzdušia lokalizovaným v samotnom meste Košice. Exhalátmi (najmä SO₂, NO_x) zaťažuje predovšetkým ovzdušie v južnej časti mesta.

K zdrojom znečistenia ovzdušia v Košiciach stále viac patrí automobilová doprava a to predovšetkým v hlavných dopravných koridoroch mesta a v obslužných komunikáciách centra mesta. Nárast intenzity cestnej dopravy spôsobuje zvyšovanie celoplošnej zaťaženosti komunikácií a zvyšuje množstvo emisií z výfukových plynov (najmä CO, NO_x, VOC), sekundárnu prašnosť a tým negatívne

ovplyvňuje ovzdušie v dýchacej zóne človeka, pri obmedzených rozptylových podmienkach v dôsledku mestskej zástavby.

Celkové množstvo emisií z hlavných zdrojov znečisťovania predstavovalo

- v roku 2008 - 2820,549 t/rok,
- v roku 2009 – 2361,569 t/rok,
- v roku 2010 – 2740,3 t/tok,
- v roku 2011 – 2929,346 t/rok a
- v roku 2012 – 3131,360 t/rok.

Z uvedeného vyplýva, že množstvá emisií vyprodukovaných hlavnými zdrojmi znečisťovania v aglomerácii Košice majú stúpajúcu tendenciu.

Podľa zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší bol v r. 2013 v gescii MŽP SR vypracovaný **Program na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia** (PZKO) pre katastrálne územie mesta Košice a územia obcí Bočiar, Haniska, Sokoľany a Veľká Ida, kde dochádza k prekračovaniu limitných hodnôt znečisťujúcej látky PM₁₀.

- **Znečistená oblasť má rozlohu cca 302 km².**
- **Populácia vystavená znečisteniu ovzdušia znečisťujúcou látkou PM₁₀ predstavuje 246 931 obyvateľov.**

Počet prekročení priemernej 24-hodinovej koncentrácie PM₁₀ v roku 2013 na území mesta Košice, ktoré boli predložené SHMÚ v mesačných hláseniach na jednotlivých stanovištiach merania (AMS):

- AMS Štefánikova ul. – 40 prekročení,
- AMS Amurská ul. – 28,
- AMS Veľká Ida – 79.

Počet prekročení limitnej hodnoty nesmie presiahnuť hodnotu viac ako 35-krát za kalendárny rok.

V rámci jednotlivých opatrení mali byť vypracované *prieskumy o vplyve znečisťujúcich látok v ovzduší na zdravie obyvateľstva a štúdie dopadu prachových častíc na zdravie v oblastiach riadenia kvality ovzdušia*. Podľa získaných informácií z okresného úradu a regionálneho úradu verejného zdravotníctva predmetné štúdie zatiaľ vypracované neboli. Cieľom programu zlepšenia kvality ovzdušia je **zlepšiť kvalitu ovzdušia tak, aby sa neprekračovala limitná hodnota pre tuhé častice PM₁₀**. Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné prijať opatrenia, ktoré by mali prispieť k zníženiu emisií tuhých znečisťujúcich látok. Lokálne opatrenia na znižovanie emisií PM₁₀ by mali byť orientované hlavne na oblasť dopravy a čistenia komunikácií, na podporu centrálného vykurovania, mali by smerovať aj do regulácie priemyslu a majú to byť opatrenia s využitím funkcií zelene na významné obmedzenie a elimináciu stavu znečistenia ovzdušia - prašnosti. V programe sa pre oblasť zelene uvádzajú nasledovné opatrenia:

- **v urbanizovanom prostredí realizovať výsadbu zelene,**
- **rozširovať a zahusťovať líniovú zeleň,**
- **obmedziť budovanie spevnených plôch, zväčšovať zatrávnené plochy,**
- **zavlažovať parky.**

Opatrenia, ktorých plnenie sa monitoruje od r. 2009, sú:

V oblasti zelene a zelenej infraštruktúry:

- Dobudovať a skvalitňovať sieť cyklistických komunikácií a izolovať ich od priameho styku s automobilovou dopravou pásmi bariérovej zelene.
- Výsadba zelene.

V oblasti dopravnej infraštruktúry:

- Rekonštrukcia cestných komunikácií podľa schváleného harmonogramu.
- Príprava a výstavba mimoúrovňového prepojenia Masarykova-Prešovská-Tr. L. Svobodu.
- Výstavba ďalšieho dopravného napojenia Sídlička Ťahanovce na komunikačný systém mesta
- v úseku Sídlička Ťahanovce, Americká trieda - Magnezitárska ulica – Kostolianska cesta.
- Zníženie emisií modernizáciou MHD.

V oblasti údržby ciest:

- Skrápanie komunikácií.
- Odstraňovanie posypového materiálu z komunikácií bezprostredne po zimnej údržbe.

Tieto opatrenia a ich plnenie mestom Košice sú sledované štátnou správou – úradom životného prostredia v Košiciach. Mesto Košice predkladalo poslednú správu (09/2013) za obdobie rokov 2009 – 2011 s plánom aktivít na roky 2013 – 2015. Opatrenie „Dobudovať a skvalitňovať sieť cyklistických komunikácií a izolovať ich od priameho styku s automobilovou dopravou pásmi bariérovej zelene“ sa sleduje počtom km vybudovaných cyklochodníkov, „zelené“ opatrenia sa sledujú počtom vysadených stromov v navrhovaných lokalitách. „Dopravné“ opatrenia sa sledujú zrealizovaním projektov. Skrápanie komunikácií a odstraňovanie posypového materiálu sa sleduje počtom vyčistených km ciest a chodníkov. Celkovo sa Program zlepšovania stavu ovzdušia sleduje meraním počtu prekročení priemernej 24-hodinovej koncentrácie **PM₁₀**. Vid'. vyššie uvedené.

V súlade s povinnosťami vyplývajúcimi zo zákona č. 2/2005 Z. z. o posudzovaní a kontrole hluku sa Košice v roku 2007 začali zaoberať problematikou hluku. Boli spracované **Strategické hlukové mapy vybraných komunikácií na území mesta Košice** pre väčšie pozemné komunikácie, ktoré majú viac ako 6 mil. prejazdov vozidiel ročne. Podľa zhodnotenia výpočtového modelu a zvolených kritérií bol stanovený záver, že najzaťaženejšími ulicami sú: *Tr. SNP, Hlinkova, Národná trieda, Komenského ulica, Jantárová, Moldavská, Štúrova, Kuzmányho, Watsonova a Južná trieda, Slanecká ulica a Štefánikova ulica*. V súlade s legislatívou mali byť následne vypracované akčné plány na riešenie účinkov hluku, vrátane jeho znižovania, avšak z dôvodu nedostatku finančných zdrojov akčné plány spracované, teda ani realizované neboli.

2.4.2.3 Analýza pripravenosti urbanizovaného prostredia na dopady zmeny klímy

Analýza súčasnej zmeny klímy v Košickom kraji, konkrétnejšie v Košiciach a ich okolí, teda vo funkčnom území mesta (Lapin, Šťastný, 2013), ukázali na nielen rastúci trend otepľovania v priemerných hodnotách i teplotných extrémoch, ale aj riziká spojené s fluvialnymi (hlavne Hornád, ale aj menšie toky) a povrchovými záplavami vplyvom rastu častosti prívalových dažďov. Nezanedbateľnými rizikami pre mesto Košice, spojenými so zmenou klímy, sú aj suchá a veterné smršte. Všetky tieto dopady majú a budú mať priamy vplyv na zdravie a komfort obyvateľov, môžu poškodiť infraštruktúra a narušiť systémy dodávania služieb. V prípade, že sa mesto na očakávané dopady zmeny klímy neadaptuje, škody môžu byť veľmi vysoké.

Ministerstvo ŽP SR vydalo Stratégiu adaptácie Slovenska na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy (schválené Vládou SR uzn.č 148/2014, ktorá, odporúča realizovať v prostredí sídel, v urbanizovanom prostredí miest, nasledovné opatrenia:

- zvyšovať podiel vegetácie a vodných prvkov v sídlach, osobitne v zastavaných centrách miest,
- vytvárať a podporovať vhodnú mikroklimu pre chodcov a cyklistov v mestách,
- zabezpečiť a podporovať výsadbu lesa, alebo spoločenstiev drevín v extravilánoch miest a obcí,
- zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu a ekologickej stability stromovej vegetácie,
- zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii, napríklad výsadbou vetrolamov, živých plotov, aplikáciou prenosných zábran,
- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody,
- zabezpečiť a podporovať zvýšenie infiltračnej kapacity územia diverzifikovaním štruktúry krajinej pokrývky, s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov v extraviláne obcí a minimalizovaním podielu nepriepustných povrchov na urbanizovaných plochách v intraviláne obcí,
- zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržiavanie a infiltráciu dažďových vôd v sídlach, osobitne v zastavaných centrách miest,
- zabezpečiť a podporovať renaturáciu a ochranu tokov a mokradí,
- zabezpečiť a podporovať opatrenia proti vodnej erózii a zosuvom pôdy.

Aby bolo možné tieto a ďalšie adaptačné opatrenia realizovať účinne a efektívne, je potrebné mať vytvorenú Adaptačnú stratégiu na dopady zmeny klímy pre celé funkčné územie mesta a následný výber a realizácia adaptačných opatrení musí vychádzať z nej. **Pre celé funkčné územie mesta takáto stratégia chýba** i keď bola pilotne v roku 2014 vypracovaná Stratégia adaptácie Mestskej časti Košice – Západ (jedna z 22 mestských častí) na dopad zmeny klímy - rast častosti a intenzity horúčav.

Zelená a modrá infraštruktúra, ktorá je budovaná systémovo a komplexne, spolu so zvyšovaním adaptačnej kapacity funkčného územia mesta môže výrazným spôsobom znížiť zraniteľnosť a budovať odolnosť systémov potrebných pre život v území.

Na základe uvedeného je potrebné v košickej aglomerácii smerovať investície hlavne do nasledovných oblastí:

1. Úprava plôch zelene na verejných priestranstvách
2. Úprava parkových plôch pre zvýšenie ochladzovacieho účinku (60% pokryvnosť korunami stromov.)
3. Rekonštrukcia a výsadba stromoradií pri cestách v intraviláne, vrátane ústredných verejných priestorov
4. Rekonštrukcia a výsadba líniovej zelene vysokej a strednej etáže pri cestách
5. Budovanie zariadení pre zadržiavanie zrážkovej vody s možnosťou využitia na zavlažovanie a polievanie komunikácií.
6. Ekologizácia realizácií a projektu ochranných protipovodňových opatrení na rieke Hornád a Torysa – vytvorenie poldrov, výsadba zelene, zapojenie voľných plôch v okolí vodného toku do nadregionálneho biokoridoru, prepojenia biokoridormi na vzdialenejšiu okolitú zeleň.
7. Zmena manažmentu lesov a poľnohospodárskych plôch, nachádzajúcich sa v blízkosti urbanizovaného prostredia.
8. Čistenie a revitalizácia brehových porastov potokov a vodných plôch v meste a obciach.
9. Obnova modrej infraštruktúry (vodné plochy, fontány a pod.)

10. Zazeleňovanie budov (zelené strechy, vertikálna zeleň a pod.)

2.4.3 Analýza možností regenerácie mestského prostredia s cieľom zlepšenia kvality života obyvateľov

Nevyužívané, málo využívané, či devastované verejne dostupné priestranstvá, areály, objekty sú návrhmi riešení v rozvojom dokumente mesta Košice (PHSR 2009 - 2015) cez plnenie cieľov a opatrení ako:

- humanizácia a estetizácia prostredia sídlisk v meste a skvalitniť podmienky bývania cez opatrenia a aktivity zamerané aj na revitalizáciu prostredia sídlisk a občianskej vybavenosti,
- dobudovanie infraštruktúry a supraštruktúry v cestovnom ruchu,
- vybudovanie cyklociest ako alternatívnych foriem dopravy a peších trás a cyklotrás pre aktívne trávenie voľného času.

Za hodnotiace obdobie 2009 – 2013 sa na území Košíc a jeho mestských častí realizovalo viacero aktivít regenerácie priestranstiev, viacero investícií na obnovu „starých“ nevyužívaných objektov a areálov:

- Odstránil sa bytový dom na ul. Hrebendova č.22,24, Košice – MČ Luník IX.
- Celkovo sa na území mesta Košice v rámci EHMK realizovalo **20 investičných projektov**, najmä:
 - vynovený komplex **Kasární KulturPark** rekonštrukciou bývalých kasárenských skladov v centre mesta sa vytvorilo kultúrne centrum,
 - stará mestská plaváreň bola zrekonštruovaná ako **Kunsthalle – Hala Umenia Košice**,
 - rekonštrukcie **výmenníkových staníc** na kultúrne body okraja –**Spots**,
 - komplexná revitalizácia **Mestského parku**,
 - rekonštrukcia a revitalizácia zelene a oddychovej zóny v **Parku Moyzesova a Komenského**,
 - technické zhodnotenie **amfiteátra**,
- Vybudovalo sa **viac ako 126 km cykloturistických trás** v okolí mesta Košice,
- Rekonštruovali a oživilo sa **prímestské rekreačné zóny** - Anička, Jazero, Kavečany, Čermeľské údolie, Bankov, Zelený dvor.
- Na území mesta Košíc sa nachádza 229 detských ihrísk, priemerne ročne je zrekonštruovaných 7 ihrísk.
- So zámerom zvýšiť čistotu a bezpečnosť územia mesta prebehli aj **búracie práce bývalého Kongresového centra** (koncom roka 2012).
- Z verejných priestranstiev odstránených bolo 426 **vrakov áut** (z 544 evidovaných na území mesta).

Oblasť revitalizácie sídlisk sa diala najmä cez aktivity jednotlivých mestských častí a aktivity boli charakteru opravy chodníkov, výstavby a rekonštrukcie detských ihrísk, verejných priestranstiev a na nich umiestnených objektov (napr. fontán a pod.), parkov, športových a iných areálov, trhovísk a pod. Na území Košíc a v jeho okolí sa nachádza viacero nevyužívaných lokalít s potenciálom pre ich využitie ako zelených, oddychových plôch, biocentier, ochranného lesa, či ochladzovacieho parku: *Za sladovňou, Pod Furčou, Vyšné Opátske – Heringeš, Borovicový lesík, Čičky, Wuppertálska ul., Popradská – Luník VII., Račí potok medzi baňou a bytovou zástavbou (aj pre realizáciu protipovodňových opatrení.)*

Rekonštrukciu si žiada lokalita lesoparku. Pre obyvateľov mesta i okolia je potrebné lesopark doplniť výstavbou zariadení pre rekreáciu formou nástupných bodov detských ihrísk, športových zariadení, odpočinkových miest a pod. Lesopark plní už v súčasnosti úlohu útočiska pred horúčavami, je

potrebné zlepšiť jeho dostupnosť a pozdĺž napájacích ciest so sídlisk zabezpečiť tienené prístupové koridory (stromoradia, aleje, cyklocesty).

Nevyhnutné sú rekonštrukcie a nové výsadby líniovej zelene vysokej a strednej etáže a stromoradií:

- a) pri rýchlostných a zberných komunikáciách (Južná trieda, Osloboditeľov, Alejová, Južné nábrežie, Tr.KVP, Prešovská, Hlinkova),
- b) pri cestách I., II. a III.tr. v extraviláne mesta Košice smerom Malá Ida, Zlatá Idka, Družstevná pri Hornáde, Košické Olšany, Zdoňa, Nižná Hutka, Valaliky, Seňa, Haniska, Veľká Ida.

Definovanie územných investičných jednotiek:

Špecifický cieľ 4.3.1: Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmenu klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku

Zvolená ÚJ: Obec (LAU2)

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
Obec so štatútom mesta (selektívne)		ŠÚ SR	Kritérium signalizuje potrebu prijímania opatrení najmä v mestských oblastiach
Podiel zelenej plochy na obyvateľa. (hodnotiace)	Plocha verejnej parkovej zelene na obyvateľa.	ŠÚ Pasporty zelene v obciach územno – plánovacie dokumenty.	Kritérium signalizuje kvalitu života pre obyvateľov. Čím vyšší podiel zelene, tým lepšia kvalita života.
Produkcia znečisťujúcich látok. (hodnotiace)	<ul style="list-style-type: none">Množstvo znečisťujúcich prachových častí v ovzduší v tonách na m².Množstvo znečisťujúcich látok v ovzduší.	SHMÚ. ŠÚ SR: datacube.statistics.sk V rámci dostupnosti údajov sa pri obci uvedie úroveň hodnoty uvedenej v rámci okresu.	Indikátor signalizuje kvalitu životného prostredia. Čím viac znečistené ovzdušie, tým nepriaznivejšia kvalita ŽP. Zvýhodnené budú viac znečistené oblasti z hľadiska existencie emisných látok.

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
<p>Podiel spevnených a nespevnených plôch.</p> <p>(hodnotiace)</p>	Spevnené plochy /nespevnené plochy.	<p>Výskumný ústav geodézie a kartografie.</p> <p>Adaptačné stratégie miest/obcí v prípade, že sú spracované.</p>	Kritérium signalizuje schopnosť zadržiavať dažďovú vodu prvkami využitia územia. Cieľom je minimalizovať obsah dažďovej vody, ktorý prenikne do kanalizácie.
<p>Súčin počtu vodných prvkov a ich plochy v sídle, Vodný tok - vodný útvar trvalo alebo občasne tečúcich povrchových vôd v prirodzenom alebo umelom koryte, ktorý je napájaný z vlastného povodia alebo z iného vodného útvaru Vodná plocha - jazierko, vsakovacie jazero, vodná nádrž, fontána, vodná stena, vodná kaskáda.</p> <p>(hodnotiace)</p>	Počet vodných prvkov v sídle na počet obyvateľov.	Správy povodí, Územno-plánovacie dokumentácie.	Vodné plochy a vodné prvky sú potrebné (okrem ich estetickej hodnoty) hlavne na vytváranie vhodnej mikroklímy a na zachytávanie vody v rámci adaptačných opatrení na zmiernenie dopadov zmeny klímy.

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
Hustota osídlenia. (hodnotiace)	Počet obyvateľov na km ² ...	Štatistický úrad SR.	Hustota osídlenia v obci vplýva na mieru vnútornej hlučnosti. Zároveň vznikajú emisie z dopravy rezidentov a zároveň rýchlejšie znehodnocuje aj vnútorné vybavenie zeleňou.
Hlučnosť: územie je identifikované v strategickej hlukovej mape ako ovplyvnené hlučnosťou. (hodnotiace)	Ak sa ÚI nachádza (resp. je súčasťou) väčšej aglomerácie, pozemných komunikácií a pod. Pre výpočet kritéria je určujúce Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 339, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií.	Hluková mapa.	Zo Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/49/EC vyplýva pre štáty EÚ povinnosť vypracovávať strategické hlukové mapy a akčné plány pre väčšie aglomerácie, pozemné komunikácie, železničné dráhy a letiská.
Intenzita výstavby. (hodnotiace)	Počet novopostavených bytov k celkovému počtu bytov za obdobie posledných 5-tich rokov.	VÚC, ŠÚ SR, Stavebné úrady.	Kritérium signalizuje potrebu prijímania opatrení najmä v oblastiach, kde je narastajúci trend osídlenia.
Hustota zástavby. (hodnotiace)	Počet bytov/rozloha územia	ŠÚ SR	Hustota osídlenia v rámci vnútroblokov vplýva na mieru vnútornej hlučnosti. Zároveň vznikajú emisie z dopravy rezidentov a zároveň rýchlejšie znehodnocuje aj vnútorné vybavenie

Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
			vnútroblokov zeleňou.
Koeficient ekologickej stability. (hodnotiace)	$K_s = \sum p_i \cdot k_i / p$ <p> p_i - rozloha i-tého prvku (OP, zastavané územie,...) p - celková rozloha katastra k_i - koef. významnosti i-tého prvku, $i=1-n$ n - počet prvkov v katastri </p>	Výskumný ústav geografie a kartografie, Miestny územný systém ekologickej stability (M ÚSES).	Kritérium hodnotí priestorovú ekologickú stabilitu jednotlivých sídiel. Čím vyšší koeficient, tým lepšia ekologická stabilita.
Úroveň životného prostredia v ÚII (LAU 2) (hodnotiace)	<p>V Slovenskej republike je vymedzených 5 tried úrovne životného prostredia. Pre kategóriu 5 stupeň /prostredie silne narušené/ sa priradí najvyššia hodnota kritéria.</p> <p>V rámci dostupnosti údajov sa pri obci uvedie úroveň hodnoty uvedenej v rámci okresu.</p>	SAŽP: http://www.sazp.sk/slovak/periodika/sprava/SPRAVA96/4.html	Podiel obyvateľstva SR žijúceho v mestských sídlach, kde sa koncentrujú ekonomické aktivity, neustále narastá. V roku 1970 žilo v mestských sídlach 41,4 % obyvateľov, kým v roku 1996 už 57,0 % obyvateľov. Tu sa akumuluje väčšina zdrojov znečistenia, hluku a pod. a prejavuje sa poškodenie ŽP v rôznych stupňoch. Komplexné hodnotenie kvality zložiek ŽP je východiskom pre environmentálnu racionalizáciu SR.

2.5 SWOT analýza mestskej funkčnej oblasti mesta Košice s ohľadom na analyzované oblasti

2.5.1 SWOT analýza - Doprava a dopravná infraštruktúra

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Cestná doprava</p> <ul style="list-style-type: none"> - už existujúce napojenie ciest II a III triedy na EÚ sieť - dobrá projektová pripravenosť na obnovu cestnej siete <p>VOD</p> <ul style="list-style-type: none"> - mierny nárast počtu prepravovaných osôb - relatívne dobrá konfigurácia dopravnej siete verejnej hromadnej dopravy - prebieha obnova vozidlového parku a tratí MHD - nové autobusy (spolu 146), takmer všetky s klimatizáciou; 70% obnovy vozidlového parku - Ekologické a bezpečné autobusy s normou EURO 5 - plán nákupu nových električiek (66 do roku 2023) - vyhovujúci stav električkových tratí v extraviláne mesta Košice - pripravené a v realizácii sú 3 projekty na rekonštrukciu električkových tratí a uzlov (z rozsahu modernizácie električkových tratí bola vybratá stavba uzlov ktorá sa v súčasnosti realizuje - vydaná mestská karta s výhodami pre cestujúcich v MHD - zavedená WiFi sieť v 20tich autobusoch - príprava projektu a žiadostí o externé zdroje na Integrovaný dopravný systém v Košiciach <p>Cyklodoprava</p> <ul style="list-style-type: none"> - celková dĺžka cyklistickej siete v meste je 26 042 m - realizáciu projektu s názvom „Realizácia projektových dokumentácií vybraných úsekov Eurovelo 11 v Karpatskom euroregióne“ - vypracovaný zámer Cyklistický chodník – Alejová ulica s napojením na medzinárodnú diaľkovú cyklomagistrálu Euro Velo 11 <p>Pešia doprava</p>	<p>Cestná doprava</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysoká dopravná zaťaženosť ciest II. a III. triedy – nevyhovujúci technický stav, znížená bezpečnosť účastníkov premávky - takmer 33 % ciest je v technickom nevyhovujúcom stave, z toho viac ako 6 % sú v havarijnom stave (pozdĺžne a priečne nerovnosti) - cesta II/547 v nevyhovujúcom stave (technický stav a nepostačujúca kapacita) s kolíziami s nemotorovou dopravou - cesta II/552 – vysoké % nákladnej a tranzitnej dopravy, nedostatočná kapacita cesty, cesta bez spevnených krajníc a bez zaraďovacích a odbočovacích pruhov - cesta č. 3390 (III/5472) - Kostolianska cesta – technicky nevyhovujúca a kapacitne nepostačujúca (blízkosť kameňolomu 0075 a premávka nákladných automobilov) - cesta č.3403 (III/050192) a č. 3404 (III/050193) – Myslavská cesta – nadmerná nákladná doprava (blízkosť kameňolomu), hluk, prašnosť, nepostačujúce parametre - znížená bezpečnosť účastníkov premávky <p>VOD</p> <ul style="list-style-type: none"> - nedostatočné aktivity na preferenciu VOD (zriaďovaním samostatných vyhradených BUS pruhov) - nedostatočná koordinácia a integrácia mestskej a prímestskej verejnej hromadnej dopravy - nižšia cestovná rýchlosť, nižšie pohodlie prepravy, vyšší stupeň vystavenia poveternostným podmienkam - dopravné výkony v ubehnutých km v porovnaní posledných 3 rokov klesajú - nevyhovujúci stav koľajových tratí (46,9% v intraviláne mesta Košice) - nedostatok nízkopodlažných električiek - 0% nízkopodlažných trolejbusov <p>Cyklodoprava</p> <ul style="list-style-type: none"> - nedostatok cyklotrás a podpornej cyklistickej

<ul style="list-style-type: none"> - územný plán zadefinoval hlavne v centre mesta dôležité pešie komunikácie a priestranstvá 	<p>infraštruktúry</p> <ul style="list-style-type: none"> - neucelená sieť komunikácií pre nemotorovú dopravu s množstvom lokálnych diskontinuít - neusporiadané majetko-právne vzťahy k pozemkom na cyklotrasy - nekvalitná stavebná úprava - nedostatočná nadväznosť na sieť hromadnej dopravy - nízka úroveň bezpečnosti chodcov a cyklistov - nedostatočná je aj integrácia cyklodopravy s mestskou hromadnou dopravou - existujúce cyklotrasy nie sú napojené na medzinárodné cyklotrasy, nie sú vzájomne prepojené a nedokážu dostatočne zabezpečiť mobilitu obyvateľov napr. dochádzanie za prácou - chýba doplnková infraštruktúra a vybavenie pre cyklodopravu - z celkového počtu dopravných nehôd tvorili nehody s účasťou cyklistov v rokoch 2005 až 2009 priemerne 2,5 %. <p>Pešia doprava</p> <ul style="list-style-type: none"> - chýba koncepčný programový dokument o pešej doprave - nedostatočná prepojenosť jednotlivých mestských častí chodníkmi, - zlý povrch chodníkov, - zlá dostupnosť na niektoré zastávky MHD, - znížená dostupnosť pre osoby so zníženou pohyblivosťou - z dôvodu absencie systémového riešenia statickej dopravy sú na celom území mesta na parkovanie využívané pešie chodníky (aj takmer v celej šírke)
Príležitosti	Ohrozenia
<p>VOD</p> <ul style="list-style-type: none"> - do mesta prichádza denne viac ako 45 tis. ľudí - zavedenie integrovaného dopravného systému (spolupráca KSK a mesto Košice) prinesie zefektívnenie mestskej a prímestskej dopravy v Košiciach, zlepší sa napojenie okrajových častí mesta na jeho centrum - modernizácia električkových tratí v intraviláne mesta a stým súvisiaca preferencia VOD prestavbou križovatiek a preferencia na svetelne riadených križovatkách vyvolá zvýšenie prepravnej 	<ul style="list-style-type: none"> - rozširovanie IBV (v zmysle ÚP mesta) a jeho negatívny vplyv na zahusťovanie dopravy - každoročne rastúci počet vozidiel na cestných komunikáciách - nedostatok zdrojov pre realizáciu investícií v doprave - pretrvávajúca silná preferencia IAD zo strany vodičov

<p>rýchlosti cestujúcich a zvýši komfort cestovania, čo vyvolá nárast cestujúcich vo VOD na úkor IAD</p> <ul style="list-style-type: none"> - ďalšie rozširovanie doplňujúcich služieb k preprave obyvateľov (napr. nákup lístkov cez internet) - budovanie atraktívneho imidžu MHD vo väzbe na obnovený vozový park a rozširujúce sa služby <p>Cyklodoprava</p> <ul style="list-style-type: none"> - cyklodoprava prispieva k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľstva; v prípade prepojenej komplexnej siete významne odľahčí dopravnú záťažnosť - vysoký záujem obyvateľov o cyklistiku - vytvorenie podmienok a využitie potenciálu cyklodopravy pre odľahčenie IAD - programová pripravenosť pre rozvoj a skvalitňovanie dopravy na národnej, regionálnej úrovni - dostupnosť externých zdrojov 	
---	--

2.5.2 SWOT analýza – Zdravotníctvo a infraštruktúra

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - zlepšenie kvality a komplexnosti zdravotnej starostlivosti, - CIZS nadväzujú na tradíciu zdravotných stredísk s posunom na novú a generačne a kvalitatívne vyššiu úroveň, - Integrované služby ZS, služby podpory zdravia a služieb sociálnej starostlivosti vo vymedzenej oblasti, - väčšina infraštruktúry vo verejnom vlastníctve – investovanie a zveľadenie majetku, - vysoký počet poskytovateľov (cca 90%) je v prenajatých priestoroch, - komplexná komunitná infraštruktúra, - odborný potenciál poskytovateľov ZS, - realizácia rezidentského programu od r. 2014, 	<ul style="list-style-type: none"> - vysoká fragmentácia poskytovateľov ZS v primárnom kontakte, - zlá infraštruktúra zdravotníckych zariadení, - absencia prepojenia zdravotnej a sociálnej starostlivosti, - absencia prepojenia primárnej, špecializovanej a ústavnej zdravotnej starostlivosti s prepojením na dlhodobú zdravotno-sociálnu starostlivosť, - dlhé čakacie doby na špecializovanú ZS, resp. plánované operačné výkony - nedostatok chronických lôžok, - neochota lekárov prechodu do CIZS, nízka motivácia, - zlá dostupnosť, nedostatočná/nekvalitná cestná a dopravná infraštruktúra, - vysoký priemerný vek lekárov primárnej ZS, -
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - komplexná reforma celého systému poskytovania ZS v SR, - zabezpečenie financií z fondov EÚ - zvyšovanie kompetencií všeobecných lekárov, - realizácia rezidentského programu od r. 2014, - energetická úspora zdravotníckych zariadení, - modernizácia prístrojového vybavenia pre komplexné poskytovanie ZS, - zavedenie eHealth, - zvyšujúca sa prevalencia chronických ochorení v dôsledku demografických zmien – potreba posilnenia primárnej ZS, - komplexné služby bližšie k pacientovi, - zmeny v liečbe – komplexná a zložitejšia terapia, 	<ul style="list-style-type: none"> - nepriaznivá demografická prognóza – najrýchlejšie sa vo funkčnom území zvyšuje počet obyvateľov v poproduktívnom veku – starnutie a s tým spojené zvyšovanie chorobnosti - nedostatok finančných prostriedkov na dobudovanie zdravotníckej infraštruktúry, - kolaps systému primárnej ZS následkom fyzického odchodu všeobecných lekárov zo systému pred vytvorením nového systému, - odchod mladých lekárov do zahraničia – nedostatočná motivácia zotrvať na Slovensku, - časté legislatívne zmeny, - zazmluvňovanie výkonov zo strany zdravotných poisťovní, - odmietnutie nového systému CIZS obcami aj občanmi, nakoľko bude znamenať hrozbu možného zániku súčasnej siete a možné zhoršenie geografickej dostupnosti,

2.5.3 SWOT analýza - Sociálna oblasť

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - kapacity pobytových sociálnych služieb v ZOS a ZPS sa v súčasnej dobe a v krátkodobom horizonte pre mesto Košice javia ako postačujúce, - terénne a ambulantné sociálne služby su priamo v meste Košice postačujúce - v meste Košice je relatívne stabilizovaná situácia v oblasti opatrovateľskej služby, - existencia odborných kapacít priamo na území mesta pre oblasť SPOaSK (VŠ, poradenské inštitúcie a pod.) - vytvorené podmienky pre včasnú intervenciu - spolupráca ÚPSVaR a mesta Košice pri zabezpečovaní činností sociálnoprávnej ochrany - ochota (priorita) odborných inštitúcií riešiť problémy priamo v rodine 	<ul style="list-style-type: none"> - ambulantné a terénne sociálne služby v príľahlých obciach funkčného územia takmer úplne absentujú, - zabezpečovanie sociálnych služieb malými obcami je nedostatočné, najmä z dôvodu nedostatku finančných zdrojov na miestnej úrovni, - mesto Košice má dominantnú pozíciu pri zabezpečovaní pobytových služieb aj pre okolie bez systémovej previazanosti,²¹ - existujúce sociálne služby, inštitúcie na výkon opatrení SPOaSK a inštitúcie poskytujúce odborné poradenstvo sú lokalizované hlavne v meste Košice - nedostatok kapacít v krízových centrách - absencia kapacít domovov na pol ceste - nedostatočné kapacity resocializačných centier - náročná administratíva pri zabezpečovaní činností SPOaSK - detské domovy s vysokou kapacitou
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - podpora deinštitucionalizácie sociálnych služieb, najmä v oblasti sociálnoprávnej ochrany a kurately, - deinštitucionalizácia existujúcich pobytových sociálnych služieb a zariadení na výkon spo v nízkokapacitných zariadeniach rodinného typu ako napr. zariadenia opatrovateľskej služby, detské domovy rodinného typu a pod., - očakáva sa zvyšovanie kvality a efektivity terénnych a ambulantných sociálnych služieb akými sú najmä (relevantné pre podporu z IROP) opatrovateľská služba, prepravná služba, sociálne služby poskytované v dennom stacionári, ale aj služby typu monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, stravovanie dôchodcov, práčovne a pod. - rastúce trendy podpory vzniku nových kapacít v pobytových zariadeniach 	<ul style="list-style-type: none"> - nepriaznivá demografická prognóza – najrýchlejšie sa vo funkčnom území zvyšuje počet obyvateľov v poproduktívnom veku a v časovom horizonte 5 a viac rokov budú kapacity pre túto cieľovú skupinu nepostačujúce ako v meste Košice, tak aj v príľahlých obciach, - anonymita v meste a v jej dôsledku zvýšené riziko neskorého odhalenia problémov v rodine, - nedôvera ohrozených skupín (napr. týrané osoby,...) k možnostiam odborných inštitúcií, - predlžovanie súdnych konaní (rozvody, zverenie maloletých do starostlivosti a pod.) - nedostatok pracovných príležitostí v meste dôsledkom čoho sa zvyšuje počet rozdelených rodín, - nedostupnosť samostatného bývania pre mladé rodiny (finančná, málo bytov ...) - zvyšovanie podielu ohrozených maloletých detí z celkového počtu maloletých

²¹ Sociálne služby v pobytových zariadeniach na území mesta Košice sú poskytované aj obyvateľom okolitých obcí, pričom mesto Košice nemá vedomosť o tom, koľkým odkázaným občanom sú služby, najmä neverejnými poskytovateľmi poskytované.

<p>sociálnych služieb a zariadeniach na výkon SPO a SK</p> <ul style="list-style-type: none"> - možnosť získať externé finančné zdroje - aktivity mimovládnych inštitúcií v oblasti sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany 	<ul style="list-style-type: none"> - narastajúca natalita rómskej populácie je v kontraste s celkovým znižovaním pôrodnosti (aj keď sa štatistiky pre MRK nevedú, v regiónoch východného Slovenska ich počet narastá)
--	--

2.5.4 SWOT analýza - Vzdelávanie a školstvo

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Predprimárne vzdelávanie a výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - existujúce nevyužité priestorové kapacity v MŠ, možnosti pre rozširovanie škôl - snaha samosprávy o zlepšenie predprimárnej výchovy a vzdelávania - mesto Košice je jedným z najväčších zriaďovateľov škôl v SR (76 z 98 MŠ vo funkčnom území je v meste Košice) - 3 obce vo funkčnom území majú pripravené projekty na rekonštrukciu MŠ s rozširovaním kapacít <p>Základné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> - pomerne stabilná situácia v oblasti kapacitnej vyťaženia ZŠ, - čiastočná rekonštrukcia školských objektov a modernizácia niektorých učební v uplynulom programovacom období - zlepšenie vybavenosti niektorých škôl v oblasti infraštruktúry pre telesnú výchovu cez výstavbu ihrísk - odstránenie havarijných stavov v niektorých školských budovách - existencia špecializovaných škôl pre deti so špecifickými vzdelávacími potrebami a nadané deti <p>Stredné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> - stabilný počet stredných škôl so širokým odborným zameraním 	<p>Predprimárne vzdelávanie a výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - dopyt po predškolských zariadeniach prevyšuje aktuálnu ponuku (zvyšujúci sa počet tried pri tom istom počte MŠ, zvyšujúci sa počet detí v triedach) - nízka miera hrubej zaškolenosti detí v MŠ - nedostatočná materiálno-technická vybavenosť MŠ <p>Základné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> - nízky stupeň modernizácie odborných technických, prírodovedných a jazykových učební - klesajúca úroveň výsledkov žiakov v medzinárodných a národných testovaniach - rezervy v oblasti priestorovej bezbariérovosti školských zariadení a inkluzívneho vzdelávania <p>Stredné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná odborná príprava pre potreby trhu práce - nedostatočné vybavenie stredných odborných škôl - nízka miera účasti na celoživotnom vzdelávaní - zastaralé a energeticky vysoko náročné školské objekty
Príležitosti	Ohrozenia
<p>Predprimárne vzdelávanie a výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvyšuje sa pôrodnosť - rast populácie 3-5 ročných detí - zvyšuje sa počet zapísaných detí v MŠ - tlak obyvateľov na lepšie zabezpečenie súladu rodinného a pracovného života ako príspevok k zvyšovaniu kvality života <p>Základné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj talentov a podpora kreativity ako súčasť rozvojových plánov mesta a Košice - silnejúca pozícia mesta v medzinárodnom priestore bude vyžadovať jazykovo zdatný ľudský kapitál 	<p>Predprimárne vzdelávanie a výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - demografické prognózy predpovedajú zvyšujúci sa záujem o predškolské zariadenia do budúcnosti (do roku 2017) - každoročný nárast žiadostí o umiestnenie do MŠ <p>Základné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> - rýchlo meniace sa vonkajšie globálne prostredie v oblasti IKT a multikulturality bude vyžadovať pružné reakcie vo vzdelávacích osnovách i technickej infraštruktúre, - narastajúci počet detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

<ul style="list-style-type: none"> - prepájanie odborného školstva s praxou v regióne vyžaduje zatraktívnenie štúdia technických smerov už v ZŠ <p>Stredné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> - zriadenie a zabezpečenie min. 5 COVaP v FMO Košice - cielená spolupráca so ZŠ - rozvoj celoživotného vzdelávania 	<p>Stredné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> - pokles potenciálnych žiakov stredných odborných škôl
---	--

2.5.5 SWOT analýza - Kultúrny a kreatívny priemysel

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Košice EHMK 2013 a dosiahnuté výsledky - skúsenosť s realizovaním projektu EHMK v multi player prostredí – na rôznej úrovni Stakeholderov - národná, regionálna i mestská podpora - činnosti univerzít v oblasti KKP, spolupráca s univerzitami - aktívny IKT klaster IT Valley - kultúrne dedičstvo - rozvíjajúci sa cestovný ruch a turizmus - ponuka pracovných priestorov - realizované mobilitné programy rezidencie, (KAIR, creative residencies viac ako 120 mobilit. programov od 2011) - realizované rozvojové programy ako ESCALATOR (30 subjektov) - Košice 2013 n.o má silné medzinárodné prepojenie, aktívne činnosti v EU - networkoch, partnerov (80-100 zahraničných partnerov aktívnych) - funkčný Grantový program mesta 	<ul style="list-style-type: none"> - ťažšia/nedostatočná doprava dostupnosť mesta - chýba kritická masa (v zmysle audience na jednej strane, ale aj v zmysle počtu aktívnych subjektov v sektore KKP, čo súvisí so silou a dynamikou rozvoja a vplyvu na mesto Košice) - nedostatočný Audience development, Marketing, profesionálny rozvoj - nedostatok podnikania a slabé zručnosti v oblasti podnikania v KKP - chýbajúca podporná infraštruktúra, exportná schéma, finančné nástroje, network/ klaster - nedostatočný technologický transfer výskumu a rozvoja do podnikania – chýba ucelený systém využívania R&D do praxe, inovačná stratégia, presahy medzi sektormi - crossfertilization, spillovers - nedostatok kreatívnych kurzov - priemerná úroveň vzdelávacích inštitúcií – chýba excelencia na EU/ svetovej úrovni - nedostatok medzinárodného povedomia a nízka úroveň prepojenia na svet – členstvo v EU networkoch, svetových networkoch, na všetkých úrovniach, čo je dôležité kvôli exportu, príležitostiam a získaniu a zvýšeniu úrovne porovnávania sa so svetom - nedostatok podpory pre malé a stredné podniky (prístup k financiám, ľuďom, partnerom, skúsenostiam, materiálным a iným zdrojom, technológiám, klientom) - nízka úroveň služieb
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - digitálna zmena v kreatívnom priemysle (vstup IKT klastra) - financovanie zo štrukturálnych fondov a vstup kreatívnej ekonomiky do IROP - potenciálne zdroje na naplnenie aktivít - výsledky EHMK a existujúce vzťahy najmä medzinárodné, ktoré prinášajú príležitosť na nich budovať, EC funding, skúsenosť - sociálne inovácie (dostávať nápady z komunity) s príležitosťou zapojenia komunity prostredníctvom projektov ako napr. SPOTs, využitím digitálnych technológií – zvýšenie participácie občanov na živote v meste – social innovations - Shengenský priestor (Karpatské centrum) turizmus –sústrediť sa na väčší cezhraničný 	<ul style="list-style-type: none"> - kríza globálnej ekonomiky - starnúca populácia - konkurenčný trh - zásahy vlády (dane a odvody) - nízka odolnosť voči zmene (politickej, hospodárskej) - viaceré úrovne riadenia, množstvo hráčov a neskúsenosť mnohých - široký záber a komplexnosť problematiky - odčerpávanie mozgov (brain drain) - klesajúci záujem o kreatívne disciplíny – pokles prihlášok na umelecké školy - Mindset obyvateľstva – primárne sa riešia existenčné otázky – súvisí to s inými politikami na úrovniach mesta, štátu - vypuknutie sociálnej krízy a dlhodobá

<p>priestor ako len KSK, byť centrom pre viac ako 1 mil. ľudí</p> <ul style="list-style-type: none"> - medziodborová spolupráca a prepájanie - KKP s ostatnými sektormi, vznik a podpora inovácií - príležitosť v napojení mesta na medzinárodné networky, partnerstvá, mieriť do globálnej ligy- na rôznych úrovniach – od neformálnych prepojení, cez biznisové, univerzity, vzdelávacie inštitúcie až po formálne, politické partnerstvá – hlavne čerpanie skúseností od partnerov - zosúladenie politík, nastavenie prierezových tém/priorít, školstvo, hospodárstvo, kultúra, zahraničie 	<p>neriešený rómsky problém, nezamestnanosť, imigranti,</p> <ul style="list-style-type: none"> - kríza Rusko - Ukrajina
---	--

2.5.6 SWOT analýza - Kvalita života s dôrazom na životné prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Voda</p> <ul style="list-style-type: none"> - podiel zásobovania obyvateľov pitnou vodou v meste Košice je 97,91% - napojenosť na verejnú kanalizáciu v meste Košice je 94% - projektová a inžinierska pripravenosť na dobudovanie kanalizácie na území mesta <p>Ovzdušia a hluk</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktívne plnenie Programu na zlepšenie kvality ovzdušia, monitorovaný, vyhodnocovaný (PZKO) - existencia Strategických hlukových máp pre územie mesta Košice <p>Zeleň</p> <ul style="list-style-type: none"> - pripravená základná dokumentácia pre ochranu a koncepčnú tvorbu zelene (ÚŠ Mestská zeleň Košice, MÚSES) - územné plány obcí riešia rámcovo budovanie zelene <p>Zmena klímy</p> <ul style="list-style-type: none"> - MČ Košice – Západ má spracovanú Stratégiu adaptácie na rast častosti a intenzity horúčav – pilot, inšpirácia a motivácia pre celé mesto a okolie <p>Verejné priestranstvá a vnútrobloky</p> <ul style="list-style-type: none"> - v rozvoji mesta (ciele PRM) sú zadefinované opatrenia a aktivity s cieľom humanizácie a estetizácie prostredia mesta. - za obdobie 2009 – 2013 zrealizovaných viacero rekonštrukcií, revitalizácií a obnovy areálov, objektov i verejných priestranstiev (viď. obsah analýzy) 	<p>Voda</p> <ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná pripravenosť náhradných zdrojov z dlhodobého hľadiska - 19 z 30tich obcí nemá verejnú kanalizáciu - mesto a jeho časti nemajú dobudovanú kanalizáciu - 5 z 30tich obcí nemá verejný vodovod <p>Ovzdušie</p> <ul style="list-style-type: none"> - znečistenie ovzdušia z veľkých zdrojov znečistenia má stúpajúci trend - prekračovanie hodnôt PM10 nad stanovenú hranicu - opatrenia z PZKO nie sú dostatočne a systematicky realizované - nie sú zrealizované dlhodobé plánované prieskumy o vplyve znečisťujúcich látok na zdravie obyvateľov. - chýbajú konkrétne projekty na realizáciu opatrení skvalitňovania ovzdušia zeleňou. - zaťaženosť častí mesta hlukom (závery zo Strategických hlukových máp). - chýbajú akčné plány pre realizáciu opatrení z hlukových máp <p>Zeleň</p> <ul style="list-style-type: none"> - nedostatok parkových plôch - nedostatok zelene najmä v MČ so sídliskovou zástavbou - v zlom stave je zeleň stromoradií a líniová v okolí ciest - nepripravené PD pre koncepčnú tvorbu zelene <p>Zmena klímy</p> <ul style="list-style-type: none"> - nepripravenosť mesta a jeho okolia na súčasné a budúce dopady zmeny klímy (chýbajúca adaptačná stratégia na zmenu klímy), z čoho vyplýva nesystémový prístup k týmto rizikám <p>Verejné priestranstvá a vnútrobloky</p> <ul style="list-style-type: none"> - nízka aktivita pri intenzívnejšie využívaní devastovaných lokalít a reálov i objektov na území mesta a v jeho okolí
Príležitosti	Ohrozenia
<p>Voda a zeleň</p> <ul style="list-style-type: none"> - využitie rieky Hornád a územia nivy pre podporu ekologickej stability širšieho územia 	<p>Voda</p> <ul style="list-style-type: none"> - mesto Košice v dlhodobej perspektíve jeho rozvoja nemá dostatok zdrojov pitnej vody.

<p>(protipovodňové opatrenia)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ochrana podzemných vôd Čermeľského údolia <p>Ovzdušie a hluk</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktívne a systémové plnenie PZKO <p>Zmena klímy</p> <ul style="list-style-type: none"> - stratégia a opatrenia na národnej úrovni, možnosti získania externých zdrojov na realizáciu adaptačných opatrení <p>Verejné priestranstvá a vnútrobloky</p> <ul style="list-style-type: none"> - potenciál územia pre komplexné dobudovanie cyklociest vrátane zelene s prepojením mesta s okolím - využívanie brownfieldov ako parkov, zelené plochy a verejné priestranstvá 	<ul style="list-style-type: none"> - ohrozením podzemných vôd sú environmentálne záťaže na území mesta <p>Ovzdušie</p> <ul style="list-style-type: none"> - prevádzka U.S.Steel, Košice a ďalšie veľké zdroje znečistenia ovzdušia <p>Zeleň</p> <ul style="list-style-type: none"> - neodbornosť a nedostatok odborných kapacít pre starostlivosť o zeleň - nezvládnutý tlak investorov na záber zelene a kvalitných verejných priestranstiev - ignorovanie klimatickej zmeny v oblasti starostlivosti o zeleň - zeleň nie je a nebude prioritou v rozvoji mesta a jeho okolia - nekompaktné vedenie inžinierskych sietí brániace ďalšej výsadbe zelene <p>Zmena klímy</p> <ul style="list-style-type: none"> - súčasné a budúce dopady zmeny klímy, najmä horúčav, povodní, such a smrští
---	---

3 Strategická časť

Globálnym cieľom RIUS (regionálna úroveň – Košický kraj) je „**implementáciou prostriedkov IROP prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečeniu udržateľného poskytovania verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí v Košickom kraji**“.

Krajským mestom a významným hospodárskym, administratívnym, obchodným, kultúrnym a vzdelávacím centrom nie len Košického kraja, ale celého Východného Slovenska a Slovenska je **mesto Košice**.

IÚS UMR Košice je súčasťou RIUS Košického kraja ako samostatná regionálna rozvojová priorita: Strategická priorita 5: Udržateľný mestský rozvoj funkčnej oblasti mesta Košice.

IÚS UMR Košice je stratégiou implementácie IROP a jeho priorít (tak, ako ju definuje Metodika pre prípravu a realizáciu RIUS) v určenom funkčnom území mesta Košice.

IÚS UMR Košice a jeho mestskej funkčnej oblasti definuje na základe analýz a v súlade s IROP a metodikou tvorby RIUS a IÚS UMR 4 priority:

1. **Bezpečná a ekologická doprava.**
2. **Ľahší prístup k efektívnejším a kvalitnejším verejným službám.**
3. **Mobilizácia kreatívneho potenciálu.**
4. **Zlepšenie kvality života s dôrazom na životné prostredie.**

Strategická časť dokumentu IÚS UMR KE ďalej definuje v súlade s metodikou a IROP:

- Investičné priority,
- Špecifické ciele,
- Opatrenia a aktivity na plnenie špecifických cieľov.

Na úrovni cieľov sú uvedené plánované hodnoty v IROPe určených indikátorov výsledkov – spoločné pre celý región košického kraja. A špecificky, na základe plánovanej alokácie finančných zdrojov pre funkčnú oblasť mesta Košice, sú súčasťou strategickej časti tiež plánované hodnoty v IROPe určených indikátorov výstupov.

Časť indikátorov výsledkov sa odkazuje na Akčný plán IROP (príloha č. 12.36), ktorých hodnoty budú dopočítané v súlade s akčným plánom.

Indikátory výstupov za oblasť stredné školstvo boli spracované Košickým samosprávnym krajom, za oblasť zdravotníctvo boli spracované a doručené z MZ SR; za oblasť kreatívneho a kultúrneho priemyslu boli spracované v spolupráci s MK SR a za oblasť sociálnych služieb a najmä SPOaSK boli spracované z podkladov a v spolupráci s Ústredím práce a sociálnych vecí v Košiciach.

Pre realizáciu plánovaných investícií sú pre funkčné územie mesta Košice určené 3 územné investičné jednotky (uvedené v kapitole 2.1 Mestské funkčné územie a územné investičné jednotky, ako aj v príslušných analytických a strategických častiach dokumentu):

1. Obec/Mesto vo funkčnom území mesta Košice (LAU 2),
2. Skupina obcí vo funkčnom území mesta Košice,
3. Okres (LAU 1),
4. NUTS 3 (v prípade realizácie stratégie stredného školstva v súlade s RIUS).

3.1 Priorita 1: Bezpečná a ekologická doprava.

Investičná priorita 1.1:

Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciárnych uzlov infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálnych uzlov.

Špecifický cieľ 1.1:

Zlepšenie dostupnosti dopravnej infraštruktúry II. a III. triedy k TEN-T a cestám I. triedy vo funkčnom s dôrazom na rozvoj multimodálneho dopravného systému.

Očakávané výsledky:

- zlepšenie napojenia funkčnej oblasti mesta Košice na cesty I. triedy a infraštruktúru TEN-T, čím sa napomôže vyváženějšíemu územnému rozvoju a umožní sa prístup k základným verejným službám (sociálnym, zdravotným, vzdelávacím),
- kvalitná cestná infraštruktúra vytvorí podmienky pre hospodársky rast a zároveň nebude svojimi vlastnosťami limitovať vnútorný potenciál kraja a daného funkčného územia mesta Košice,
- zlepšenie stavebno-technického stavu cestnej siete s dopadom na zlepšenie bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, zníženie nehodovosti, zníženie energetickej náročnosti dopravy, zníženie negatívnych dopadov na ŽP,
- zlepšenie podmienok pre cestnú hromadnú dopravu ako súčasti multimodálneho systému VOD a tvorbu integrovaných multimodálnych systémov dopravy,
- zmiernenie negatívnych dopadov cestnej premávky (najmä tranzitnej a nákladnej dopravy) na obyvateľstvo miest a obcí vo funkčnej oblasti mesta Košice a zvýšenie kvality ich života cestou budovania nových úsekov ciest.

Merateľné ukazovatele výsledku/výsledkov pre ŠC 1.1:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R 0113	Úspora času v cestnej doprave	EUR	AP	2015	AP	MPRV SR	ročne

AP – Akčný plán IROP, príloha č.12.36

OPATRENIA a AKTIVITY zamerané na plnenie ŠC 1.1:

- **Rozvoj miestnych a regionálnych plánov udržateľnej mobility** ako predpokladu pre realizáciu intervencií do dopravného systému v území.
- **Rekonštrukcia a modernizácia ciest II.triedy i III.triedy** so zameraním na zlepšenie dopravnotechnického stavu, bezpečnosti a plynulosti dopravy vybraných úsekov ciest II. a III. triedy vo funkčnom území mesta Košice, ich rekonštrukciou a modernizáciou; prestavba križovatiek na kolíznych uzloch ciest II. a III. triedy.
- **Vybudovanie nových úsekov ciest II. triedy i III.triedy** pre zníženie intenzity dopravy prejazdými úsekmi ciest zastavaným územím.
- **Vypracovanie štúdií uskutočniteľnosti a vykonanie bezpečnostného auditu alebo inšpekcie.**

Merateľné ukazovatele výstupu/výstupov:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
C014	Celková dĺžka rekonštruovaných alebo zrenovovaných ciest	km	13,221	ITMS	ročne
C013	Celková dĺžka nových ciest	km	3,882	ITMS	ročne

Cieľové skupiny:

- *užívatelia cestnej dopravnej siete, predovšetkým obyvatelia miest a obcí,*
- *prevádzkovatelia a investori v priemyselných zónach,*
- *prevádzkovatelia verejnej autobusovej dopravy.*

Oprávnení prijímatelia:

- *Mesto Košice ako vlastník ciest II. a III. triedy*
- *KSK – VUC ako vlastník ciest II. a III. triedy*

Investičná priorita 1.2:

Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkouhlíkových, a nízkouhlíkových dopravných systémov, multimodálnych prepojení v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility.

Špecifický cieľ 1.2.1:

Zvyšovanie konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy zatraktívením a zvýšením komfortu cestovania v prostriedkoch verejnej osobnej dopravy (VOD) v súlade s plánom udržateľnej mobility.

Očakávané výsledky:

- efektívnejšie poskytovanie VOD na základe spracovaných plánov udržateľnej mestskej mobility a plánov dopravnej obslužnosti regiónu – košický kraj,
- zvýšenie počtu osôb prepravených integrovanou VOD prostredníctvom zatraktívnenia VOD (zabezpečením prístupnejšieho vozidlového parku so zodpovedajúcimi štandardmi pre imobilných cestujúcich, budovaním súvisiacej infraštruktúry, zjednotením cestovných dokladov a prepravných podmienok a zavádzaním doplnkových služieb pre cestujúcich),
- zmena deľby prepravnej práce v prospech ekologicky priaznivejších módov dopravy,
- zníženie znečistenia ovzdušia (PM, NO_x, O₃, CO₂) v meste Košice i v jeho funkčnej oblasti.

Merateľné ukazovatele výsledku/výsledkov pre ŠC 1.2.1:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0164	Počet predaných cestovných lístkov integrovaného dopravného systému	počet	0	2013	36 000 000	MDVRR SR	ročne
R0156	Podiel nízkopodlažných	%	20	2013	40	KSK, DPMK	1x za 3 roky

	autobusov celkovom autobusov	na počte					a.s.	
--	------------------------------------	-------------	--	--	--	--	------	--

OPATRENIA a AKTIVITY zamerané na plnenie ŠC 1.2.1:

- **Spracovanie komplexných strategických dokumentov pre oblasť dopravy vrátane nemotorovej dopravy (príprava rozvojových dokumentov dopravy vrátane nemotorovej dopravy, plány mobility, generely dopravy, plány dopravnej obsluhy, spracovanie, resp. aktualizácia strategických dokumentov a územnoplánovacích podkladov).**
- **Zabezpečenie moderných tarifných, informačných a dispečerských systémov, zlepšenie informovanosti cestujúcich a zlepšenie informačného a oznamovacieho systému.**
- **Zlepšenie infraštruktúry verejnej osobnej dopravy v súlade s miestnymi/regionálnymi plánmi udržateľnej dopravy.**
- **Zlepšenie kvality vozidlového parku autobusovej dopravy.**

ÚII: Obec/mesto (LAU 2) ²²

Merateľné ukazovatele výstupu/výstupov:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
O0 219	Počet nahradených autobusov v mestskej doprave	Počet	35	ITMS	ročne
O0 243	Počet prestupných uzlov	Počet	15	ITMS	ročne
O0 133	Počet vybudovaných a modernizovaných integrovaných zastávok	Počet	10	ITMS	ročne
O0 134	Počet zavedených informačných systémov	Počet	25	ITMS	ročne
O0 220	Počet zavedených parkovacích systémov	Počet	0	ITMS	ročne
CO 037	Počet obyvateľov žijúcich v mestských funkčných oblastiach ²³	Osoby	280 000	ITMS	ročne

Cieľové skupiny:

- široká verejnosť, obyvatelia miest a obcí,
- prevádzkovatelia verejnej dopravy.

Oprávnení prijímateľa:

- mestá, obce, združenia obcí,
- vyššie územné celky,
- subjekty poskytujúce pravidelnú verejnú osobnú dopravu,

²² Obce v rámci MFO Košice patriace do oprávneného územia pre realizáciu Špecifického cieľa 1.2.1: Košice a Trebejov, Sokol, Družstevná pri Hornáde, Kostofany n. Hornádom, Budimír, Vajkovce, Rozhanovce, Beniakovce, Nižný Klátov, Hrašovík, Košické Olšany, Bukovec, Baška, Sady nad Torysou, Malá Ida, Košická Polianka, Vyšná Hutka, Nižná Hutka, Veľká Ida, Kokšov - Bakša, Valaliky, Haniska, Geča, Čaňa, Sokofany, Seňa, Bočiar, Belža, Kechnec, Milhost.

²³ Ukazovateľ CO 037 „Počet obyvateľov žijúcich v mestských funkčných oblastiach“ (MFO Košice) bude sledovaný v rámci každého špecifického cieľa realizovaného v rámci MFO Košice.

- subjekty organizujúce integrované dopravné systémy (pozn. vzťahuje sa na subjekty vo vlastníctve objednávateľov dopravy).

Špecifický cieľ 1.2.2:

Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej, predovšetkým cyklistickej dopravy, na celkovom počte prepravených osôb.

Očakávané výsledky:

- dostatočne vybudovaná a kompaktná sieť cyklotrás v meste Košice a v jeho funkčnej vytvorí podmienky pre lepšiu mobilitu jej obyvateľov,
- zmena delby prepravnej práce v prospech environmentálne priaznivejších módov dopravy,
- zvýšenie podielu využívania cyklistickej dopravy odľahčí sídla mestských častí a mestskej funkčnej oblasti od narastajúcej miery automobilizácie a vytvorí pozitívny environmentálny efekt v podobe zníženia miery znečistenia ovzdušia a hluku.

Merateľné ukazovatele výsledku/výsledkov pre ŠC 1.2.2:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0 157	Podiel cyklistickej dopravy na celkovej deľbe dopravnej práce	%	4,1	2010	AP	MDVRR SR	raz za 3 roky

AP – Akčný plán IROP, príloha č.12.36

OPATRENIA a AKTIVITY zamerané na plnenie ŠC cieľa 1.2.2:

- **Budovanie nových, vzájomne prepojených cyklistických dopravných trás.**
- **Budovanie doplnkovej infraštruktúry k cyklodoprave.**
- **Zvyšovanie bezpečnosti cyklistickej dopravy a budovanie prvkov upokojuvania dopravy.**
- **Vytvorenie a zavedenie systematického prístupu, vrátane finančného mechanizmu, k budovaniu a údržbe cyklistických dopravných trás.**
- **Zvyšovanie povedomia a informovanosti o cyklodoprave.**

ÚJ:

- Obec /Mesto (LAU 2)²⁴

²⁴ Obce v rámci MFO Košice patriace do oprávneného územia pre realizáciu Špecifického cieľa 1.2.2: *Košice a Trebejov, Sokol, Družstevná pri Hornáde, Kostofany n. Hornádom, Budimír, Vajkovce, Rozhanovce, Beniakovce, Nižný Klátov, Hrašovík, Košické Oľšany, Bukovec, Baška, Sady nad Torysou, Malá Ida, Košická Polianka, Vyšná Hutka, Nižná Hutka, Veľká Ida, Kokšov - Bakša, Valaliky, Haniska, Geča, Čaňa, Sokolany, Seňa, Bočiar, Belža, Kechnec, Milhosť.*

Merateľné ukazovatele výstupu/výstupov:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
O0 128	Dĺžka nových úsekov cyklistických komunikácií	Km	25	ITMS	ročne
O0 129	Počet vytvorených prvkov doplnkovej cyklistickej infraštruktúry	Počet	100	ITMS	ročne

Cieľové skupiny:

– Verejnosť- obyvatelia funkčnej oblasti mesta Košice.

Oprávnení prijímatelia:

- mesto, obce, združenia obcí,
- vyššie územné celky,
- subjekty poskytujúce pravidelnú verejnú osobnú dopravu,
- mimovládne organizácie.

3.2 Priorita 2: Ľahší prístup k efektívnejším a kvalitnejším verejným službám**Investičná priorita č. 2.1:**

Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné.

Špecifický cieľ 2.1.1:

Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálno právnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni.

Očakávané výsledky:

- nové a kvalitnejšie služby pre seniorov, dlhodobo chorých, zdravotne postihnutých a sociálne odkázaných vo funkčnom území mesta Košice poskytované na komunitnej úrovni, zvýšený počet ľudí využívajúcich služby,
- transformácia a DI existujúcich zariadení s celoročným pobytom na zariadenia poskytujúce služby na komunitnej báze, t.j. v prirodzenom sociálnom prostredí alebo v prirodzených spoločenstvách organizačne a kultúrne čo najviac podobných bežnej rodine,
- skvalitnenie a rozšírenie ponuky existujúcich a zabezpečenie nových sociálnych služieb, ktoré sa poskytujú na komunitnej báze,

- transformácia a deinštitucionalizácia existujúcich zariadení s celoročným pobytom na zariadenia poskytujúce sociálne služby a zabezpečujúce výkon opatrení SPOaSK na komunitnej báze, t.j. v prirodzenom sociálnom prostredí alebo v prirodzených spoločenstvách organizačne a kultúrne čo najviac podobných bežnej rodine,
- skvalitnenie a rozšírenie ponuky existujúcich a zabezpečenie nových služieb a opatrení SPOaSK, ktoré sa poskytujú/vykonávajú na komunitnej báze, v prirodzenom rodinnom prostredí, resp. náhradnom rodinnom prostredí, vrátane inovatívnych služieb komunitnej starostlivosti a inovatívnych opatrení.
- rekonštrukcia/vybudovanie/vybavenie zariadení starostlivosti o detí do troch rokov veku za účelom podpory zosúladenia rodinného a pracovného života rodičov a zvýšenia zamestnanosti žien,
- zvýšený počet detí v zariadeniach starostlivosti o detí do troch rokov veku a budovanie siete zariadení starostlivosti o detí do 3 rokov s cieľom podpory zosúladenia rodinného a pracovného života a zvýšenia zamestnanosti žien.

Merateľné ukazovatele výsledku/výsledkov pre ŠC 2.1.1:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0091	Podiel osôb (detí so zdravotným postihnutím, občanov so zdravotným postihnutím, občanov v nepriaznivej sociálnej situácii, seniorov), ktorým je poskytovaná sociálna služba na komunitnej úrovni na celkovom počte osôb, ktorým sa poskytujú sociálne služby	%	1,8%	2014	15%	Register poskytovateľov KSK	ročne
R0092	Podiel detí v detských domovoch, ktorým je poskytovaná starostlivosť v rámci komunity na celkovom počte detí v detských domovoch	%	27,4	2014	30	ÚPSVaR SR	ročne
R0158	Podiel detí do troch rokov veku, ktorým je poskytovaná služba starostlivosti na celkovom počte detí do troch rokov veku	%	AP	2014	AP	MPSVaR SR	ročne

AP – Akčný plán IROP, príloha č.12.36

OPATRENIA a AKTIVITY zamerané na plnenie ŠC 2.1.1:

- **Rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia** vhodných stavebných objektov pre vytvorenie priestorových podmienok na poskytovanie a zabezpečenie **komunitnej starostlivosti v súlade s princípmi deinštitucionalizácie**.
- **Rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia** stavebných objektov existujúcich zariadení, ktoré už poskytujú a zabezpečujú **služby na komunitnej báze**.
- **Zriaďovanie a výstavba nových stavebných objektov zariadení sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately** (ďalej aj „SPOaSK“) vrátane tých, ktoré poskytujú inovatívne formy komunitnej starostlivosti a opatrení na podporu zotrvania/návratu detí v prirodzenom rodinnom prostredí, resp. podporu náhradného rodinného prostredia;
- **Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku** v záujme zosúladenia rodinného a pracovného života.
- **Investovanie do materiálno-technického vybavenia** zariadení vrátane motorových vozidiel pri zriaďovaní zázemia pre terénne služby a výkonu opatrení SPOaSK v prirodzenom rodinnom, náhradnom rodinnom prostredí a otvorenom prostredí;
- Opatrenia na zvýšenie **energetickej hospodárnosti budov**.

ÚJ:

- Okres (LAU 1)
- Obec/Mesto (LAU 2)

Merateľné ukazovatele výstupu/výstupov:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
O0250	Kapacita podporených zariadení sociálnych služieb	Miesto v sociálnych službách	56	ITMS	ročne
	Počet osôb v rámci podporených sociálnych služieb terénou formou a v rámci samostatne vykonávaných odborných činnostiach	Počet osôb, ktorým boli poskytnuté sociálne služby	450	ITMS	ročne
O0251	Kapacita podporených zariadení výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	Miesto vo výkone opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	157	ITMS	ročne
O0244	Počet zariadení sociálnych služieb na komunitnej úrovni, ktoré vzniknú vďaka podpore	Počet	3	ITMS	ročne
O0136	Počet podporených zariadení výkonu opatrení sociálnoprávnej	Počet	2	ITMS	ročne

	ochrany detí a sociálnej kurately				
O0246	Kapacita transformovaných sociálnych služieb	Miesto v sociálnych službách	0	ITMS	ročne
O0247	Počet transformovaných zariadení sociálnych služieb vďaka podpore	Počet	0	ITMS	ročne
O0140	Počet zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku	Počet	1	ITMS	ročne
O0221	Kapacita podporených zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku	Miesto v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku	15	ITMS	ročne

Cieľové skupiny:

- deti, plnoleté fyzické osoby a ich rodiny, ktorým sa poskytujú sociálne služby,
- deti, plnoleté fyzické osoby a rodiny, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia SPOaSK,
- verejní a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb a zamestnanci zriaďovateľov,
- zriaďovatelia poskytovateľov sociálnych služieb a subjektov vykonávajúcich opatrenia SPOaSK,
- subjekty vykonávajúce opatrenia SPOaSK a ich zamestnanci,
- zamestnanci vykonávajúci politiky a opatrenia v oblasti prevencie diskriminácie a /alebo sociálneho začlenenia vo verejnom aj v neverejnom sektore,
- fyzické osoby – rodičia (najmä matky), ktorým sa pomohlo zosúladiť pracovný a súkromný život.

Oprávnení prijímatelia pre sociálne služby:

- mesto/obec,
- vyšší územný celok,
- právnická osoba zriadená mestom/obcou alebo založená mestom/obcou,
- právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom,
- iná osoba (neverejný poskytovateľ sociálnej služby, neverejný zriaďovateľ sociálnej služby),

Oprávnení prijímatelia pre SPO a SK:

- Zriaďovatelia zariadení na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately:
 - mesto/obec,
 - vyšší územný celok,
 - Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR,
 - akreditované fyzické a právnické osoby.

Ďalšie merateľné ukazovatele výstupu týkajúce sa verejných budov v sociálnej oblasti:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
O0168	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	kWh/rok	1 570 988,52	ITMS	ročne
O0253	Počet renovovaných verejných budov	počet	7	ITMS	ročne

O0223	Počet nových verejných budov	počet	15	ITMS	ročne
O0224	Podlahová plocha renovovaných verejných budov	m ²	3 567	ITMS	ročne
O0225	Podlahová plocha nových verejných budov	m ²	7 960	ITMS	ročne
C0034	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	t ekviv. CO ²	414,74	ITMS	ročne
C0039	Nové alebo renovované verejné alebo obchodné budovy na území mestského rozvoja	m ²	11 527	ITMS	ročne

Špecifický cieľ 2.1.2

Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie počtu lekárov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti na jedno kontaktné miesto,
- zlepšenie servisu poskytovaných zdravotníckych služieb na jednom kontaktnom mieste
- zvýšenie prevencie ochorení,
- posilnenie úlohy poskytovateľov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti ako hlavných manažérov pacienta,
- atraktívne pracovné príležitosti pre mladých lekárov,
- zefektívnenie prevádzky zdravotníckych zariadení.

Merateľné ukazovatele výsledku/výsledkov pre ŠC 2.1.2:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0 093	Počet lekárov primárneho kontaktu na jedno kontaktné miesto	Počet	1,71	2014	3,31	Zdravotné poisťovne, NCZI	ročne
R0 170	Počet iných zdravotníckych pracovníkov primárneho kontaktu na jedno kontaktné miesto	Počet	AP	2015	AP	Zdravotné poisťovne, NCZI	ročne

AP – Akčný plán IROP, príloha č.12.36

OPATRENIA a AKTIVITY zamerané na plnenie ŠC 2.1.2:

- Výstavba nových, energeticky úsporných budov vrátane zabezpečenia bezbariérovosti pohybu.
- Modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov vrátane zabezpečenia bezbariérovosti pohybu a s cieľom zvyšovania ich energetickej hospodárnosti.
- Prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov vrátane zabezpečenia bezbariérovosti pohybu v nich a s cieľom zvyšovania ich energetickej hospodárnosti.
- Zabezpečenie materiálno – technického vybavenia a dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia.
- Budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia.

Merateľné ukazovatele výstupu/výstupov:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
O0141	Počet vytvorených centier integrovanej zdravotnej starostlivosti	Počet	6	ITMS	ročne
O0258	Počet zdravotníckych pracovníkov v etablovaných CIZS	Počet	146,46	ITMS	ročne
O0168	Počet zmodernizovaných akútnych všeobecných nemocníc	Počet	0	ITMS	ročne

Ďalšie merateľné ukazovatele výstupu týkajúce sa verejných budov v oblasti zdravotníctva:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
C0032	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	kWh/rok	1 156 952,23	ITMS	ročne
O0253	Počet renovovaných verejných budov	počet	6	ITMS	ročne
O0223	Počet nových verejných budov	počet	0	ITMS	ročne
O0224	Podlahová plocha renovovaných verejných budov	m ²	9 000	ITMS	ročne
O0225	Podlahová plocha nových verejných budov	m ²	0	ITMS	ročne
C0034	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	t ekvív. CO ²	305,44	ITMS	ročne
C0039	Nové alebo renovované verejné alebo obchodné budovy na území mestského rozvoja	m ²	9 000	ITMS	ročne

Cieľová skupina:

- Obyvatelia funkčnej oblasti mesta Košice, regiónu, Slovenska

Oprávnení prijímatelia:

- neziskové organizácie²⁵ zriadené MZ SR v spolupráci so samosprávnymi krajmi a obcami, ktoré sú vlastníkami alebo dlhodobými nájomcami pozemkov (v prípade výstavby novej infraštruktúry), resp. vlastníkami alebo dlhodobými nájomcami existujúcej infraštruktúry zdravotníckych zariadení (v prípade modernizácie existujúcej infraštruktúry).

Investičná priorita č. 2.2:

Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy prostredníctvom vývoja vzdelávacej infraštruktúry.

Špecifický cieľ 2.2.1:

Zvyšovanie hrubej zaškolenosti detí v materských školách (MŠ) prostredníctvom zvyšovania kapacity, rekonštrukcie a prostredníctvom vybavenia MŠ.

Očakávané výsledky:

- rozšírené kapacity MŠ a vytvorené podmienky na zvýšenie hrubej zaškolenosti detí od 3 – 5 roku veku,
- zvýšený počet MŠ s prvkami inkluzívneho vzdelávania na začlenenie detí v rámci inkluzívneho predprimárneho vzdelávania v materských školách,
- zlepšené podmienky na zosúladienie súkromného a pracovného života rodičov,
- zvýšenie dostupnosti predprimárneho vzdelávania pre všetky deti vo veku od 3 do 5 rokov, ktorých rodičia o predprimárne vzdelávanie prejavia záujem,
- rozširovanie predškolskej výchovy vo veku od 3 do 5 rokov.

Merateľné ukazovatele výsledku/výsledkov pre ŠC 2.2.1:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok 2015	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0 096	Hrubá zaškolenosť detí v materských školách	%	70	2014	75	Centrum vedecko-technických informácií SR, ŠÚ SR, Okresný úrad Košice	ročne

OPATRENIA a AKTIVITY zamerané na plnenie Špecifického cieľa 2.2.1:

- Výstavba nových a stavebno-technické úpravy existujúcich objektov MŠ rozširovaním ich kapacít prístavbou, nadstavbou, rekonštrukciou, zmenou dispozície objektov a so zvyšovaním energetickej hospodárnosti budov MŠ.

²⁵ podľa zákona č. 213/1997 Z. z. z 2. júla 1997 o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby.

- **Modernizácia a revitalizácia priestranstiev v okolí materských škôl (stavebno-technické úpravy areálov MŠ vrátane detských ihrísk, športových zariadení pre deti – uzavretých aj otvorených s možnosťou celoročnej prevádzky, záhrad) a prvkov inkluzívneho vzdelávania.**
- **Modernizácia a doplnenie materiálno-technického vybavenia materských škôl.**

ÚJ:

- Obec/mesto (LAU 2)

Merateľné ukazovatele výstupu/výstupov:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
O0226	Počet podporených materských škôl	Počet	12	ITMS	ročne
CO35	Kapacita podporenej školskej infraštruktúry	Osoba	345	ITMS	ročne

Ďalšie spoločné merateľné ukazovatele výstupu týkajúce sa verejných budov v oblasti školskej infraštruktúry (materské školy):

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
O0168	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	kWh/rok	1 028 282,91	ITMS	ročne
O0253	Počet renovovaných verejných budov	počet	6	ITMS	ročne
O0223	Počet nových verejných budov	počet	0	ITMS	ročne
O0224	Podlahová plocha renovovaných verejných budov	m ²	5 689	ITMS	ročne
O0225	Podlahová plocha nových verejných budov	m ²	0	ITMS	ročne
CO034	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	t ekviv. CO ²	271,47	ITMS	ročne
CO039	Nové alebo renovované verejné alebo obchodné budovy na území mestského rozvoja	m ²	5 689	ITMS	ročne

Cieľové skupiny:

- *deti materských škôl,*
- *rodičia a rodiny*
- *pedagogickí a odborní zamestnanci škôl.*

Oprávnení prijímatelia:

- *mesto/obec ako zriaďovateľ školy,*
- *mestská časť mesta Košice ako zriaďovateľ školy,*

- cirkev a náboženská spoločnosť ako zriaďovateľ/zakladateľ školy,
- združenie ako zriaďovateľ/zakladateľ školy,
- právnická osoba,
- fyzická osoba,
- okresný úrad.

Špecifický cieľ 2.2.2:

Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl (ZŠ) prostredníctvom skvalitnenia podmienok výchovno-vzdelávacieho procesu v ZŠ.

Očakávané výsledky:

- zlepšenie výsledkov v národnom meraní Testovanie 9 vyučovacích jazyk,
- zlepšenie technického vybavenia jazykových učební, IKT učební,
- zlepšenie technického vybavenia odborných učební zameraných na prírodné vedy,
- zlepšenie technického vybavenia školských knižníc,
- prepojenie teoretického a praktického vzdelávania na základných školách s potrebami trhu práce a tým zlepšenie umiestnenia mladých ľudí na trhu práce,
- vytvorenie podmienok na celoživotné vzdelávanie.

Merateľné ukazovatele výsledku/výsledkov pre ŠC 2.2.2:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0097	Úspešnosť v Testovaní 9 vyučovacích jazyk	%	59	2013	70	NÚCEM	ročne
R0098	Úspešnosť v prírodných vedách	%	AP	2015	AP	NÚCEM	ročne

AP – Akčný plán IROP, príloha č.12.36

OPATRENIA a AKTIVITY zamerané na plnenie ŠC 2.2.2:

- **Modernizácia vybavenia jazykových učební, odborných, polytechnických, prírodovedných a IKT učební vrátane stavebno-technických úprav.**
- **Modernizácia školských knižníc (využitím IKT technológií) vrátane priestorov pre ďalší rozvoj kľúčových kompetencií žiakov.**
- **Stavebno-technické úpravy a vybavenie základných škôl pre inkluzívne vzdelávanie.**

ÚII:

- Obec/Mesto (LAU 2)

Merateľné ukazovatele výstupu/výstupov:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
O00227	Počet podporených základných škôl	Počet	24	ITMS	ročne
O00228	Počet podporených učební	Počet	40	ITMS	ročne
	Kapacita podporenej	Osoba	10 071*		ročne

CO35	školskej infraštruktúry			ITMS	
------	----------------------------	--	--	------	--

Poznámka: * Zámerom vybudovania odborných učební je zvýšenie odbornosti, gramotnosti žiakov a vytvorenie základov pre ich profesionálne zručnosti s perspektívnym využitím získaných poznatkov v danom regióne. Odborné učebne budú využívať žiaci školy na vyučovanie jednotlivých predmetov. Ďalšia využiteľnosť odborných učební sa bude odvíjať od počtu žiakov na školách. Počet žiakov sa do roku 2023 môže znížiť na základe rôznych vplyvov ako sú napr. demografický vývoj počtu žiakov, zmeny v legislatíve.

Cieľové skupiny:

- žiaci základných škôl,
- rodičia a rodiny,
- pedagogickí a odborní zamestnanci škôl,
- účastníci celoživotného vzdelávania.

Oprávnení prijímateľa:

- mesto/obec ako zriaďovateľ základnej školy,
- mestská časť mesta Košice ako zriaďovateľ školy,
- okresný úrad ako zriaďovateľ školy,
- ústredný orgán štátnej správy ako zriaďovateľ subjektov výchovy a vzdelávania,
- nezisková organizácia ako zriaďovateľ/zakladateľ základnej školy,
- nezisková organizácia založená ako poskytovateľ všeobecne prospešných služieb v oblasti vzdelávania,
- cirkev a náboženská spoločnosť ako zriaďovateľ/zakladateľ základnej školy,
- združenie ako zriaďovateľ/zakladateľ základnej školy,
- združenie ako poskytovateľ všeobecne prospešných služieb v oblasti vzdelávania,
- fyzická osoba,
- právnická osoba.

Špecifický cieľ 2.2.3:

Zvýšenie počtu žiakov stredných škôl na praktickom vyučovaní.

Očakávané výsledky:

- posilnenie systému odborného vzdelávania a prípravy a zvýšenie jeho atraktívnosti v kontexte celoživotného vzdelávania vytvorením regionálne/miestne špecificky zameranej ponuky vzdelávania,
- zlepšenie podmienok pre uplatnenie absolventov odborného vzdelávania a prípravy pre potreby trhu práce,
- zlepšenie materiálno-technického vybavenia stredných odborných škôl, stredísk praktického vyučovania, školských hospodárstiev, stredísk odbornej praxe,
- zlepšenie materiálno-technického vybavenia centier odborného vzdelávania a prípravy,
- vytvorenie technických podmienok pre inkluzívne vzdelávanie, a tým rozšírenie ponuky vzdelávania pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva,
- vytvorenie podmienok na zvýšenie počtu žiakov zúčastňujúcich sa praktického vyučovania priamo u zamestnávateľa a spoločných modelov ďalšieho vzdelávania,
- vytvorenie podmienok pre poskytovanie celoživotného vzdelávania prostredníctvom prepojenia siete centier odborného vzdelávania a prípravy so zamestnávateľmi a terciárnym sektorom.

Merateľné ukazovatele výsledku/výsledkov pre ŠC 2.2.3:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0166	Podiel žiakov s odborným výcvikom a súvislou praxou v stredných odborných školách na celkovom počte žiakov stredných odborných škôl	%	20	2013	40	KSK	ročne
R0159	Podiel žiakov s odborným výcvikom a súvislou praxou v strediskách praktického vyučovania, strediskách odbornej praxe, školských hospodárstvach na celkovom počte žiakov stredných odborných škôl	%	0,15	2013	2	KSK	ročne

OPATRENIA a AKTIVITY zamerané na plnenie ŠC 2.2.3:

- **Modernizácia materiálo- technického vybavenia odborných pracovísk** pre praktické vyučovanie, odborný výcvik, odbornú prax, celoživotné vzdelávanie, **jazykových učební, odborných dielní, odborných učební, knižníc, prednáškových a vyučovacích miestností na stredných odborných školách, centrách odborného vzdelávania a prípravy, strediskách odbornej praxe, strediskách praktického vyučovania a školských hospodárstvach** a s tým súvisiace stavebné úpravy.
- **Modernizácia materiálo-technického vybavenia internátov** a s tým súvisiace stavebné úpravy vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania.
- **Prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia** vonkajších a vnútorných priestorov a areálov stredných odborných škôl, centier odborného vzdelávania a prípravy, stredísk odbornej praxe, stredísk praktického vyučovania a školského hospodárstva, súvisiacich okrem iného aj so zabezpečením prvkov inkluzívneho vzdelávania a vybavenosťou pre širšiu komunitu centier odborného vzdelávania a prípravy **vrátane zvýšenia energetickej hospodárnosti budov**.
- **Vytvorenie podnikateľského inkubátora** - prístavbou, nadstavbou, stavebnými úpravami alebo rekonštrukciou vnútorných priestorov centier odborného vzdelávania a prípravy a nákup materiálo-technického vybavenia do podnikateľského inkubátora **vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a IKT**.
- **Zvýšenie energetickej hospodárnosti budov** stredných odborných škôl, centier odborného vzdelávania a prípravy, stredísk odbornej praxe, stredísk praktického vyučovania, školských hospodárstiev vrátane internátov.

ÚIJ:

- NUTS 3

Merateľné ukazovatele výstupu/výstupov:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
O0147	Počet podporených COVP	Počet	2	ITMS	ročne
O0229	Počet podporených SOŠ, ŠH, SPV, SOP (nie COVP)	Počet	1	ITMS	ročne
O0148	Počet vytvorených podnikateľských inkubátorov pri COVP	Počet	0-1	ITMS	ročne
CO35	Kapacita podporenej školskej infraštruktúry	Osoba	5000	ITMS	ročne

Ďalšie merateľné ukazovatele výstupu týkajúce sa verejných budov v oblasti školskej infraštruktúry (stredné školy):

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
O0168	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	kWh/rok	380 576,39	ITMS	ročne
O0253	Počet renovovaných verejných budov	počet	5	ITMS	ročne
O0223	Počet nových verejných budov	počet	0	ITMS	ročne
O0224	Podlahová plocha renovovaných verejných budov	m ²	17 500	ITMS	ročne
O0225	Podlahová plocha nových verejných budov	m ²	0	ITMS	ročne
CO034	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	t ekvív. CO ²	100,47	ITMS	ročne
CO039	Nové alebo renovované verejné alebo obchodné budovy na území mestského rozvoja	m ²	17 500	ITMS	ročne

Cieľové skupiny:

- žiaci,
- pedagogickí zamestnanci škôl,
- odborní zamestnanci škôl,
- účastníci celoživotného vzdelávania.

Oprávnení prijímatelia:

- vyšší územný celok,
- stredná odborná škola v zriaďovateľskej pôsobnosti vyššieho územného celku,
- stredná odborná škola v zriaďovateľskej pôsobnosti právnickej osôb,
- nezisková organizácia ako poskytovateľ všeobecne prospešných služieb v oblasti vzdelávania,
- združenie ako poskytovateľ všeobecne prospešných služieb v oblasti vzdelávania.

3.3 Priorita 3: Mobilizácia kreatívneho potenciálu

Investičná priorita č. 3.1:

Podpora rastu priaznivého pre zamestnanosť rozvíjaním vnútorného potenciálu ako súčasti územnej stratégie pre konkrétne oblasti, vrátane konverzie upadajúcich priemyselných regiónov a posilnenia prístupnosti a rozvoja špecifických prírodných a kultúrnych zdrojov.

Špecifický cieľ 3.1.1:

Stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti a tvorba pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu, netechnologických inovácií.

Očakávané výsledky:

- vytvorené priaznivé prostredie pre rozvoj kreatívneho talentu, jeho podnikateľského ducha a podpora netechnologických inovácií s použitím informačných technológií na území mesta Košice a v jeho funkčnom území,
- lepšia pripravenosť študentov a absolventov pre trh práce v regióne a v meste Košice v oblasti kreatívneho priemyslu,
- zvýšený počet pracovných miest v KKP v meste Košice a v jeho funkčnom území .

Merateľné ukazovatele výsledku/výsledkov pre ŠC 3.1.1:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0160	Celkový počet pracovných miest v kreatívnom a kultúrnom priemysle	Ekvivalent plných pracovných úväzkov	AP	2014	AP	ITMS	ročne

AP – Akčný plán IROP, príloha č.12.36

OPATRENIA a AKTIVITY zamerané na plnenie ŠC 3.1.1:

- **Rozvoj kreatívneho talentu, jeho podnikateľského ducha a podpora netechnologických inovácií s použitím informačných technológií v zriadenom kreatívnom centre v meste Košice so zameraním prioritne podľa poradia na oblasti 1. Media Arts, 2.Dizajn, 3. Remeslá.**
- **Podpora dopytu po kreatívnej tvorbe cez výstavno – prezentačnú činnosť a výstavbu/zriadenie výstavných priestorov, profesionálny rozvoj a výskum, informovanosť a zber dát.**

Merateľné ukazovatele výstupu/výstupov:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
O0151	Počet vybudovaných kreatívnych centier	Počet	1 centrum (2 budovy)	ITMS	ročne

O0248	Počet účastníkov inkubačnej a akceleračnej schémy	Počet	100	ITMS	ročne
CO08	Nárast zamestnanosti v podporených podnikoch	Ekvivalent plných pracovných úväzkov	240	ITMS	ročne
O0153	Počet aktivít na podporu dopytu	Počet	15	ITMS	ročne
C001	Počet podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	Počet	60	ITMS	ročne
C002	Počet podnikov, ktoré dostávajú granty	Počet	24	ITMS	ročne
C003	Počet podnikov, ktoré dostávajú finančnú podporu inú ako granty	Počet	24	ITMS	ročne
C005	Počet podporených nových podnikov	Počet	12	ITMS	ročne

Ďalšie ukazovatele výstupu týkajúce sa verejných budov v oblasti KKP:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
O0168	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	kWh/rok	4 722 795,39	ITMS	ročne
O0253	Počet renovovaných verejných budov	počet	2	ITMS	ročne
O0223	Počet nových verejných budov	počet	0	ITMS	ročne
O0224	Podlahová plocha renovovaných verejných budov	m ²	14 600	ITMS	ročne
O0225	Podlahová plocha nových verejných budov	m ²	0	ITMS	ročne
C0034	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	t ekviv. CO ²	1 246,82	ITMS	ročne
C0039	Nové alebo renovované verejné alebo obchodné budovy na území mestského rozvoja	m ²	14 600	ITMS	ročne

Cieľové skupiny:

- fyzické osoby nepodnikatelia,
- fyzické osoby - podnikatelia podľa osobitných právnych predpisov - Slobodné povolania podľa § 3 zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní. Týka sa písmena b) využívanie výsledkov duševnej tvorivej činnosti ich autormi (spisovatelia, autori vynálezov, hudobníci, dramatickí umelci, výtvarní umelci atď.) a písmena c) pod číslom 8 - Autorizovaný architekt, autorizovaný krajinný architekt a číslom 10- Reštaurátor kultúrnych pamiatok a zbierkových predmetov, ktoré sú dielami výtvarného umenia,

- *MSP v kultúrnom priemysle,*
- *neziskové organizácie, občianske združenia,*
- *študenti a absolventi stredných umeleckých škôl, vysokých škôl,*
- *nezamestnané, neaktívne osoby, MRK, ktoré majú kreatívne vzdelanie, či talent v tejto oblasti,*
- *samospráva,*
- *štátna správa.*

Oprávnení prijímatelia:

- *štátna správa,*
- *samospráva,*
- *neziskové organizácie, občianske združenia.*

3.4 Priorita 4: Zlepšenie kvality života s dôrazom na životné prostredie

Investičná priorita č. 4.2:

Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek.

Špecifický cieľ 4.2.1

Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou bez negatívnych dopadov na životné prostredie.

Očakávané výsledky:

- zabezpečenie bezproblémových dodávok pitnej vody pre obyvateľstvo prostredníctvom rekonštrukcie prívodov vody, vodovodných sietí, objektov a zariadení verejného vodovodu,
- zvýšený podiel obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou z verejného vodovodu,
- zamedzenie negatívneho vplyvu nečistených odpadových vôd na životné prostredie a zdravie (prostredníctvom oddelenia odvádzania odpadových vôd od dažďovej vody) výstavbou verejnej kanalizácie a ČOV vo vybraných obciach,
- zvýšený podiel obyvateľstva napojeného na verejnú kanalizáciu,
- zlepšenie podmienok a prístupu k pitnej vode pre obyvateľstvo v regiónoch s deficitom pitnej vody, v ktorých voda na zásobovanie nespĺňa požiadavky na pitnú vodu, v zmysle integrovaného manažmentu vodných zdrojov podľa Vodného plánu Slovenska, tak aby nedošlo k zhoršeniu dobrého stavu iných vodných zdrojov,
- zvýšenie kvality dodávanej pitnej vody a zlepšenie ochrany existujúcich zdrojov pitnej vody.

Merateľné ukazovatele výsledku/výsledkov pre ŠC 4.2.1:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0120	Počet obyvateľov napojených na systém odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd	%	61,5	2013	65,0	ŠÚ SR	ročne
R0003	Počet obyvateľov napojených na verejný vodovod	%	81,2	2013	85,0	ŠÚ SR	ročne

OPATRENIA a AKTIVITY zamerané na plnenie Špecifického cieľa 4.2.1:

- **Rekonštrukcia prívodov vody, vodovodných sietí, objektov a zariadení verejného vodovodu v obciach** (okrem prípadov intenzifikácie a modernizácie úpravní povrchových vôd pre veľkokapacitné zdroje, ktoré sú predmetom podpory v rámci OP KŽP)

- **Budovanie verejných vodovodov**, okrem prípadov ich súbežnej výstavby s výstavbou verejnej kanalizácie v aglomeráciách nad 2 000 EO podľa aktualizovaného Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS.
- **Rekonštrukcia stokovej siete, objektov a zariadení verejnej kanalizácie v obciach.**
- **Budovanie verejných kanalizácií a budovanie a rekonštrukcia čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách do 2 000 EO**, a to v obciach od 1 000 do 2 000 obyvateľov s výnimkou obcí začlenených do aglomerácií do 2 000 EO s vybudovanou stokovou sieťou min. na 80 % celej predmetnej aglomerácie alebo do aglomerácií do 2 000 EO, ktoré zasahujú do chránených vodohospodárskych oblastí, v ktorých sú veľkokapacitné zdroje podzemných vôd, kde nebol identifikovaný dobrý stav vôd alebo bol identifikovaný vodný útvar ako rizikový.
- **Rekonštrukcia existujúcich vodárenských zdrojov podzemných vôd** pri súčasnom zabezpečení splnenia požiadaviek na ich kvalitatívnu a kvantitatívnu ochranu.
- **Intenzifikácia** (v limitovaných prípadoch vedúca k rozšíreniu kapacity) **existujúcich vodárenských zdrojov** so zohľadnením kvantitatívneho stavu daného vodného útvaru pri súčasnom zabezpečení splnenia požiadaviek na jeho kvalitatívnu a kvantitatívnu ochranu.
- **Budovanie nových vodárenských zdrojov podzemných vôd a to v limitovaných prípadoch**, keď nie je technicky a/alebo ekonomicky efektívne zásobovať obyvateľov obce pitnou vodou z existujúcich vodárenských sústav v ich bilančnom dosahu.

ÚIJ:

- Obec/mesto (LAU 2)

Merateľné ukazovatele výstupu/výstupov:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
C019	Zvýšený počet obyvateľov so zlepšeným čistením komunálnych odpadových vôd	EO	2000	ITMS	Ročne
C018	Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou pitnej vody	Osoby	2800	ITMS	Ročne

Cieľové skupiny:

- *obyvatelia regiónu,*
- *odberatelia pitnej vody pôsobiaci na území projektu,*
- *producenti komunálnych odpadových vôd pôsobiaci na území projektu.*

Oprávnení prijímatelia:

- *verejný sektor (obce, združenia obcí),*

- vlastníci verejných vodovodov a/alebo verejných kanalizácií podľa zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách,
- právnické osoby oprávnené na podnikanie v oblasti verejných vodovodov a/alebo verejných kanalizácií vymedzené v zákone o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách.

Investičná priorita č. 4.3:

Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku.

Špecifický cieľ 4.3.1:

Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmenu klímy, ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku.

Očakávané výsledky:

- zlepšenie kvality ovzdušia a zníženie hluku, zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku,
- posilnenie ekologickej stability a zlepšenie sídelného prostredia prostredníctvom vybudovania prvkov zelenej infraštruktúry v meste, využívaním prvkov modrej infraštruktúry,
- zníženie zraniteľnosti krajiny klimatickými rizikami prostredníctvom adaptačných opatrení,
- budovanie adaptačnej kapacity – tvorba informačných podporných sociálnych štruktúr a podpornej správy,
- zvýšenie podielu kvalitnej a funkčnej zelene, zvýšenie parkových plôch,
- zlepšenie kvality života obyvateľov sídlisk prostredníctvom regenerácie vnútroblokov,
- zvýšenie povedomia obyvateľstva, ako aj zavedenie stimulačných a poradenských služieb pre verejnosť.

Merateľné ukazovatele výsledku/výsledkov pre ŠC 4.3.1:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0105	Podiel zelenej infraštruktúry na celkovej rozlohe miest	%	3,0	2014	3,1	MPRV SR	ročne

OPATRENIA a AKTIVITY zamerané na plnenie ŠC 4.3.1:

- **Opatrenia pre zníženie hluku v urbanizovanom prostredí:** akčné protihlukové plány nad rámec legislatívy EÚ, podrobné hlukové mapy pre zaťažené obytné územia, protihlukové steny a bariéry, protihluková výsadba, protihlukové izolácie na zdroji hluku, resp. vibrácií;
- **Opatrenia pre zníženie znečistenia ovzdušia:** príprava koncepčných dokumentov za účelom návrhu realizácie systémových opatrení na znižovanie znečistenia ovzdušia (napr. dokumentácia pre vymedzenie nízkoemisných zón v mestách a pod.);

- prirodzené krajinné prvky ako napr. malé vodné toky, ostrovčeky lesa, živé ploty, ktoré môžu slúžiť ako ekokoridory, alebo nášlapné kamene pre voľne žijúce organizmy;
- **Mestské prvky** napr. prvky drobnej infraštruktúry urbánneho dizajnu, zelené parky, zelené steny a zelené strechy, ktoré biodiverzite poskytujú prostredie a ekosystémom umožňujú fungovanie a poskytovanie služieb prepojením mestských, prímestských a vidieckych oblastí;
- **Aktivity v oblasti dopravnej infraštruktúry:** zelené koridory pozdĺž cyklotrás, tzv. greenways (aleje, živé ploty, remízky) v súvislosti s podporou biodiverzity, ktoré nielen spájajú mesto s jeho zázemím, ale aj umožňujú pohodlnú a príjemnú prepravu v rámci sídla, zelené steny na protihlukových stenách, vegetačné stredové pásy;
- **Zazelenanie miest** (výsadba a regenerácia izolačnej zelene oddeľujúcej obytnú zástavbu od priemyselných stavieb, komerčných areálov alebo frekventovaných dopravných koridorov);
- **Zavedenie osobitných zberných systémov na odpadovú a dažďovú vodu** – v regiónoch so zvyšujúcim sa úhrnom zrážok a obdobiami dažďa zachytávať dažďové vody formou zaústenia strešných a terasových zvodov do povrchového odtokového systému na zber dažďovej vody a odvádzať zachytenú vodu do vsaku a zberných jazierok, dažďových záhrad, zriaďovanie vegetačných striech;
- **Multifunkčné zóny**, kde sa preferuje využívanie krajiny, ktoré pomáha zachovať alebo obnoviť zdravé ekosystémy s vysokou biodiverzitou, pred inými nezlučiteľnými aktivitami;
- **Budovanie dažďových nádrží a predčisťovanie dažďových vôd** (veľké parkoviská či iné dopravné, priemyselné a obchodné areály), ochladzovacie koridory v urbanizovanom prostredí;
- **Regenerácia vnútroblokov sídlisk** s uplatnením ekologických princípov tvorby a ochrany zelene.

ÚII:

- Obec/mesto (LAU 2)

Merateľné ukazovatele výstupu/výstupov:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
O0155	Počet vybudovaných prvkov zelenej infraštruktúry	Počet	60	ITMS	ročne
O0157	Kapacita na zadržanie dažďovej vody v sídlach	m ³	0*	ITMS	ročne
C038	Vytvorené alebo obnovené otvorené priestranstvá v mestských oblastiach	m ²	70 000	ITMS	ročne
O0256	Revitalizované otvorené priestranstvá vnútroblokov	m ²	9704	ITMS	ročne
O0239	Počet zavedených opatrení na zníženie hluku	Počet	20	ITMS	ročne

* indikátor bude možné definovať až na základe spracovaných projektových dokumentácií

Cieľové skupiny:

— obyvatelia mesta a jeho funkčného územia.

Oprávnení prijímatelia:

- *obce/mestá,*
- *regionálna samospráva,*
- *MVO a občianske združenia,*
- *štátny sektor,*
- *sektor vysokých škôl,*
- *Slovenská správa ciest, prevádzkovatelia/správcovia pozemných komunikácií (Národná diaľničná spoločnosť a.s.),*
- *spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov.*

4 Vykonávacia časť

4.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie IÚS UMR Košice

Rámcom pre vykonávaciu časť RIUS KSK a IÚS UMR Košice je (k 30.06.2015) Kompetenčný model realizácie regionálnych integrovaných územných stratégií (RIUS). Vzhľadom na to, že

- vymedzené funkčné územie mesta Košice (pre účely implementácie IROP v tomto území) je súčasťou regiónu košického kraja,
- stratégia UMR Košice je súčasťou komplexného dokumentu RIUS KSK,
- výsledkové ukazovatele rozvoja územia sú identické pre celé územie košického kraja,
- je Dohoda medzi KSK a Mestom Košice o alokáciách finančných prostriedkov na plnenie cieľov IROP,
- je predbežná dohoda medzi KSK a Mestom Košice o vybudovaní/zriadení spoločného technického sekretariátu SO/RO pre implementáciu IROP

musia byť procesy implementácie oboch stratégií v úzkej vzájomnej previazanosti.

Úlohy subjektov zapojených do prípravy a realizácie RIÚS/IÚS UMR definuje Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014-2020 a nadväzne stanovuje §15 zákona o EŠIF. Z hľadiska štruktúry IROP sú popísané v Integrovanom regionálnom programe a uznesení Vlády SR č. 232 zo 14. mája 2014. Určenie subjektov a ich úloh zohľadňuje princíp partnerstva v zmysle čl. 5 všeobecného nariadenia, Etický kódex správania pre partnerstvo a princíp zodpovednosti riadiaceho orgánu za realizáciu a riadenie programu v súlade so zásadou riadneho finančného hospodárenia v zmysle čl. 125 všeobecného nariadenia:

Krajské mesto Košice v zmysle §15, bod (4) zákona o EŠIF zabezpečuje prípravu a implementáciu RIÚS v súlade s princípom partnerstva. Z hľadiska prípravy stratégie UMR organizačno-technické zabezpečenie, koordináciu zapojených subjektov, zabezpečenie vypracovania a predkladania dokumentov, monitorovanie a hodnotenie RIÚS, komunikáciu s RO pre IROP zabezpečuje **koordinátor pre UMR**. V rámci funkčnej štruktúry IROP plní úlohy **SO** na základe písomnej zmluvy uzavretej s RO pre IROP v súlade s čl. 123 ods. 6 všeobecného nariadenia).

Samosprávny kraj v zmysle §15, bod (3) zákona o EŠIF zabezpečuje prípravu a implementáciu RIÚS v súlade s princípom partnerstva. Z hľadiska prípravy RIÚS na úrovni NUTS 3 organizačno-technické zabezpečenie, koordináciu zapojených subjektov, zabezpečenie vypracovania a predkladania dokumentov, monitorovanie a hodnotenie RIÚS, komunikáciu s RO pre IROP zabezpečuje **koordinátor pre RIÚS**. V rámci funkčnej štruktúry IROP plní úlohy **sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom** (ďalej iba „SO“) na základe písomnej zmluvy uzavretej s RO pre IROP v súlade s čl. 123 ods. 6 všeobecného nariadenia).

Spolupráca koordinátora RIÚS a koordinátora pre UMR spočíva najmä:

- v organizovanej a cielenej komunikácii a vo vzájomnej výmene informácií,
- v organizovaní operatívnych a pravidelných stretnutiach s vopred dohodnutým programom,
- v spoločnom monitorovaní a hodnotení dosahovania cieľov a indikátorov výsledkov a výstupov v celom území regiónu košického kraja,
- v navrhovaní zmien a doplnkov RIUS/UMR.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky z pozície Riadiaceho orgánu pre IROP plní úlohy v súlade s čl. 125 všeobecného nariadenia. Vo vzťahu k RIÚS v zmysle §15, bod (1) zákona o EŠIF plní nasledovné úlohy:

- koordinuje a metodicky usmerňuje prípravu a implementáciu RIÚS a IÚS;
- zriaďuje v súlade s princípom partnerstva radu partnerstva pre každú RIÚS a IÚS alebo spoločnú radu partnerstva;
- schvaľuje stratégie na základe stanoviska rady partnerstva z hľadiska ich súladu s IROP.

Rada Partnerstva pre RIÚS je inštitucionalizovanou formou Partnerstva pre RIÚS a združuje orgány regionálnej samosprávy (vyššie územné celky), miestnej samosprávy (mestá a obce), štátnej správy, miestne iniciatívy a ďalších sociálno-ekonomických partnerov (podnikateľský sektor, záujmové združenia, tretí sektor) pôsobiach na danom území a relevantných pre konkrétnu RIÚS/stratégiu UMR z hľadiska zákonom stanovených právomocí, vecnej alebo odbornej a územnej príslušnosti. V zmysle §15, bod (2) zákona o EŠIF sa spolupodieľa na príprave, schvaľovaní a implementácii RIÚS. Postavenie, zloženie a úlohy rady partnerstva upravuje jej štatút, ktorý v zmysle vyššie uvedeného ustanovenia vydáva MPRV SR.

4.2 Indikatívny zoznam projektových zámerov v rámci IROP a iných operačných programov

V súlade s metodikou tvorby RIÚS/UMR sú nižšie uvedené zmapované projektové zámery vo funkčnom území mesta Košice, relevantné pre ich financovanie v rámci IROP, ako aj z iných operačných programov, zoradené podľa špecifických cieľov IROP s uvedením územnej investičnej jednotky analyzovanej podľa odporúčaní multikriterálnej analýzy.

Úlohou multikriteriálnej analýzy je vyčíslieť minimálnu úroveň potreby realizácie aktivít IROP na území RIÚS a UMR a vylúčiť z podpory také PZ, ktoré nedosiahnu minimálny index investičnej účinnosti (IIÚ).

Význam predbežnej selekcie PZ aplikáciou IIÚ spočíva v obmedzení hromadného predkladania dopytovo-orientovaných projektov. Týmto spôsobom sa ušetrí finančné prostriedky potrebné na vypracovanie technických dokumentácií, dokumentácií k ŽoNFP, povolení, posudkov a pod. Zároveň sa skráti čas potrebný na hodnotenie PZ, pričom je možné vychádzať z predpokladu, že žiadatelia nebudú predkladať PZ, ktorých realizácia nedosahuje IIÚ stanovený výzvou.

PZ, ktoré dosiahnu IIÚ a zároveň splnia ostatné kritéria hodnotenia, dostanú pozitívnu hodnotiacu správu, ktorá je predpokladom na vypracovanie úspešnej žiadosti o NFP.

4.2.1 Zoznam indikatívnych projektových zámerov v rámci IROP

Priorita 1: Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch vo funkčnom území mesta Košice

P.Č.	Špecifický cieľ:	Názov PZ	Predkladateľ PZ	Územná investičná jednotka	Spolu/ Plánovaná hodnota v EUR
1.	1.1	Plán udržateľnej mestskej mobility - rozšírenie o funkčné územie mesta Košice - aktualizácia	Mesto Košice	-	20 000
2.	1.1	Nevyhnutné dokumenty k možnosti čerpania z IROP (štúdie uskutočniteľnosti, bezpečnostné audity a inšpekcie)	Mesto Košice	-	1 400 000
3.	1.1	Projektové dokumentácie k realizácii dopravných stavieb z OP IROP	Mesto Košice	-	2 000 000
4.	1.1	Rekonštrukcia cesty - II/552 - Slanecká cesta	Mesto Košice	-	21 000 000
5.	1.1	Rekonštrukcia cesty II/547 - Čermelská cesta	Mesto Košice	-	2 294 750
6.	1.1	Rekonštrukcia cesty II/548 - Jasovská cesta	Mesto Košice	-	2 000 000
7.	1.1	Rekonštrukcia cesty č. 3390 (III/5427)- Kostolianska cesta	Mesto Košice	-	5 000 000
8.	1.1	Rekonštrukcia cesty č. 3403 (III/050192) č. 3404 (III/050193), Myslavská cesta	Mesto Košice	-	2 000 000
9.	1.1	Prepojenie ciest II/552 Krásna nad Hornádom - I/68 Barca	Mesto Košice	-	10 000 000
10.	1.2.1	Realizácia vyhradených jazdných pruhov a preferencií pre MHD	DPMK a.s. Košice	LAU 2	500 000
11.	1.2.1	Modernizácia a výstavba prestupných uzlov medzi prímestskou a mestskou verejnou dopravou	DPMK a.s. Košice	LAU 2	995 000
12.	1.2.1	Modernizácia a výstavba zastávok MHD s prihliadnutím na bezbárierovosť, vrátane dovybavenia IT a automatmi na predaj CL	DPMK a.s. Košice	LAU 2	300 000
13.	1.2.1	Modernizácia a výstavba autobusových obrátisk MHD v Košiciach	DPMK a.s. Košice	LAU 2	4 000 000
14.	1.2.1	Modernizácia centrálného dopravného dispečingu a elektrodispečingu MHD Košice	DPMK a.s. Košice	LAU 2	500 000
15.	1.2.2	Výstavba cyklotrasy Hlinkova - Watsonova ulica – amfiteáter, prepájajúcu trasu Eurovelo 11 na existujúcu sieť cyklotrás mesta a administratívne	Mesto Košice	LAU 2	204 300

		centrum mesta.			
16.	1.2.2	Vybudovanie cyklotrasy Košice - Barca - Košice - Šebastovce	Mesto Košice	LAU 2	1 250 000
17.	1.2.2	Výstavba časti medzinárodnej diaľkovej cyklotrasy EuroVelo 11 vedená územím Košíc popri rieke Hornád.	Mesto Košice	LAU 2	1 900 000
18.	1.2.2	Mimoúrovňová križovatka Prešovská – Sečovská – Palackého - prepojenie trasy EuroVelo 11 na historické centrum mesta z juhu.	Mesto Košice	LAU 2	204 300
19.	1.2.2	Výstavba cyklotrasy Pereš – smer US Steel (príprava)	Mesto Košice	LAU 2	49 500
20.	1.2.2	Vybudovanie cyklotrasy od Požiarnickej ulice cez Námestie Osloboditeľov s pripojením na existujúcu cyklotrasu na Hlavnej ulici	Mesto Košice	LAU 2	20 000
21.	1.2.2	Propagácia cyklotransportu	Mesto Košice	LAU 2	12 000
22.	1.2.2	Vybudovať Bike sharing system v Košiciach	Mesto Košice	LAU 2	320 000
23.	1.2.2	Osadenie prvkov doplnkovej cyklistickej infraštruktúry v meste Košice. (parkovacie boxy, stojany, tabule)	Mesto Košice	LAU 2	36 700
24.	1.2.2	Cyklistický chodník Alejová ulica	Mesto Košice	LAU 2	500 000

Priorita 2: Dostupnosť kvalitných verejných služieb v oblastiach sociálne služby a SPO a SK, zdravotníctvo a školstvo

P.Č:	Špecifický cieľ:	Názov PZ	Predkladateľ PZ	Územná investičná jednotka	Spolu/ Plánovaná hodnota v EUR
1.	2.1.1	Centrum komunitných sociálnych služieb - výstavba - MČ Košice - Krásna	Mesto Košice - MČ Košice - Krásna	LAU 2 LAU 1	1 800 000
2.	2.1.1	Integrovaný sociálny dom-Dom seniorov - rekonštrukcia - MČ Košice - Juh	Mesto Košice - MČ Košice - Juh	LAU 2 LAU 1	2 110 000
3.	2.1.1	Integrované centrum komunitných služieb Košice - Západ - rekonštrukcia	Mesto Košice - MČ Košice - západ	LAU 2 LAU 1	907 000
4.	2.1.1	Podpora Zariadenia núdzového bývania-Adlerova	Psychosociálne centrum, Mesto Košice	LAU 2 LAU 1	124 000
5.	2.1.1	Detský domov Košice, Hurbanova 42- Centrum detí	UPS VaR	LAU 2 LAU 1	2 326 000
6.	2.1.1	Detský domov Košice, Uralská 1 - Centrum detí	UPS VaR	LAU 2 LAU 1	1 846 000
7.	2.1.1	Výstavba nízkopodlažných domčekov v Oáze Bernátovciach	Oáza - nádej pre nový život, n.o.	LAU 2 LAU 1	120 000

8.	2.1.1	Rozšírenie služieb formou komunitnej a ambulantnej práce	DORKA, n.o.	LAU 2 LAU 1	166 500
9.	2.1.1	Vincentínium - Domov pre rodiny Košice-Šaca	Nadácia DeDo - Solidarita s deťmi z detských domovov	LAU 2 LAU 1	101 000
10.	2.1.1	Vybudovanie zariadenia pre ľudí v núdzi, bez domova poskytujúceho komplexné služby na komunitnej úrovni na Jarmočnej ulici č. 1	Arcidiecézna charita Košice	LAU 2 LAU 1	2 179 793
11.	2.1.1	Zriadenie detských jasiel v Košickej Novej Vsi	Arcidiecézna charita Košice	LAU 2 LAU 1	170 000
12.	2.1.1	Rekonštrukcia Krízového centra Košická Nová Ves s cieľom rozšírenia kapacity a poskytovania ďalších typov služieb	Arcidiecézna charita Košice	LAU 2 LAU 1	192 500
13.	2.1.2	Vytvorenie 6 CZIS v mestskej funkčnej oblasti mesta Košice	Nezisková organizácia zriadená MZ SR	-	10 260 000
14.	2.2.1	Rozšírenie kapacít a vybavenia existujúcich MŠ (12 MŠ)	Mesto Košice	LAU 2	2 350 000
15.	2.2.1	Modernizácia školského ihriska v obci Milhost'	Obec Milhost'	LAU 2	4 901
16.	2.2.1	Rozšírenie kapacity MŠ a úprava areálu MŠ v obci Budimír	Obec Budimír	LAU 2	200 000
17.	2.2.1	Rozšírenie kapacity MŠ v obci Seňa	Obec Seňa	LAU 2	526 500
18.	2.2.1	Európska integrovaná škola, prvá etapa	Obec Kechnec	LAU 2	4 000 000
19.	2.2.1	Rozšírenie kapacity MŠ Haniska	Obec Haniska	LAU 2	300 000
20.	2.2.1	Rozšírenie kapacity MŠ Malá Ida	Obec Malá Ida	LAU 2	100 000
21.	2.2.1	Budovanie a modernizácia areálu MŠ	Obec Nižný Klátov	LAU 2	50 000
22.	2.2.1	Rozšírenie kapacity Cirkevnej materskej školy bl. Imeldy, Moyzesova 8, Košice rekonštrukciou existujúcich priestorov sestier dominikánok (rekonštrukcia, materiálno-technické vybavenie, zateplenie budovy a úprava šk. dvora).	Cirkevná materská škola bl. Imeldy, Moyzesova 8, Košice	LAU 2	283 764
23.	2.2.2	Modernizácia vybavenia jazykových učební, odborných, polytechnických, prírodovedných a IKT učební vrátane nevyhnutných stavebno-technických úprav interiéru vrátane vybavenia pre inkluzívne vzdelávanie (24 ZŠ)	Mesto Košice	LAU 2 LAU 1	1 345 020
24.	2.2.2	stavebno-technické úpravy pre zlepšenie technického vybavenia školských knižníc vrátane dovybavenia knižničného fondu na 16 pobočkách	Mesto Košice	LAU 2	282 000
25.	2.2.2	Budovanie a rekonštrukcia odborných učební ZŠ	Obec Budimír	LAU 2	60 000

26.	2.2.2	Odborné učebne v ZŠ Haniska	Obec Haniska	LAU 2	150 000
27.	2.2.2	Odborné učebne v ZŠ Malá Ida	Obec Malá Ida	LAU 2	140 000
28.	2.2.2	Odborné učebne v ZŠ Nižný Klátov	Obec Nižný Klátov	LAU 2	100 000
29.	2.2.2	Modernizácia vybavenia učebne chémie v ZŠ s MŠ sv. Marka Križina.	Základná škola s materskou školou sv. Marka Križina	LAU 2	63 550
30.	2.2.2	Modernizácia vybavenia odbornej učebne fyziky	Súkromná ZŠ dneperská 1, Košice	LAU 2	30 000
31.	2.2.2	Obstaranie a vybavenie odbornej učebne cudzích jazykov	Súkromná ZŠ dneperská 1, Košice	LAU 2	20 000

P.Č:	Špecifický cieľ:	Názov PZ	Predkladateľ PZ	Územná investičná jednotka	Spolu/ Plánovaná hodnota v EUR
1.	2.2.3.	Rekonštrukcia a modernizácia SPŠ elektrotechnická, Košice	Košický samosprávny kraj	NUTS 3	1 684 595
2.	2.2.3.	Rekonštrukcia a modernizácia SOŠ automobilová Košice	Košický samosprávny kraj	NUTS 3	1 336 058
3.	2.2.3.	Rekonštrukcia a modernizácia SOŠ technická, Kukučínova 23, Košice	Košický samosprávny kraj	NUTS 3	2 335 197
4.	2.2.3.	Rekonštrukcia a modernizácia SOŠ Ostrovského 1, Košice	Košický samosprávny kraj	NUTS 3	1 844 922
5.	2.2.3.	Rekonštrukcia a modernizácia SOŠ Učňovská č. 5 Košice - Šaca	Košický samosprávny kraj	NUTS 3	794 664
6.	2.2.3	Rekonštrukcia a modernizácia Strednej zdravotníckej školy sv. Alžbety v Košiciach	Rímska únia Rádu sv. Uršule, Komunita uršulínok v Košiciach	NUTS 3	152 000
7.	2.2.3	Zriadenie a vybavenie odbornej učebne SOVY	Súkromná Stredná odborná škola, Dneperská 1, Košice	NUTS 3	30 000

Priorita 3: Mobilizácia kultúrneho a kreatívneho potenciálu

P.Č:	Špecifický cieľ:	Názov PZ	Predkladateľ PZ	Územná investičná jednotka	Spolu/ Plánovaná hodnota v EUR
1.	3.1	Vytvorenie regionálneho kreatívneho centra s inkubačnými a akceleračnými programami	Partneri - KSK, mesto Košice a ďalší partneri	-	20 941 176

Priorita 4: Životné a prírodné prostredie vo funkčnom území mesta Košice

P.Č:	Špecifický cieľ:	Názov PZ	Predkladateľ PZ	Územná investičná jednotka	Spolu/ Plánovaná hodnota v EUR
1.	4.2.1	Vybudovanie kanalizácie v obci Budimír	Obec Budimír	LAU 2	4 000 000
2.	4.3.1	Plán adaptácie na nepriaznivé dopady zmeny klímy	Mesto Košice	LAU 2	70 000
3.	4.3.1	Výsadba a regenerácia zelene v parku Drevný trh (biocentrum miestnej úrovne podľa MÚSES).	Mesto Košice	LAU 2	45 000
4.	4.3.1	Revitalizácia medziblokovej zelene	Mesto Košice	LAU 2	223 200
5.	4.3.1	Líniové sadové úpravy	Mesto Košice	LAU 2	71 000
6.	4.3.1	Revitalizácia parku a rekonštrukcia hrajúcej fontány na Hlavnej ulici v Košiciach.	Mesto Košice	LAU 2	320 200
7.	4.3.1	Revitalizácia parku Erika a rekonštrukcia fontány.	Mesto Košice	LAU 2	62 000
8.	4.3.1	Revitalizácia zelene v južnom parku na Hlavnej ulici vrátane závlahového systému.	Mesto Košice	LAU 2	81 000
9.	4.3.1	Zlepšenie stavu lesoparku Nad Jazerom (biokoridor mestského regionálneho významu podľa MÚSES).	Mesto Košice	LAU 2	60 000
10.	4.3.1	Revitalizácia Mlynského náhonu za súčasnej výsadby zelene a vytvorenia oddychových plôch.	Mesto Košice	LAU 2	398 000
11.	4.3.1	Strategické dokumenty v oblasti ŽP nevyhnutné v zmysle platnej legislatívy(generel zelene, dokument starostlivosť o dreviny...), nové, aktualizácia	Mesto Košice	LAU 2	50 000
12.	4.3.1	Strategická hluková mapa mesta Košice - spracovanie	Mesto Košice	LAU 2	500 000

4.2.2 Zoznam projektových zámerov/návrhov v rámci iných operačných programov

Na projektové zámery v nasledovnom indikatívnom zozname relevantné pre iné operačné programy sa nevzťahuje určenie územných investičných jednotiek (ÚIJ).

Operačný program Kvalita životného prostredia

P.Č.	Prioritná os	Názov	Predkladateľ PZ	Územná investičná jednotka	Plánovaná hodnota v EUR
1.	4	Koncepcia rozvoja mesta v oblasti energetiky - aktualizácia	Mesto Košice	-	55 000
2.	4	Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejnej budovy - budovy MMK	Mesto Košice	-	1 500 000
3.	4	Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejnej budovy Správy mestskej zelene v Košiciach.	Mesto Košice	-	400 000
4.	1	Zriadenie zberného miesta na zhromažďovanie vytriedených zložiek z triedeného zberu komunálnych odpadov, drobných stav. odpadov (9,9,t/rok)	Mesto Košice	-	267 500
5.	3	Prevencia zosuvov súvisiacich s výdatnými dažďami na sídlisku Dargovských hrdinov (medzi Lidickým námestím a Bielocerkevskou ulicou) v Košiciach.	Mesto Košice	-	61 000
6.	1	Envirovzdelávanie so zverejnením na webovom sídle mesta - Infoservis o nakladaní s komunálnymi odpadmi	Mesto Košice	-	20 000
7.	1	Kampaň v boji proti nezákonnému umiestneniu odpadov	Mesto Košice	-	20 000
8.	1	Dobudovanie kanalizácie a ČOV v obci Seňa	Obec Seňa	-	3 145 942
9.	4	Zníženie energetickej náročnosti budovy kultúrneho domu v obci Seňa	Obec Seňa	-	130 500
10.	1	Projekt bezpečných a moderných kontajnerovísk	Mesto Košice – Mestská časť (MČ) Košice - Západ	-	
11.	4	Zvyšovanie energetickej účinnosti verejných budov vrátane zatepľovania	Mesto Košice – MČ Košice - Juh	-	200 000
12.	1	Vybudovanie verejnej kanalizácie a vodovodu vo vytýpaných lokalitách	Mesto Košice – MČ Košice - Košická Nová Ves	-	2 000 000
13.	4	Zníženie energetickej náročnosti budov vo vlastníctve a správe MČ Košice - Západ v spolupráci s mestom Košice	Mesto Košice – MČ Košice - Západ	-	

Operačný program Integrovaná infraštruktúra

P.Č.	Prioritná os	Názov	Predkladateľ PZ	Územná investičná jednotka	Plánovaná hodnota v EUR
1.	3	Nevyhnuté dokumenty k možnosti čerpania z OP II (štúdie uskutočniteľnosti, bezpečnostné audity a inšpekcie)	Mesto Košice	-	
2.	3	Obnova vozidlového parku električiek v Košiciach - 1.časť	DPMK a.s. Košice	-	20 000 000
3.	3	Obnova vozidlového parku električiek v Košiciach - 2.časť	DPMK a.s. Košice	-	30 000 000
4.	3	Modernizácia údržbovej základne v Košiciach, realizácia	DPMK a.s. Košice	-	32 000 000
5.	3	Modernizácia električkových tratí v Košiciach - 2. etapa - 1.časť	Mesto Košice	-	62 000 000
6.	3	Modernizácia električkových tratí v Košiciach - 2. etapa - 2.časť	Mesto Košice	-	
7.	3	Modernizácia električkových tratí v Košiciach - 2. etapa - 3. časť	Mesto Košice	-	
8.	7	Zvýšenie dostupnosti a kvality eGovernment služieb pre občanov Mestskej časti Košice - Západ	Mesto Košice – MČ Košice - Západ	-	
9.	7	Modernizácia služieb Mestskej časti Košice - Západ zavedením moderných IKT riešení	Mesto Košice – MČ Košice – Západ	-	
10.	7	Aplikovanie moderných informačných technológií v Mestskej časti Košice–Juh, – bližšie k občanom	Mesto Košice – MČ Košice - Juh	-	
11.	7	Zlepšenie kvality, štandardu a dostupnosti elektronických služieb verejnej správy pre občanov	Mesto Košice – MČ Košice - Juh	-	
12.	7	Budovanie eGovernment cloudu formou privátneho cloudu, založeného na vybraných inštitúciách verejnej správy so skúsenosťami a istou úrovňou dátových centier	Mesto Košice – MČ Košice - Juh	-	
13.	7	Zavedenie otvorených dát k transparentnosti verejnej správy	Mesto Košice – MČ Košice - Juh	-	
14.	7	Racionalizácia prevádzky informačných systémov mestskej časti Košice - Západ pomocou eGovernment cloudu	Mesto Košice – MČ Košice - Západ	-	

Operačný program Ľudské zdroje

P.Č.	Prioritná os	Názov	Predkladateľ PZ, zasielateľ na mesto	Územná investičná jednotka	Plánovaná hodnota v EUR
1.	1	Projekty zamerané na inovovanie a skvalitnenie výchovno-vzdel. procesov v ZŠ, ZUŠ	Mesto Košice	-	18 000
2.	1	Projekty zamerané na vzdelávanie učiteľov	Mesto Košice	-	1 300 000
3.	1	Projekty zamerané na aktivity prispievajúce k zabezpečeniu rovnosti príležitosti	Mesto Košice	-	540 000
4.	1	Stavebné úpravy a vybavenie(vrátane knižného fondu) na 16 pobočkách v ZŠ	Mesto Košice	-	282 000
5.	4	Podpora budovania infraštruktúry komunitných a terénnych služieb	Mesto Košice – MČ Košice - Západ	-	
6.	4	Podpora začlenenia znevýhodnených a ohrozených osôb	Mesto Košice – MČ Košice - Západ	-	
7.	3, 1	Podpora zvyšovania vzdelanostnej úrovne obyvateľstva	Mesto Košice – MČ Košice - Košická Nová Ves	-	300 000
8.	3	Podpora zamestnanosti dlhodobo nezamestnaných a inak znevýhodnených	Mesto Košice – MČ Košice - Západ	-	
9.	2	Podpora zamestnanosti mladých ľudí	Mesto Košice – MČ Košice - Západ	-	
10.	3	Projekt pre matky s deťmi na rodičovskom príspevku	Mesto Košice – MČ Košice - Západ	-	

Program rozvoja vidieka

P.Č.	Prioritná os	Názov	Predkladateľ PZ	Územná investičná jednotka	Plánovaná hodnota v EUR
1.		Cyklotrasy na území ML Košice - Hornádska kotlina - dobudovanie	Mestské lesy Košice a.s.	-	14 500
2.		Rozvoj voľno-časových aktivít v obci Kechnec - Aquapark	Obec Kechnec	-	48 000 000
3.		Rozvoj infraštruktúry bývania	Obec	-	15 000 000

		v obci Kechnec	Kechnec		
4.		Mäsokombinát Kechnec	Obec Kechnec	-	10 000 000
5.		Obecná cestovináreň a pekárň Kechnec	Obec Kechnec	-	8 000 000

Interreg

P.Č:	Prioritná os	Názov	Predkladateľ PZ, zasielateľ na mesto	Územná investičná jednotka	Plánovaná hodnota v EUR
1.		Centrum enviromentálnej výchovy - Čermeľ	Mestské lesy Košice a.s.	-	90 000
2.		Zvyšovanie účinnosti sebaochrany obyvateľstva a efektivity záchranných prác prípravou osôb činných pri mimoriadnych udalostiach cvičeniami, školeniami, tréningami	Mesto Košice	-	22 500
3.		Lesnícky skanzen - trasa DŽ Čermeľ - vybudovanie	Mestské lesy Košice a.s.	-	30 000
4.		Vytvorenie priestorov na prezentáciu kreatívnej tvorby v KK, Tabačke, Cassovar-e, TUKE, ...	Košice 2013, n.o	-	360 000
5.		Odborné podujatia a konferencie na témy kreatívneho priemyslu	Košice 2013, n.o	-	210 000
6.		Vytvoriť profesionalizačný program Art Biz (Intervencie vo firmách, art based tréningy, innovation engine, CSR program)	Košice 2013, n.o	-	290 000

Horizont 2020

P.Č:	Prioritná os	Názov	Predkladateľ PZ, zasielateľ na mesto	Územná investičná jednotka	Plánovaná hodnota v EUR
1.		Revitalizácia zanedbaných mestských území (park za Sladovňou...)	Správa mestskej zelene v Košiciach	-	790 000
2.		Realizovať riadený kontinuálny výskum zladený s metodológiou na úrovni štátu a KSK (výskum, web, stratégia)	Košice 2013, n.o.	-	125 000
3.		Vybudovanie mestského parku v asanačnom pásme nad starou sladovňou v súlade s regulačným plánom mesta Košice	Mesto Košice – MČ Košice - Západ	-	

Program maďarsko-slovenskej spolupráce

P.Č.	Prioritná os	Názov	Predkladateľ PZ, zasielateľ na mesto	Územná investičná jednotka	Plánovaná hodnota v EUR
1.		Nová nástupná stanica lokalita Ovečka a predĺženie trate k mestu	Detská železnica, n.o., ref. Projektov EÚ	-	504 500
2.		Celková rekonštrukcia a obnova trate, dobudovanie výhybne VPRED	Detská železnica, n.o., ref. Projektov EÚ	-	703 000
3.		Obnova vozového parku železničky	Detská železnica, n.o., ref. Projektov EÚ	-	209 000
4.		Rekonštrukcia športovo-zábav. areálu na Alejovej ulici	Mesto Košice – MČ Košice-Juh	-	250 000
5.		Dobudovanie areálu o pavilón šeliem v ZOO Košice	ZOO Košice	-	900 000
6.		Revitalizácia územia ZOO	ZOO Košice	-	350 000
7.		Stavebné úpravy Knižnice pre mládež-pob. Humenská	Mesto Košice	-	116 900
8.		Zachovať, sprístupniť a prezentovať kultúrne a archívne dedičstvo Archívu Mesta Košice	Mesto Košice	-	22 200
9.		Uchovať archívne kultúrne dedičstvo vytvorením kópie historicky najvýznamnejších archívnych dokumentov-digitalizácia	Mesto Košice	-	750 000
10.		Uchovanie kultúrneho a archívneho dedičstva vytvorením vhodných podmienok na dlhodobú úschovu archívnych dokumentov	Mesto Košice	-	521 052

4.3 Indikatívny finančný plán realizácie IÚS UMR Košice

Súčasťou Dohody o spolupráci medzi KSK a mestom Košice zo dňa 02.10.2014 je dohoda o pomernom prerozdelení výšky alokácie finančných prostriedkov medzi RIUS KSK a IÚS UMR Košice. Kritériom prerozdelenia finančných zdrojov pre implementáciu IROP je počet obyvateľov pripadajúci na mestské funkčné územie mesta Košice v pomere k celkovému počtu obyvateľov územia KSK.

Pre realizáciu IÚS UMR Košice tak pripadne 35% alokovaných finančných prostriedkov z prostriedkov určených pre realizáciu RIUS KSK, čo predstavuje sumu **základnej regionálnej alokácie 57,6 mil. EUR pre stratégiu UMR Košice** z celkovej sumy 164,5 mil. EUR. Podľa písomnej dohody mesta Košice a KSK k tejto sume finančných prostriedkov **je v nižšie uvedenom prehľade alokácie**

UMR pripočítaná k základnej regionálnej alokácii aj suma projektových zámerov na stredné odborné školy, ktoré KSK odporúča na zaradenie do zásobníka pre realizáciu na funkčnom území mesta Košice. V zmysle vyššie uvedených postupov tak po vzájomnej dohode mesta Košice a KSK je **výška finančných prostriedkov pripadajúca na realizáciu IÚS UMR v sume 60,3 milióna EUR** z celkovej regionálnej alokácie RIUS 164,5 mil. EUR. Táto suma nezahrňuje finančné prostriedky, ktoré budú alokované na financovanie projektových zámerov Ministerstva kultúry SR a Ministerstva zdravotníctva SR, ktoré sú v nižšie uvedenom prehľade návrhu financovania jednotlivých PO vyčlenené ako zdroje mimo regionálnej alokácie.

Tab. 39: Indikatívny finančný plán/alokácie zdrojov UMR podľa cieľov IROP v EUR

	UMR								
	REGIONÁLNA ALOKÁCIA				Zdroje mimo regionálnej alokácie				SPOLU
	ERDF 85 %	ŠR 100 %	VZ 5 %	COV	ERDF 85 %	ŠR 100 %	VZ 5 %	COV	
Prioritná os č. 1: Bezpečná a ekologická doprava	26 893 989	3 164 000	1 581 999	31 639 987	0	0	0	0	31 639 987
Špecifický cieľ č. 1.1. Zlepšenie dostupnosti k cestnej infraštruktúre TEN- T a cestám I. triedy	23 488 200	2 763 318	1 381 659	27 633 176					27 633 176
Špecifický cieľ č. 1.2.1. Zabezpečenie udržateľnej formy mobility prostredníctvom zvyšovania atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy	1 448 439	170 405	85 202	1 704 046					1 704 046
Špecifický cieľ č. 1.2.2. Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte	1 957 350	230 277	115 138	2 302 765					2 302 765
Prioritná os č. 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám	18 952 047	2 229 653	1 114 826	22 296 526	8 721 000	1 026 000	513 000	10 260 000	32 556 526
Špecifický cieľ č. 2.1.1. Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú (poskytovanú na komunitnej úrovni)	10 765 425	1 266 521	633 260	12 665 206					12 665 206
Špecifický cieľ č. 2.1.2. Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti					8 721 000	1 026 000	513 000	10 260 000	10 260 000
Špecifický cieľ č. 2.2.1. Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl	3 444 934	405 286	202 643	4 052 864					4 052 864
Špecifický cieľ č. 2.2.2. Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl	2 446 688	287 846	143 923	2 878 456					2 878 456
Špecifický cieľ č. 2.2.3. Zvýšenie počtu žiakov stredných škôl na odbornom výcviku	2 295 000	270 000	135 000	2 700 000					2 700 000
Prioritná os č. 3: Mobilizácia kreatívneho potenciálu	0	0	0	0	17 800 000	2 094 118	1 047 059	20 941 176	20 941 176
Špecifický cieľ č. 3.1. Stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom sektore prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu a netechnologických inovácií					17 800 000	2 094 118	1 047 059	20 941 176	20 941 176
Prioritná os č. 4: Zlepšenie kvality života s dôrazom na životné prostredie	5 382 712	633 261	316 630	6 332 603	0	0	0	0	6 332 603
Špecifický cieľ č. 4.2.1. Zvýšenie dostupnosti zdrojov podzemných vôd pre zásobovanie obyvateľstva kvalitnou pitnou vodou a efektívnej likvidácie odpadových vôd bez negatívnych dopadov na životné prostredie	1 957 350	230 277	115 138	2 302 765					2 302 765
Špecifický cieľ č. 4.3.1. Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmeny klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku	3 425 362	402 984	201 492	4 029 838					4 029 838
SPOLU	51 228 748	6 026 914	3 013 455	60 269 116	26 521 000	3 120 118	1 560 059	31 201 176	91 740 292

4.4 Monitoring realizácie IÚS UMR Košice

Monitorovanie²⁶ IROP vrátane RIÚS a IÚS UMR Košice, sa vykonáva v súlade so Systémom riadenia EŠIF na programové obdobie 2014-2020. Monitorovanie pokroku v dosahovaní cieľov a plnení výkonnostného rámca sa vykonáva prostredníctvom merateľných ukazovateľov na všetkých úrovniach riadenia.

Monitorovanie IÚS UMR Košice je v podmienkach implementácie stratégií vykonávané Sprostredkovateľským orgánom (SO) na základe metodického usmernenia Riadiaceho orgánu (RO) pre IROP definujúceho úlohy a výstupy potrebné na zabezpečenie komplexného pohľadu realizácie IROP.

Metodické usmernenie zohľadní zabezpečenie, okrem iného, podkladov do výročných a záverečnej správy o vykonávaní IROP, výhľadového plánu implementácie IROP a informácie o realizácii IROP.

Monitorovanie RIÚS KSK ako celku, vrátane IÚS UMR Košice, zabezpečuje zodpovedajúce SO VÚC – KSK v spolupráci s krajským mestom Košice, ktoré zodpovedá za monitorovanie IÚS UMR ako súčasti RIÚS.

SO VÚC predkladá podklady za RIÚS, vrátane stratégie UMR na základe žiadosti RO pre IROP (okrem vyššie uvedených) napr. aj do správy o stave implementácie EŠIF a pod.

4.5 Hodnotenie plnenia realizácie IÚS UMR Košice

Hodnotenie je kvalitatívnym nástrojom riadenia IÚS UMR Košice, RIÚS KSK a IROP. Jeho cieľom je zlepšiť kvalitu programovania a implementácie EŠIF, zhodnotiť relevantnosť, efektívnosť, účinnosť a dopad opatrení operačného programu.

Hodnotenie (predbežné, priebežné i následné) je realizované v súlade so Systémom riadenia EŠIF na programové obdobie 2014-2020. Pre RIÚS – ako implementačný nástroj IROP – je relevantné primárne priebežné hodnotenie. Za zabezpečenie hodnotenia IROP zodpovedá RO pre IROP. Pri príprave Plánu hodnotení IROP na programové obdobie 2014-2020, plánov hodnotení IROP na príslušný kalendárny rok, príp. ad hoc hodnotení RO pre IROP spolupracuje s koordinátormi RIÚS a stratégií UMR a SO.

Koordinátor RIÚS informuje Radu Partnerstva o schválení plánov hodnotení a záverečných hodnotiacich správ.

Podporným prvkom zvyšujúcim kvalitu hodnotení počas implementácie bude pracovná skupina RO pre IROP pre hodnotenie za účasti všetkých SO. Vznik, činnosť, úlohy, výstupy budú predmetom štatútu tejto pracovnej skupiny.

²⁶ Monitorovanie ako nástroj riadenia realizácie IÚS UMR je pravidelná činnosť zameraná na sledovanie plnenia stanovených cieľov prostredníctvom systematického zberu a vyhodnocovania údajov a informácií.

5 Prílohy

5.1 Stručná charakteristika mestského funkčného územia mesta Košice

Mestské funkčné územie mesta Košice (FÚM) je určené a vymedzené katastrálnymi územiami:

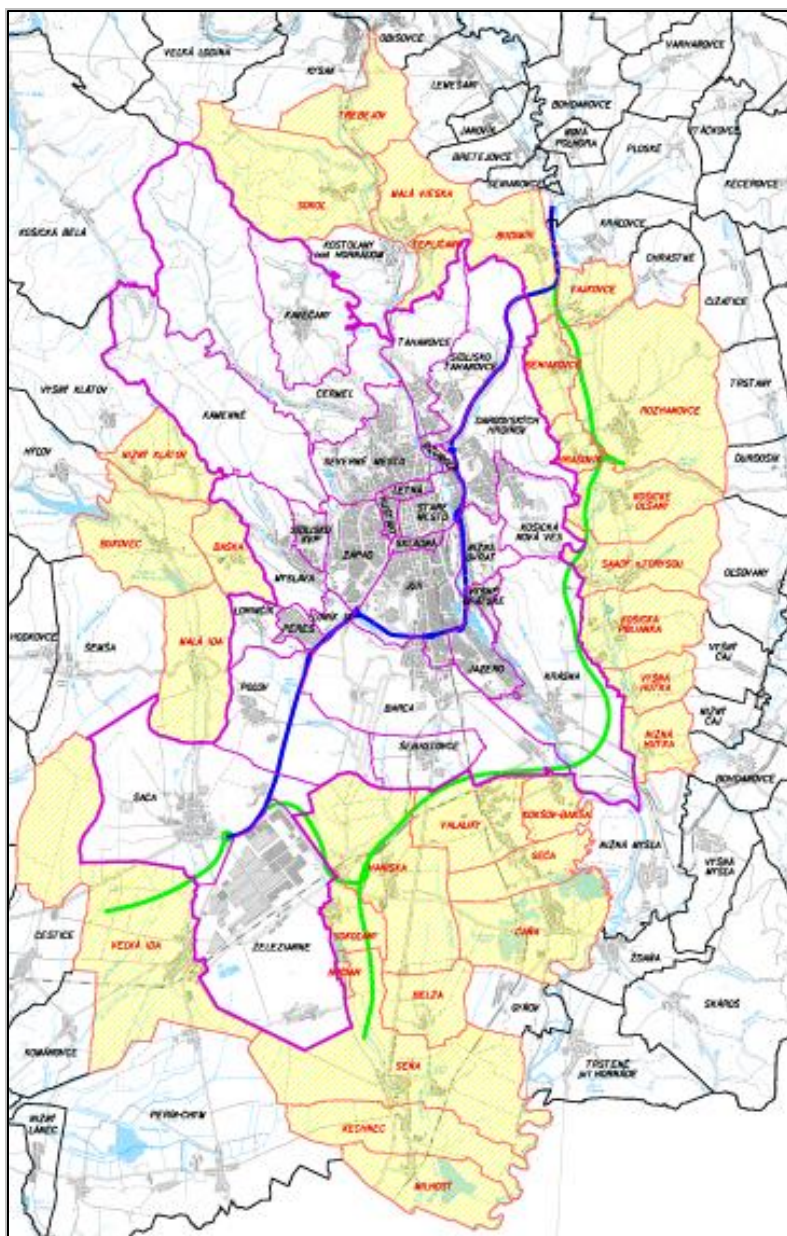
- mesto Košice vrátane jeho 22 mestských častí a ďalších 30 obcí (zoradených podľa abecedy):

Tab. 40: Zoznam obcí vo funkčnej oblasti mesta Košice, mimo samotného mesta Košice

P.č.	Názov obce vo FÚM Košice	P.č.	Názov obce vo FÚM Košice
1.	Baška	16.	Košická Polianka
2.	Belža	17.	Malá Ida
3.	Beniakovce	18.	Milhošť
4.	Budimír	19.	Nižná Hutka
5.	Bočiar	20.	Nižný Klátov
6.	Bukovec	21.	Rozhanovce
7.	Čaňa	22.	Sady nad Torysou
8.	Družstevná pri Hornáde	23.	Seňa
9.	Geča	24.	Sokoľ
10.	Haniska	25.	Sokoľany
11.	Hrašovík	26.	Trebejov
12.	Kechnec	27.	Vajkovce
13.	Kostoľany n. Hornádom	28.	Valaliky
14.	Kokšov - Bakša	29.	Veľká Ida
15.	Košické Oľšany	30.	Vyšná Hutka

- **Rozloha** funkčného územia zaberá cca **508,65 km²**, z čoho rozloha mesta Košice je 243,7 km².²⁷
- **Počet obyvateľov** tvorí populáciu spolu viac ako **280 tis. obyvateľov**, z toho
 - **239 464 má trvalý pobyt v meste Košice (k 31.12.2014)**
 - **42 734 v okolitých obciach.**
- **Hustota obyvateľstva** v okrese Košice-okolie je **79 obyvateľstva na km²**, v meste Košice je to **985 na km²**.
- **Najväčšia obec** (z hľadiska počtu obyvateľov) je **obec Čaňa** (5 750 obyvateľov).
- **Najmenšia obec** je obec **Trebejov** (207 obyvateľov).

²⁷ Štatistický úrad SR, údaje k 31.12.2012

Obr. 3: Mestské funkčné územie Košice

K 31.12.2013 bol počet obyvateľov v predproduktívnom veku (0-14) vo vymedzenom funkčnom regióne spolu 42 732 z toho 8 022 v okolitých obciach a 34 710 v meste Košice. Obyvateľstvo v poproduktívnom veku tak, ako ho vykazuje Štatistický úrad SR (55+ ženy a 60+ muži) bol na úrovni 67 180, z toho 8 151 v okolitých obciach a 59 029 v meste Košice.

Krajské mesto Košice je druhé najväčšie mesto na Slovensku. Administratívne sa člení na 4 okresy (Košice I - Košice IV.) a 22 samosprávnych mestských častí, kde sa zriaďujú orgány samosprávy (Kavečany, Ťahanovce, Sever, Staré mesto, Lorinčík, Pereš, Myslava, Západ, Dargovských hrdinov, Košická Nová Ves, Barca, Šebastovce, Krásna, Nad jazerom, Juh, Šaca, Poľov, Sídliisko Ťahanovce, Sídliisko KVP, Džungľa, Vyšné Opátske, Luník IX). Mesto Košice si delí svoje kompetencie so svojimi mestskými časťami, v rámci ktorého sa do istej miery rešpektuje členenie na tzv. „veľké mestské časti“ (8) a „malé mestské časti“ (14).

Košice sú prirodzenou metropolou nielen Košického samosprávneho kraja, ale celého východného Slovenska, ktorá poskytuje pracovné príležitosti a služby i pre obyvateľov nie len z blízkeho okolia ,

ale celého regiónu košického a prešovského kraja. V Košiciach je sústredených viac ako 40% podnikateľských subjektov so sídlom na území KSK. Mesto sa vyznačuje rozvinutou hospodárskou sférou, ktorej dominuje priemysel so zameraním najmä na hutnícku výrobu a jej pridružených odvetví a v posledných rokoch možno sledovať rapídny nárast IT sektora. Sídlia tu tiež štátne, samosprávne a finančné inštitúcie, vysoké školy, výskumno-vývojové ústavy, kultúrne a športové zariadenia, konzuláty a pod.

Odborné štúdie²⁸ venujúce sa mestským regiónom v SR²⁹ poukazujú na to, že región Košíc sa v celoslovenskej mierke vyznačuje veľmi vysokou každodennou mobilitou obyvateľstva dochádzajúceho za prácou³⁰. To vyvoláva zvýšené nároky nielen na kvantitu, ale aj kvalitu dopravnej infraštruktúry a jej význam sa ešte zvyšuje v posledných rokoch, kedy sa slovenských miest dotýkajú procesy decentralizácie (suburbánna oblasť rastie rýchlejšie ako urbánna) a dekoncentrácie (klesajúca hustota zaľudnenia v mestských centrách) obyvateľstva.³¹ Okres Košice-okolie, kde spadajú obce z mestského funkčného územia patrí k okresom s najvyšším saldom prisťahovaných na Slovensku (saldo migrácie na 1000 obyvateľov za roky 2001-2012 je na úrovni 4,92), čo značí prevahu prisťahovaných).³² Avšak ako ukazujú výsledky niektorých výskumov,³³ migračné prírastky obvodu Košíc a migračné úbytky jadra mesta sa vo väčšej či menšej miere vzájomne rušia. Región ako celok preto stabilne zaznamenáva migračnú bilanciu blízku nule a táto situácia sa pravdepodobne nezmení ani v najbližších rokoch. Tento fakt v spojení s údajmi o každodennej vysokej fluktuácii obyvateľstva do mesta z blízkeho okolia predznamenáva, že je do budúcnosti nevyhnutné jednak zlepšovať dopravnú dostupnosť mesta a zároveň zlepšovať a rozširovať ponuku rôznych verejných služieb v jadre regiónu - meste Košice, ktoré sú každodenne využívané obyvateľmi z okolitých obcí i celého kraja.

Funkčné regióny sú založené na väčších interakciách vo vnútri regiónu ako mimo neho a na hierarchickom sídelnom systéme definovanom ako jadro a jeho zázemie. **Z vyššie uvedených charakteristík vyplýva, že pre takto vymedzený funkčný región (31 obcí) je špecificky výraznou dominanciou krajského mesta Košice a okolité „prímestské - satelitné“ obce reprezentujú v súčasnosti jeho bezprostredné okolie, ktoré je naň naviazané veľmi silnými väzbami.** Aj z hľadiska počtu obyvateľov okolitých obcí 40 432 vo vzťahu k počtu obyvateľov 240 164 v meste Košice sa, absorpčná kapacita Košíc v oblasti zvyšovania kvality a kvantity ukazuje ako hodná osobitného zreteľa. Mesto Košice vystupuje však nielen ako motor rozvoja pre širšie územie, ale aj ako priestor, kde sa koncentrujú sociálne, ekonomické a environmentálne problémy, ktoré majú vplyv na kvalitu života v meste i v jeho okolí. Súčasná administratívna hranica mesta Košice už neodráža fyzickú, sociálnu, hospodársku, kultúrnu či environmentálnu realitu jeho rozvoja a jeho význam pre širšie územie, kde je cieľom dosiahnuť vyvážený a integrovaný rozvoj.

Napriek aktuálne existujúcim prirodzeným tokom a pohybom v území, nie sú dopady tejto vnútornej migrácie za službami, prácou a bývaním dostatočne reflektované v rozvojových politikách jednotlivých samospráv. Podobne aj ďalšie súvisiace otázky sociálneho, ekonomického či environmentálneho charakteru vykazujú skôr separátny prístup k riešeniu. V takto vymedzenom funkčnom území neexistujú v súčasnosti žiadne mechanizmy systematickej spolupráce pri tvorbe a realizácii rozvojových politík. Každá samosprávna jednotka si vytvára vlastné územné i rozvojové

²⁸ Väčšina štúdií je spracovaná pre širšie územie funkčného mestského regiónu Košíc (napr. 123 obcí v obvode a pod.), vrátane 29 obcí aktuálneho vymedzenia

²⁹ Čupeľová-Tóth 2011: Potenciál obcí funkčného mestského regiónu Košice z hľadiska ich infraštruktúrnej vybavenosti a dostupnosti do centra regiónu“ In: Geographia Cassoviensis V., 2/2011.

³⁰ MICHNIAK, D., 2005: Niektoré priestorové aspekty dochádzky za prácou na Slovensku v roku 2001 na úrovni okresov. In: Geografický časopis, 57, č.3. Geografický ústav SAV, Bratislava, 207-227.

³¹ MORAVANSKÁ, K., 2010: Suburbanizácia na Slovensku a jej dosahy na vidiecke spoločenstvá. In: Geographia Slovaca, 27. Geografický ústav SAV, Bratislava, 81-100. NOVOTNÝ, L. 2011: Regióny najväčších slovenských miest v modeloch urbánneho vývoja. In: suburbanizace.cz, s. 1-12.

³² „Sídelná štruktúra a Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020“, Aurex, spol.s.r.o., s. 30.

³³ Novotný, L.2012. Migrácia a prirodzený pohyb ako komponenty rastu obyvateľstva vo funkčnom mestskom regióne Košice. In Geografia Cassoviensis VI., 2/12

plány, ktoré spravidla nezohľadňujú prirodzené procesy každodennej migrácie v území, ktoré by zároveň mali byť späté s vývojovými trendmi a prognózami z rôznych funkčných oblastí.

5.2 Zoznam subjektov tvoriacich širšie Partnerstvo

Sociálna oblasť a zdravotníctvo:

- Stredisko sociálnej pomoci mesta Košice
- DORKA, n.o., Centrum pre obnovu rodiny Košice
- Arcidiecézna charita Košice
- Slovenský červený kríž, úz. Spolok Košice-mesto
- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
- Psychosociálne centrum
- OÁZA – nádej pre život, n.o.
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
- Ministerstvo zdravotníctva SR

Školstvo:

- Súkromná ZŠ Galaktická
- ZŠ s MŠ sv. Marka Križina
- Základná škola Gemerská 2
- MŠ Zuzkin park
- Okresný úrad Košice – odbor školstva
- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Doprava:

- Dopravný podnik mesta Košice, a.s.
- Správa mestskej zelene, príspevková organizácia
- Slovenská správa ciest
- KE.CY, o.z
- Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR
-

Kultúra:

- Košice 2013, n.o.
- Ministerstvo kultúry SR

Životné prostredie:

- Okresný úrad KE, odb. starostlivosti o ŽP
- SOSNA, o.z.
- Spoločnosť priateľov Zeme
- Karpatská nadácia
- Správa mestskej zelene, príspevková organizácia
- Košice – Turizmus, organizácia cestovného ruchu
- Ministerstvo životného prostredia SR

Ďalší partneri:

- Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, KSK

Obce:

Trebejov, Sokoľ, Družstevná pri Hornáde, Kostolany n. Hornádom, Budimír, Vajkovce, Rozhanovce, Beniakovce, Nižný Klátov, Hrašovík, Košické Olšany, Bukovec, Baška, Sady nad Torysou, Malá Ida, Košická Polianka, Vyšná Hutka, Nižná Hutka, Veľká Ida, Kokšov - Bakša, Valaliky, Haniska, Geča, Čaňa, Sokoľany, Seňa, Bočiar, Belža, Kechnec, Milhost'

5.3 Zoznam členov Rady Partnerstva pre UMR

Prvá komora: KSK

Druhá komora: Mesto Košice, RZO Košice –okolie, Nižný Klátov, Bukovec, Baška, Malá Ida, Veľká Ida, Bočiar, Kechnec, Milhost',

Tretia komora:

doprava – DPMK, a.s., SMsZ, KE.CY, o.z., Slovenská správa ciest
sociálna oblasť a zdravotníctvo – Stredisko sociálnej pomoci mesta Košice, Psychosociálne centrum, Arcidiecézna charita Košice
školsťvo – ZŠ Gemerská 2, MŠ Zuzkin park, ZŠ a MŠ sv. Marka Križina
kultúra – Košice 2013, n.o.
životné prostredie – SMsZ, Košice-Turizmus, SOSNA, o.z.

Štvrtá komora:

- Ministerstvo zdravotníctva SR, sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom pre IROP
- Ministerstvo kultúry SR, sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom pre IROP
- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR, gestor výkonu politiky v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately
- Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky ako Riadiaci orgán pre IROP
- Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky ako Riadiaci orgán pre OP Kvalita životného prostredia
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí, rodiny Slovenskej republiky ako Riadiaci orgán pre OP Ľudské zdroje
- Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky ako Riadiaci orgán pre OP Integrovaná infraštruktúra
- Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky/Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, gestor politik v oblasti marginalizovaných rómskych komunít
- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, gestor politik v oblasti vzdelávania
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, gestor politik v oblasti sociálnych služieb
- Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, gestor politik v oblasti dopravy
- Ministerstvo životného prostredia SR

5.4 Zoznam členov odborných skupín pri príprave Integrovannej územnej stratégie udržateľného rozvoja mestskej funkčnej oblasti mesta Košice 2015-2023 (2028)

Oblasť dopravy:

Ing. Roman Danko - Dopravný podnik mesta Košice, a.s.
RNDr. Veronika Urbanovičová – Správa mestskej zelene, príspevková organizácia
Ing. Marta Popříková – Správa mestskej zelene, príspevková organizácia
Ing. Juraj Cichanský – ref. Dopravy, MMK
Ing. Júlia Kolesárová – ref. Výstavby, MMK
Ing. Jozef Fabian – Slovenská správa ciest
Bc. Marta Forraiová – Slovenská správa ciest
Pavol Bžán – Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja
Michal Dekánek – Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja
Zoran Bosák – KE.CY, o.z.
Michal Lunter – KE.CY, o.z.

Oblasť školstva:

PhDr. Helena Mochnáčová - Okresný úrad Košice – odbor školstva
PaeDr. Mária Kavečanská – Oddelenie školstva MMK
Mgr. Beáta Lopusniaková – Oddelenie školstva MMK
Mgr. Eva Vinceová – Oddelenie školstva MMK
Ing. Veronika Paľková – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu

Sociálna oblasť a zdravotníctvo:

Ing. Viera Danková - Stredisko sociálnej pomoci mesta Košice
PhDr. Eva Dudová – referát sociálnych vecí, MMK
Ing. Jolana Šuleková – Dorka, n.o., Centrum pre obnovu rodiny Košice
Ing. Marián Paholok – Arcidiecézna charita Košice
Mgr. Marián Beluško - Arcidiecézna charita Košice
Ing. Alica Štarková - Arcidiecézna charita Košice
MVDr. Lucia Cangárová – Slovenský červený kríž
Danka Onuferová - UPSVaR
Jaroslav Marec - UPSVaR
Mgr. Ivana Lyocsa, PhD. – Psychosociálne centrum
Bc. Daniela Jároši – Psychosociálne centrum
Mgr. Peter Gombita – OÁZA – nádej pre život, n.o
Viera Filipová – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
Kristián Kovács – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
Ing. Mgr. Štefan Mesároš, PhD. – Ministerstvo zdravotníctva SR
PhDr. Andrea Hagovská – odborný konzultant za oblasť zdravotníctva

Oblasť kultúry

Ing. Arch. Michal Hladký – Košice 2013, n.o.
Marián Matusák – Košice 2013, n.o.
MUDr. Renáta Lenártová, PhD. – námestníčka primátora
Ing. Vladimír Kmeť – OneClick, s.r.o
Prof. RNDr. Oto Hudec, CSc. – Technická univerzita v Košiciach
RNDr. Jozef Ondáš, CSc. – IT Valley
Jozef Marko – Koalícia 2013+

Denisa Zlatá – Ministerstvo kultúry SR
Radovan Karvai – Ministerstvo kultúry SR
Mgr.art.Ing.Richard Kitta, ArtD. – Fakulta umení, Technická univerzita v Košiciach
Ing. Ján Kováč – K13

Oblasť životného prostredia

Ing. Milan Murín – Okresný úrad KE, odb. starostlivosti o ŽP
Ing. Jaroslav Jeremiáš – Okresný úrad KE, odb. starostlivosti o ŽP
MVDr. Marek Rúžička - Okresný úrad KE, odb. starostlivosti o ŽP
RNDr. Veronika Urbanovičová – Správa mestskej zelene, príspevková organizácia
Katarína Minárová – Karpatská nadácia
Iveta Niňajová – Košice – TURIZMUS
Ing. Arch. Martin Jerguš – ref. UHA, MMK
Ing. Mária Kottferová – ref. ŽP a E, MMK
Ing. Uršula Pomfyová – ref. ŽP a E, MMK
Mgr. Zdenka Kurčíková – Ministerstvo životného prostredia
RNDr. Andrea Plačková, PhD. – Ministerstvo životného prostredia

Skupina koordinujúca práce na UMR

Ing. Margita Hanušovská – vedúca Oddelenia strategického rozvoja MMK
Ing. Terézia Vysocká, PhD. – Oddelenie strategického rozvoja MMK
Ing. Štefan Daňo – Oddelenie strategického rozvoja MMK
Mgr. Bc. Kamil Kubík – Oddelenie strategického rozvoja MMK
Ing. Zuzana Záborská, Karpatský rozvojový inštitút
RNDr. Andrej Šteiner, PhD., Karpatský rozvojový inštitút
Mgr. Michal Schvalb, Karpatský rozvojový inštitút
Ing. Alena Kozlayová, Karpatský rozvojový inštitút

5.5 Skúsenosti z implementácie projektov financovaných z fondov EÚ, príp. z iných fondov v programovom období 2007-2013

- 1. Kasárne/Kulturpark** – transformácia areálu bývalých kasární kpt. Jaroša na multifunkčné centrum kultúrneho a kreatívneho priemyslu pre tvorbu, prezentáciu a podporu súčasnej kultúry, aktivít umenia a využívania výstavných priestorov. Investičný projekt EHMK 2013.
- 2. SPOTS** – kultúrno - spoločenské centrá - rekonštrukcia objektov výmenníkových staníc na kultúrne a spoločenské centrá. Investičný projekt EHMK 2013.
- 3. Ulička remesiel** - dobudovanie turisticky atraktívneho, dobovo zameraného komplexu na Hrnčiarskej ulici – hrnčiari, bylinkári, kováči, pekári, brašnári, kožušníci. Investičný projekt EHMK 2013.
- 4. Kunsthalle** – Rekonštrukcia starej krytej plavárne vytvorenie moderného kultúrneho a výstavného priestoru, ktorý je zameraný na výstavy súčasného umenia, objektov a nových médií. Investičný projekt EHMK 2013.
- 5. Mestský park** – urbanisticko - architektonické a sadovnícke riešenie obnovy parku, rekonštrukcia komunikácií, osvetlenia, mobiliáru a objektov parkovej architektúry, revitalizácia a obnova zelene ako aj výsadba nových drevín a krovín. Investičný projekt EHMK 2013.
- 6. Park Moyzesova/Komenského** – rekonštrukcia a revitalizácia verejnej zelene, prvkov drobnej architektúry, zatriktívnenie parkového mobiliáru a vytvorenie oddychovej zóny, rekonštrukcia chodníkov, vytvorenie cyklistického chodníka ako aj umiestnenie mobilnej architektúry. Investičný projekt EHMK 2013.

7. **Košický hrad** – archeologický skanzen - náznaková rekonštrukcia architektúry hradu, konzervačné a rekonštrukčné práce odkrytých objektov, stavba rekonštrukcií stredovekých objektov, informačný systém. Investičný projekt EHMK 2013.
8. **Amfiteáter** - rekonštrukcia mestského amfiteátra s prekrytím javiska a hľadiska na centrum kultúry pre filmové festivaly, koncerty, folklórne festivaly. Investičný projekt EHMK 2013.
9. **Rekonštrukcia a modernizácia Strediska sociálnej pomoci na ulici Garbiarska 4, Košice** - Zlepšenie podmienok pre klientov strediska sociálnej pomoci na Garbiarskej ulici v Košiciach rekonštrukciou a modernizáciou zariadenia.
10. **Modernizácia Základnej školy Park Angelinum 8 v Košiciach**
11. **Modernizácia Základnej školy Trebišovská 10 v Košiciach**
12. **Modernizácia Materskej školy Dneperská 8 v Košiciach**
13. **Modernizácia Základnej školy Kežmarská 30 v Košiciach**
14. **Modernizácia Základnej školy Družicová 4 v Košiciach**
15. **Kompostáreň bioodpadov mesta Košice** - Vybudovanie zariadenia na zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov - kompostárne pre mesto Košice o blízke okolie.
16. **Zníženie emisií modernizáciou MHD** - Zníženie emisií znečisťujúcich látok z verejnej dopravy prostredníctvom realizácie nákupu nových 19 ks plynofikovaných autobusov.
17. **Uzatvorenie a rekultivácia skládky odpadov Myslava** - uzatvorenie a rekultivovanie skládky odpadov. Odizolovaním od okolitého prostredia a zabraňovanie ďalšiemu vzniku kontaminovaných vôd zatesnením povrchu skládky
18. **„Rozvoj spolupráce partnerských miest na historickej Tokajskej vinnej ceste“** – vybudovanie Múzea Tokajskej vinnej cesty v priestoroch Dolnej brány na Hlavnej ulici v Košiciach.
19. **ZOO spoločne a vzájomne k ochrane prírody /ZOO CESTA/** - Skvalitnenie podmienok života chránených druhov zvierat v ZOO Košice a Miškolc: revitalizácia, dobudovanie chovného zariadenia pre kozorožce sibírske, vybudovanie nového náučného geologického chodníka, osadenie altánkov, lavičiek
20. **Stavby IKD Košice, Námestie Maratónu mieru – Staničné námestie** - modernizácia existujúcich koľají spolu s ostatnou infraštruktúrou (trakčné vedenie, signalizačné zariadenie, rozhlasové a informačné zariadenie, silnopráúdové rozvody a zariadenia, preložky dotknutých inžinierskych sietí). Výstavba trate integrovanej koľajovej dopravy v existujúcej polohe súčasnej električkovej trate od Námestia Maratónu mieru po Staničné námestie a stavby „Obratisko Staničné námestie“ a „Obratisko Námestie Maratónu mieru“.
21. **Elektronizácia služieb mesta Košice** – zmodernizácia a zefektívnenie procesov na magistráte a úradoch mestských častí, príprava prostredia pre „bezpapierový“ úrad
22. **Nájomný bytový dom pre marginalizované komunity, Lunik IX.** - Výstavba trojpodlažného nájomného bytového domu v obytnej časti Luník IX za účelom zabezpečenia bývania v bežnom štandarde pre MK.
23. **Rozšírenie priestorov nízkoprahového denného centra pre deti a rodinu – Komunitné centrum Luník IX.** - rozšírenie a rekonštrukcia priestorov Komunitného centra Luník IX.
24. **ATTAC** - Projekt je zameraný na predstavenie inteligentných riešení v hromadnej doprave, ktoré by prispeli k zvýšeniu používania verejnej dopravy, výmena informácií medzi jednotlivými mestskými dopravnými podnikmi.
25. **Roma-net** - návrh stratégie pre integráciu rómskeho obyvateľstva prostredníctvom rovnakých príležitostí. Projekt je zameraný na znižovanie nezamestnanosti a zvyšovanie kvalifikácie cieľovej skupiny.
26. **ReTInA** – Revitalizácia tradičných priemyselných zón v juhovýchodnej Európe. Urbanistická štúdia na riešenie lokality areálu bývalej magnezitky.
27. **SPES** – zlepšenie kvality každodenného života starších ľudí a ich sociálnu inklúziu pomocou vhodných informačno- komunikačných riešení, monitorovanie zdravotného stavu seniorov pomocou špeciálne upravených počítačov a pripojených senzorov.
28. **PERIURBAN** – zlepšenie regionálnych politík hospodárenia s prírodnými predmestskými zónami. Špecifickým dôrazom je zachovanie ich biodiverzity. Vypracovanie štúdie prímestských parkov

Bankov a Moňok.

- 29. Kooperácia ZOO záhrad na oboch stranách hranice a zvýšenie povedomie v oblasti povedomia v oblasti ochrany prírody** – cezhraničný projekt ZOO Košice a ZOO Miskolc
- 30. ZOO Pro enviro** - vybudovanie náučného chodníka v ZOO Košice, aktivity na zvýšenie návštevnosti
- 31. ROCER** – cezhraničný projekt s Mestom Miskolc, na podporu rozvoja cestovného ruchu
- 32. Komunitná sociálna práca v sociálne znevýhodnených lokalitách mesta Košice**
- 33. Terénna sociálna práca v sociálne znevýhodnených lokalitách v meste Košice**
- 34. Košické moderné školy** - tvorba a implementácia školského vzdelávacieho programu základných škôl podporujúceho kľúčové kompetencie žiakov s využitím nových učebných materiálov v rámci výchovno–vzdelávacieho procesu
- 35. Inovácia vzdelávacieho programu košických ZŠ – cesta ku zlepšeniu kľúčových kompetencií žiakov a učiteľov**
- 36. Civ Pro Regionálne stratégie pre predchádzanie katastrofám** - Výmena a spoločné zdieľanie know-how o vývoji regionálnych stratégií a o strategickom prístupe a o modeli pre prevenciu a redukciu potenciálneho ohrozenia a škôd spôsobených na ľuďoch, majetku, životnom prostredí a spoločnosti ako dôsledok havárií a katastrof, vrátane prírodných aj človekom spôsobených
- 37. IMPACT** - integrovaný manažment ochrany kritickej infraštruktúry
- 38. Modernizácia električkových uzlov z rozsahu MET v meste Košice** - Zatraktívnenie električkovej mestskej hromadnej dopravy modernizáciou vybraných úsekov električkovej siete mesta Košice
- 39. Modernizácia električkových tratí MET v meste Košice, projektová dokumentácia**

5.6 Zoznam tabuliek

Tab. 1: Dopravné výkony v ubehnutých vozových km (v tis. vozkm).....	13
Tab. 2: Zoznam autobusov, trolejbusov a električiek DPM, Košice.....	13
Tab. 3: Dĺžka dopravnej siete verejnej hromadnej dopravy.....	14
Tab. 4: Vybrané tarifné parametre.....	14
Tab. 5: Počet prepravených osôb.....	14
Tab. 6: Súčasný stav všeobecných lekárov pre dospelých v Košiciach a v Košickom kraji (12/2013):..	22
Tab. 7: Index starnutia.....	25
Tab. 8: Veková štruktúra	25
Tab. 9: Zmeny v štruktúre poberateľov dôchodkov v meste Košice	26
Tab. 10: Peňažné príspevky na kompenzáciu pre ťažko zdravotne postihnutých občanov - počet poberateľov v meste Košice	26
Tab. 11: Sociálne služby poskytované povereným Mestským časťami mesta Košice	27
Tab. 12: Sociálne služby poskytované Strediskom sociálnej pomoci za celý rok 2013 v meste Košice	28
Tab. 13: Zariadenia s poskytovaním sociálnych služieb aj pre obyvateľov mesta Košice v širšom okolí mesta Košice (nad rámec funkčného územia).....	28
Tab. 14: Sociálne služby poskytované na území mesta Košice Košickým samosprávnym krajom (stav k 8/2014)	28
Tab. 15: Pobytové sociálne služby pre občanov, o odkázanosti ktorých rozhoduje mesto Košice – sumár kapacít všetkých poskytovateľov (verejní + neverejní, stav k 30.6.2013).....	29
Tab. 16 Pobytové sociálne služby.....	29
Tab. 17: Prehľad intervencií rodinných asistentov (NP DEI- Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti) – mesto Košice (okresy Košice I.-IV.) za rok 2014.....	37
Tab. 18: Počet prípadov detí, v ktorých bol úrad ustanovený za kolízneho opatrovníka (§ 31 a § 60 Zák.č.36/2005 o rodine Z.z. v znení neskorších predpisov) za mesto Košice (okresy Košice I.-IV)	38
Tab. 19: Detské domovy vo funkčnom území mesta Košice	38
Tab. 20: Vývoj počtu krízových a resocializačných stredísk a ich kapacity v meste Košice v rokoch 2009 – 2014	39
Tab. 21: Výkon rozhodnutia súdu v zariadeniach na výkon rozhodnutia súdu (ZVRS) – za mesto Košice (okresy Košice I.-IV)	39
Tab. 22: Výkon rozhodnutia súdu v zariadeniach na výkon rozhodnutia súdu (ZVRS) – za mesto Košice (okresy Košice I.-IV)	40
Tab. 23: Výkon rozhodnutia súdu v zariadeniach na výkon rozhodnutia súdu (ZVRS) – za okres Košice okolie	40
Tab. 24: Výkon rozhodnutia súdu v zariadeniach na výkon rozhodnutia súdu (ZVRS) – za okres Košice okolie.....	40
Tab. 25: Počet MŠ vo funkčnom území mesta Košice k 1.9.2014	44
Tab. 26: Vývoj počtu MŠ vo funkčnom území mesta Košice od roku 2009.....	44
Tab. 27: Vývoj počtu žiakov	45
Tab. 28: Vývoj počtu tried v MŠ vo funkčnom území mesta Košice.....	46
Tab. 29: Počet ZŠ vo funkčnom území mesta Košice k 1.9.2014.....	50
Tab. 30: Počet ZŠ na území mesta Košice a v ostatných obciach.....	50
Tab. 31: Vývoj počtu ZŠ od roku 2009	50
Tab. 32: Vývoj počtu žiakov	50
Tab. 33: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva mesta Košice.....	59
Tab. 34: Vývoj počtu stredných škôl v Košiciach a v Košickom kraji	59
Tab. 35: Vývoj počtu žiakov stredných škôl v Košiciach a v Košickom kraji	60
Tab. 36: Počet zamestnancov v odvetviach KKP	65
Tab. 37: Zámery vodohospodárskych stavieb VVS, a.s. Košice z IROP na území mesta Košice a Košice – okolie	69

Tab. 38: Verejné vodovody a verejná kanalizácia - stav k 31.12.2014 a nové zámery výstavby a rekonštrukcií.....	70
Tab. 39: Indikatívny finančný plán/alokácie zdrojov UMR podľa cieľov IROP v EUR	133
Tab. 40: Zoznam obcí vo funkčnej oblasti mesta Košice, mimo samotného mesta Košice	135

5.7 Zoznam skratiek

ADOS	Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti
CIZS	Centrum integrovanej zdravotnej starostlivosti
CKO	Centrálny koordinačný orgán
COVP	Centrum odborného vzdelávania a prípravy
CHVO	Chránená vodohospodárska oblasť
DeD	Detský domov
DI	Deinštitucionalizácia
DN	Dopravná nehoda
DSS	Domov sociálnych služieb
FÚM KE	Funkčné územie mesta Košice
IIÚ	Index investičnej účinnosti
IKT	Informačné a telekomunikačné technológie
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
ITMS	Informačno technologický monitorovací systém
IÚS UMR	Integrovaná územná stratégia Udržateľného mestského rozvoja
KSK	Košický samosprávny kraj
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska
KRPZ	Krajské riaditeľstvo policajného zboru
LAU 1	štatistická jednotka okresu
LAU 2	štatistická jednotka obce
MČ	mestská časť mesta Košice
MDVRR SR	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR
MET	Modernizácia električkových tratí
MHD	Mestská hromadná doprava
MK SR	Ministerstvo kultúry SR
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
MPSVaR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MV SR	Ministerstvo vnútra SR
MRK	Marginalizované rómske komunity
MSP	Malí a strední podnikatelia
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MÚSES	Miestny územný systém ekologickej stability
MVO	Mimovládna organizácia
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva SR
MŽP SR	Ministerstvo ŽP SR
NFP	Nenávratný finančný prostriedok

NUTS 3	štatistická jednotka kraja
NÚCEM	Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania
NCZI	Národné centrum zdravotníckych informácií
OPD	Operačný program Doprava
OPII	Operačný program Integrovaná infraštruktúra
OPaK	Ochrana prírody a krajiny
OP LZ	Operačný program Ľudské zdroje
OPKŽP	Operačný program Kvalita životného prostredia
PD	Projektová dokumentácia
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
PRM	Program rozvoja mesta
PZ	Projektový zámer
PZKO	Program zlepšenia kvality ovzdušia
PUM	Plán udržateľnej mobility
RO	Riadiaci orgán
RIÚS	Regionálna integrovaná územná stratégia
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SO	Sprostredkovateľský orgán
SPOD a SK	Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
SWOT	Analýza silných, slabých stránok, príležitostí a ohrození
ŠÚ SR	Štatistický úrad SR
ŠZ	Špecializované zariadenie sociálnych služieb
ŤZP	Ťažko zdravotne postihnutý/í
UMR	Udržateľný mestský rozvoj
ÚIJ	Územná investičná jednotka
ÚP	Územný plán
ÚPSVaR SR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR
VOD	Verejná osobná doprava
VUC	Vyšší územný celok
ZMO	Združenie miest a obcí (regionálne zastúpenia)
ZPB	Zariadenie podporovaného bývania
ZS	Zdravotná starostlivosť
ZsP	Zariadenie pre seniorov
ŽoNFP	Žiadosť o nenávratný finančný príspevok

5.8 Zoznam použitých zdrojov

- Integrovaný regionálny operačný program, MPA RV SR, 2014
- Národná stratégia regionálneho rozvoja SR, 2010
- Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike, 2013
- Východiská koncepcie na podporu kultúrneho a kreatívneho priemyslu v Slovenskej
- Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2025, Bratislava: Infostat, Výskumné demografické centrum, 2004
- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR, oficiálne zverejnené štatistiky, 2013
- Testovanie T-9 2014 priebeh, výsledky a analýzy, 2014
- Metodika vypracovania RIUS/UMR, MPA RV, SR
- Spracované podklady a pripomienky MK SR
- Spracované podklady a pripomienky MZ SR
- Spracované podklady a pripomienky MD SR
- Spracované podklady a pripomienky MPSVaR
- Podklady Ústredia práce a sociálnych vecí, Košice
- Štatistický úrad Slovenskej republiky
- Krajské mesto Košice, 2013, Pracovisko ŠÚ SR v Košiciach
- Program rozvoja mesta Košice na roky 2015 – 2020 (2022), Košice, 2015
- Územný plán mesta Košice, stav zmien a doplnkov 2014
- Stratégia rozvoja verejnej osobnej dopravy SR do roku 2020, jún 2014
- Strategický plán rozvoja a údržby ciest na úrovni regiónov pre roky 2014-2023
- Strategický plán rozvoja dopravnej infraštruktúry SR do roku 2020 – fáza I, 2014
- Program na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia pre územie mesta Košice a územie obcí Bočiar, Haniska, Sokoľany, Veľká Ida, 2013
- Komplexná analýza súčasnej verejnej pravidelnej autobusovej dopravy a osobnej železničnej a mestskej dráhovej dopravy v KSK z hľadiska dopravnej obslužnosti, 2008
- Plán udržateľnej mestskej mobility mesta Košice, 2014
- Komunitný plán sociálnych služieb mesta Košice pre roky 2009 – 2015
- Kreatívna ekonomika – Master plán 2013 – 2015
- ÚŠ Mestská zeleň Košice, 2013
- Analýza situácie v materských školách – kapacitná nedostatočnosť, 2014
- Okresný úrad - Košice, odbor školstva, interné štatistiky, 2014
- Verejné dostupné (zverejnené na web stránkach) PHSR obcí vo funkčnej oblasti mesta Košice a územné plány obcí
- Expertné zistenia z pracovných skupín a vlastné zisťovania počas procesu tvorby dokumentu

Ďalšie zdroje týkajúce sa zväčša len úzko profilovanej otázky, problému či oblasti, sú uvedené a citované priamo v texte dokumentov.